

EKONOMİK RAPOR 2005

EKONOMİK RAPOR 2005

61
GENEL KURUL

EKONOMİK RAPOR 2005

Mayıs 2006

Tasarım ve Baskı: Nurol Matbaacılık ve Ambalaj San. A.Ş.

Tel: 0.312.267 19 45 (pbx) • Faks: 0.312.267 19 50 • www.nurolmatbaa.com.tr

ÖNSÖZ

Dört yıl önce yaşanan son kriz ekonomik kaygıları bir kez daha ülke gündemini ilk sırasına taşımıştır. Bütün enerjimiz, krizin ekonomik ve sosyal yapımız üzerinde yaptığı tahribatı ortadan kaldırmaya yönlendirilmiştir. Toplumun tüm kesimlerinin ve uluslararası ekonomik otoritelerin desteği ile bir dizi tedbir içeren ekonomik istikrar programı uygulamaya konulmuştur. Türk özel sektörü bu kapsamda yapılan çalışmalara destek vermiştir.

İstikrar programı kapsamında alınan önlemler Türkiye ekonomisindeki kötü gidişi çok kısa bir sürede tersine çevirmiştir. İnanç ve ciddiyetle yürütülen ekonomik politikalarla sorunlar hızla çözüm yoluna girmiştir. Sağlanan siyasi istikrar bu süreci hızlandırmış, toplum üzerindeki karamsarlık yerini iyimserliğe bırakmıştır.

Krizden sonra geride bıraktığımız dört yıllık sürede Türkiye ekonomisinde hızlı bir dönüşüm yaşanırken, iç ve dış aktörlerin güven algısı pozitif dönmüştür. Bazı makro ekonomik göstergelerde son on yılların, hatta Cumhuriyet tarihimizin en iyi sonuçlarına ulaşılmış, tarihi başarılar elde edilmiştir.

Ekonomide, dönemsel olarak 2002 yılının ilk çeyreğinden başlayarak 16 çeyrek aralıksız büyüme süreci yaşanırken, yıllık bazda hedefleri aşan büyüme hızlarına ulaşılmıştır. Anılan sürede toplam büyüme % 35,1 olurken, yıllık ortalama % 7,8 ile Türkiye'nin uzun dönem ortalama büyüme hızının oldukça üzerine çıkmıştır. Kişi başına milli gelir ilk defa beş bin doları aşmıştır. Türkiye ekonomisi yakaladığı bu büyümeye Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri içinde en hızlı büyüyen ekonomiler arasında yer almıştır. Sağlanan bu başarının özel sektör yatırımları kaynaklı olması, büyümenin sürdürülebilirliğini kuvvetlendirirken, bizim için de ayrı bir övünç kaynağı olmuştur.

Ekonomik büyümede kaydedilen gelişmenin bir benzeri enflasyonla mücadelede yaşanmıştır. Enflasyon dört yıl boyunca yıllık hedeflerin altında gerçekleşerek tek haneli rakamlara düşmüş ve yaklaşık son kırk yılın en iyi değerlerine ulaşılmıştır. Böylece ekonomik gündemi uzunca bir süre meşgul eden bu sorunla mücadelede önemli mesafe alınmıştır.

Uygulanmakta olan mali disiplin sayesinde kamu açıkları büyük ölçüde kontrol altına alınmış, denk bütçe gerçekleşmesine oldukça yaklaşılmıştır. Türkiye bütçesinin otuz beş yıldan beri açık verdiği ve bu açıkların genel olarak artma eğiliminde olduğu dikkate alınırca bu alanda da ciddi başarılar sağlandığı kolayca görülmektedir.

Ekonomik alanda kaydedilen başarıların yanında uluslararası ilişkilerimizde de önemli gelişmeler olmuştur. Bunun en belirgin örneği Avrupa Birliği ile ilişkilerimizde yaşanmıştır. Türkiye 2005 yılında Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde önemli bir aşama kaydetmiş, müzakerelere resmi olarak başlamıştır. Beklentimiz müzakere sürecinin en kısa sürede tamamlanmasıdır.

İçinde bulunduğumuz dönemde yapısal reformların öngörüldüğü şekilde tamamlanamaması, dış ticaret ve cari işlemler dengesindeki rekor düzeydeki açıklar, ekonomik büyümenin istihdama yansıtılamaması ve işgücü piyasasındaki yapısal problemler temel sorunlarımız olarak öne çıkmaktadır.

Bu sorunların çözüme kavuşması halinde Türkiye'nin dünyanın ilk on büyük ekonomisi içine gireceği ve bölgesel güç olmaktan çıkarak küresel güç haline geleceği inancındayız.

Bu düşüncelerle ekonomik raporumuzun Camiamıza ve ilgililere yararlı olmasını dilerim.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

Başkan

TOBB YÖNETİM KURULU

Başkan M. RIFAT HİSARCIKLIOĞLU

Başkan Yrd. Zafer ÇAĞLAYAN

Başkan Yrd. Bülent KOŞMAZ

Başkan Yrd. Faik YAVUZ

Başkan Yrd. Halim METE

Başkan Yrd. Hüseyin ÜZÜLMEZ

Sayman Üye İbrahim ÇAĞLAR

Üye Nejat KOÇER

Üye Fethi COŞKUNTUNCEL

Üye İlhan PARSEKER

Üye Fahrettin AKYIL

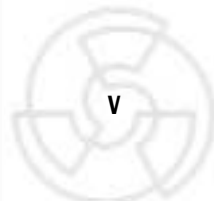
Üye Tamer TAŞKIN

Üye Şadan EREN

Üye Mustafa YARDIMCI

Üye Kemal ÖZGEN

Genel Sekreter İsmail KÖKSAL

EKONOMİK RAPORU İNCELEME KOMİSYONU

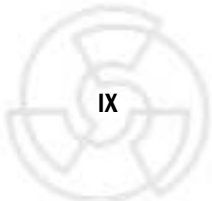
Başkan	Ahmet ÖZÜNLÜ
Başkan Yrd.	Tacettin PİRİNÇ
Sözcü	Ferhat ÇAĞLAYAN
Raportör	Ersin KAÇAR
Üye	Mehmet ERKEKLİ
Üye	Mehmet KARACA
Üye	Mehmet TEKİNÖZ
Üye	Mustafa HELVACIOĞLU
Üye	Süleyman KUTLU

HAZIRLAYANLAR

Murat AYDIN Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürü
Serpil MERT Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman
Sema KAYNAK Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman
Mücahit SARITAŞ Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman Yrd.

İÇİNDEKİLER

I. GENEL DEĞERLENDİRME	1
A. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER	1
B. TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER	8
II. RAKAMLARLA TÜRKİYE EKONOMİSİ	19
A. BÜYÜME	19
1. Gayri Safi Milli Hasıla	19
2. Sektörel Gelişmeler	27
a. Tarım	27
b. Sanayi	30
c. Hizmetler	44
3. Yatırımlar	51
B. PARASAL VE MALİ GELİŞMELER	58
1. Fiyat Hareketleri ve Enflasyon	58
2. Para, Banka ve Sermaye Piyasası	63
3. Kamu Maliyesi	76
a. Konsolide Bütçe	78
b. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	84
c. Fonlar	84
d. Kamu Finansman Açığı	84
e. Özelleştirme	86
f. İç Borçlar	89
C. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER	94
1. Dış Ticaret	94
a. ihracat	95
b. ithalat	97
c. Ülke Gruplarına Göre Ticaret	99

2. Döviz Kurları.....	104
3. Ödemeler Dengesi.....	106
4. Dış Borçlar.....	109
5. Yabancı Sermaye Yatırımları.....	110
III. SOSYAL GELİŞMELER.....	113
1. Nüfus.....	113
2. İstihdam.....	115
3. Çalışma Hayatı.....	116
4. Ücretler.....	118
IV. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE HEDEFLER VE GERÇEKLEŞMELER.....	121
V. EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER.....	125

I. GENEL DEĞERLENDİRME

A. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Dünya ekonomisi 2000 yılındaki yüksek büyümeyi müteakip iki yıllık duraklamanın ardından, 2003 yılının ikinci yarısında uygulanan genişletici makro ekonomik politikalarla ılımlı bir toparlanma sürecine girmiştir. 2003 yılı genelinde dünya ekonomisinin büyüme hızı, büyük ölçüde ABD ve Çin ekonomilerindeki büyümenin etkisiyle % 4,1'e yükselmiştir.

2003 yılında dünya ekonomisinde yaşanan büyüme 2004 yılında artarak devam etmiştir. Sanayi üretimi, özel tüketim, yatırım ve dünya ticaret hacmindeki yüksek oranlı artışın etkisiyle dünya hasılası % 5,3 artmış, böylece dünya ekonomisinde son yılların en yüksek büyüme oranı gerçekleşmiştir. ABD, Japonya ve Çin'deki büyüme küresel büyümenin itici gücünü oluşturmuştur.

Dünya üretiminde 2004 yılı genelinde yüksek oranlı büyüme yaşanırken yılın ikinci yarısından itibaren özellikle gelişmiş ülkelerin büyüme sürecinde gevşemeler yaşanmıştır. Bu eğilim 2005 yılında da devam etmiştir. Böylece 2002 yılından itibaren her yıl artan dünya ekonomisinin genişleme hızı 2005 yılında tekrar yavaşlama eğilimine girmiştir. Bu yavaşlamada başta artan petrol fiyatları olmak üzere, yükselen faiz ve hisse senedi getiri oranları, ABD'de meydana gelen yıkıcı doğal felaketler ve uluslararası siyasi arenadaki gerilimlerin etkisi olmuştur. 2005 yılında dünya büyüme oranı % 4,8 düzeyinde gerçekleşmiştir (Tablo 1).

TABLO 1: DÜNYA ÜRETİMİ

	(Değişim %)			
	2003	2004	2005	2006 ⁽¹⁾
Dünya Üretimi	4,1	5,3	4,8	4,9
Gelişmiş Ülkeler	2,0	3,3	2,7	3,0
ABD	2,7	4,2	3,5	3,4
Japonya	1,8	2,3	2,7	2,8
Kanada	2,0	2,9	2,9	3,1
Euro Alanı	0,7	2,1	1,3	2,0
Gelişmekte Olan Ülkeler	6,7	7,6	7,2	6,9
Gelişmekte Olan Asya Ekonomileri	8,4	8,8	8,6	8,2
Çin	10,0	10,1	9,9	9,5
ASEAN-4 ⁽²⁾	5,4	5,8	5,2	5,1
Latin Amerika	2,2	5,6	4,3	4,3
Brezilya	0,5	4,9	2,3	3,5
Geçiş Süreci Ülkeleri	7,9	8,4	6,5	6,0
Rusya	7,3	7,2	6,4	6,0

Kaynak: IMF World Economic Outlook, April 2006

(1): Tahmin

(2): Endonezya, Malezya, Filipinler ve Tayland

2005 yılında dünya ekonomisindeki büyümenin hızı bütün ülke gruplarında küçülmekle birlikte önceki yıllarda olduğu gibi bölgeler arasında önemli farklılıklar göstermiştir. Gelişmekte olan ülkeler ile geçiş süreci ülkelerinin büyüme hızları genel büyüme hızının üstünde, gelişmiş ülkelerin büyüme hızları ise genel büyüme hızının altında gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın büyüme hızları ile kıyaslandığında en yüksek farklılaşma geçiş süreci ülkelerinin büyüme hızlarında görülmüştür.

Bir önceki yıla göre 2005 yılında gelişmiş ülkelerin ortalama büyüme hızları 0,6 puanlık düşüşle % 2,7, gelişmekte olan ülkelerin ortalama büyüme hızları 0,4 puanlık düşüşle % 7,2, geçiş süreci ülkelerinin ortalama büyüme hızları 1,9 puanlık düşüşle % 6,5 olmuştur.

2002 yılından itibaren her yıl artan bir ivme ile büyüyen ABD ekonomisinin büyüme hızı 2005 yılında 0,7 puanlık düşüşle % 3,5'e gerilemiştir. Yükselen petrol fiyatları, kısa dönemli faiz oranlarının yüksek olması ve beklenmedik yıkıcı kasırga felaketleri ABD ekonomisinin büyüme hızındaki düşüşün başlıca sebepleri olmuştur. Ancak bütün bu yavaşlatıcı etkilere rağmen düşük seyreden uzun dönem faiz oranlarının yurtiçi talebi artırıcı etkisi ve artan ihracat sayesinde ekonomik büyümedeki yavaşlama nispeten düşük düzeyde kalmıştır. ABD ekonomisinin büyüme hızında önümüzdeki yıllarda önemli bir değişiklik olmayacağı tahmin edilmektedir.

Yıllardır içinde bulunduğu durgunlukla mücadele eden Japon ekonomisi 2004 yılında % 2,3 ile son dönemlerdeki en yüksek oranlı büyümesini gerçekleştirmiştir. Buna rağmen 2004 yılının ikinci yarısında durgunluk yaşayan Japon ekonomisi özellikle 2005'in ilk yarısındaki yüksek büyüme ile toparlanmıştır. Büyümede, özellikle işsizlik ve ücretlerdeki olumsuz seyrin 2005 yılında tersine dönmesine bağlı olarak yurtiçi tüketimde görülen artış öncü rol oynarken, yüksek şirket karlılıkları ve özel sektör yatırımlarındaki artışın da etkisi olmuştur. Bu olumlu gelişmeler Çin'e yapılan ihracattaki daralmanın ekonomi üzerindeki küçültücü etkisini telafi etmiş ve 2003 yılından bu yana her yıl artan bir oranla büyüyen Japonya, 2005 yılında da % 2,7 genişleyerek istikrarlı büyüme sürecini sürdürmüştür. Japon ekonomisinde uzun süreli durgunluğun ardından gerçekleşen balon büyüme döneminin atlatıldığı ve makro ekonomik dengelerin nihayet yerine oturduğu ifade edilmektedir. 2006 yılında Japon ekonomisinin % 2,8 büyüyerek istikrarlı büyüme sürecinin devam edeceği tahmin edilmektedir. Ancak uzun yıllar sonra riskli ve istikrarsız deflasyonist gidişatı kontrol altına alabilen Japonya'da, ekonomik dengeleri tekrar olumsuz bir seyre sürüklememek için, piyasalardaki yüksek likiditenin çok yavaş bir hızla geri çekilmesi, faizlerdeki artışın çok yavaş gerçekleşmesi ve kamu harcamaya desteğinin sürdürülmesi beklenmektedir.

Euro Bölgesi'nde 2001-2003 döneminde görülen yavaşlamanın yerini 2004 yılında nispi bir canlanma almış, ancak 2005 yılında bölge ekonomisi yeniden durgunluk sürecine girerek son beş yıllık dönem itibariyle istikrarsız bir tablo çizmiştir.

2001-2003 döneminde sarsıcı bir ekonomik durgunluk yaşayan Euro Bölgesi'nde 2003 yılında ekonomik büyüme % 0,7 gibi çok düşük bir düzeyde gerçekleşmiştir. 2004 yılında toparlanma eğilimine giren bölge ekonomisi dış talepteki artışın da olumlu etkisi ile % 2,1 oranında büyüyerek durgunluk dönemini büyük ölçüde atlattığı izlenimini vermiştir (Tablo 2).

Ancak yükselen petrol fiyatlarının beklenenin üzerinde gerçekleşen olumsuz etkisi ve artan işsizliğin sebep olduğu iç talepteki daralma, özellikle 2005 yılının ilk yarısında bölge ekonomileri üzerinde daraltıcı etki yapmıştır. Amerikan ekonomisine nispeten petrole bağımlılığı daha az olan ve makro ekonomik dengeleri daha sağlam görünen Euro Bölgesi 2005 yılının ikinci yarısından itibaren yeniden toparlanma sürecine girmiştir. Bununla birlikte bölgenin büyüme hızı neredeyse yarı yarıya azalarak % 1,3'e gerilemiştir. Ekonomik iyileşmenin önümüzdeki yıllarda yatırım ve tüketim artışlarının olumlu etkisi ile devam edeceği, bununla birlikte 2001-2003 ekonomik durgunluk sürecinin olumsuz etkilerinin 2007 yılı sonuna doğru ancak silinebileceği tahmin edilmektedir.

TABLO 2: BAZI AB ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'YE İLİŞKİN TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2003	2004	2005
BÜYÜME (GSYİH) (%)			
Euro Alanı	0,7	2,1	1,3
Almanya	-0,2	1,6	0,9
Fransa	0,9	2,1	1,4
İtalya	0,1	0,9	0,1
İngiltere	2,5	3,1	1,8
İspanya	3,0	3,1	3,4
Türkiye ⁽¹⁾	5,8	8,9	7,4
İŞSİZLİK (%)			
Euro Alanı	8,7	8,9	8,6
Almanya	8,8	9,2	9,1
Fransa	9,5	9,5	9,6
İtalya	8,2	8,3	8,1
İngiltere	5,0	4,8	4,8
İspanya	11,5	11,0	9,2
Türkiye ⁽¹⁾	15,3	14,4	13,7
ENFLASYON (Tüketici Fiyatları) (%)			
Euro Alanı	2,1	2,1	2,2
Almanya	1,0	1,8	1,9
Fransa	2,2	2,3	1,9
İtalya	2,8	2,3	2,3
İngiltere	1,4	1,3	2,1
İspanya	3,1	3,1	3,4
Türkiye ⁽¹⁾	18,4	9,4	7,7
KAMU DENGESİ / GSYİH (%)			
Euro Alanı	-3,0	-2,7	-2,3
Almanya	-4,0	-3,7	-3,3
Fransa	-4,2	-3,7	-2,9
İtalya	-3,4	-3,4	-4,1
İngiltere	-3,2	-3,2	-3,6
İspanya	0,0	-0,1	1,1
Türkiye ⁽¹⁾	-9,3	-4,7	-0,9
KAMU BORÇ STOKU / GSYİH (%)			
Euro Alanı	76,6	78,1	79,3
Almanya	64,6	67,9	69,9
Fransa	71,7	74,7	76,7
İtalya	121,4	123,0	125,4
İngiltere	41,9	44,2	46,8
İspanya	54,8	52,0	49,1
Türkiye ^{(1) (2)}	83,4	77,4	71,6

Kaynak: IMF World Economic Outlook April 2006, OECD Economic Outlook December 2005

(1): Türkiye'ye ilişkin bilgiler TÜİK, DPT ve HM verilerinden derlenmiştir.

(2): Toplam Kamu Brüt Borç Stoku

Ülkeler itibariyle değerlendirildiğinde bölgenin ekonomik büyümesinin oran ve kompozisyon olarak önemli farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır. Bölgenin güçlü ekonomilerinden Almanya ve İtalya'nın büyüme hızları bölge ortalamasının altında gerçekleşirken, Fransa ve İspanya'nın büyüme hızları bölge ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2005 yılında Almanya % 0,9'luk ve İtalya % 0,1'lik büyüme oranlarıyla bölgenin büyüme hızı üzerinde aşağı yönlü baskı yaparken, % 1,4 oranında büyüyen Fransa ve genel eğilimin tersine yurtiçi talep ve ihracat artışının etkisi ile % 3,4 oranında büyüyen İspanya, bölgenin ekonomik büyümesini yukarı yönde etkilemişlerdir.

Euro Bölgesi'ne dahil olmayan İngiltere'nin büyüme hızı 1,3 puanlık düşüşle % 1,8'e gerilemekle beraber, bölge ortalamasının 0,5 puan üzerinde gerçekleşmiştir. Yurtiçi tüketimindeki yavaşlama ve yüksek artışın ardından doyum noktasına ulaşan konut fiyatlarındaki durgunluk İngiltere'nin büyüme hızı üzerinde olumsuz etki yaparken, yatırım ve ihracattaki artış ise olumlu yönde etki yapmıştır.

Euro Bölgesi'nde 2005 yılında işsizlik oranında ılımlı bir iyileşme görülmekle beraber, ekonomik alanda sağlıklı ve sürdürülebilir bir büyüme sürecinin yakalanamaması ve istikrarsız ekonomik seyir istihdam üzerinde olumsuz etki yapmakta, işsizlik önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. 2002 yılından bu yana yükselmekte olan bölgedeki işsizlik oranı, 2005 yılında 2003 yılı seviyesinin altına düşerek % 8,6 olmuştur. Ancak işsizlik oranlarındaki gelişmeler bölge ülkelerinde oldukça büyük farklılıklar göstermiştir. İşsizlik oranı İtalya'da 0,2 puan azalarak % 8,1 ile bölge ortalamasının altında kalırken, emek piyasasında gerekli yapısal reformları bir türlü gerçekleştiremeyen Fransa'da % 9,6 ve Almanya'da % 9,1 ile bölge ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. İspanya'da işsizlik 2004 yılına göre 1,8 puan azalarak % 9,2'ye gerilemiş, böylece bölge ortalamasının üzerinde kalmakla birlikte Fransa'dan daha iyi bir düzeye inmiştir. Bölgeye dahil olmayan İngiltere'de ise oran 2004 yılına göre değişiklik göstermemiş ve % 4,8 olarak gerçekleşmiştir.

Bölgede 2004 yılında % 2,1 olan enflasyon oranı, 2005 yılında başta petrol olmak üzere enerji fiyatlarının ve kamu hizmeti fiyatlarının yüksekliği nedeniyle % 2,2'ye yükselerek Avrupa Merkez Bankası'nın hedeflediği % 2 oranının üzerinde gerçekleşmiştir. Ülkeler itibariyle tüketici fiyatları enflasyonu Fransa'da % 2,3'den % 1,9'a düşerken, Almanya'da % 1,8'den % 1,9'a, İspanya'da % 3,1'den % 3,4'e yükselmiş, İtalya'da ise % 2,3'lük oran değişmemiştir. Enflasyon oranı İngiltere'de de % 1,3'den % 2,1'e yükselmiştir. Enflasyon oranlarının oldukça makul bir seviyede bulunmasına rağmen, Avrupa Merkez Bankası'nın yıllık % 2 tüketici fiyatları enflasyonu hedefini gerçekleştirebilmek

amacıyla önümüzdeki yıl sıkı para ve maliye politikası uygulayacağı tahmin edilmektedir.

Euro Bölgesi'ndeki en önemli sorunlardan biri üye ülkelerin kamu maliyelerindeki sorunlardır. Bölge ülkelerinin kamu maliyelerinde 2005 yılında iyileşmeler görülmüş, üye ülkelerin kamu açıklarının GSYİH'larına oranları genel olarak düşmüştür. Söz konusu oran Euro Bölgesi'nde % 2,3'e gerilerken, olumlu mali politikalar sonucu Almanya'da % 3,3'e, Fransa'da % 2,9'a düşmüş, İtalya'da % 4,1'e yükselmiştir. Özellikle son dört yıldır Maastrich Kriteri referans oranının (% 3) üzerinde bütçe açığı veren Almanya'da sıkı bütçe politikası uygulamasına devam edileceği düşünülmektedir. İspanya ise sıkı mali disiplin sayesinde uzun yıllardan sonra ilk defa kamu fazlası vermiş, kamu fazlasının GSYİH'ya oranı % 1,1 olarak gerçekleşmiştir.

Euro Bölgesi ülkelerinin kamu borç stoklarının GSYİH'larına oranlarında da genel bir artış gözlenmiştir. Bölge ekonomilerin toplam borç stokunun toplam GSYİH'ya oranı 1,2 puan artarak % 79,3 olurken, İtalya'da % 125,4'e, Fransa'da % 76,7'ye, Almanya'da % 69,9'a yükselmiş, İspanya'da ise % 49,1'e gerilemiştir.

Son üç yıldır artış kaydeden gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızları 2005 yılında % 7,2'ye gerilemiştir. Bununla birlikte dünya ortalamasının 2,4 puan üzerinde gerçekleşmiştir.

Gelişmekte olan Asya ülkelerinin (Doğu Asya ve Pasifik ülkeleri) ekonomileri 2005 yılında da hızla genişlemeye devam etmiştir. Bölge ekonomilerinin büyüme oranı 2004 yılındaki % 8,8 seviyesinden düşük olmakla beraber dünya büyümesinin hayli üzerinde gerçekleşerek % 8,6 olmuştur.

2004 yılında hükümetin ekonomideki aşırı ısınma ve enflasyonist baskıların önüne geçmek amacıyla aldığı ekonomiyi soğutmaya yönelik tedbirlere rağmen % 10,1 gibi yüksek bir büyüme gerçekleştiren Çin, 2005 yılında yurtiçi talep ve kamu yatırımlarındaki azalmaya rağmen ithalatındaki daralma eğilimi ve özellikle tekstil ve hazır giyim sektöründeki ticaret kotalarının kalkması ile ani ivme kazanan ihracatı sayesinde % 9,9 oranında büyümüştür.

Endonezya, Malezya, Filipinler ve Tayland'ın oluşturduğu ASEAN ülkelerinin 2004 yılında % 5,8 olan büyüme hızları, 2005 yılında yüksek petrol fiyatlarının ve Çin'in azalan ithalat talebinin de olumsuz etkisiyle 0,6 puanlık bir düşüşle % 5,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Latin Amerika ekonomileri 2002 yılında yaşanan ekonomik durgunluğun ve küçülmenin ardından hızlı bir toparlanma sürecine girmişler, büyüme oranları 2003 yılında % 2,2'ye, 2004 yılında da % 5,6'ya çıkmıştır. Ancak 2005 yılında dünya genelinde görülen ekonomik durgunluk Latin Amerika ülkelerini de olumsuz yönde etkilemiş ve büyüme oranlarını % 4,3'e çekmiştir. Bölgenin büyük ekonomilerinden Brezilya'da faiz dışı fazla ve cari işlemler fazlası artarken, arzdaki kısıtlar ve sıkı para politikasının etkisiyle 2005 yılı büyüme oranı % 4,9'dan % 2,3'e düşmüştür.

Rusya'nın da içinde bulunduğu geçiş süreci ülkelerinin büyüme hızları geçen yıla göre 1,9 puan düşmekle birlikte % 4,8'lik dünya ortalamasının üstüne çıkarak % 6,5 olmuştur. Petrol fiyatlarındaki artışın olumlu etkisine rağmen Rusya'nın büyüme hızı 2005 yılında % 7,2'den % 6,4'e gerilemiştir.

2004 yılında % 10,4 olan dünya ticaret hacmi artış oranı, dünya büyüme oranındaki gerilemenin etkisi ile 2005 yılında yavaşlayarak % 7,3'e düşmüştür. Gelişmekte olan ülkelerin dış ticaret hacimlerindeki artış, büyüme oranlarına paralel olarak gelişmiş ülkelerin dış ticaret hacimlerindeki artış oranından büyük olmuştur (Tablo 3).

Gelişmiş ülkelerin ihracat hacimlerindeki artış % 8,5'den % 5,3'e, ithalat hacimlerindeki artış % 8,9'dan % 5,8'e düşmüştür.

En yüksek ihracat artış oranlarının enerji ürünleri ihraç eden ülkelerde görüldüğü 2005 yılında, gelişmekte olan ülkelerin ihracat hacimleri artışı % 14,6'dan % 11,5'e, ithalat hacimleri artışı da % 15,8'den % 12,4'e gerilemiştir.

TABLO 3: DÜNYA TİCARET HACMİ

	(Değişim %)			
	2003	2004	2005	2006 ⁽¹⁾
Dünya Ticaret Hacmi ⁽²⁾	5,4	10,4	7,3	8,0
(Mal ve Hizmet Ticareti)				
İhracat				
Gelişmiş Ülkeler	3,3	8,5	5,3	6,6
Gelişmekte Olan Ülkeler	10,6	14,6	11,5	10,9
İthalat				
Gelişmiş Ülkeler	4,1	8,9	5,8	6,2
Gelişmekte Olan Ülkeler	10,3	15,8	12,4	12,9

Kaynak: IMF World Economic Outlook, April 2006

(1): Tahmin

(2): Dünya ihracatı ve ithalatındaki yıllık yüzde değişimin ortalaması.

B. TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Türkiye’de 2002 yılı Şubat ayı başında uygulamaya konulan 18. stand-by düzenlemesinin yerini alacak yeni stand-by düzenlemesi konusunda Uluslararası Para Fonu (IMF) ile 2004 yılının ikinci yarısında görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde IMF yetkilileri ile 2005-2007 dönemini kapsayacak yeni orta vadeli ekonomik programın makro ekonomik çerçevesi ve yapısal reform konuları değerlendirilmiştir. 18. stand-by düzenlemesi çerçevesinde yürütülmekte olan orta vadeli ekonomik programın üzerine kurgulanacak yeni stand-by düzenlemesine ilişkin yürütülen çalışmalar 14 Aralık 2004 tarihinde tamamlanmıştır. Türk yetkilileri ile IMF heyetinin, IMF İcra Direktörleri Kurulu tarafından onaylanması koşuluyla, üç yıllık yeni stand-by düzenlemesi ile desteklenebilecek yeni ekonomik programın temel unsurları ve niyet mektubunun taslağı üzerinde genel hatlarıyla mutabık kaldıkları açıklanmıştır. Taslak niyet mektubu 2005 yılı Nisan ayı başında IMF yetkilileri ile yapılan görüşmelerde güncelleştirilerek 26 Nisan 2005 tarihinde IMF’ye verilmiştir. Niyet mektubu 11 Mayıs 2005 tarihinde IMF İcra Direktörleri Kurulu tarafından görüşülerek onaylanmıştır. Böylece 3 yıllık bir dönemi (Mayıs 2005-Mayıs 2008) kapsayan 19. stand-by düzenlemesi yürürlüğe girmiştir.

Yeni ekonomik program ile, programın uygulanacağı üç yıllık dönemde, ekonomide kaydedilen başarıların daha da pekiştirilmesi ve ekonominin Avrupa Birliği ekonomilerine yakınsama sürecinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Bunun için;

- Sıkı maliye politikası ve borç stokunun azaltılmasının ekonomik stratejinin temel taşı olmaya devam edeceği, kamu net borç stokunun GSMH’ya oranını program sonuna kadar yaklaşık 10 puan düşürmek için, GSMH’nın % 6,5’i oranında faiz dışı fazla hedeflemesine devam edileceği,
- Açık enflasyon hedeflemesine geçilerek ve Merkez Bankası’nın bağımsızlığı korunarak enflasyonun düşük tek haneli seviyelere indirileceği,
- Finansal sektörün istikrarını korumak ve daha güçlü bir yapıya kavuşturmak için yeni bir Bankalar Kanunu’nun yürürlüğe konulacağı, kamu bankalarının yeniden yapılandırılacağı ve varlık satışlarının hızlandırılacağı,
- Kamu harcamalarının kalitesini ve vergi sistemini iyileştirmeye odaklanılacağı, sosyal güvenlik sistemini sağlam temeller üzerine oturtacak, vergi tabanını genişletecek ve kayıtdışı ekonominin hacmini küçültecek, işsizliği azaltacak ve yatırım ortamını iyileştirecek yapısal reformların yürürlüğe konulacağı,
- Ekonominin dış şoklara karşı dayanıklılığını artırma ve Uluslararası Para Fonu’ndan kaynak kullanımını sona erdirmeye hazırlanmak amacıyla uluslararası rezervlerin güçlendirileceği ifade edilmiştir.

Önceki programda olduğu gibi yeni istikrar programının da düzenli gözden geçirmeler, ön koşullar, sayısal performans kriterleri ve gösterge niteliğindeki hedefler ve yapısal performans kriterleri ile yapısal kriterler vasıtasıyla izleneceği belirtilmiştir.

Yeni stand-by düzenlemesiyle üç yıllık dönemde Uluslararası Para Fonu'ndan sağlanacak 6,662 milyar SDR (yaklaşık 10 milyar ABD Doları) tutarında kaynağın 12 eşit dilimde kullanılması öngörülmüştür. Bu kapsamda söz konusu tutarın 555,17 milyon SDR'lik (yaklaşık 837,5 milyon ABD Doları) ilk dilimi kullanılmak üzere serbest bırakılmıştır. Ayrıca 2006 yılına ilişkin 2,52 milyar SDR tutarındaki (yaklaşık 3,80 milyar ABD Doları) geri ödeme planı, erken ödeme yerine normal ödeme takvimine alınarak 2007 yılına kaydırılmıştır.

Yeni stand-by düzenlemesi kapsamında 1. gözden geçirme çalışmaları 2 Haziran 2005 tarihinde başlamıştır. 14 Haziran 2005 tarihinde niyet mektubunun taslağı üzerinde IMF heyeti ile mutabakat sağlanmıştır. Ancak gözden geçirmenin sonuçlandırılması için öngörülen yapısal reformlardan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısı yasalaşamamıştır. Buna bağlı olarak 7 Temmuz 2005 tarihinde stand-by düzenlemesinin 1. gözden geçirmesinin tamamlanamadığı ve ertelendiği açıklanmıştır.

Stand-by düzenlemesine ilişkin Uluslararası Para Fonu ile yürütülen değerlendirme çalışmalarına 2005 yılı Eylül ayı başında tekrar başlanmıştır. Ekim ayı sonunda bu çalışmalar tamamlanarak 19. stand-by düzenlemesinin 1. ve 2. gözden geçirmelerine ilişkin niyet mektubu 24 Kasım 2005 tarihinde IMF'ye verilmiştir. IMF İcra Direktörleri Kurulu 9 Aralık 2005 tarihinde niyet mektubunu görüşerek onaylamış, 1. ve 2. gözden geçirme tamamlanmıştır. Böylece ilk iki gözden geçirmeye bağlı olan 1,1 milyar SDR (yaklaşık 1,6 milyar ABD Doları) tutarında kredi dilimi serbest bırakılmıştır.

2005 yılında ekonomik büyüme sürdürülürken enflasyonu daha da aşağı çekmek, mali ve parasal disiplini devam ettirmek ve böylece faiz dışı fazla hedefine ulaşmak, kamu borçlarının sürdürülebilirliğini koruyarak borç stokunu azaltmak temel makro ekonomik hedefler olarak öne çıkmıştır. Yıl içinde ekonomi politikaları bu hedefler doğrultusunda şekillendirilmiş ve uygulanmıştır.

Türkiye ekonomisinde 2002 yılında başlayan büyüme süreci 2005 yılında da devam etmiştir. Yıl sonunda geçen üç yılda olduğu gibi bir kez daha % 5'lik hedef aşılarak % 7,6'lık büyüme gerçekleşmiştir. Böylece Türkiye ekonomisi 2002 yılının ilk çeyreğinden başlayarak 16 çeyrek aralıksız büyüyecek, son dört yılda uzun süredir görülmeyen bir büyüme süreci yakalamıştır.

2005 yılında büyümede genel olarak yaşanan istikrar ve güven ortamı belirleyici olurken, üretim yönünden tarım, sanayi, inşaat, ticaret, ulaştırma-haberleşme, serbest meslek ve hizmetler sektörleri katma değerinde meydana gelen artışlar, talep yönünden ise özel tüketim harcamaları ile özel ve kamu yatırım harcamalarındaki artış etkili olmuştur.

Tarım sektöründe dördüncü üç aylık dönemde sınırlı düzeyde küçülme yaşanmakla birlikte yıl genelinde ormancılık sektöründeki küçülmeye rağmen çiftçilik ve hayvancılık ile balıkçılık sektörlerindeki katma değer artışlarına bağlı olarak % 5,6 büyüme kaydedilmiştir.

Sanayi sektörü başta madencilik ve taşocakçılığı olmak üzere enerji ve imalat sanayi sektörlerindeki üretim artışının etkisiyle % 6,5 büyümüştür.

Hizmetler sektörü inşaat, ticaret, ulaştırma ve haberleşme, serbest meslek ve hizmetler sektöründeki katma değer artışlarına bağlı olarak % 7,6 büyürken, ithalat işlemlerinden alınan vergiler % 12,2 artmıştır.

Sıkı maliye ve gelirler politikası uygulamasına 2005 yılında devam edilmesi nedeniyle kamu tüketim harcamaları artışı % 2,4 düzeyinde kalmış, GSYİH'nin en büyük bileşeni olan özel tüketim harcamaları ise iç talepteki canlılığın etkisiyle % 8,8 artış göstermiştir. Böylece toplam tüketim harcamalarında % 8,1 artış olmuştur.

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları % 25,9 artarken, özel sektör sabit sermaye yatırımları makine-teçhizat yatırımlarındaki % 21,4'lük ve bina inşaatındaki % 29,9'lük artışın etkisiyle % 23,6 artmıştır. Bu değişiklikler sonucunda toplam yatırım harcamalarında % 24 artış meydana gelmiştir.

2005 yılı gayri safi yurtiçi hasılası içinde bir önceki yıla göre tarım sektörünün payı 0,9 puan azalarak % 10,3'e düşerken, sanayi sektörünün payı 0,5 puanlık artışla % 25,4'e, hizmetler sektörünün payı 0,4 puanlık artışla % 64,3'e yükselmiştir.

Kişi başına gayri safi milli hasıla, ekonomide yaşanan büyüme ve Yeni Türk Lirası'nın dolar karşısında değer kazanmasına bağlı olarak % 20'lik artışla 5.008 dolara yükselmiştir. 1987 yılı fiyatları ile ise kişi başına GSMH % 7,4'lük artışla 2,02 YTL olurken, satın alma gücü paritesine göre de kişi başına GSYİH % 7,7 artarak 8.141 dolar olmuştur.

Üretimde meydana gelen artış, kapasite kullanım oranlarına aynı yönde yansımamıştır. 2004 yılında % 81,2 olan toplam imalat sanayi kapasite kullanım

oranı 2005 yılında 0,9 puanlık düşüşle % 80,3'e gerilemiştir. Kapasite kullanım oranı kamu kesiminde 0,5 puanlık artışla % 86'ya yükselirken, özel kesimde 0,6 puanlık düşüşle % 78,8'e gerilemiştir.

Cari fiyatlarla kamu kesimi sabit sermaye yatırımları % 36,2, özel sektör sabit sermaye yatırımları % 22 artarken, toplam sabit sermaye yatırımlarında % 25,2 artış gerçekleşmiştir. Reel olarak ise kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında % 28,6'lık, özel kesim sabit sermaye yatırımlarında % 15,2'lik, toplam sabit sermaye yatırımlarında da % 18,2'lik artış olmuştur.

Özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde enerji, ulaştırma-haberleşme, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, madencilik, imalat, eğitim sektörlerinin payı azalmış, turizm sektörünün payında ise değişiklik olmamıştır. Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde madencilik, enerji, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, ulaştırma-haberleşme, turizm ve eğitim sektörlerinin payı azalmış, imalat sektörünün payı aynı kalmıştır.

2005 yılında inşaat sektörü % 21,5'lik artışla en hızlı büyüyen sektör olurken, belediyeler tarafından yapı ruhsatı verilen yapıların inşaat alanı % 42,6'lık artışla 99,4 milyon m²'ye, yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların inşaat alanı da % 56,1'lik artışla 48,4 milyon m²'ye yükselmiştir.

Teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarı, 2004 yılına göre nominal olarak % 10,9, reel olarak da % 4,7 artmıştır. 2005 yılında 24,1 milyar YTL'lik teşvik belgesi yatırım ile 180.791 kişiye istihdam sağlanması amaçlanmıştır.

2005 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırımlar içinde % 53,9'luk pay ile imalat sanayi sektörü ilk sırada yer alırken, hizmetler sektörünün payı % 33, enerji sektörünün payı % 8, madencilik sektörünün payı % 2,9 ve tarım sektörünün payı % 2,2 olmuştur. 2004 yılına göre tarım, madencilik, enerji ve hizmetler sektörlerinin payı artarken, imalat sanayi sektörünün payı azalmıştır.

2002 yılı başında uygulamaya konulan makro ekonomi politikalarıyla enflasyonla mücadelede önemli mesafeler alınmış, 2002-2004 yıllarını kapsayan üç yıllık dönemde enflasyon oranlarında hızlı bir düşüş gerçekleşmiştir. 2005 yılında da enflasyonla mücadeleye devam edilmesi ve örtük enflasyon hedeflemesi altında yıl sonu TEFE ve TÜFE enflasyonunun % 8'e düşürülmesi hedeflenmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu üretim ve tüketim yapısında meydana gelen değişikliklerin endekslere daha iyi yansıtılması ve enflasyonun daha sağlıklı ve uluslararası standartlara uygun olarak ölçülmesi amacıyla, 2005 yılında 1994 te-

mel yıllık TÜFE yerine 2003 temel yıllık TÜFE, 1994 temel yıllık TEFE yerine de 2003 temel yıllık ÜFE'yi yayınlamaya başlamıştır. Yeni endekslerde madde kapsamı ve ağırlıkları, fiyat derleme şekli ve hesaplama yöntemlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır.

Enflasyonda son üç yılda yaşanan düşüş, 2005 yılında da devam etmiştir. ÜFE enflasyonunda yüksek oranlı düşüş olurken, TÜFE enflasyonundaki düşüş nispeten sınırlı düzeyde kalmıştır.

Uluslararası Para Fonu ve Avrupa Birliği ile ilişkilerde yaşanan gelişmeler, para, maliye ve gelirler politikası uygulamasına devam edilmesi, enflasyon beklentilerinin program hedefleriyle yakınlaşması, verimlilik ve birim ücretlerde meydana gelen olumlu gelişme, Yeni Türk Lirası'nın güçlenmeye devam etmesi enflasyonun düşmesine olumlu katkı yapmıştır. Uluslararası petrol fiyatlarındaki yükselme, sanayi ve hizmetler sektörü işgücü talebindeki artış, tüketimdeki canlılığın devam etmesi, bazı hizmet alt grubu enflasyonundaki katılık ve vergi düzenlemeleri enflasyondaki düşüş sürecinin yavaşlamasında etkili olmuştur.

Üretici fiyatları endeksi artış hızı bir önceki yıla göre 12,69 puanlık düşüşle % 15,35'den % 2,66'ya gerilerken, yılbaşında öngörülen % 8'lik hedefin 5,34 puan altında gerçekleşmiştir. Oniki aylık ortalamalara göre de 2004 yılında % 14,57 olan ÜFE artış hızı 2005 yılında 8,68 puanlık düşüşle % 5,89'a gerilemiştir.

Yıl sonu itibariyle 2005 yılında enerji sektörü fiyatlarında % 8,38 düşüş olurken, madencilik sektörü fiyatlarında % 9,62, imalat sanayi sektörü fiyatlarında % 3,16 ve tarım sektörü fiyatlarında % 3,03 artış olmuştur.

2004 yılında % 9,35 olan TÜFE enflasyonu 2005 yılında 1,63 puanlık düşüşle % 7,72'ye gerilerken, % 8'lik yıl sonu hedefinin 0,28 puan altında gerçekleşmiştir. Oniki aylık ortalamalara göre de 2004 yılında % 8,60 olan TÜFE artış hızı 2005 yılında % 8,18'e gerilemiştir.

Yıl sonu itibariyle gıda ve alkolsüz içecekler, giyim ve ayakkabı, ev eşyası, sağlık, haberleşme, eğlence ve kültür, eğitim alt sektörlerindeki fiyat artışları TÜFE genel endeks artış hızının altında kalmıştır. Alkollü içecekler ve tütün, konut, ulaştırma ve lokanta-oteller alt sektörlerindeki fiyat artışları ise TÜFE genel endeks artış hızının üzerinde gerçekleşmiştir. Giyim ve ayakkabı harcama grubu fiyatları % 0,13, sağlık harcama grubu fiyatları % 0,40 küçülürken, en yüksek fiyat artışları % 27,87 ile alkollü içecekler ve tütün, % 14,98 ile lokanta-oteller ve % 11,01 ile ulaştırma gruplarında kaydedilmiştir.

2004 yılı sonunda açıklanan 2005 yılı para politikası stratejisinde 2002 yılından beri uygulanmakta olan örtük enflasyon hedeflemesi sisteminden 2006 yılı başında açık enflasyon hedeflemesi uygulamasına geçileceği, 2005 yılının geçiş dönemi olacağı belirtilmiştir. Enflasyon hedeflemesi sisteminin yeni bir rejimden ziyade para politikası karar alma mekanizmasının kurumsallaşması ve fiyat istikrarına giden yolda yeni adım olacağı vurgulanmıştır.

Para tabanı ve net uluslararası rezervlerin performans kriteri, net iç varlıkların ise gösterge niteliğinde hedef olarak izlenmeye devam edileceği belirtilmiştir.

Uluslararası Para Fonu'na 26 Nisan 2005 tarihinde 19. stand-by düzenlemesi için verilen niyet mektubunda, açık enflasyon hedeflemesine geçiş sürecinin ilk aşamalarında mevcut para tabanı çerçevesi ile birlikte, net iç varlıklara ilişkin gösterge niteliğindeki hedeflerin korunacağı ve yakın olarak izlenmeye devam edileceği, para tabanı talebinde bir değişiklik olduğuna dair kuvvetli belirtilerin ortaya çıkması halinde, hedeflerde yeni düzenlemeler yapılmasının önerileceği belirtilmiştir. 31 Mayıs, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık 2005 tarihleri itibariyle para tabanı ve net iç varlıklar için üst sınır, net uluslararası rezervler için alt sınır hedefler belirlenmiştir. Net iç varlıklara ilişkin hedeflerin bütün tarihler için gösterge niteliğinde, para tabanı ve net uluslararası rezervlere ilişkin hedeflerin ilk üç tarih için performans kriteri niteliğinde, 31 Aralık 2005 tarihi için ise gösterge niteliğinde değer olarak takip edilmesi kararlaştırılmıştır.

Söz konusu büyüklükler için Mayıs 2005 ve Haziran 2005 sonuna ilişkin tüm hedefler tutturulmuştur. Para tabanı artışının 2005 yılında da hızlı bir şekilde devam etmesi, Haziran ayından itibaren 2005 yılı ikinci yarı hedeflerinin yenilenmesini zorunlu hale getirmiştir. Ancak IMF ile gözden geçirme çalışmalarının tamamlanamaması nedeniyle parasal hedefler yenilenememiştir. Böylece Eylül 2005 sonu itibariyle net uluslararası rezervler ve net iç varlıklara ilişkin hedefler tutturulurken, para tabanı gerçekleştirmeleri hedeflenen düzeyin üzerinde kalmıştır.

Bunun üzerine 19. stand-by düzenlemesinin 1. ve 2. gözden geçirmelerine ilişkin 24 Kasım 2005 tarihli niyet mektubu ile Aralık 2005 sonu için net iç varlıklara ilişkin gösterge niteliğindeki üst sınır aşağı çekilirken, para tabanına ilişkin gösterge niteliğindeki üst sınır ile net uluslararası rezervlere ilişkin gösterge niteliğindeki alt sınır performans kriteri niteliğine dönüştürülerek yükseltilmiştir.

Yapılan değişikliklerin ardından 2005 yılı para programı çerçevesinde Merkez

Bankası tarafından yakından takip edilmekte olan yeni hedeflere Aralık 2005 sonunda ulaşılmıştır. Aralık ayı son beş iş günü para tabanı ortalaması 28,8 milyar YTL olarak gerçekleşerek performans kriteri niteliğindeki 29,2 milyar YTL'lik üst sınırın altında, net uluslararası rezervler 22,4 milyar dolar olarak gerçekleşerek performans kriteri niteliğindeki 14 milyar dolarlık alt sınırın üzerinde, net iç varlıklar ortalaması 12,6 milyar YTL olarak gerçekleşerek gösterge niteliğindeki 25,5 milyar YTL'lik üst sınırın altında kalmıştır.

Merkez Bankası kısa vadeli faiz oranlarını 2005 yılında da enflasyonla mücadelede temel politika aracı olarak kullanmaya devam etmiştir. 11 Ocak, 9 Şubat, 9 Mart, 11 Nisan, 10 Mayıs, 9 Haziran, 11 Ekim, 9 Kasım ve 9 Aralık tarihlerinde olmak üzere kısa vadeli faiz oranlarında 9 kez indirim yapmıştır. Bu indirimler sonucu 2004 yılı sonunda % 18 olan gecelik borçlanma faiz oranı % 13,5'e, % 22 olan borç verme faiz oranı da % 17,5'e düşürülmüştür.

Bütün bu gelişmelerin sonucunda 2005 yılı sonunda dolaşımdaki para % 46,8, dar tanımlı para arzı M1 % 41,7, geniş tanımlı para arzı M2 % 40,1, M2Y para arzı % 23,8, M3 para arzı % 41 artmıştır. Reel olarak dolaşımdaki para % 43, M1 % 38, M2 % 36,5, M2Y % 20,6, M3 % 37,3 artmıştır.

Bankalardaki Yeni Türk Lirası cinsinden toplam mevduat % 40,6 artarken, döviz tevdiat hesapları artışı % 0,5 gibi çok küçük bir oranda kalmıştır. Reel olarak Yeni Türk Lirası cinsinden mevduatlar % 37 artarken döviz tevdiat hesapları % 2,1 azalmıştır. Kredi hacmi nominal olarak % 52,7, reel olarak da % 48,7 artmıştır.

2005 yılında mevduat bankalarının sayısı 35'den 34'e gerilerken, kalkınma ve yatırım bankalarının 13 olan sayısında değişiklik olmamıştır. Böylece bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 48'den 47'ye gerilemiştir. Banka sayısındaki azalmaya karşın bankaların şube ve personel sayılarında artış olmuştur. Sektördeki toplam şube sayısı 141 adet artarak 6.247'ye, buna paralel olarak istihdam edilenler de 5.095 kişi artarak 132.258 kişiye yükselmiştir.

2005 yılında GSMH'nin % 6,5'i oranında faiz dışı fazla vererek kamu borç stokunu azaltmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak maliye politikasının temel hedefi olarak belirlenmiştir. Söz konusu hedefe ulaşabilmek için gelir artırıcı önlemler alınmış, bütçe disiplini sürdürülmüş, kamu harcamalarında etkinliğin sağlanması ve yatırım harcamalarının kamu borçlanma gereği üzerinde baskı oluşturmaksızın artırılmasına yönelik harcama politikası uygulanmıştır. Yıl sonunda kamu gelirleri artış hızı, kamu harcamaları artış hızından daha yüksek olmuştur.

2005 yılında konsolide bütçe harcamalarının 155.628 milyon YTL, konsolide bütçe gelirlerinin 126.490 milyon YTL olması öngörülmüştür. Bunun sonucunda bütçe dengesinin 29.138 milyon YTL açık vermesi, faiz dışı dengenin ise 27.303 milyon YTL olması hedeflenmiştir.

Yıl sonunda konsolide bütçe gelirleri % 21,8'lik artışla 134.819 milyon YTL'ye, konsolide bütçe harcamaları % 2,5'lik artışla 144.562 milyon YTL'ye yükselmiştir. Böylece harcamalar hedefin 11.066 milyon YTL altında, gelirler ise hedefin 8.329 milyon YTL üstünde gerçekleşerek konsolide bütçe uygulamalarında olumlu bir performans sağlanmıştır.

İzlenen sıkı maliye politikası sonucu yüksek faiz dışı fazla hedefine ulaşılması, faiz oranlarındaki düşüşe bağlı olarak faiz ödemelerinin öngörülenin altında gerçekleşmesi ve borçlanma vadesinin uzaması bütçe açığı üzerinde olumlu etki yapmıştır. 2004 yılında 30.300 milyon YTL olan konsolide bütçe açığı, 2005 yılında % 67,8'lik düşüşle 9.743 milyon YTL'ye gerilerken, hedefin 19.394 milyon YTL altında gerçekleşmiştir. 2004 yılında 26.188 milyon YTL olan faiz dışı denge, 2005 yılında % 37,2'lik artışla 35.936 milyon YTL olurken hedefi 8.633 milyon YTL aşmıştır.

Kamu finansman açığı 2005 yılında % 79 küçülerek 20.103 milyon YTL'den 4.231 milyon YTL'ye düşmüştür. 2004 yılında 36.385 milyon YTL fazla veren bütçe faiz ödemeleri hariç kamu kesimi finansman dengesi 2005 yılında % 13,9 artarak 41.449 milyon YTL fazla vermiştir. Konsolide bütçe açığı ve fonların finansman dengelerinde kaydedilen olumlu gelişme, kamu kesimi borçlanma gereğindeki iyileşmede en önemli etken olmuştur.

Para ve maliye politikası uygulamaları, ekonomik programa olan güvenin güçlenmesi, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde yaşanan gelişmeler, ekonomide geleceğe dönük beklentilerin kuvvetlenmesi, borçlanma faiz oranlarındaki düşüş ve borçlanma vadelerinin uzaması iç borç stoku artış hızını küçültmüş ve çevrilebilmesini olumlu yönde etkilemiştir.

2004 yılında % 15,5 olan iç borç stoku artış oranı 2005 yılında % 9'a gerilemiştir. Toplam iç borç stoku 20.299 milyon YTL'lik artışla 244.782 milyon YTL olmuştur. Bunun 226.964 milyon YTL'si (% 92,7) tahvil, 17.818 milyon YTL'si (% 7,3) bonolardan oluşmuştur.

İç borçlanmanın maliyeti ve vade yapısında 2005 yılında da iyileşme olmuştur. Ortalama bileşik iç borç faiz oranı 8,8 puan azalarak % 25,7'den % 16,9'a gerilerken, borçlanmanın ortalama vadesi 188 gün uzayarak 372 günden 560 güne yükselmiştir.

Yeni Türk Lirası'ndaki reel değer artışının dış rekabet gücü üzerinde yol açtığı olumsuz etkiye rağmen, dünya ekonomisindeki büyüme ve dünya ticaret hacmindeki genişlemenin nispi olarak yavaşlamakla birlikte devam etmesi, reel işgücü maliyetlerinin düşük seviyelerde seyretmesi ve verimlilik artışının sürmesi, ihracat gelirlerinde artış sağlayan temel etkenler olarak öne çıkmıştır. Ancak dünya pazarlarında özellikle düşük işgücü maliyetlerinden kaynaklanan avantajla üstünlük sağlayan Çin ve Hindistan gibi ülkelerle rekabet etmede yaşanan zorluklar ve Avrupa Birliği ekonomilerindeki büyümenin ivme kazanamaması nedeniyle ihracat artış hızında ciddi bir düşüş olmuştur. 2004 yılında % 33,7 olan ihracat artış hızı, 2005 yılında % 16,2 düzeyine gerilerken, ihracat 63.167 milyon dolardan 73.390 milyon dolara yükselmiştir.

2005 yılında ithalat, ekonomik büyümenin bir önceki yıla göre yavaşlamakla birlikte devam etmesi, ithalat fiyatları ve ham petrol fiyatlarının yükselmesi, Yeni Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısında güçlü konumunu sürdürmesi ve sanayi üretimi ile iç talepte meydana gelen artışın etkisiyle % 19,5 artarak 116.537 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.

Dış ticaret açığındaki artış geçen yıla göre hız kesmekle birlikte önemini korumaya devam etmiş, % 25,5'lik artışla 34.373 milyon dolardan 43.147 milyon dolara çıkmıştır. ihracatın ithalatı karşılama oranı % 64,8'den % 63'e gerilerken, dış ticaret hacmi % 18,2 artarak 160.707 milyon dolardan 189.927 milyon dolara yükselmiştir.

20 Aralık 2004 tarihinde açıklanan 2005 yılı kur politikasında, uygulanmakta olan dalgalı kur rejiminde döviz kurlarının arz ve talep koşullarınca belirlendiği, Merkez Bankası'nın herhangi bir kur hedefi bulunmadığı, ancak kurlarda her iki yönde oluşabilecek aşırı oynaklık durumunda piyasaya doğrudan müdahale edebildiği belirtilmiştir.

Ayrıca döviz arzının döviz talebine göre giderek arttığı dönemlerde, döviz rezervlerini ılımlı bir biçimde artırmak amacıyla döviz piyasasındaki arz ve talep koşullarını mümkün olduğunca en düşük düzeyde etkileyecek şekilde kuralları önceden açıklanan döviz alım ihaleleri gerçekleştirdiği ifade edilmiştir. Bu ilke doğrultusunda bir adım daha atılarak 2005 yılında döviz alım ihalelerinin döviz piyasasına olan etkisini en aza indirebilmek amacıyla, döviz likiditesinde olağanüstü farklılaşmalar görülmedikçe değiştirilmeyeceği belirtilen yıllık döviz alım programı açıklanmıştır. 2005 yılı boyunca 15 milyon doları ihale, 30 milyon doları opsiyon olmak üzere günlük en fazla 45 milyon dolarlık döviz alımı gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Yıl içinde kur politikası uygulamaları bu ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür. Merkez Bankası 2005 yılında düzenli döviz alımı ihaleleriyle toplam 7.442,6 milyon dolarlık döviz alımı gerçekleştirmiştir. Ayrıca döviz kurlarında oluşan yada oluşması beklenen aşırı dalgalanmayı önlemek için döviz piyasasına altı kez doğrudan alım müdahalesinde bulunarak 14.565 milyon dolarlık doğrudan döviz alımı yapmıştır. Böylece Merkez Bankası 2005 yılında düzenli döviz alım ihaleleri ve doğrudan döviz alımları yoluyla piyasadan 22.007,6 milyon dolar tutarında döviz çekmiştir.

2005 yılında Yeni Türk Lirası diğer ulusal paralar karşısında değer kazanmaya devam etmiştir.

2005 yılında cari işlemler açığı 2004 yılına göre % 48 artarak 23.091 milyon dolara yükselmiştir. Cari işlemler açığındaki bu olumsuz gelişmede, hizmetler dengesindeki iyileşmeye rağmen dış ticaret açığındaki yüksek oranlı artış belirleyici olmuştur. Güçlü sermaye girişleri cari açığın finansmanına büyük ölçüde katkıda bulunmuştur.

Turizm gelirleri % 14,2'lik artışla 18.152 milyon dolara, faiz gelirleri de % 44,2'lik artışla 1.005 milyon dolara yükselmiştir. Turizm giderleri % 13,8'lik artışla 2.872 milyon dolar, faiz giderleri % 15,3'lük artışla 5.006 milyon dolar olmuştur. İşçi gelirleri % 5,8 artarak 851 milyon dolara yükselmiştir.

2004 yılında 17.678 milyon dolar olan net sermaye girişi, 2005 yılında 43.845 milyon dolara yükselmiştir. Doğrudan yatırımlarda (net) 8.638 milyon dolar, portföy yatırımlarında (net) 13.437 milyon dolar, diğer yatırımlarda (net) 21.770 milyon dolar giriş olmuştur.

2005 yılında 8.409 milyon dolarlık yabancı sermaye girişi, 346 milyon dolarlık yabancı sermaye çıkışı olmuştur. Böylece 8.063 milyon dolarlık net sermaye girişi, 243 milyon dolarlık net diğer sermaye çıkışı ve 1.830 milyon dolarlık net gayrimenkul satışı ile birlikte toplam 9.650 milyon dolar doğrudan yabancı sermaye girişi gerçekleşmiştir.

2004 yılında % 11,9 olan dış borç stoku artış hızı 2005 yılında % 4,8'e gerilerken, dış borç stoku 162.240 milyondan 170.062 milyona yükselmiştir. Dış borç stoku artış hızında meydana gelen bu olumlu gelişmeye karşın dış borcun vade yapısında bozulma ortaya çıkmıştır. Toplam dış borçların 131.851 milyon doları orta-uzun vadeli borçlar, 38.211 milyon doları kısa vadeli dış borçlardan oluşmuştur. Toplam dış borç stoku içinde orta-uzun vadeli borçların payı % 79,9'dan % 77,5'e gerilerken, kısa vadeli borçların payı % 20,1'den % 22,5'e yükselmiştir.

2004 yılında 24.289 bin kişi olan işgücü, 2005 yılında % 1,1'lik artışla 24.565 bin kişiye yükselmiştir. Ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler istihdama yeterince yansımaya da istihdam edilenlerin sayısı % 1,2'lik artışla 21.791 bin kişiden 22.046 bin kişiye yükselmiştir. İşsiz sayısı % 0,9'luk artışla 2.498 bin kişiden 2.520 bin kişiye yükselmiştir. 2004 yılında % 10,3 olan işsizlik oranı, 2005 yılında da aynı düzeyde kalmış, eksik istihdam oranı % 4,1'den % 3,4'e gerilemiş, böylece işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl işgücü oranı 0,7 puanlık düşüşle % 13,7 olmuştur.

2005 yılında 2004 yılına göre tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 12,3'lük düşüşle 6.493 bin kişiye gerilerken, sanayi sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 7,3'lük artışla 4.281 bin kişiye, hizmetler sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 8,4'lük artışla 11.272 bin kişiye yükselmiştir. Toplam istihdam içinde tarım sektörünün payı % 29,5, sanayi sektörünün payı % 19,4, hizmetler sektörünün payı % 51,1 olmuştur.

II. RAKAMLARLA TÜRKİYE EKONOMİSİ

A. BÜYÜME

1. Gayri Safi Milli Hasıla

Uygulamaya konulan makro ekonomik politikalarla 2002 yılı başında büyüme sürecine giren Türkiye ekonomisi 2002, 2003 ve 2004 yıllarında hedeflerin üzerinde büyümüştür. Ekonomide yakalanan yüksek büyüme hızı 2005 yılında da devam etmiş, yıl sonunda bir kez daha % 5'lik hedef aşılıarak % 7,6'lık büyüme gerçekleşmiştir. Böylece Türkiye ekonomisi yaşanan kriz sonrası 2002 yılının ilk çeyreğinden başlayarak 16 çeyrek aralıksız büyümüş ve son dört yıl içinde uzun süredir görülmeyen istikrarlı bir büyüme süreci yakalamıştır.

2005 yılında ekonomik büyüme üzerinde genel olarak istikrar ve güven ortamının devamı belirleyici olurken, üretim yönünden tarım, sanayi, inşaat, ticaret, ulaştırma ve haberleşme, serbest meslek ve hizmetler sektörleri katma değerinde meydana gelen artışlar, harcamalar yönünden ise özel tüketim ile özel sektör ve kamu sektörü sabit sermaye yatırımlarındaki artış etkili olmuştur.

2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 7,5 büyüyen ekonomide, ikinci üç aylık dönemde yavaşlama eğilimi ortaya çıkmış ve büyüme hızı % 4,7'ye gerilemiştir. Yılın ikinci yarısında ekonomik büyüme yeniden hızlanma eğilimine girmiş ve üçüncü üç aylık dönemde % 8, dördüncü üç aylık dönemde de % 10,2 düzeyinde katma değer artışı gerçekleşmiştir. Böylece GSMH 2005 yılı sonunda bir önceki yıla göre % 7,6 artarak 1987 yılı fiyatlarıyla 145.651 bin YTL'ye yükselmiştir (Tablo 4).

TABLO 4: GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA

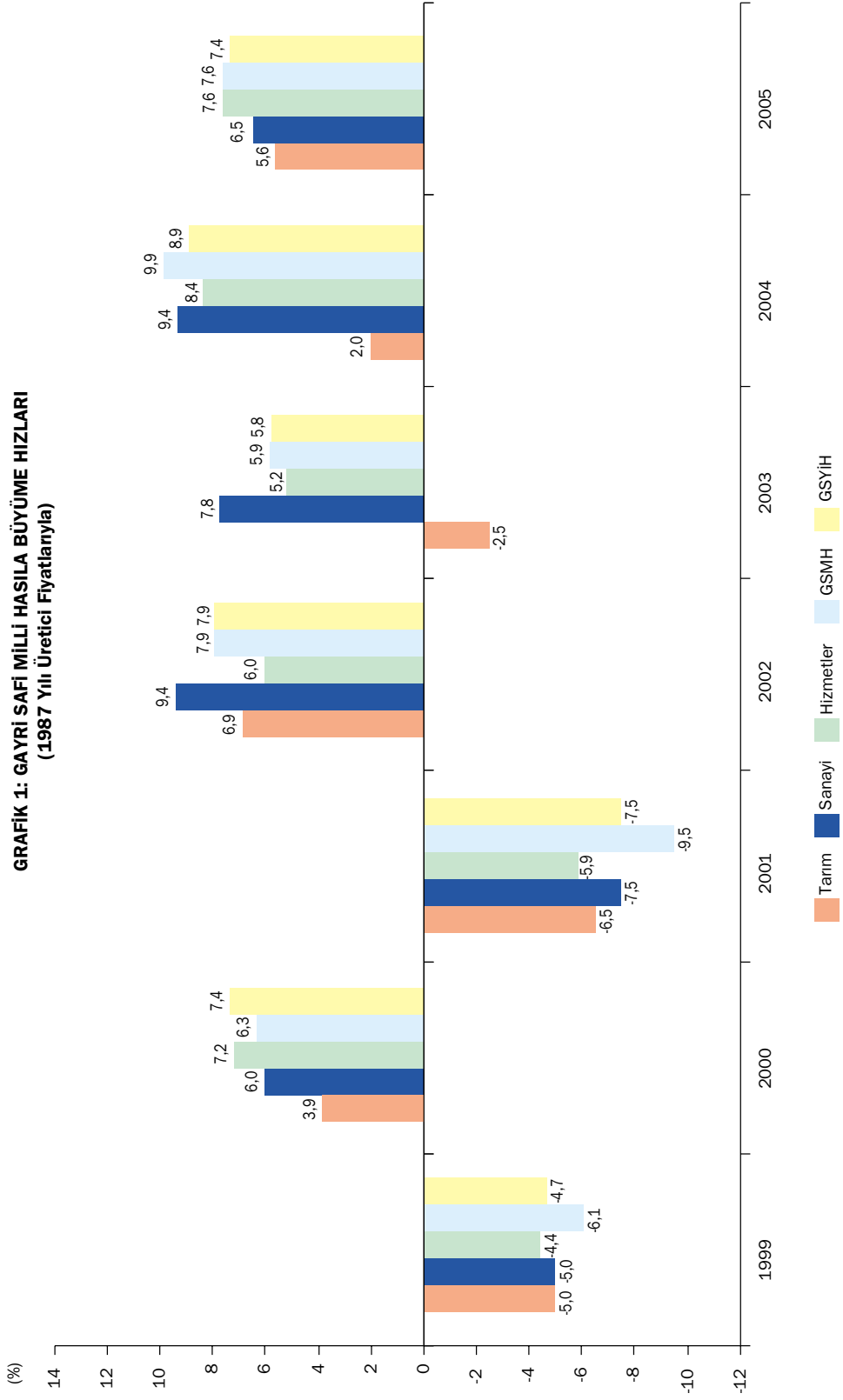
İktisadi Faaliyet Kolları	(1987 Yılı Üretici Fiyatlarıyla)							
	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005
1. TARIM	15.549	15.863	16.756	12,6	11,7	11,5	2,0	5,6
A. Çiftçilik ve Hayvancılık	14.501	14.683	15.624	11,8	10,9	10,7	1,3	6,4
B. Ormancılık	689	793	735	0,6	0,6	0,5	15,1	-7,3
C. Balıkçılık	359	387	397	0,3	0,3	0,3	7,8	2,6
2. SANAYİ	36.793	40.234	42.840	29,9	29,7	29,4	9,4	6,5
A. Madencilik ve Taşocakçılığı	1.390	1.426	1.609	1,1	1,1	1,1	2,6	12,8
B. İmalat Sanayi	31.140	34.285	36.368	25,3	25,3	25,0	10,1	6,1
C. Elektrik, Gaz, Su	4.264	4.522	4.863	3,5	3,3	3,3	6,1	7,5
3. İNŞAAT SANAYİ	4.866	5.092	6.189	4,0	3,8	4,2	4,6	21,5
4. TİCARET	28.902	32.613	35.019	23,5	24,1	24,0	12,8	7,4
A. Toptan ve Perakende Ticaret	24.686	27.956	30.220	20,0	20,7	20,7	13,2	8,1
B. Otel, Lokanta Hizmetleri	4.216	4.656	4.799	3,4	3,4	3,3	10,4	3,1
5. ULAŞTIRMA ve HABERLEŞME	17.028	18.193	19.791	13,8	13,4	13,6	6,8	8,8
6. MALİ KURULUŞLAR	2.319	2.344	2.339	1,9	1,7	1,6	1,1	-0,2
7. KONUT SAHİPLİĞİ	5.957	6.066	6.160	4,8	4,5	4,2	1,8	1,5
8. SERBEST MESLEK VE HİZMETLER	2.808	3.032	3.256	2,3	2,2	2,2	8,0	7,4
9. (-) İZAFİ BANKA HİZMETLERİ	1.782	1.812	1.830	1,4	1,3	1,3	1,7	1,0
10. SEKTÖRLER TOPLAMI (1-9)	112.441	121.624	130.520	91,3	89,9	89,6	8,2	7,3
11. DEVLET HİZMETLERİ	5.125	5.184	5.225	4,2	3,8	3,6	1,2	0,8
12. KAR AMACI OLMAYAN ÖZEL HİZM. KUR.	410	411	410	0,3	0,3	0,3	0,2	-0,2
13. TOPLAM (10+11+12)	117.976	127.219	136.155	95,8	94,0	93,5	7,8	7,0
14. İTHALAT VERGİSİ	7.509	9.473	10.626	6,1	7,0	7,3	26,2	12,2
15. GSYİH (Alıcı Fiyatlarıyla) (13+14)	125.485	136.693	146.781	101,9	101,0	100,8	8,9	7,4
16. DIŞ ALEM NET FAKTÖR GELİRLERİ	-2.320	-1.385	-1.130	-1,9	-1,0	-0,8	-40,3	-18,4
A. Dış Alemden Gelen	3.809	4.244	4.986	3,1	3,1	3,4	11,4	17,5
B. Dış Aleme Giden (-)	6.129	5.628	6.116	5,0	4,2	4,2	-8,2	8,7
17. GSMH (Alıcı Fiyatlarıyla) (15+16)	123.165	135.308	145.651	100,0	100,0	100,0	9,9	7,6

Kaynak: TÜİK

Tarım sektörü 2005 yılının son üç aylık döneminde sınırlı düzeyde küçülme yaşamakla birlikte yıl genelinde ormancılık sektöründeki küçülmeye rağmen çiftçilik ve hayvancılık ile balıkçılık sektörlerindeki katma değer artışlarına bağlı olarak % 5,6 büyümüştür. Sanayi sektöründe başta madencilik ve taşocakçılığı olmak üzere enerji ve imalat sanayi sektöründeki üretim artışının etkisiyle % 6,5 büyüme gerçekleşmiştir. Hizmetler sektörü inşaat, ticaret, ulaştırma ve haberleşme, serbest meslek ve hizmetler sektörlerindeki katma değer artışlarına bağlı olarak % 7,6 büyümüştür. İthalat işlemlerinden alınan vergiler % 12,2 artmıştır.

Tarım sektörünün alt sektörlerinden çiftçilik ve hayvancılık sektörü % 6,4, balıkçılık sektörü % 2,6 büyürken, ormancılık sektörü % 7,3 küçülmüştür. Sana-

**GRAFİK 1: GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA BÜYÜME HIZLARI
(1987 Yılı Üretici Fiyatlarıyla)**

yi sektörünün alt sektörlerinden madencilik ve taşocakçılığı sektörü % 12,8, imalat sanayi sektörü % 6,1 ve enerji sektörü % 7,5 büyümüşür. Hizmetler sektörü alt sektörlerinden inşaat sektöründe 2004 yılında, kriz sonrası sürekli olarak yaşanan küçülmenin yerini alan büyüme 2005 yılında artarak devam etmiş ve % 21,5'e ulaşmıştır. Ticaret sektörü % 7,4, ulaştırma ve haberleşme sektörü % 8,8, serbest meslek ve hizmetler sektörü % 7,4 büyümüş, mali kuruluşlar sektörü % 0,2 küçülmüştür.

2005 yılında GSMH cari fiyatlarla % 13,4 büyümeyle 486.401 milyon YTL olmuştur. 2005 yılı programında % 8 olması öngörülen Gayri Safi Milli Hasıla deflatörü % 5,4 olmuştur (Tablo 5).

TABLO 5: GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA

İktisadi Faaliyet Kolları	(Cari Üretici Fiyatlarıyla)							
	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005
1. TARIM	42.126.246	48.394.672	49.957.330	11,8	11,3	10,3	14,9	3,2
A. Çiftçilik ve Hayvancılık	39.550.179	44.905.361	46.141.237	11,1	10,5	9,5	13,5	2,8
B. Ormançılık	1.268.139	1.702.823	1.756.925	0,4	0,4	0,4	34,3	3,2
C. Balıkçılık	1.307.928	1.786.488	2.059.168	0,4	0,4	0,4	36,6	15,3
2. SANAYİ	88.813.240	107.061.273	123.669.004	24,9	25,0	25,4	20,5	15,5
A. Madencilik ve Taşocakçılığı	3.858.087	5.174.424	6.962.712	1,1	1,2	1,4	34,1	34,6
B. İmalat Sanayi	71.910.797	87.609.625	101.246.002	20,2	20,4	20,8	21,8	15,6
C. Elektrik, Gaz, Su	13.044.356	14.277.224	15.460.290	3,7	3,3	3,2	9,5	8,3
3. İNŞAAT SANAYİ	12.662.006	15.380.670	21.311.774	3,5	3,6	4,4	21,5	38,6
4. TİCARET	71.329.760	88.714.047	99.739.960	20,0	20,7	20,5	24,4	12,4
A. Toptan ve Perakende Ticaret	58.491.367	72.769.079	82.204.566	16,4	17,0	16,9	24,4	13,0
B. Otel, Lokanta Hizmetleri	12.838.393	15.944.968	17.535.393	3,6	3,7	3,6	24,2	10,0
5. ULAŞTIRMA ve HABERLEŞME	53.846.171	62.009.162	71.654.589	15,1	14,5	14,7	15,2	15,6
6. MALİ KURULUŞLAR	17.884.644	21.603.584	21.484.542	5,0	5,0	4,4	20,8	-0,6
7. KONUT SAHİPLİĞİ	14.653.025	18.398.553	22.393.509	4,1	4,3	4,6	25,6	21,7
8. SERBEST MESLEK VE HİZMETLER	12.429.089	14.889.331	16.914.421	3,5	3,5	3,5	19,8	13,6
9. (-) İZAFİ BANKA HİZMETLERİ	7.911.747	10.821.250	12.477.618	2,2	2,5	2,6	36,8	15,3
10. SEKTÖRLER TOPLAMI (1-9)	305.832.435	365.630.042	414.647.511	85,7	85,2	85,2	19,6	13,4
11. DEVLET HİZMETLERİ	36.561.477	42.548.483	47.719.600	10,3	9,9	9,8	16,4	12,2
12. KAR AMACI OLMAYAN ÖZEL HİZM. KUR.	3.610.383	3.530.102	2.996.961	1,0	0,8	0,6	-2,2	-15,1
13. TOPLAM (10+11+12)	346.004.296	411.708.627	465.364.073	97,0	96,0	95,7	19,0	13,0
14. İTHALAT VERGİSİ	13.758.630	18.802.850	21.838.290	3,9	4,4	4,5	36,7	16,1
15. GSYİH (Alıcı Fiyatlarıyla) (13+14)	359.762.926	430.511.477	487.202.362	100,9	100,4	100,2	19,7	13,2
16. DIŞ ALEM NET FAKTÖR GELİRLERİ	-3.082.038	-1.579.134	-801.330	-0,9	-0,4	-0,2	-48,8	-49,3
A. Dış Alemden Gelen	8.415.643	10.040.097	11.907.906	2,4	2,3	2,4	19,3	18,6
B. Dış Aleme Giden (-)	11.497.681	11.619.231	12.709.236	3,2	2,7	2,6	1,1	9,4
17. GSMH (Alıcı Fiyatlarıyla) (15+16)	356.680.888	428.932.343	486.401.032	100,0	100,0	100,0	20,3	13,4

Kaynak: TÜİK

2005 yılında sıkı maliye ve gelirler politikası uygulamasına devam edilmesi nedeniyle kamu tüketim harcamaları artışı % 2,4 düzeyinde kalırken, GSYİH'nın en büyük bileşeni olan özel tüketim harcamaları iç talepteki canlılığın etkisiyle % 8,8 artış göstermiştir. Böylece toplam tüketim harcamalarında % 8,1 artış olmuştur (Tablo 6).

TABLO 6: HARCAMALAR YÖNTEMİYLE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA

	(1987 Yılı Fiyatlarıyla)							
	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005
ÖZEL NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	79.862	87.897	95.594	63,5	64,1	64,9	10,1	8,8
GIDA VE İÇKİ	28.731	29.534	31.964	22,8	21,5	21,7	2,8	8,2
DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI	13.905	18.037	20.736	11,1	13,2	14,1	29,7	15,0
YARI DAYANIKLI VE DAYANIKSIZ TÜKETİM MALLARI	11.517	13.684	15.452	9,2	10,0	10,5	18,8	12,9
ENERJİ, ULAŞTIRMA, HABERLEŞME	10.846	10.882	10.869	8,6	7,9	7,4	0,3	-0,1
HİZMETLER	8.359	9.137	9.849	6,6	6,7	6,7	9,3	7,8
KONUT SAHİPLİĞİ	6.504	6.623	6.724	5,2	4,8	4,6	1,8	1,5
DEVLETİN NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	9.697	9.748	9.985	7,7	7,1	6,8	0,5	2,4
MAAŞ, ÜCRET	5.125	5.184	5.225	4,1	3,8	3,5	1,2	0,8
DİĞER CARI	4.572	4.564	4.760	3,6	3,3	3,2	-0,2	4,3
GAYRİ SAFİ SABİT SERMAYE OLUŞUMU	24.782	32.802	40.683	19,7	23,9	27,6	32,4	24,0
KAMU SEKTÖRÜ	6.482	6.180	7.778	5,2	4,5	5,3	-4,7	25,9
MAKİNE TEÇHİZAT	1.482	1.702	2.580	1,2	1,2	1,8	14,8	51,6
BİNA İNŞAATI	1.699	1.284	1.490	1,4	0,9	1,0	-24,4	16,0
BİNA DIŞI İNŞAAT	3.301	3.194	3.708	2,6	2,3	2,5	-3,2	16,1
ÖZEL SEKTÖR	18.300	26.622	32.904	14,5	19,4	22,4	45,5	23,6
MAKİNE TEÇHİZAT	12.268	19.666	23.867	9,8	14,3	16,2	60,3	21,4
BİNA İNŞAATI	6.032	6.957	9.037	4,8	5,1	6,1	15,3	29,9
STOK DEĞİŞMELERİ	9.714	11.145	7.770	7,7	8,1	5,3	-	-
MAL VE HİZMET İHRACATI	54.264	61.033	66.235	43,1	44,5	45,0	12,5	8,5
(-) MAL VE HİZMET İTHALATI	52.541	65.515	73.066	41,8	47,8	49,6	24,7	11,5
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA	125.778	137.110	147.200	100,0	100,0	100,0	9,0	7,4
İSTATİSTİKİ HATA	-293	-417	-419				-	-
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA ⁽¹⁾	125.485	136.693	146.781				8,9	7,4

Kaynak: TÜİK

(1): Üretim Yoluyla Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları % 25,9 artarken, makine-teçhizat yatırımlarında % 21,4, bina inşaatında % 29,9 olmak üzere özel sektör sabit sermaye yatırımları da % 23,6 artmış, böylece toplam sabit sermaye yatırımlarında % 24 artış meydana gelmiştir.

2005 yılında tüketim harcamalarının GSYİH'ya oranı % 81,6, sabit sermaye yatırımlarının GSYİH'ya oranı ise % 19,8 olmuştur (Tablo 7).

TABLO 7: HARCAMALAR YÖNTEMİYLE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA

	(Cari Fiyatlarla)								
	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005	
ÖZEL NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	239.585.900	284.631.317	328.560.589	66,8	66,6	68,3	18,8	15,4	
GIDA VE İÇKİ	83.880.149	93.970.535	101.447.967	23,4	22,0	21,1	12,0	8,0	
DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI	28.433.994	40.537.186	53.595.388	7,9	9,5	11,1	42,6	32,2	
YARI DAYANIKLI VE DAYANIKSIZ TÜKETİM MALLARI	33.540.947	41.440.281	49.083.800	9,4	9,7	10,2	23,6	18,4	
ENERJİ, ULAŞTIRMA, HABERLEŞME	50.005.828	55.249.927	62.653.632	13,9	12,9	13,0	10,5	13,4	
HİZMETLER	27.900.423	33.518.736	37.542.900	7,8	7,8	7,8	20,1	12,0	
KONUT SAHİPLİĞİ	15.824.558	19.914.652	24.236.902	4,4	4,7	5,0	25,8	21,7	
DEVLETİN NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	49.004.499	56.775.481	63.653.258	13,7	13,3	13,2	15,9	12,1	
MAAŞ, ÜCRET	36.561.477	42.548.483	47.719.600	10,2	10,0	9,9	16,4	12,2	
DİĞER CARİ	12.443.022	14.226.998	15.933.658	3,5	3,3	3,3	14,3	12,0	
GAYRİ SAFİ SABİT SERMAYE OLUŞUMU	55.618.335	76.722.408	95.307.113	15,5	18,0	19,8	37,9	24,2	
KAMU SEKTÖRÜ	14.992.122	16.058.028	20.700.374	4,2	3,8	4,3	7,1	28,9	
MAKİNE TEÇHİZAT	3.200.509	3.834.095	5.207.398	0,9	0,9	1,1	19,8	35,8	
BİNA İNŞAATI	3.861.581	3.360.307	4.208.332	1,1	0,8	0,9	-13,0	25,2	
BİNA DIŞI İNŞAAT	7.930.032	8.863.626	11.284.645	2,2	2,1	2,3	11,8	27,3	
ÖZEL SEKTÖR	40.626.213	60.664.380	74.606.738	11,3	14,2	15,5	49,3	23,0	
MAKİNE TEÇHİZAT	25.598.545	40.801.346	46.016.134	7,1	9,6	9,6	59,4	12,8	
BİNA İNŞAATI	15.027.668	19.863.034	28.590.604	4,2	4,7	5,9	32,2	43,9	
STOK DEĞİŞMELERİ	26.328.924	33.973.663	25.394.479	7,3	8,0	5,3	-	-	
MAL VE HİZMET İHRACATI	98.496.338	124.348.181	133.575.227	27,5	29,1	27,8	26,2	7,4	
(-) MAL VE HİZMET İTHALATI	110.334.367	149.299.109	165.567.880	30,8	35,0	34,4	35,3	10,9	
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA	358.699.629	427.151.940	480.922.787	100,0	100,0	100,0	19,1	12,6	
İSTATİSTİKİ HATA	1.063.297	3.359.537	6.279.575				-	-	
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA ⁽¹⁾	359.762.926	430.511.477	487.202.362				19,7	13,2	

Kaynak: TÜİK

(1): Üretim Yoluyla Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

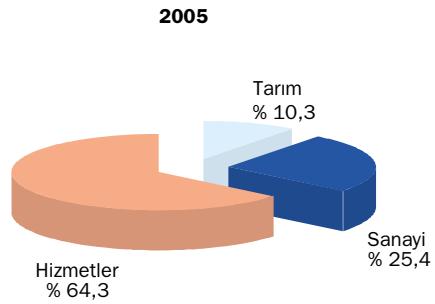
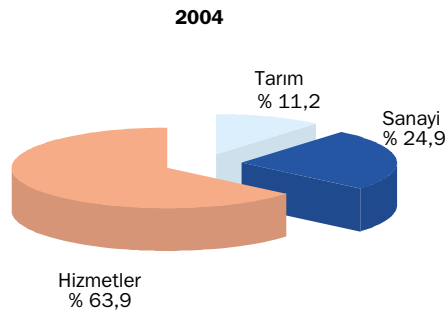
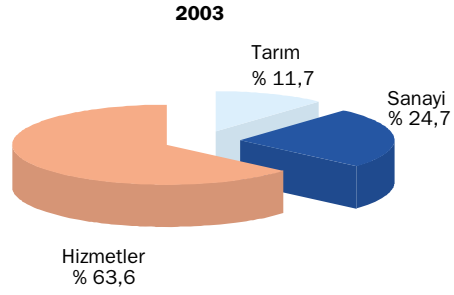
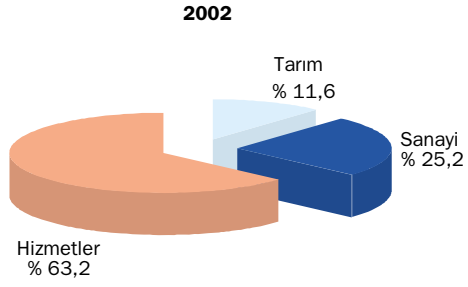
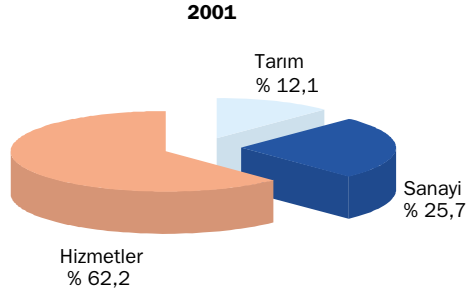
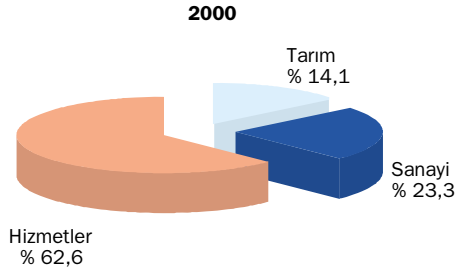
2005 yılı gayri safi yurtiçi hasılası içinde tarım sektörünün payı % 10,3, sanayi sektörünün payı % 25,4, hizmet sektörünün payı da % 64,3 olmuştur (Tablo 8).

TABLO 8: SEKTÖRLERİN GSYİH İÇİNDEKİ PAYLARI

Sektörler	(Cari Üretici Fiyatlarıyla)						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tarım	15,3	14,1	12,1	11,6	11,7	11,2	10,3
Sanayi	23,2	23,3	25,7	25,2	24,7	24,9	25,4
Hizmetler	61,5	62,6	62,2	63,2	63,6	63,9	64,3
GSYİH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 2: GSYİH'İN SEKTÖREL DAĞILIMI (Cari Üretici Fiyatlarıyla)

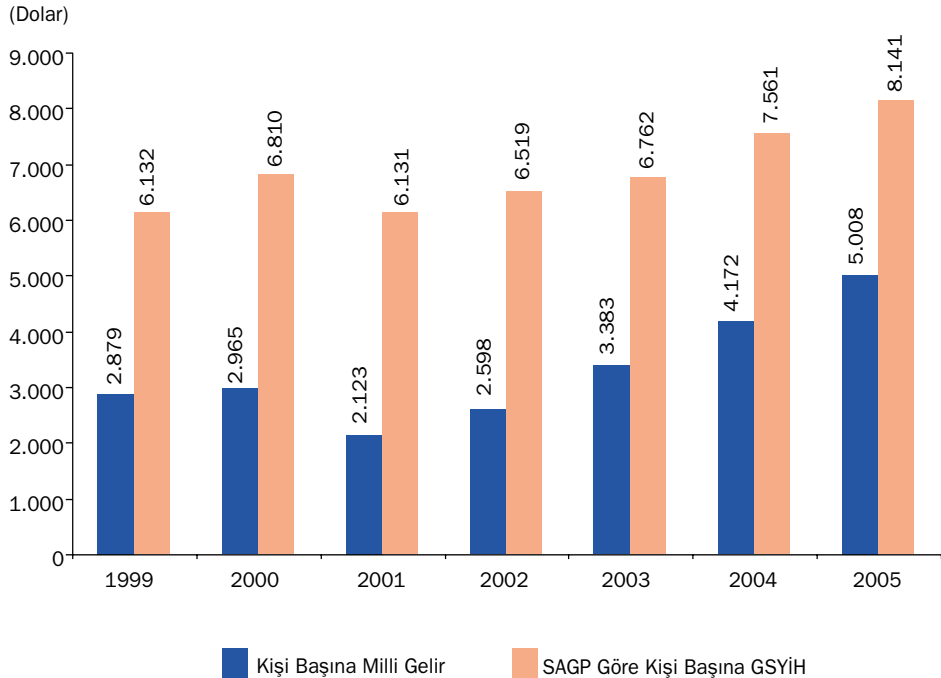

Kişi başına Gayri Safi Milli Hasıla, 2005 yılında ekonomide meydana gelen büyümenin yanı sıra Yeni Türk Lirası'nın dolar karşısında değer kazanmaya devam etmesinin de etkisiyle % 20 artarak 5.008 dolara yükselmiştir. 1987 yılı fiyatlarıyla ise kişi başına GSMH % 7,4'lük artışla 2,02 YTL olurken, Satınalma Gücü Paritesine göre de kişi başına GSYİH, bir önceki yıla göre % 7,7 artarak 8.141 dolar olmuştur (Tablo 9).

TABLO 9: KİŞİ BAŞINA GELİR

Yıllar	Cari Fiyatlarla				1987 Fiyatlarıyla		SAGP Göre	
	YTL	Değişim (%)	Dolar	Değişim (%)	YTL	Değişim (%)	Kişi Başına GSYİH Dolar	Değişim (%)
1999	1.217	-	2.879	-	1,74	-	6.132	-
2000	1.862	53,0	2.965	3,0	1,77	1,7	6.810	11,1
2001	2.572	38,1	2.123	-28,4	1,57	-11,3	6.131	-10,0
2002	3.950	53,6	2.598	22,4	1,67	6,4	6.519	6,3
2003	5.044	27,7	3.383	30,2	1,74	4,2	6.762	3,7
2004	5.975	18,5	4.172	23,3	1,88	8,0	7.561	11,8
2005	6.749	13,0	5.008	20,0	2,02	7,4	8.141 ⁽¹⁾	7,7

Kaynak: TÜİK
(1): Geçici

GRAFİK 3: KİŞİ BAŞINA GELİR

2. Sektörel Gelişmeler

a. Tarım

Tarım sektörü katma değeri 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 4,3, ikinci üç aylık döneminde % 8,2, üçüncü üç aylık döneminde % 7,5 artarken, dördüncü üç aylık döneminde % 0,1 azalmıştır. Böylece 2005 yılının tamamında tarım sektörü katma değerinde % 5,6 büyüme meydana gelmiştir.

2005 yılında uygun iklim şartları sebebiyle genel olarak tarım sektöründe verimlilik ve üretim artışı meydana gelmiştir. Seçilmiş tarla bitkilerinde en yüksek üretim artışları, kaliteli tohum, verimlilik artışı ve verilen prim destekleri sebebiyle % 40 ile mısırdaki, üretim alanlarındaki genişleme, yağış artışı ve üretimin kayıt altına alınmasına bağlı olarak % 22,4 ile çeltikte görülmüştür. Soya üretiminde çabuk bozulması ve fiyatındaki istikrarsızlık sebebiyle % 48, fasulye üretiminde % 16, siğil hastalığı sebebiyle patates üretiminde % 14,8 ve ekim alanlarının azalmasına bağlı olarak pamuk üretiminde % 8,8 düşüş olmuştur (Tablo 10).

TABLO 10: SEÇİLMİŞ TARLA BİTKİLERİNDE ÜRETİM DURUMU

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%) 2005/2004
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Hububat								
Buğday	18.000	21.000	19.000	19.500	19.000	21.000	21.500	2,4
Arpa	7.700	8.000	7.500	8.300	8.100	9.000	9.500	5,6
Mısır	2.297	2.300	2.200	2.100	2.800	3.000	4.200	40,0
Çeltik	340	350	360	360	372	490	600	22,4
Bakliyat								
Nohut	560	548	535	650	600	620	600	-3,2
Mercimek	380	353	520	565	540	540	570	5,6
Fasulye	237	230	225	250	250	250	210	-16,0
Fiğ	130	134	127	130	121	130	132	1,5
Endüstriyel Bitkiler								
Tütün	243	200	145	160	112	134	148	10,4
Şeker Pancarı	17.102	18.821	12.633	16.523	12.623	13.517	14.723	8,9
Pamuk (Kütlü)	2.026	2.261	2.358	2.542	2.346	2.455	2.240	-8,8
Yağlı Tohumlar								
Ayçiçeği	950	800	650	850	800	900	975	8,3
Susam	28	24	23	22	22	23	26	13,0
Soya	66	45	50	75	85	50	26	-48,0
Yumru Bitkiler								
Soğan (Kuru)	2.500	2.200	2.150	2.050	1.750	2.040	2.070	1,5
Patates	6.000	5.370	5.000	5.200	5.300	4.800	4.090	-14,8

Kaynak: TÜİK

Uygun iklim koşulları, verimlilik ve ekim alanlarının artmasına bağlı olarak kayısı üretiminde % 168,8, var yılı olması sebebiyle Antep fıstığı üretiminde % 100, fındık üretiminde % 51,4, şeftali üretiminde % 37,1, ayva üretiminde % 25, elma üretiminde % 22,4 artış olmuştur. Yok yılı olması sebebiyle zeytin üretiminde % 25 düşüş görülmüştür (Tablo 11).

TABLO 11: SEÇİLMİŞ MEYVELERDE ÜRETİM DURUMU

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%) 2005/2004
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Yumuşak Çekirdekli								
Armut	360	380	360	340	370	320	360	12,5
Elma	2.500	2.400	2.450	2.200	2.600	2.100	2.570	22,4
Ayva	92	105	102	110	110	80	100	25,0
Taş Çekirdekli								
Erik	195	195	200	200	210	210	220	4,8
Kayısı	335	530	470	315	460	320	860	168,8
Kiraz	250	230	250	210	265	245	280	14,3
Şeftali	400	430	460	455	470	372	510	37,1
Vişne	125	106	120	100	145	138	140	1,4
Zeytin	600	1.800	600	1.800	850	1.600	1.200	-25,0
Turunçgiller								
Greyfurt	140	130	135	125	135	135	150	11,1
Limon	520	460	510	525	550	600	620	3,3
Mandalina	500	560	580	590	550	670	715	6,7
Portakal	1.100	1.070	1.250	1.250	1.250	1.300	1.445	11,2
Sert Kabuklular								
Antep Fıstığı	40	75	30	35	90	30	60	100,0
Badem	43	47	42	41	41	37	45	21,6
Ceviz	120	116	116	120	130	126	150	19,0
Fındık	530	470	625	600	480	350	530	51,4
Kestane	53	50	47	47	48	49	50	2,0
Üzümü Meyveler								
İncir	275	240	235	250	280	275	285	3,6
Üzüm	3.400	3.600	3.250	3.500	3.600	3.500	3.850	10,0

Kaynak: TÜİK

Seçilmiş sebzelerde en yüksek üretim artışları % 27,8 ile kereviz, % 11,7 ile ıspanak ve % 10,5 ile pırasada gerçekleşirken, en yüksek üretim düşüşleri % 16,3 ile bamya, % 11,4 ile havuç ve % 4,6 ile fasulyede görülmüştür (Tablo 12).

Tarımsal destekleme ödemeleri 2005 yılında bir önceki yıla göre % 27,1 artarak 3.920 milyon YTL'ye yükselmiştir. Doğrudan gelir desteği ödemeleri % 3,5, tarım reformu uygulama projesi kapsamında verilen destekler % 6,5 azalırken, hayvancılık desteği ödemeleri % 65,1, prim desteği ödemeleri % 123,1, çay primi ve budama desteği % 61,4 artış göstermiştir (Tablo 13).

TABLO 12: SEÇİLMİŞ SEBZELERDE ÜRETİM DURUMU

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%) 2005/2004
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Patlıcan	976	924	945	955	935	900	930	3,3
Hıyar	1.650	1.825	1.740	1.670	1.780	1.725	1.745	1,2
Domates	8.956	8.890	8.425	9.450	9.820	9.440	10.050	6,5
Bamya	25	28	30	31	36	43	36	-16,3
Biber (Sivri-Salçalık)	1.069	1.090	1.150	1.340	1.370	1.325	1.429	7,8
Biber (Dolmalık)	393	390	410	410	420	375	400	6,7
Fasulye	471	514	490	515	545	582	555	-4,6
Bakla	45	45	45	44	44	49	49	0,0
Taze Soğan	218	228	225	210	220	207	200	-3,4
Havuç	239	235	230	235	405	438	388	-11,4
Karnıbahar	77	90	88	90	108	110	117	6,4
Lahana (Baş-Kırmızı)	621	622	610	620	629	605	583	-3,6
Kereviz	17	17	16	19	18	18	23	27,8
Marul (Kıvrıkcık)	110	118	130	145	150	162	168	3,7
Marul (Göbekli)	197	215	220	200	190	200	204	2,0
Ispanak	200	205	210	220	220	213	238	11,7
Pırasa	314	308	300	290	305	295	326	10,5

Kaynak: TÜİK

TABLO 13: TARIMSAL DESTEKLEME ÖDEMELERİ ⁽¹⁾

	(Cari Fiyatlarla)											
	Değer (Milyon YTL)				Değişim (%)			Pay (%)				
	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	
Doğrudan Gelir Desteği	1.469	2.360	2.480	2.393	60,7	5,1	-3,5	78,6	83,0	80,4	61,0	
Hayvancılık Destek Ödemeleri	35	126	209	345	260,0	65,9	65,1	1,9	4,4	6,8	8,8	
Tarım Reformu Uygulama Projesi	84	51	31	29	-39,3	-39,2	-6,5	4,5	1,8	1,0	0,7	
Prim Desteği Ödemeleri	240	269	294	656	12,1	9,3	123,1	12,8	9,5	9,5	16,7	
Çay Primi ve Budama Desteği	40	39	70	113	-2,5	79,5	61,4	2,1	1,4	2,3	2,9	
Tarım Ürünleri Sigortası	0	0	0	20	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,5	
Sertifikalı Tohum Desteği	0	0	0	30	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,8	
Sulama Enerjisi / ARGE Desteği	0	0	0	22	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,6	
Alternatif Ürün Destekleri (Patates)	0	0	0	12	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,3	
Hububat Primi	0	0	0	300	-	-	-	0,0	0,0	0,0	7,7	
TOPLAM	1.868	2.845	3.084	3.920	52,3	8,4	27,1	100,0	100,0	100,0	100,0	

Kaynak: DPT

(1): Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı bütçesinden ayrılan pay.

Tarımsal destekleme ödemeleri içinde doğrudan gelir desteği ödemelerinin payı % 61, prim desteği ödemelerinin payı % 16,7, hayvancılık destek ödemelerinin payı % 8,8, hububat primi desteğinin payı % 7,7, çay primi ve budama desteğinin payı % 2,9 olmuştur.

b. Sanayi

Sanayi sektörü katma değeri birinci üç aylık dönemde % 6,6, ikinci üç aylık dönemde % 3,9, üçüncü üç aylık dönemde % 5,7, dördüncü üç aylık dönemde % 10,1 artmıştır. Böylece 2005 yılında 2004 yılına göre sanayi sektörü katma değerinde % 6,5 artış olmuştur. Alt sektörler itibariyle madencilik ve taşocakçılığı sektörü katma değerinde % 12,8, imalat sanayi sektörü katma değerinde % 6,1, enerji sektörü katma değerinde de % 7,5 artış meydana gelmiştir (Tablo 14).

TABLO 14: SANAYİ SEKTÖRÜ KATMA DEĞERİNDEKİ DEĞİŞİM ORANLARI (1987 Yılı Üretici Fiyatlarıyla)

Sektörler	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
							(%)
Madencilik	-7,3	-1,1	-8,8	-4,4	-2,9	2,6	12,8
İmalat Sanayi	-5,7	6,4	-8,1	10,4	8,6	10,1	6,1
Elektrik, Gaz ve Su	1,3	6,5	-2,1	8,0	5,7	6,1	7,5
Toplam Sanayi	-5,0	6,0	-7,5	9,4	7,8	9,4	6,5

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı 2004 yılında % 24,9 iken, 2005 yılında % 25,4'e yükselmiştir. Alt sektörler itibariyle madencilik sektörünün payı % 1,4, imalat sanayi sektörünün payı % 20,8, enerji sektörünün payı da % 3,2 olmuştur (Tablo 15).

TABLO 15: SANAYİ SEKTÖRÜ KATMA DEĞERİNİN GSYİH İÇERİSİNDEKİ PAYI (Cari Üretici Fiyatlarıyla)

Sektörler	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
							(%)
Madencilik	1,1	1,1	1,2	1,0	1,1	1,2	1,4
İmalat Sanayi	19,2	19,2	20,6	20,1	20,0	20,4	20,8
Elektrik, Gaz ve Su	2,9	3,0	3,9	4,1	3,6	3,3	3,2
Toplam Sanayi	23,2	23,3	25,7	25,2	24,7	24,9	25,4

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektörü üretimi 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 6,1, ikinci üç aylık döneminde % 3,1, üçüncü üç aylık döneminde % 4,5, dördüncü üç aylık döneminde % 7,8 artış göstermiştir. Dönemler itibariyle sanayi üretimi artış oranları 2005 yılında son dönem hariç 2004 yılı artış oranlarının altında gerçekleşmiştir. Böylece 2004 yılında % 9,9 olan sanayi üretimi artış oranı, 2005 yılında özel sektör sanayi üretimi artış hızındaki küçülmeye bağlı olarak % 5,3'e düşmüştür. Özel sektör sanayi üretimi artış oranı 6,9 puan azalarak

% 5,3'e gerilerken, kamu sektörü sanayi üretimi artış oranı 3,8 puan artarak % 5,4'e yükselmiştir (Tablo 16).

TABLO 16: SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2002	95,5	106,4	103,4	-	-	-
2003	91,2	120,5	112,4	-4,5	13,3	8,7
2004	92,7	135,2	123,5	1,6	12,2	9,9
2005	97,7	142,4	130,0	5,4	5,3	5,3

Kaynak: TÜİK

b. 1. Madencilik

Madencilik sektörü katma değeri birinci üç aylık dönemde % 17,5, ikinci üç aylık dönemde % 15,8, üçüncü üç aylık dönemde % 3,6, son üç aylık dönemde ise % 18,2 artış göstermiştir. 2005 yılında toplam olarak madencilik sektörü katma değerinde % 12,8'lik büyüme olmuştur.

Madencilik sektörü üretimi 2005 yılının ilk üç aylık döneminde % 24,6, ikinci üç aylık döneminde % 16,8, üçüncü üç aylık döneminde % 2,3, dördüncü üç aylık döneminde % 16,6 artış göstermiştir. Yıl sonu itibariyle 2004 yılında % 4 artan toplam madencilik sektörü üretiminde 2005 yılında % 13,8 artış olmuş, özel sektör üretiminde % 11,7 düşüş, kamu sektörü üretiminde ise % 25,2 artış meydana gelmiştir (Tablo 17).

TABLO 17: MADENCİLİK ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2002	79,5	90,8	82,2	-	-	-
2003	75,2	92,9	79,4	-5,4	2,3	-3,4
2004	74,9	107,3	82,6	-0,4	15,5	4,0
2005	93,8	94,7	94,0	25,2	-11,7	13,8

Kaynak: TÜİK

Kamu sektörü kömür madenciliği üretiminde % 36,1, özel sektör kömür madenciliği üretiminde % 9,7 artış görülürken, toplam kömür madenciliği üretimi % 33,3 artmıştır. Ham petrol-doğal gaz üretimi % 8,6 artış gösterirken, özel sektör üretiminde % 3,2 düşüş, kamu sektörü üretiminde % 12,5 artış meydana gelmiştir. Metal cevheri üretiminde % 8,9 artış olurken, kamu sektörü

üretiminde % 4,2, özel sektör üretiminde % 23,2 artış kaydedilmiştir. Bunların dışında kalan madenlerin üretiminde % 2 düşüş olurken, kamu sektörü üretiminde % 20,7 artış, özel sektör üretiminde ise % 20,6 düşüş gerçekleşmiştir (Tablo 18-19).

TABLO 18: ALT SEKTÖRLER İTİBARIYLA MADENCİLİK ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)

Alt Sektörler	2003			2004			2005		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Madencilik	75,2	92,9	79,4	74,9	107,3	82,6	93,8	94,7	94,0
Kömür Madenciliği	78,2	84,8	78,8	71,2	100,5	73,5	96,9	110,2	98,0
Ham Petrol-Tabii Gaz	67,9	94,1	73,0	68,9	91,8	73,4	77,5	88,9	79,7
Metal Cevheri Madenciliği	56,9	30,5	49,1	52,8	41,3	49,4	55,0	50,9	53,8
Diğer Madencilik	87,9	113,9	100,8	108,6	133,7	121,1	131,1	106,1	118,7

Kaynak: TÜİK

TABLO 19: ALT SEKTÖRLER İTİBARIYLA MADENCİLİK ÜRETİM ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI

Alt Sektörler	2003			2004			2005		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Madencilik	-5,4	2,3	-3,4	-0,4	15,5	4,0	25,2	-11,7	13,8
Kömür Madenciliği	-11,0	0,8	-10,0	-9,0	18,5	-6,7	36,1	9,7	33,3
Ham Petrol-Tabii Gaz	-1,5	3,2	-0,4	1,5	-2,4	0,5	12,5	-3,2	8,6
Metal Cevheri Madenciliği	2,5	18,2	4,9	-7,2	35,4	0,6	4,2	23,2	8,9
Diğer Madencilik	4,5	1,2	2,6	23,5	17,4	20,1	20,7	-20,6	-2,0

Kaynak: TÜİK

b. 2. İmalat Sanayi

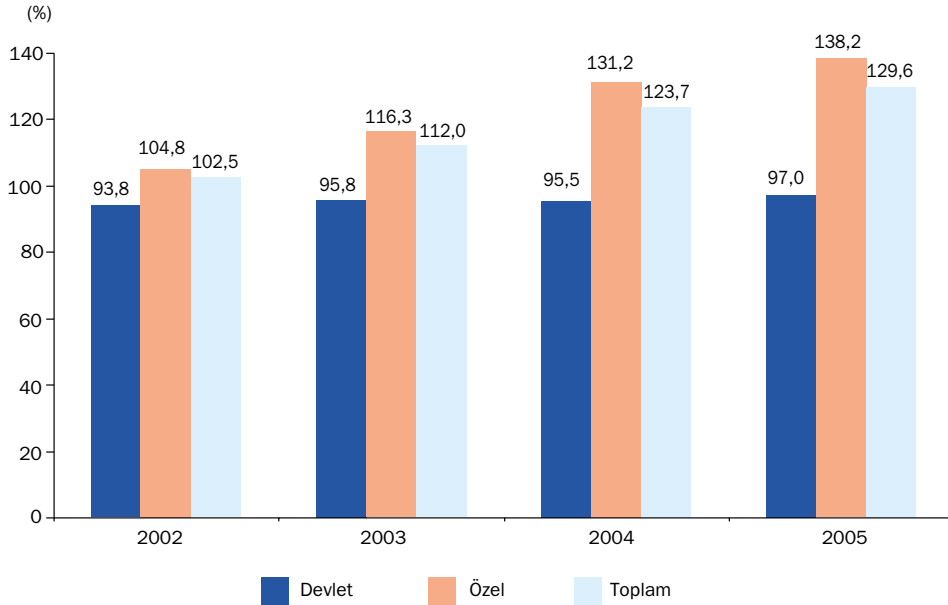
İmalat sanayi katma değeri birinci üç aylık dönemde % 6,6, ikinci üç aylık dönemde % 3,2, üçüncü üç aylık dönemde % 5,5, dördüncü üç aylık dönemde % 9,5 artmıştır. Yıl sonu itibariyle imalat sanayi katma değerinde % 6,1 artış olmuştur.

İmalat sanayi üretiminde 2005 yılının ilk üç aylık döneminde % 5,6, ikinci üç aylık döneminde % 2,2, üçüncü üç aylık döneminde % 4,1, son üç aylık döneminde de % 7,4 artış meydana gelmiştir. Böylece 2004 yılında % 10,4 olan toplam imalat sanayi üretimi artış oranı, 2005 yılında % 4,8 düzeyinde kalmıştır. Bu olumsuz gelişme özel sektör üretim artış hızındaki küçülmeden kaynaklanmıştır. Özel sektör imalat sanayi üretimi artış hızı 7,5 puanlık düşüşle % 5,3'e gerilerken, kamu sektörü imalat sanayi üretimi artış hızı 1,9 puanlık artışla % 1,6'ya yükselmiştir (Tablo 20-21-22).

TABLO 20: İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2002	93,8	104,8	102,5	-	-	-
2003	95,8	116,3	112,0	2,1	11,0	9,3
2004	95,5	131,2	123,7	-0,3	12,8	10,4
2005	97,0	138,2	129,6	1,6	5,3	4,8

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 4: İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)**TABLO 21: ALT SEKTÖRLER İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)**

İmalat Sanayi ve Bazı Alt Sektörleri	2003			2004			2005		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Toplam İmalat Sanayi	95,8	116,3	112,0	95,5	131,2	123,7	97,0	138,2	129,6
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	79,0	116,8	112,6	60,1	118,6	112,2	42,5	128,3	119,0
Tekstil Ürünleri İmalatı	4,9	106,6	104,4	0,5	105,1	102,9	1,4	92,6	90,7
Giyim Eşyası İmalatı	3,8	113,2	110,7	0,0	114,8	114,8	0,0	103,5	100,4
Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta vb.	3,1	88,6	82,8	0,0	92,9	92,9	0,0	80,4	75,0
Ağaç ve Mantar Ürün. İmalatı	0,0	114,1	114,1	0,0	133,9	133,9	0,0	165,9	154,9
Kağıt ve Kağıt Ürün. İmalatı	26,8	121,7	110,9	8,9	127,0	113,6	5,0	133,8	119,1
Kimyasal Mad. Ürün. İmalatı	84,3	128,0	120,5	86,6	150,9	139,9	78,3	161,9	147,7
Plastik-Kauçuk Ürün. İmalatı	0,0	141,9	141,9	0,0	159,9	159,9	0,0	193,2	191,6
Ana Metal Sanayi	105,9	128,5	119,8	112,3	147,2	133,7	111,9	154,9	138,2
Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı	0,0	119,1	119,1	0,0	182,6	182,6	0,0	200,2	200,2

Kaynak: TÜİK

TABLO 22: ALT SEKTÖRLER İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI

İmalat Sanayi ve Bazı Alt Sektörleri	2003			2004			2005		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Toplam İmalat Sanayi	2,1	11,0	9,3	-0,3	12,8	10,4	1,6	5,3	4,8
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	-14,0	10,1	7,6	-23,9	1,5	-0,4	-29,3	8,2	6,1
Tekstil Ürünleri İmalatı	-72,9	2,4	2,1	-89,8	-1,4	-1,4	180,0	-11,9	-11,9
Giyim Eşyası İmalatı	-76,3	1,3	1,7	0,0	1,4	3,7	0,0	-9,8	-12,5
Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta vb.	-89,8	0,7	-1,5	0,0	4,9	12,2	0,0	-13,5	-19,3
Ağaç ve Mantar Ürün. İmalatı	0,0	-1,7	-1,7	0,0	17,4	17,4	0,0	23,9	15,7
Kağıt ve Kağıt Ürün. İmalatı	-58,3	14,8	9,6	-66,8	4,4	2,4	-43,8	5,4	4,8
Kimyasal Mad. Ürün. İmalatı	-3,8	10,8	8,8	2,7	17,9	16,1	-9,6	7,3	5,6
Plastik-Kauçuk Ürün. İmalatı	0,0	15,6	15,6	0,0	12,7	12,7	0,0	20,8	19,8
Ana Metal Sanayi	13,9	10,8	11,9	6,0	14,6	11,6	-0,4	5,2	3,4
Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı	0,0	47,6	47,6	0,0	53,3	53,3	0,0	9,6	9,6

Kaynak: TÜİK

2004 yılında % 81,2 olan imalat sanayi kapasite kullanım oranı, 2005 yılında 0,9 puanlık düşüşle % 80,3'e gerilemiştir. Kapasite kullanım oranı kamu kesiminde 0,5 puanlık artışla % 86, özel kesimde 0,6 puanlık düşüşle % 78,8 olmuştur (Tablo 23).

TABLO 23: İMALAT SANAYİ KAPASİTE KULLANIM ORANLARI (Üretim Değeri Ağırlıklı)

Sektörler	2003			2004			2005		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Toplam İmalat Sanayi	83,8	75,9	78,3	85,5	79,4	81,2	86,0	78,8	80,3
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	78,9	68,6	70,8	72,0	71,0	71,4	79,2	70,1	71,0
Tekstil Ürünleri İmalatı	24,4	81,1	81,0	39,3	80,4	80,4	41,8	80,8	80,8
Giyim Eşyası İmalatı	0,0	84,7	84,7	0,0	83,5	83,5	0,0	81,7	81,7
Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta vb.	7,2	70,5	69,7	0,0	65,0	65,0	0,0	66,4	66,4
Ağaç ve Mantar Ürün. İmalatı	0,0	81,1	81,1	0,0	86,9	86,9	0,0	83,9	83,9
Kağıt ve Kağıt Ürün. İmalatı	62,7	83,2	81,8	63,4	85,9	85,1	83,3	84,6	84,7
Kimyasal Mad. Ürün. İmalatı	85,5	73,1	76,9	91,1	75,6	79,4	73,6	75,6	75,1
Plastik-Kauçuk Ürün. İmalatı	0,0	78,8	78,8	0,0	82,5	82,5	0,0	80,9	80,9
Ana Metal Sanayi	94,3	74,8	80,7	92,3	80,6	84,3	90,2	80,1	82,2
Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı	0,0	65,2	65,2	0,0	78,6	78,6	0,0	83,6	83,6

Kaynak: TÜİK

Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı

Gıda ürünleri ve içecek üretimi, 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 3,7, ikinci üç aylık döneminde % 4,2, üçüncü üç aylık döneminde % 5,6, dördüncü üç aylık döneminde % 9,9 artış göstermiştir. 2004 yılında % 0,4 azalan

toplam gıda ürünleri ve içecek üretiminde 2005 yılında % 6,1 artış olmuştur. Gıda ürünleri ve içecek üretimi kamu sektöründe % 29,3 düşerken, özel sektörde % 8,2 artmıştır. 2004 yılında % 71,4 olan kapasite kullanım oranı, 2005 yılında % 71'e düşmüştür.

Tekstil Ürünleri İmalatı

Tekstil ürünleri üretimi, 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 9,7, ikinci üç aylık dönemde % 13,9, üçüncü üç aylık dönemde % 15,6, dördüncü üç aylık dönemde % 7,8 düşüş göstermiştir. 2004 yılında % 1,4 azalan toplam tekstil ürünleri üretimi, 2005 yılında % 11,9 oranında küçülmüştür. Kamu sektörü tekstil üretiminde % 180 artış, özel sektör tekstil üretiminde % 11,9 düşüş olmuştur. 2004 yılında % 80,4 olan kapasite kullanım oranı, 2005 yılında % 80,8'e yükselmiştir.

Giyim Eşyası İmalatı

Giyim eşyası üretimi, 2005 yılının ilk üç aylık döneminde % 2,2, ikinci üç aylık dönemde % 16, üçüncü üç aylık dönemde % 19,6, son üç aylık dönemde ise % 12,4 düşüş göstermiştir. Bu değişiklikler sonucu 2004 yılında % 3,7 artan toplam giyim eşyası üretimi, 2005 yılında % 12,5 azalmıştır. Kamu sektöründe üretim yapılmazken, özel sektör üretimi % 9,8 düşüş göstermiştir. Kapasite kullanım oranı 2004 yılında % 83,5 iken 2005 yılında % 81,7'ye gerilemiştir.

Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta İmalatı

Derinin işlenmesi-bavul-çanta üretimi, 2005 yılının ilk üç aylık döneminde % 29,4, ikinci üç aylık dönemde % 18,6, üçüncü üç aylık dönemde % 22,9, son üç aylık dönemde % 5,6 azalmıştır. Böylece 2004 yılında % 12,2 artan derinin işlenmesi-bavul-çanta üretimi, 2005 yılında % 19,3 azalmıştır. Kamu sektöründe üretim yapılmazken, özel sektör üretiminde % 13,5 düşüş olmuştur. 2004 yılında % 65 olan kapasite kullanım oranı 2005 yılında % 66,4'e yükselmiştir.

Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı

Ağaç ve mantar ürünleri üretiminde 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 28,4, ikinci üç aylık dönemde % 14,3, üçüncü üç aylık dönemde % 29,9 artış olmuş, dördüncü üç aylık dönemde ise % 3,5 oranında düşüş kaydedilmiştir. Bu gelişmeler sonucu 2004 yılında % 17,4 artan ağaç ve mantar ürünleri üretimi, 2005 yılında % 15,7 artmıştır. Sektörde kamu kesimi üretimi yapılmazken, özel sektör üretimi % 23,9 yükselmiştir. 2004 yılında % 86,9 olan kapasite kullanım oranı, 2005 yılında % 83,9'a düşmüştür.

Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı

Kağıt ve kağıt ürünleri üretimi 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 8,7, ikinci üç aylık dönemde % 3,2, üçüncü üç aylık dönemde % 1,1, son üç aylık dönemde % 6,8 artmıştır. 2004 yılında % 2,4 büyüyen kağıt ve kağıt ürünleri üre-

timi, 2005 yılında % 4,8 büyümüştür. Kamu sektörü üretiminde % 43,8 düşüş olurken, özel sektör üretiminde % 5,4 artış meydana gelmiştir. 2004 yılında % 85,1 olan kapasite kullanım oranı, 2005 yılında % 84,7'ye gerilemiştir.

Kimyasal Madde Ürünleri İmalatı

Kimyasal madde ürünleri üretimi, 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 4,6, ikinci üç aylık döneminde % 5,9, üçüncü üç aylık döneminde % 3,3, dördüncü üç aylık döneminde % 8,6 artmıştır. 2005 yılında kimyasal madde ürünleri üretiminde % 5,6 artış olmuştur. Kamu sektörü üretiminde % 9,6 düşüş, özel sektör üretiminde % 7,3 artış kaydedilmiştir. Kimya sanayiinde 2004 yılında % 79,4 olan kapasite kullanım oranı, 2005 yılında % 75,1'e gerilemiştir.

Plastik ve Kauçuk Ürünler İmalatı

Plastik ve kauçuk ürünleri üretiminde 2005 yılının ilk üç aylık döneminde % 16,6, ikinci üç aylık döneminde % 19,5, üçüncü üç aylık döneminde % 23, dördüncü üç aylık döneminde de % 19,8 artış olmuştur. Toplam plastik ve kauçuk ürünleri üretimi % 19,8 artarken, 2004 yılında % 82,5 olan kapasite kullanım oranı, 2005 yılında % 80,9'a gerilemiştir.

Ana Metal Sanayi

Ana metal sanayi üretimi 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 6,9, ikinci üç aylık döneminde % 2,5, üçüncü üç aylık döneminde % 2,1, dördüncü üç aylık döneminde de % 2,4 artmıştır. Bu gelişmeler sonucu 2005 yılında ana metal sanayi üretiminde % 3,4'lük artış kaydedilmiştir. Üretim kamu sektöründe % 0,4 düşüş, özel sektörde ise % 5,2 artış göstermiştir. 2004 yılında % 84,3 olan kapasite kullanım oranı 2005 yılında % 82,2'ye gerilemiştir.

Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı

Taşıt araçları ve karoseri üretimi 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 19,5, ikinci üç aylık döneminde % 4,7, üçüncü üç aylık döneminde % 3,8, dördüncü üç aylık döneminde de % 13 artmıştır. Bu gelişmeler sonucu 2005 yılında taşıt araçları ve karoseri üretiminde % 9,6'lık artış kaydedilmiştir. Kamu sektörü üretiminin olmadığı sektörde, özel sektör üretimi % 9,6 artış göstermiştir. 2004 yılında % 78,6 olan kapasite kullanım oranı 2005 yılında % 83,6'ya yükselmiştir.

Seçilmiş Sanayi Maddeleri Üretimi ve Dayanıklılık Tüketim Malları Satışları

2005 yılında seçilmiş sanayi maddelerinde en yüksek üretim artışı % 2367,9 ile şarap üretiminde gerçekleşirken, onu % 1714,6 ile köşebentler+profil, % 525,8 ile levha, % 217,9 ile blum+slab ve % 91 ile can % 26 üretimindeki artışlar takip etmiştir. Üretimde en fazla düşüş % 95,8 ile D.A.P. da olurken, onu % 94,4 ile teneke rulo sac, % 45 ile süper benzin, % 37,1 ile gazyağı ve % 33,8 ile alümina üretimindeki düşüşler izlemiştir (Tablo 24).

TABLO 24: SEÇİLMİŞ SANAYİ MADDELERİNİN ÜRETİMİ

Maddeler	Üretim (Ton)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2004	2005
Taşkömürü	2.998.239	2.843.010	3.049.699	-5,2	7,3
Linyit (Bin Ton)	42.938	39.223	55.626	-8,7	41,8
Ham Petrol	2.375.082	2.275.529	2.280.764	-4,2	0,2
Doğalgaz (Bin m ³)	275.877	344.196	483.525	24,8	40,5
Krom	294.025	379.363	443.925	29,0	17,0
Kristal Şeker	1.874.554	1.921.294	1.923.890	2,5	0,1
Küp Şeker	6.683	2.273	4.013	-66,0	76,6
Rakı (45) (Litre)	57.159.666	41.990.470	44.061.955	-26,5	4,9
Şarap (Litre)	1.633.086	1.053.222	25.992.957	-35,5	2367,9
Bira (Litre)	784.027.166	824.542.554	893.556.701	5,2	8,4
Filtreli Sigara	111.859	106.738	104.106	-4,6	-2,5
Normal Benzin	74.333	77.115	64.898	3,7	-15,8
Süper Benzin	1.147.723	647.067	355.740	-43,6	-45,0
Kurşunsuz Benzin	2.399.232	2.851.015	3.313.107	18,8	16,2
Gazyağı	104.427	90.943	57.238	-12,9	-37,1
Motorin	8.086.464	7.673.207	7.549.248	-5,1	-1,6
Fuel Oil 6	6.888.405	6.979.167	6.388.568	1,3	-8,5
L.P.G.	773.612	774.998	767.290	0,2	-1,0
Boraks	329.825	428.094	552.827	29,8	29,1
Üre % 46 N	487.845	498.876	517.139	2,3	3,7
Can % 26	152.500	80.730	154.208	-47,1	91,0
T.S.P.	86.550	108.692	94.715	25,6	-12,9
D.A.P.	105.223	28.111	1.186	-73,3	-95,8
Kompoze Gübreler	1.394.176	1.452.928	1.599.527	4,2	10,1
Polietilen	191.034	191.683	273.588	0,3	42,7
PVC+PCC Kompound	139.974	156.584	133.266	11,9	-14,9
Binek Oto Dış Lastiği	15.681.855	16.632.945	17.535.209	6,1	5,4
Kamyon Oto Dış Lastiği	3.560.861	3.525.185	4.860.462	-1,0	37,9
Çimento	35.076.902	38.019.112	41.669.151	8,4	9,6
Pik	181.080	213.210	178.395	17,7	-16,3
Blum+Slab	6.069.468	4.781.920	15.201.088	-21,2	217,9
Levha	48.227	53.612	335.505	11,2	525,8
Teneke Rulo Sac	2.407.479	2.515.351	140.906	4,5	-94,4
Teneke	190.951	219.438	250.836	14,9	14,3
Köşebentler+Profil	60.459	66.168	1.200.679	9,4	1714,6
Alümina	162.174	169.991	112.558	4,8	-33,8
Blister Bakır	14.425	11.860	0	-17,8	-
Bakır Teller	89.896	101.141	94.920	12,5	-6,2
Elektrik (Milyon KWS)	140.284	149.881	161.741	6,8	7,9

Kaynak: TÜİK

Seçilmiş sanayi maddelerinden filtrelili sigara üretimi % 2,5'lik düşüşle 107 bin tondan 104 bin tona, normal benzin üretimi % 15,8'lik düşüşle 77 bin tondan 65 bin tona, süper benzin üretimi % 45'lik düşüşle 647 bin tondan 356 bin tona, gazyağı üretimi % 37,1'lik düşüşle 91 bin tondan 57 bin tona, motorin üretimi % 1,6'lık düşüşle 7.673 bin tondan 7.549 bin tona, fuel oil 6 üretimi % 8,5'lik düşüşle 6.979 bin tondan 6.389 bin tona, L.P.G. üretimi % 1'lik düşüşle 775 bin tondan 767 bin tona, T.S.P. üretimi % 12,9'luk düşüşle 109 bin tondan 95 bin tona, D.A.P. üretimi % 95,8'lik düşüşle 28 bin tondan bin tona, PVC+PCC kompond üretimi % 14,9'luk düşüşle 157 bin tondan 133 bin tona, pik üretimi % 16,3'lük düşüşle 213 bin tondan 178 bin tona, teneke rulo sac üretimi % 94,4'lük düşüşle 2.515 bin tondan 141 bin tona, alümina üretimi % 33,8'lik düşüşle 170 bin tondan 113 bin tona, bakır teller üretimi % 6,2'lik düşüşle 101 bin tondan 95 bin tona gerilemiştir. Taşkömürü üretimi % 7,3'lük artışla 2.843 bin tondan 3.050 bin tona, linyit üretimi % 41,8'lik artışla 39 milyon tondan 56 milyon tona, ham petrol üretimi % 0,2'lik artışla 2.276 bin tondan 2.281 bin tona, doğalgaz üretimi % 40,5'lik artışla 344.196 bin m³'den 483.525 bin m³'e, kristal şeker üretimi % 0,1'lik artışla 1.921 bin tondan 1.924 bin tona, şarap üretimi % 2367,9'luk artışla 1.053 bin litreden 25.993 bin litreye, kurşunsuz benzin üretimi % 16,2'lik artışla 2.851 bin tondan 3.313 bin tona, can % 26 üretimi % 91'lik artışla 81 bin tondan 154 bin tona, çimento üretimi % 9,6'lik artışla 38.019 bin tondan 41.669 bin tona, blum+slab üretimi % 217,9'luk artışla 4.782 bin tondan 15.201 bin tona, levha üretimi % 525,8'lik artışla 54 bin tondan 336 bin tona, köşebentler+profil üretimi % 1714,6'lik artışla 66 bin tondan 1.201 bin tona yükselmiştir.

2005 yılında dikiş makinesi ve müzik seti üretimi yapılmazken, video üretiminde % 98,4, midibüs-minibüs ve traktör üretimlerinde % 0,2 düşüş olmuş, bunların dışındaki seçilmiş dayanıklı tüketim mallarının tamamında üretim artışı görülmüştür. Fırın üretimi % 221,3, kamyon üretimi % 26,3, kamyonet üretimi % 21,3, elektrik süpürgesi üretimi % 18,6, bulaşık makinesi üretimi % 18,5, çamaşır makinesi üretimi % 9,3, otobüs üretimi % 6,7, buzdolabı üretimi % 4,8, otomobil ve televizyon üretimleri % 2,8 artmıştır (Tablo 25).

2005 yılında dikiş makinesi ve müzik seti satışı yapılmazken, video satışında % 98,8, çamaşır makinesi satışında % 2,2 düşüş olmuş, diğer seçilmiş dayanıklı tüketim mallarının satışlarında ise artış olmuştur. 2005 yılında dayanıklı tüketim malları satışlarında en yüksek oranlı artış % 220 ile fırın satışında olurken, onu % 41 ile bulaşık makinesi, % 31,8 ile kamyon, % 20,2 ile kamyonet, % 14 ile elektrik süpürgesi, % 13,5 ile buzdolabı, % 6,1 ile otomobil, % 2,8 ile otobüs, % 2,4 ile midibüs-minibüs, % 2,2 ile televizyon satışlarındaki artışlar izlemiştir (Tablo 26).

TABLO 25: SEÇİLMİŞ DAYANIKLI TÜKETİM MALLARININ ÜRETİMİ

	Adet			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2004	2005
Fırın	1.553.830	1.823.429	5.859.311	17,4	221,3
Buzdolabı	4.123.501	4.863.762	5.098.866	18,0	4,8
Bulaşık Makinesi	399.057	660.753	783.278	65,6	18,5
Çamaşır Makinesi	2.470.644	4.057.729	4.433.810	64,2	9,3
Dikiş Makinesi	32.581	22.511	0	-30,9	-
Televizyon	15.035.590	20.345.757	20.908.706	35,3	2,8
Video	9.607	97.647	1.540	916,4	-98,4
Müzik Seti	70.499	178.604	0	153,3	-
Elektrik Süpürgesi	613.523	1.017.318	1.206.693	65,8	18,6
Otomobil	425.409	617.771	635.137	45,2	2,8
Otobüs	4.567	4.837	5.160	5,9	6,7
Midibüs - Minibüs	38.891	59.169	59.070	52,1	-0,2
Kamyon	18.707	31.125	39.324	66,4	26,3
Kamyonet	42.888	105.855	128.426	146,8	21,3
Traktör	29.288	38.240	38.155	30,6	-0,2

Kaynak: TÜİK

TABLO 26: SEÇİLMİŞ DAYANIKLI TÜKETİM MALLARININ SATIŞI

	Adet			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2004	2005
Fırın	1.504.468	1.835.519	5.873.331	22,0	220,0
Buzdolabı	3.663.234	4.635.810	5.262.380	26,5	13,5
Bulaşık Makinesi	400.416	617.052	870.103	54,1	41,0
Çamaşır Makinesi	2.158.806	4.461.081	4.360.994	106,6	-2,2
Dikiş Makinesi	31.716	22.518	0	-29,0	-
Televizyon	15.061.244	20.215.900	20.658.153	34,2	2,2
Video	9.642	95.009	1.178	885,4	-98,8
Müzik Seti	70.406	180.961	0	157,0	-
Elektrik Süpürgesi	780.684	1.123.329	1.280.076	43,9	14,0
Otomobil	384.785	604.791	641.970	57,2	6,1
Otobüs	4.822	5.106	5.250	5,9	2,8
Midibüs-Minibüs	44.390	58.483	59.859	31,7	2,4
Kamyon	20.426	33.218	43.795	62,6	31,8
Kamyonet	70.977	108.567	130.471	53,0	20,2
Traktör	28.696	38.527	38.802	34,3	0,7

Kaynak: TÜİK

b. 3. Enerji

Enerji sektörü katma değeri birinci üç aylık dönemde % 3,7, ikinci üç aylık dönemde % 6,1, üçüncü üç aylık dönemde % 8,3, dördüncü üç aylık dönemde % 11,9 artmıştır. 2005 yılında enerji sektörü katma değerinde % 7,5 artış olmuştur.

Enerji sektörü üretimi 2005 yılının birinci üç aylık döneminde % 5,7, ikinci üç aylık döneminde % 7,5, üçüncü üç aylık döneminde % 8,4, dördüncü üç aylık döneminde % 8,8 artmıştır. 2004 yılında % 6,8 olan enerji sektörü üretimi artış hızı 2005 yılında % 7,6'ya yükselmiştir. Kamu sektörü enerji üretiminde % 7,2, özel sektör enerji üretiminde % 7,9 artış gerçekleşmiştir (Tablo 27).

TABLO 27: ENERJİ ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim Oranları (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2002	111,2	159,1	125,4	-	-	-
2003	86,9	252,1	136,0	-21,9	58,5	8,5
2004	95,6	262,9	145,3	10,0	4,3	6,8
2005	102,5	283,7	156,3	7,2	7,9	7,6

Kaynak: TÜİK

2005 yılında elektrik üretiminin % 44,7'si doğalgaz yakıtlı santrallerden, % 25,1'i hidrolik santrallerden, % 17,6'sı linyit yakıtlı santrallerden, % 7,4'ü taşkömürü yakıtlı santrallerden, % 4,9'u akaryakıt yakıtlı santrallerden, % 0,1'i biogaz-atık yakıtlı santrallerden ve % 0,1'i jeotermal-rüzgar enerji santrallerinden sağlanmıştır. Toplam enerji üretimi % 7,8 oranında artarak 150.698 GWh'dan 162.500 GWh'a yükselmiştir (Tablo 28).

Elektrik enerjisi tüketimi (brüt), 2005 yılında bir önceki yıla göre % 7,5 artarak 150.018 GWh'dan, 161.300 GWh'a yükselmiştir. Bunun % 18,6'sı konutlarda, % 11,3'ü ticarethanelerde, % 2,9'u resmi dairelerde, % 2,8'i genel aydınlatmada, % 39,5'i sanayide ve % 6'sı diğer kesimlerde tüketilmiştir. Toplam tüketimin % 19'unu kayıplar oluşturmuştur. Toplam elektrik enerjisi tüketimi içinde konutlar ve ticarethanelerde kullanılan elektrik enerjisi tüketiminin payı artarken, resmi daireler, genel aydınlatma ve sanayide kullanılan elektrik enerjisi tüketiminin payında düşüş olmuştur (Tablo 29).

TABLO 28: ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN ENERJİ KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI

(GWh)

Yıllar	Termik																	
	Taşkömürü		Linyit		Akaryakıt		Doğalgaz		Biyogaz-Atık ve Diğer		Toplam		Hidrolik		Jeotermal/Rüzgar		Genel Toplam	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
1999	3.123	2,7	33.908	29,1	8.080	6,9	36.345	31,2	205	0,2	81.661	70,1	34.677	29,8	102	0,1	116.440	100,0
2000	3.819	3,1	34.367	27,5	9.311	7,5	46.217	37,0	220	0,2	93.934	75,2	30.879	24,7	109	0,1	124.922	100,0
2001	4.046	3,3	34.372	28,0	10.366	8,4	49.549	40,4	230	0,2	98.563	80,3	24.010	19,6	152	0,1	122.725	100,0
2002	4.093	3,2	28.056	21,7	10.744	8,3	52.496	40,6	174	0,1	95.563	73,9	33.684	26,0	153	0,1	129.400	100,0
2003	8.663	6,2	23.590	16,8	9.196	6,5	63.536	45,2	116	0,1	105.101	74,8	35.329	25,1	150	0,1	140.580	100,0
2004	11.998	8,0	22.449	14,9	7.670	5,1	62.242	41,3	104	0,1	104.463	69,3	46.084	30,6	151	0,1	150.698	100,0
2005 (1)	12.100	7,4	28.600	17,6	8.000	4,9	72.700	44,7	150	0,1	121.550	74,8	40.800	25,1	150	0,1	162.500	100,0

Kaynak: DPT
(1): Geçici

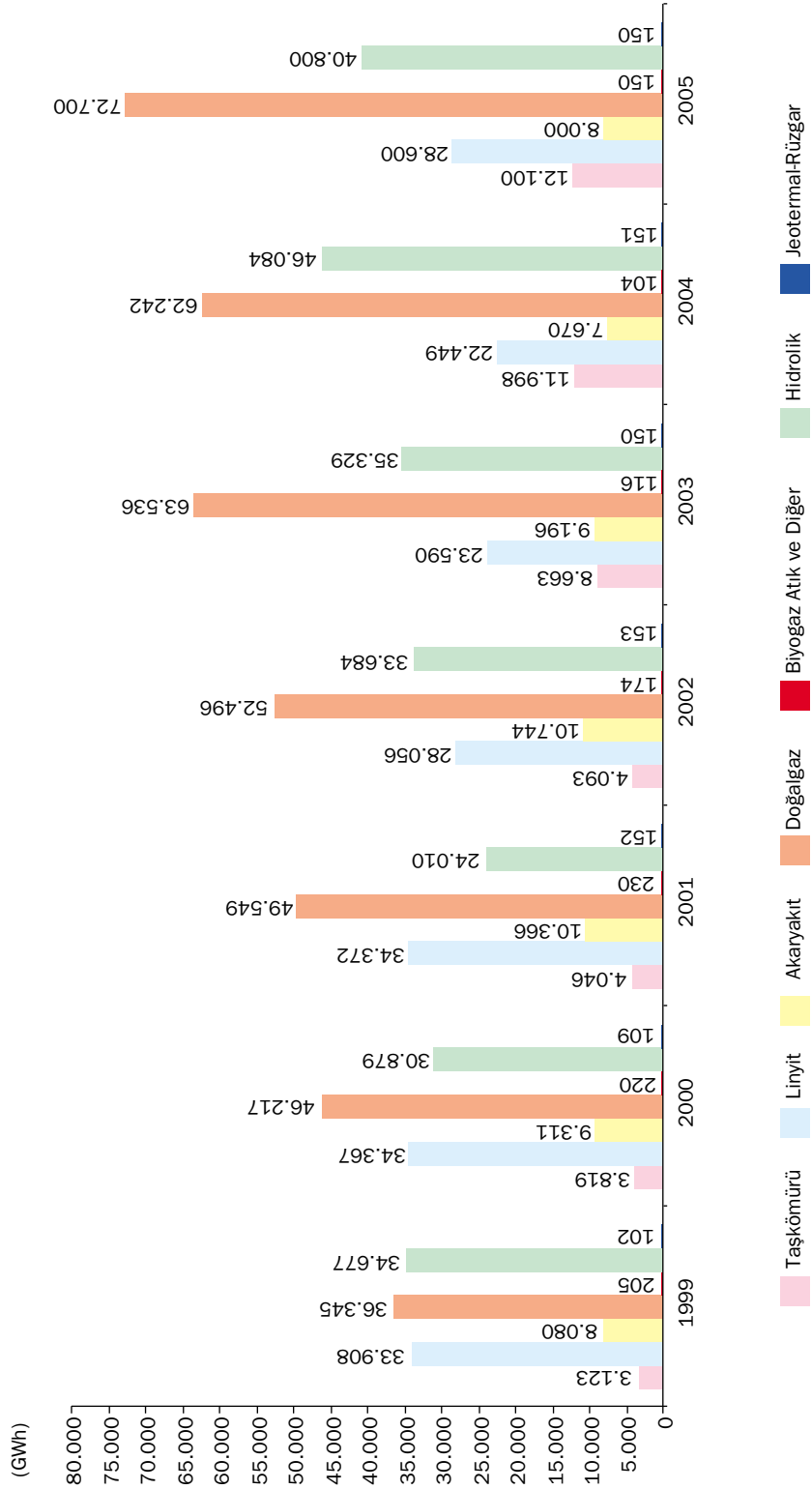
TABLO 29: ELEKTRİK ENERJİSİ TÜKETİMİNİN KULLANICI GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

(GWh)

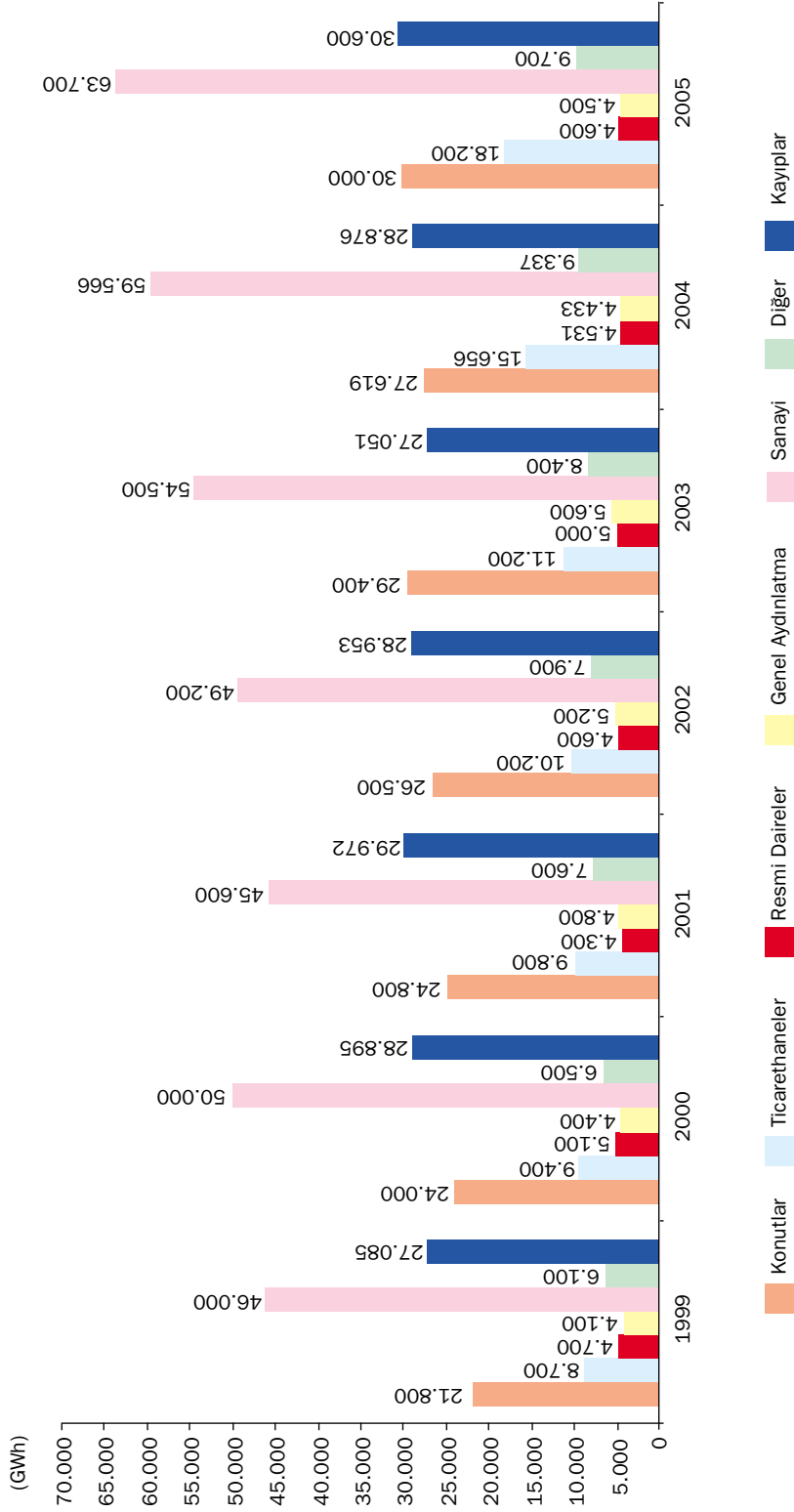
Yıllar	Kullanıcı Grupları												Toplam Brüt Tüketim			
	Konutlar		Ticarethaneler		Resmi Daireler		Genel Aydınlatma		Sanayi		Diğer		Kayıplar		Toplam Brüt Tüketim	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
1999	21.800	18,4	8.700	7,3	4.700	4,0	4.100	3,5	46.000	38,8	6.100	5,1	27.085	22,9	118.485	100,0
2000	24.000	18,7	9.400	7,3	5.100	4,0	4.400	3,4	50.000	39,0	6.500	5,1	28.895	22,5	128.295	100,0
2001	24.800	19,5	9.800	7,7	4.300	3,4	4.800	3,8	45.600	35,9	7.600	6,0	29.972	23,6	126.872	100,0
2002	26.500	20,0	10.200	7,7	4.600	3,5	5.200	3,9	49.200	37,1	7.900	6,0	28.953	21,8	132.553	100,0
2003	29.400	20,8	11.200	7,9	5.000	3,5	5.600	4,0	54.500	38,6	8.400	6,0	27.051	19,2	141.151	100,0
2004	27.619	18,4	15.656	10,4	4.531	3,0	4.433	3,0	59.566	39,7	9.337	6,2	28.876	19,2	150.018	100,0
2005 (1)	30.000	18,6	18.200	11,3	4.600	2,9	4.500	2,8	63.700	39,5	9.700	6,0	30.600	19,0	161.300	100,0

Kaynak: DPT
(1): Geçici

GRAFİK 5: ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN ENERJİ KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI

GRAFİK 6: ELEKTRİK ENERJİSİ TÜKETİMİNİN KULLANICI GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

c. Hizmetler**c. 1. Ticaret**

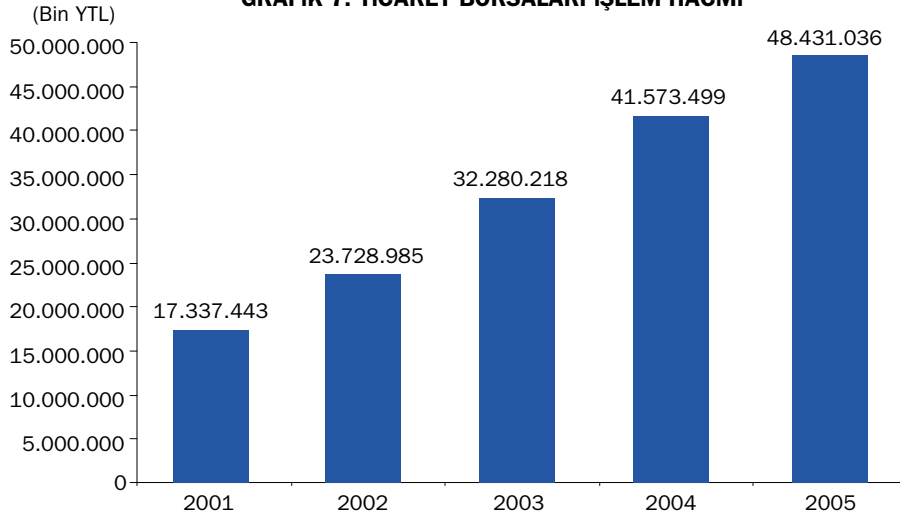
Ticaret borsaları işlem hacmi 2005 yılında geçen yıla göre % 16,5 artarak 41.573,5 milyon YTL'den 48.431 milyon YTL'ye yükselmiştir. Reel olarak ise ticaret borsaları işlem hacminde % 10'luk artış meydana gelmiştir (Tablo 30).

TABLO 30: TİCARET BORSALARI İŞLEM HACMI

Yıllar	İşlem Hacmi		TEFE/ÜFE	İşlem Hacmi
	(Bin YTL)	Değişim (%)	Değişim (%) ⁽¹⁾	Reel Değişim (%)
2001	17.337.443	-	-	-
2002	23.728.985	36,9	50,1	-8,8
2003	32.280.218	36,0	25,6	8,3
2004	41.573.499	28,8	14,6	12,4
2005	48.431.036	16,5	5,9	10,0

Kaynak: TOBB

(1): 2002 ve 2003 yılları 1994 temel yıllık TEFE, 2004 ve 2005 yılları 2003=100 temel yıllık ÜFE, 12 aylık ortalama yüzde değişim.

GRAFİK 7: TİCARET BORSALARI İŞLEM HACMI

2005 yılında seçilmiş borsalar itibariyle işlem hacminin en yüksek olduğu borsa 5.626 milyon YTL ile İstanbul Ticaret Borsası olurken, onu 2.867,4 milyon YTL ile İzmir, 1.676,3 milyon YTL ile Adana ve 1.529,3 milyon YTL ile Adapazarı Ticaret Borsaları takip etmiştir. Geçen yıla oranla işlem hacmi en çok % 88,7 ile Balıkesir, % 77,8 ile Ordu, % 50,8 ile Samsun ve % 40,1 ile Aydın Ticaret Borsaları'nda artmıştır (Tablo 31).

2005 yılında 22'si kolektif şirket, 2'si komandit şirket, 42.671'i limited şirket, 3.041'i anonim şirket, 1.665'i kooperatif olmak üzere toplam sermayesi 7.717,3 milyon YTL olan 47.401 şirket kurulmuştur. 2004 yılına göre kurulan şirket sayısında % 15,8'lik, sermaye miktarında da % 60,1'lik artış olmuştur (Tablo 32).

TABLO 31: SEÇİLMİŞ İLLER İTİBARIYLA TİCARET BORSALARI İŞLEM HACMI

(Bin YTL)

İLLER	İşlem Hacmi					Değişim (%)			
	2001	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
ADANA	710.224	1.145.161	1.489.800	1.712.592	1.676.316	61,2	30,1	15,0	-2,1
ADAPAZARI	395.033	424.308	640.821	1.439.470	1.529.273	7,4	51,0	124,6	6,2
AFYONKARAHİSAR	195.151	270.146	405.728	502.241	642.736	38,4	50,2	23,8	28,0
ANKARA	505.979	721.507	1.071.465	1.100.340	1.404.365	42,6	48,5	2,7	27,6
ANTAKYA	448.928	574.981	717.533	677.708	656.349	28,1	24,8	-5,6	-3,2
ANTALYA	193.972	271.877	312.448	371.207	431.040	40,2	14,9	18,8	16,1
AYDIN	285.043	351.293	536.198	537.523	753.132	23,2	52,6	0,2	40,1
BALIKESİR	298.104	406.271	404.864	488.119	921.305	36,3	-0,3	20,6	88,7
BURSA	267.939	362.172	410.533	475.717	496.147	35,2	13,4	15,9	4,3
DENİZLİ	173.358	193.539	313.803	321.133	310.718	11,6	62,1	2,3	-3,2
DİYARBAKIR	279.499	433.978	613.633	622.816	805.675	55,3	41,4	1,5	29,4
EDİRNE	212.812	344.837	406.347	562.973	551.960	62,0	17,8	38,5	-2,0
ESKİŞEHİR	188.146	218.375	336.644	362.880	476.317	16,1	54,2	7,8	31,3
GAZİANTEP	381.066	630.270	813.995	1.118.685	1.138.300	65,4	29,2	37,4	1,8
GİRESUN	519.067	589.959	567.886	1.329.162	1.095.327	13,7	-3,7	134,1	-17,6
İSTANBUL	2.528.015	4.025.134	5.689.262	6.427.194	5.625.983	59,2	41,3	13,0	-12,5
İZMİR	1.591.683	2.085.848	2.590.082	2.668.059	2.867.372	31,0	24,2	3,0	7,5
KAHRAMANMARAŞ	156.168	224.846	304.019	381.453	387.665	44,0	35,2	25,5	1,6
KAYSERİ	111.245	145.179	192.657	328.735	443.340	30,5	32,7	70,6	34,9
KONYA	549.368	787.444	1.119.682	1.430.593	1.453.210	43,3	42,2	27,8	1,6
MALATYA	262.259	197.149	179.960	965.289	1.345.837	-24,8	-8,7	436,4	39,4
MANİSA	191.853	243.189	295.231	287.024	361.808	26,8	21,4	-2,8	26,1
MERSİN	556.608	608.585	872.452	941.072	1.061.420	9,3	43,4	7,9	12,8
ORDU	398.136	492.579	583.607	770.155	1.369.536	23,7	18,5	32,0	77,8
RİZE	181.344	232.954	307.653	428.620	517.278	28,5	32,1	39,3	20,7
SAMSUN	98.105	162.314	258.542	307.930	464.469	65,4	59,3	19,1	50,8
TEKİRDAĞ	227.140	282.253	313.775	441.850	487.906	24,3	11,2	40,8	10,4
TRABZON	254.502	319.484	347.741	566.374	696.394	25,5	8,8	62,9	23,0
DİĞERLERİ	5.176.696	6.983.353	10.183.857	14.006.585	18.459.858	34,9	45,8	37,5	31,8
TOPLAM	17.337.443	23.728.985	32.280.218	41.573.499	48.431.036	36,9	36,0	28,8	16,5

Kaynak: TOBB

TABLO 32: YENİ KURULAN ŞİRKETLER

Yıllar	Kollektif Şirket		Komandit Şirket		Limited Şirket		Anonim Şirket		Kooperatifler		Toplam	
	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL
1999	115	1.052.536	5	36.501	22.898	266.578.345	2.783	621.917.747	1.282	3.740.463	27.083	893.325.592
2000	79	1.617.702	5	10.536	28.382	530.232.668	3.534	2.019.477.633	1.161	294.641	33.161	2.551.633.180
2001	101	64.192.540	3	356.500	26.651	960.202.351	2.053	1.401.833.545	857	3.563.550	29.665	2.430.148.486
2002	117	7.359.281	3	120.070	27.929	874.570.414	1.973	1.235.217.023	820	1.233.123	30.842	2.118.499.911
2003	171	12.232.001	3	185.500	29.095	1.175.453.955	2.282	1.683.777.244	708	1.303.746	32.259	2.872.952.446
2004	98	5.811.453	2	175.000	36.647	2.451.303.768	2.767	2.362.499.853	1.405	1.183.327	40.919	4.820.973.401
2005	22	1.143.500	2	22.000	42.671	4.408.119.411	3.041	3.286.431.220	1.665	21.556.409	47.401	7.717.272.540

Kaynak: TÜİK

2005 yılında 152'si kollektif şirket, 13'ü komandit şirket, 7.258'i limited şirket, 1.065'i anonim şirket, 398'i kooperatif olmak üzere toplam 8.886 şirket kapanmıştır. Kapanan şirket sayısında geçen yıla göre % 16'lık artış olmuştur (Tablo 33).

TABLO 33: KAPANAN ŞİRKETLER

Yıllar	Kollektif Şirket		Komandit Şirket		Limited Şirket		Anonim Şirket		Kooperatifler		Toplam	
	Sayı	YTL	Sayı	YTL	Sayı	YTL	Sayı	YTL	Sayı	YTL	Sayı	YTL
1999	127	5.753	6	9	987	76.517	275	2.638.735	13	18	1.408	2.721.032
2000	147	10.094	11	11	1.332	904.218	362	434.269	35	434	1.887	1.349.026
2001	194	144.000	23	1.272	1.849	1.007.150	350	9.664.436	48	7.969	2.464	10.824.827
2002	168	127.211	17	17	2.742	3.077.282	568	3.108.870	172	171	3.667	6.313.551
2003	198	101.388	14	14	4.110	2.628.791	850	11.228.927	264	11.269	5.436	13.970.389
2004	195	39.197	21	3.119	6.132	4.253.932	953	14.641.352	359	458	7.660	18.938.058
2005	152	125.351	13	17	7.258	4.511.570	1.065	36.138.098	398	404	8.886	40.775.440

Kaynak: TÜİK

Gerçek kişilerde tescil sayısı 2004 yılına göre % 18,9 artarak 41.665'den 49.520'ye yükselirken, ticareti terk eden kişi sayısı % 0,5 azalarak 17.868'den 17.774'e gerilemiştir (Tablo 34).

TABLO 34: GERÇEK KİŞİLERDE TESCİL VE TERKİNLER

Yıllar	Tescil		Terkin		Terkin/Tescil Oranı
	Sayı	Değişim (%)	Sayı	Değişim (%)	
1999	24.475	-	12.384	-	0,5
2000	22.626	-7,6	13.943	12,6	0,6
2001	19.413	-14,2	15.870	13,8	0,8
2002	25.634	32,0	16.752	5,6	0,7
2003	33.337	30,0	15.259	-8,9	0,5
2004	41.665	25,0	17.868	17,1	0,4
2005	49.520	18,9	17.774	-0,5	0,4

Kaynak: TOBB

2005 yılında protesto edilen senet sayısı % 56,1 artarak 921 bine yükselirken, protestolu senetlerin tutarı da % 69,7 artarak 2.803 milyon YTL olmuştur. Karşılıksız çıkan çeklerin sayısı da % 14,3 artarak 1.103 bine yükselmiştir (Tablo 35).

TABLO 35: PROTESTO EDİLEN SENETLER VE KARŞILIKSIZ ÇEKLER

Yıllar	Protesto Edilen Senetler		Karşılıksız Çekler ⁽¹⁾
	Adet (Bin)	Cari Fiyatlarla Bin YTL	Adet (Bin)
1999	1.188	677.709	1.299
2000	860	629.803	838
2001	805	1.114.794	1.199
2002	499	816.175	748
2003	480	907.941	850
2004	590	1.652.306	965
2005	921	2.803.142	1.103

Kaynak: TCMB

(1): Bankalar, katılım bankaları ve mahkemelerce Merkez Bankası'na yapılan bildirimler esas alınmıştır.

c. 2. Turizm

2005 yılında bir önceki yıla göre ülkemize gelen yabancı sayısı % 20,4 artarak 21.125 bin kişiye, yurt dışına çıkan vatandaş sayısı da % 13,1 artarak 8.246 bin kişiye yükselmiştir (Tablo 36).

TABLO 36: GELEN YABANCI-ÇIKAN VATANDAŞ SAYISI

Yıllar	(Bin Kişi)	
	Gelen Yabancı	Çıkan Vatandaş
1999	7.487	4.759
2000	10.428	5.279
2001	11.620	4.857
2002	13.248	5.130
2003	13.956	5.892
2004	17.548	7.289
2005	21.125	8.246

Kaynak: DPT, TÜİK

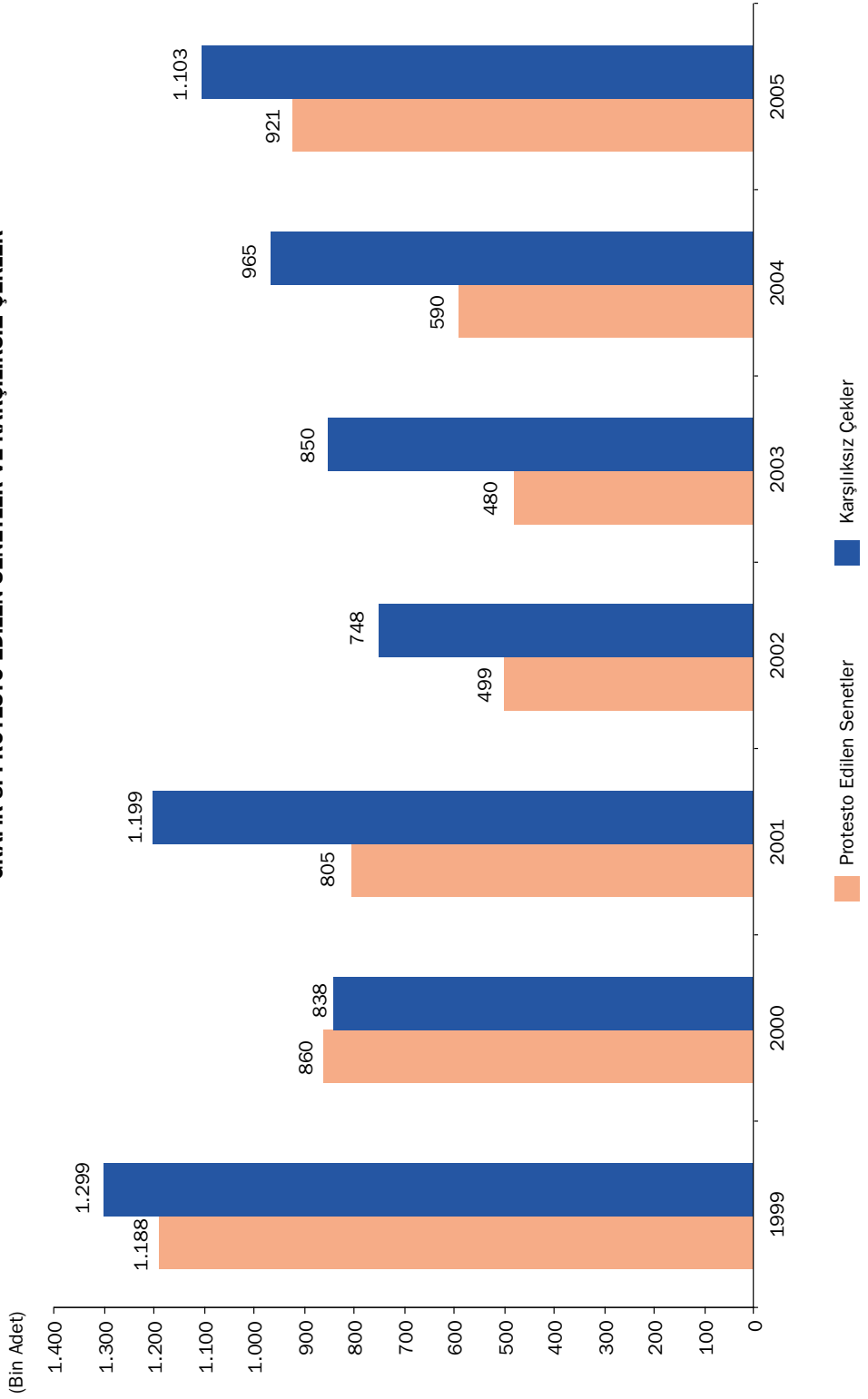
Ülkemize gelen toplam 21.125 bin yabancının 20.275 binini turistler, 850 binini de günübirlikçiler oluştururken, yurt dışına çıkan toplam 8.246 bin vatandaşın 8.131 binini turizm, 115 binini de hac amacıyla gidenler oluşturmuştur (Tablo 37).

TABLO 37: GELEN YABANCI VE ÇIKAN VATANDAŞLARIN AMAÇLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yıllar	(Bin Kişi)					
	Gelen Yabancılar			Çıkan Vatandaşlar		
	Turist	Günübirlikçi	Toplam	Turist	Hac	Toplam
1999	6.887	600	7.487	4.669	90	4.759
2000	9.628	800	10.428	5.188	91	5.279
2001	10.785	835	11.620	4.767	90	4.857
2002	12.782	466	13.248	5.030	100	5.130
2003	13.270	686	13.956	5.790	102	5.892
2004	16.835	713	17.548	7.189	100	7.289
2005	20.275	850	21.125	8.131	115	8.246

Kaynak: DPT, TÜİK

GRAFİK 8: PROTESTO EDİLEN SENETLER VE KARŞILIKSIZ ÇEKLER

2005 yılında turizm gelirleri geçen yıla oranla % 14,2 artarak 15.888 milyon dolardan 18.152 milyon dolara, turizm giderleri % 13,8 artarak 2.524 milyon dolardan 2.872 milyon dolara, net turizm gelirleri de % 14,3 artarak 13.364 milyon dolardan 15.280 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 38).

TABLO 38: TURİZM GELİR-GİDER DENGESİ VE ORTALAMA HARCAMALAR

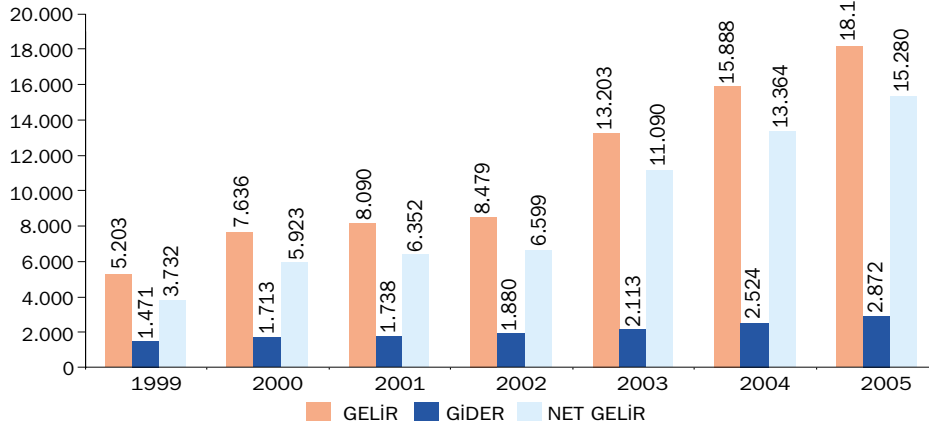
Yıllar	Gelir ⁽¹⁾ (Milyon \$)	Yabancı Başına Ortalama Harcama (\$)	Gider (Milyon \$)	Vatandaş Başına Ortalama Harcama (\$)	Net Gelir (Milyon \$)
1999	5.203	695	1.471	309	3.732
2000	7.636	732	1.713	324	5.923
2001	8.090	696	1.738	358	6.352
2002	8.479	640	1.880	366	6.599
2003	13.203	946	2.113	359	11.090
2004	15.888	905	2.524	346	13.364
2005	18.152	859	2.872	348	15.280

Kaynak: DPT, TÜİK

(1): Turizm gelirlerine yurt dışında yerleşik Türk vatandaşlarının daha önce işçi gelirleri olarak hesaplanan, ancak 2003 yılından itibaren yurda girişte turizm geliri olarak değerlendirilen harcamaları dahil edilmiştir.

(Milyon Dolar)

GRAFİK 9: TURİZM GELİR VE GİDERLERİ

2004 yılında 91.851 bin YTL olan Türkiye Kalkınma Bankası tarafından turizm sektörüne tahsis edilen krediler 2005 yılında 12.686 bin YTL'ye gerilemiş, yapılan ödemeler ise 24.201 bin YTL'den 56.303 bin YTL'ye yükselmiştir (Tablo 39).

TABLO 39: TÜRKİYE KALKINMA BANKASI'NCA TURİZM SEKTÖRÜNE TAHSİS EDİLEN VE KULLANDIRILAN KREDİLER

Yıllar	Toplam Tahsis Tutarı	Yapılan Ödeme
1999	7.804.520	6.055.068
2000	22.179.000	18.482.000
2001	9.117.887	5.131.000
2002	22.076.000	4.861.000
2003	168.608.554	21.007.468
2004	91.850.549	24.201.434
2005	12.685.817	56.302.623

Kaynak: TKB

c. 3. Ulaştırma

2005 yılında 2004 yılına göre yurtiçi yolcu taşımada % 6,1, yurtdışı yolcu taşımada % 19,3 artış olmuştur. Yurtiçi yük taşımada % 5 artış olurken, yurtdışı yük taşımada ise % 4,4 düşüş kaydedilmiştir (Tablo 40).

TABLO 40: ULAŞTIRMA İSTATİSTİKLERİ

ALT SEKTÖR	YOLCU TAŞIMA							
	(Milyon Yolcu-Km)			Değişim (%)		Pay (%)		
	2003	2004	2005 (*)	2004	2005	2003	2004	2005
YURTIÇİ								
Karayolu (1)	164.311	174.312	184.600	6,1	5,9	95,0	95,4	95,2
Demiryolu	5.817	5.171	5.223	-11,1	1,0	3,4	2,8	2,7
Denizyolu (2)	12	11	-	-8,3	-	0,0	0,0	-
Havayolu (3)	2.790	3.236	3.987	16,0	23,2	1,6	1,8	2,1
TOPLAM	172.930	182.730	193.810	5,7	6,1	100,0	100,0	100,0
YURTDIŞI								
Denizyolu (4)	15	13	-	-13,3	-	0,1	0,1	-
Havayolu (3)	13.322	15.358	18.335	15,3	19,4	99,9	99,9	100,0
TOPLAM	13.337	15.371	18.335	15,3	19,3	100,0	100,0	100,0
ALT SEKTÖR	YÜK TAŞIMA							
	(Milyon Ton-Km)			Değişim (%)		Pay (%)		
	2003	2004	2005 (*)	2004	2005	2003	2004	2005
YURTIÇİ								
Karayolu (1)	152.163	156.853	164.700	3,1	5,0	90,5	90,0	90,0
Demiryolu	8.346	9.131	10.272	9,4	12,5	5,0	5,2	5,6
Denizyolu (5)	5.300	5.350	5.095	0,9	-4,8	3,2	3,1	2,8
Boruhattı								
Hampetrol (6)	2.406	2.905	2.910	20,7	0,2	1,4	1,7	1,6
TOPLAM	168.215	174.239	182.977	3,6	5,0	100,0	100,0	100,0
YURTDIŞI								
Denizyolu (5)	593.220	680.000	650.000	14,6	-4,4	95,2	96,0	96,0
Boruhattı								
Hampetrol (Transit) (6)	8.974	6.776	2.000	-24,5	-70,5	1,4	1,0	0,3
Doğalgaz (Milyon Nm ³) (7)	20.675	21.796	25.067	5,4	15,0	3,3	3,1	3,7
TOPLAM	622.869	708.572	677.067	13,8	-4,4	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPT

(*): Geçici

(1): Otoyol+ devlet yolu + il yolu üzerinde yapılan taşımalarıdır.

(2): TDİ tarafından yapılan şehirhattı yolcu taşımalarını kapsamaktadır. TDİ Şehirhatları İşletmesi İDO'ya devredilmiştir.

(3): Yalnız THY tarafından yapılan taşımalarıdır.

(4): TDİ tarafından yapılan dış hat yolcu taşımalarını kapsamaktadır. Dış hatlarda çalışan gemiler satış yoluyla özelleştirilmiştir.

(5): Denizyoluyla yapılan taşımaların tümünü kapsayan hesaplanmış tahmini taşıma miktarlarıdır.

(6): Yalnız hampetrol taşımalarıdır.

(7): Rusya Federasyonu, Nijerya, Cezayir ve İran'dan ithalatı yapılan toplam doğalgaz taşımalarıdır. Sm³, 9.155 kcal/m³'e göre kalori düzeltmesi yapılmış hacim değerleridir.

Yurtiçi yolcu ve yük taşımalarında karayolu, yurtdışı yolcu taşımalarında havayolu, yurtdışı yük taşımalarında denizyolu ağırlıklarını korumuşlardır.

2005 yılında yurtiçi yolcu taşımalarının % 95,2'si karayolu, % 2,7'si demiryolu, % 2,1'i havayolu ile yapılmıştır. Yurtdışı yolcu taşımalarında da havayolu ağırlığını korumuştur.

Yurtiçi yük taşımalarında karayolu % 90, demiryolu % 5,6, denizyolu % 2,8, boru hattı % 1,6 pay almıştır. Yurtdışı yük taşımalarının % 96'sı denizyolu, % 4'ü de boru hattı ile yapılmıştır.

3. Yatırımlar

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımları % 36,2'lik artışla 18.052 milyon YTL'den 24.578 milyon YTL'ye, özel sektör sabit sermaye yatırımları % 22'lik artışla 60.730 milyon YTL'den 74.076 milyon YTL'ye, toplam sabit sermaye yatırımları % 25,2'lik artışla 78.782 milyon YTL'den 98.654 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 41).

TABLO 41: SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)								
				Değişim (%)		Pay (%)			
	2003	2004	2005 ⁽¹⁾	2004	2005	2003	2004	2005	
Konsolide Bütçe	8.985	9.667	12.065	7,6	24,8	52,0	53,6	49,1	
KİT	2.489	2.488	3.683	0,0	48,0	14,4	13,8	15,0	
İller Bankası	456	414	450	-9,2	8,7	2,6	2,3	1,8	
Mahalli İdareler	5.097	5.156	8.016	1,2	55,5	29,5	28,6	32,6	
Döner Sermayeli Kuruluşlar	164	200	280	22,0	40,0	0,9	1,1	1,1	
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	92	117	72	27,2	-38,5	0,5	0,6	0,3	
Fonlar	6	10	12	66,7	20,0	0,0	0,1	0,0	
İşsizlik Sigortası Fonu	0	0	0	-	-	-	-	-	
Toplam Kamu Sektörü	17.289	18.052	24.578	4,4	36,2	100,0	100,0	100,0	
Toplam Sabit Sermaye Yatırımları	57.425	78.782	98.654	37,2	25,2	100,0	100,0	100,0	
Kamu Sektörü	17.289	18.052	24.578	4,4	36,2	30,1	22,9	24,9	
Özel Sektör	40.136	60.730	74.076	51,3	22,0	69,9	77,1	75,1	

Kaynak: DPT

(1): Geçici

Üretici fiyatları endeksine göre reel olarak hesaplanan kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında % 28,6, özel kesim sabit sermaye yatırımlarında % 15,2, toplam sabit sermaye yatırımlarında da % 18,2'lik artış gerçekleşmiştir.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde kamu sektörü sabit sermaye yatırımlarının payı % 24,9, özel sektör sabit sermaye yatırımlarının payı % 75,1 olmuştur.

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının % 49,1'i genel ve katma bütçeli kuruluşlar, % 15'i KİT'ler, % 1,8'i İller Bankası, % 32,6'sı mahalli idareler, % 1,1'i döner sermayeli kuruluşlar, % 0,3'ü sosyal güvenlik kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiştir.

2005 yılında özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde enerji, ulaştırma-haberleşme, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, madencilik, imalat, eğitim sektörlerinin payı azalmış, turizm sektörünün payı değişmemiştir (Tablo 42).

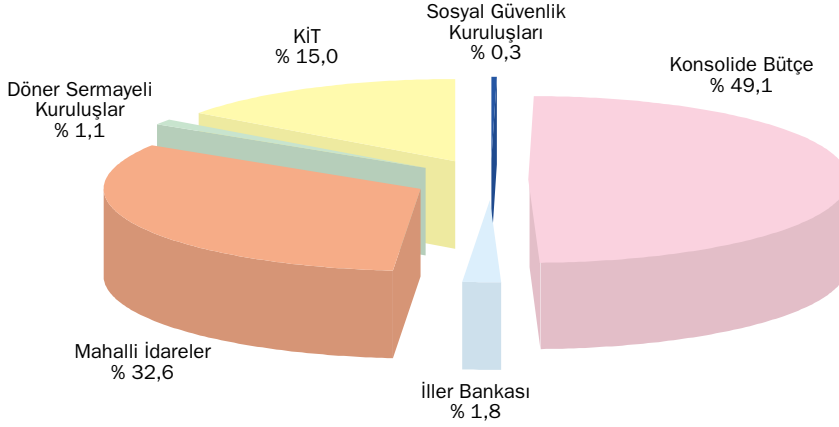
TABLO 42: SEKTÖRLER İTİBARIYLA SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

Sektörler	(Cari Fiyatlarla, Yüzde Dağılımı)						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ⁽¹⁾
Özel Sektör							
Tarım	2,9	3,3	2,1	2,1	2,7	4,1	2,8
Madencilik	1,6	1,1	1,6	1,8	2,2	2,0	1,9
İmalat	23,8	26,5	24,8	35,6	39,5	42,2	41,4
Enerji	4,5	3,9	9,8	4,5	3,1	1,7	2,1
Ulaştırma-Haberleşme	20,0	27,9	23,6	18,4	16,9	18,8	19,2
Turizm	5,5	4,9	6,3	6,9	8,6	7,6	7,6
Konut	31,8	22,2	19,6	17,1	14,5	13,2	14,7
Eğitim	1,7	1,9	1,9	1,5	1,6	1,2	0,9
Sağlık	3,3	3,7	4,0	4,0	4,0	4,1	4,6
Diğer Hizmetler	4,9	4,7	6,4	8,1	6,9	5,2	5,0
Kamu Sektörü							
Tarım	8,4	8,7	10,0	9,2	7,8	9,1	7,4
Madencilik	1,5	1,2	1,5	0,7	1,0	1,5	1,6
İmalat	2,6	2,9	4,0	3,2	2,5	2,6	2,6
Enerji	15,4	15,2	13,7	20,8	18,2	13,3	13,7
Ulaştırma-Haberleşme	36,9	35,2	27,1	27,4	26,6	33,5	30,9
Turizm	0,5	0,5	0,6	0,8	0,7	0,7	0,5
Konut	1,3	0,8	0,9	0,8	1,0	1,0	1,7
Eğitim	11,8	11,9	13,8	12,3	14,0	13,7	12,8
Sağlık	3,8	4,5	5,8	5,1	5,6	5,1	5,8
Diğer Hizmetler	17,9	19,2	22,5	19,8	22,6	19,4	23,0
TOPLAM							
Tarım	4,6	4,9	4,8	4,7	4,2	5,2	3,9
Madencilik	1,6	1,1	1,6	1,4	1,8	1,9	1,8
İmalat	17,5	19,4	17,8	23,8	28,2	33,2	31,7
Enerji	7,8	7,3	11,1	10,4	7,7	4,3	5,0
Ulaştırma-Haberleşme	25,1	30,1	24,8	21,7	19,9	22,2	22,1
Turizm	4,0	3,6	4,4	4,6	6,2	6,0	5,8
Konut	22,7	15,8	13,3	11,1	10,4	10,4	11,4
Eğitim	4,7	4,9	5,9	5,4	5,4	4,0	3,9
Sağlık	3,4	4,0	4,6	4,4	4,5	4,3	4,9
Diğer Hizmetler	8,8	9,1	11,9	12,4	11,7	8,5	9,5

Kaynak: DPT

(1): Geçici

GRAFİK 10: 2005 YILI KAMU KESİMİ SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

Özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde en ağırlıklı sektör % 41,4'lük pay ile imalat sektörü olurken onu % 19,2'lik pay ile ulaştırma-haberleşme, % 14,7'lik pay ile de konut sektörü izlemiştir. Eğitim sektörü % 0,9, madencilik sektörü % 1,9, enerji sektörü % 2,1 ve tarım sektörü % 2,8'lik pay ile özel sektörün en az yatırım yaptığı alanlar olmuştur.

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde madencilik, enerji, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, ulaştırma-haberleşme, turizm ve eğitim sektörlerinin payı ise azalmış, imalat sektörünün payı değişmemiştir.

Ulaştırma-haberleşme sektörü % 30,9'luk, enerji sektörü % 13,7'lik ve eğitim sektörü % 12,8'lik pay ile kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde en ağırlıklı sektörler olurken, turizm sektörü % 0,5'lik, madencilik sektörü % 1,6'lık ve konut sektörü % 1,7'lik pay ile kamu tarafından en az yatırım yapılan sektörler olmuştur.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde enerji, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, madencilik, imalat, ulaştırma-haberleşme, turizm ve eğitim sektörlerinin payı azalmıştır.

2005 yılında 2004 yılına göre yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanı % 42,6'lık artışla 69.720 bin m²'den 99.432 bin m²'ye yükselmiştir. Yapı ruhsatı verilen yapılardan bir dairesel ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 43,8'lik artışla 4.213 bin m²'den 6.059 bin m²'ye, iki ve daha fazla dairesel ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 51,1'lik artışla 46.868 bin m²'den 70.819 bin m²'ye, otel vb. binaların inşaat alanı % 27'lik artışla 1.750 bin m²'den 2.223 bin m²'ye, ofis (işyeri) binalarının inşaat alanı % 34'lük artışla 1.532 bin m²'den 2.054 bin m²'ye, toptan ve perakende ticaret binalarının inşaat alanı % 20,5'lik artışla 4.357 bin m²'den 5.251 bin m²'ye, sanayi bi-

nalari ve depoların inşaat alanı da % 0,8'lik artışla 7.325 bin m²'den 7.383 bin m²'ye yükselmiştir. Yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanı içinde en yüksek pay % 71,2 ile iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların olurken, onu % 7,4 ile sanayi binaları ve depolar, % 6,1 ile bir daireli ikametgah amaçlı binalar, % 5,3 ile de toptan ve perakende ticaret binaları takip etmiştir (Tablo 43-44).

TABLO 43: YAPI RUHSATINA GÖRE BİNA İNŞAATI

Kullanım Amaçları	(Yüzölçümü, m ²)		
	2003	2004	2005
Bir Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	3.090.711	4.212.588	6.058.774
İki ve Daha Fazla Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	29.420.976	46.867.563	70.818.873
Otel vb. Binalar	1.526.099	1.749.678	2.222.852
Ofis (işyeri) Binaları	1.556.230	1.532.349	2.054.052
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	3.028.571	4.357.464	5.250.740
Sanayi Binaları ve Depolar	4.863.005	7.324.986	7.382.925
Diğerleri	2.030.438	3.674.983	5.644.177
Toplam	45.516.030	69.719.611	99.432.393

Kaynak: TÜİK

TABLO 44: YAPI RUHSATINA GÖRE BİNA İNŞAATI (YILLIK DEĞİŞİM VE PAY)

Kullanım Amaçları	Değişim (%)		Pay (%)		
	2004	2005	2003	2004	2005
Bir Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	36,3	43,8	6,8	6,0	6,1
İki ve Daha Fazla Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	59,3	51,1	64,6	67,2	71,2
Otel vb. Binalar	14,7	27,0	3,4	2,5	2,2
Ofis (işyeri) Binaları	-1,5	34,0	3,4	2,2	2,1
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	43,9	20,5	6,7	6,2	5,3
Sanayi Binaları ve Depolar	50,6	0,8	10,7	10,5	7,4
Diğerleri	81,0	53,6	4,5	5,3	5,7
Toplam	53,2	42,6	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

Yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların toplam inşaat alanı % 56,1 artarak 31.028 bin m²'den 48.440 bin m²'ye yükselmiştir. Bir daireli ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 49,6'lık artışla 2.468 bin m²'den 3.692 bin m²'ye, iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 50,7'lik artışla 20.827 bin m²'den 31.385 bin m²'ye, otel vb. binaların inşaat alanı % 29,1'lik artışla 689 bin m²'den 890 bin m²'ye, ofis (işyeri) binalarının inşaat alanı % 82,4'lük artışla 740 bin m²'den 1.350 bin m²'ye, toptan ve perakende ticaret binalarının inşaat alanı % 123,8'lik artışla 1.827 bin m²'den 4.088 bin m²'ye, sanayi binaları ve depoların inşaat alanı % 64,3'lük artışla 3.388 bin m²'den 5.565 bin m²'ye yükselmiştir. Yapı ruhsatı verilen

yapıların toplam inşaat alanı içinde en yüksek pay % 64,8 ile iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların olurken, onu % 11,5 ile sanayi binaları ve depolar, % 8,4 ile toptan ve perakende ticaret binaları, % 7,6 ile de bir daireli ikametgah amaçlı binalar izlemiştir (Tablo 45-46).

TABLO 45: YAPI KULLANMA İZİN BELGESİNE GÖRE BİNA İNŞAATI

Kullanım Amaçları	(Yüzölçümü, m ²)		
	2003	2004	2005
Bir Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	2.929.984	2.467.773	3.692.328
İki ve Daha Fazla Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	20.543.428	20.827.198	31.384.807
Otel vb. Binalar	714.324	689.495	889.885
Ofis (işyeri) Binaları	651.290	739.860	1.349.832
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	2.201.468	1.826.962	4.088.486
Sanayi Binaları ve Depolar	2.560.808	3.387.522	5.565.480
Diğerleri	1.335.379	1.089.362	1.469.445
Toplam	30.936.681	31.028.172	48.440.263

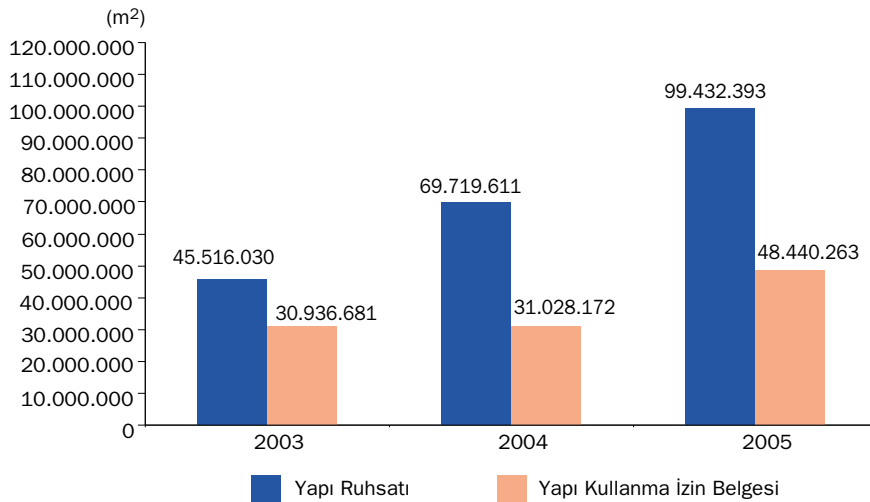
Kaynak: TÜİK

TABLO 46: YAPI KULLANMA İZİN BELGESİNE GÖRE BİNA İNŞAATI (YILLIK DEĞİŞİM VE PAY)

Kullanım Amaçları	Değişim (%)		Pay (%)		
	2004	2005	2003	2004	2005
Bir Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	-15,8	49,6	9,5	8,0	7,6
İki ve Daha Fazla Daireli İkametgah Amaçlı Binalar	1,4	50,7	66,4	67,1	64,8
Otel vb. Binalar	-3,5	29,1	2,3	2,2	1,8
Ofis (işyeri) Binaları	13,6	82,4	2,1	2,4	2,8
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	-17,0	123,8	7,1	5,9	8,4
Sanayi Binaları ve Depolar	32,3	64,3	8,3	10,9	11,5
Diğerleri	-18,4	34,9	4,3	3,5	3,0
Toplam	0,3	56,1	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 11: YAPI RUHSATI VE YAPI KULLANMA İZİN BELGESİNE GÖRE BİNA İNŞAATI

2005 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarı, 2004 yılına göre % 10,9 artarak 21.702,8 milyon YTL'den 24.072,2 milyon YTL'ye yükselmiştir. Teşvik belgesine bağlanan yatırımlarda reel olarak % 4,7 artış olmuştur (Tablo 47).

TABLO 47: YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Sektörler	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Bin YTL)				İstihdam (Kişi)		
	2004	2005	2004	Pay (%)	2005	Pay (%)	Değişim (%)	2004	2005
Tarım	82	96	371.800	1,7	519.173	2,2	39,6	6.419	4.909
Madencilik	168	157	611.666	2,8	703.068	2,9	14,9	7.851	8.247
İmalat Sanayi	2.558	2.305	13.530.238	62,3	12.979.988	53,9	-4,1	100.398	91.447
Enerji	41	84	1.022.805	4,7	1.929.819	8,0	88,7	1.115	890
Hizmetler	1.229	1.661	6.166.280	28,4	7.940.179	33,0	28,8	51.701	75.298
TOPLAM	4.078	4.303	21.702.789	100,0	24.072.227	100,0	10,9	167.484	180.791

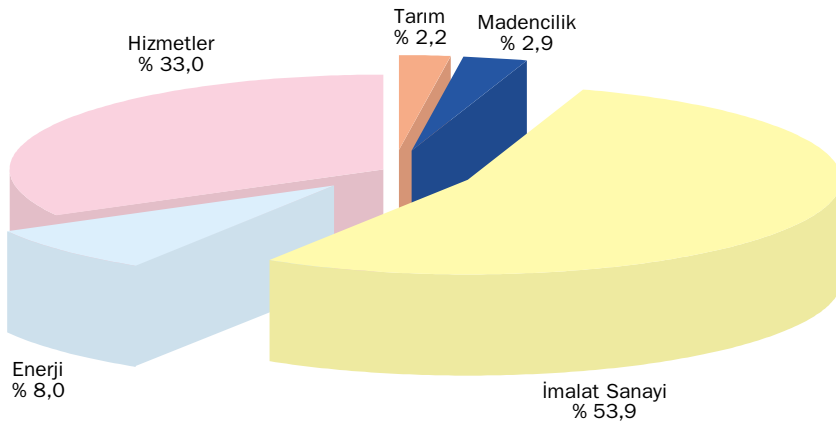
Kaynak: HM

Enerji sektörüne verilen teşvikler % 88,7 artarak 1.022,8 milyon YTL'den 1.929,8 milyon YTL'ye, tarım sektörüne verilen teşvikler % 39,6 artarak 371,8 milyon YTL'den 519,2 milyon YTL'ye, hizmetler sektörüne verilen teşvikler % 28,8 artarak 6.166,3 milyon YTL'den 7.940,2 milyon YTL'ye, madencilik sektörüne verilen teşvikler % 14,9 artarak 611,7 milyon YTL'den 703,1 milyon YTL'ye yükselmiştir. İmalat sanayi sektörüne verilen teşvikler % 4,1 azalarak 13.530,2 milyon YTL'den 12.980 milyon YTL'ye gerilemiştir.

2005 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırımlar içinde % 53,9'luk pay ile imalat sanayi sektörü ilk sırada yer alırken, hizmetler sektörünün payı % 33, enerji sektörünün payı % 8, madencilik sektörünün payı % 2,9 ve tarım sektörünün payı % 2,2 olmuştur. 2004 yılına göre tarım, madencilik, enerji ve hizmetler sektörlerinin payı artarken, imalat sanayi sektörünün payı azalmıştır.

2005 yılında toplam 4.303 adet teşvik belgesi verilmiş, 180.791 kişiye istihdam sağlanması amaçlanmıştır.

GRAFİK 12: 2005 YILI YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Teşvik belgesine bağlanan yatırımların % 70,4'lük kısmını komple yeni yatırımlar oluştururken, onu % 19,6 ile tevsi yatırımları, % 3,2 ile tamamlama yatırımları, % 2,5 ile yenileme yatırımları izlemiştir. Komple yeni yatırımlar için verilen 2.635 adet teşvik belgesinin tutarı 16.941,9 milyon YTL olurken, tevsi yatırımlarına 981 adet toplam 4.712,7 milyon YTL tutarında, tamamlama yatırımlarına 86 adet toplam 775,3 milyon YTL tutarında, yenileme yatırımlarına 170 adet toplam 613,2 milyon YTL tutarında teşvik belgesi verilmiştir. 2004 yılına göre tevsi, tamamlama, yenileme, darboğaz giderme, modernizasyon, entegrasyon ve nakil yatırımlarına verilen teşvik belgeleri tutarında düşüş olurken, diğer yatırımlara verilen teşvik belgelerinin tutarlarında artış olmuştur (Tablo 48).

TABLO 48: YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN MAHİYETLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Yatırımın Mahiyeti	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Bin YTL)				İstihdam (Kişi)		
	2004	2005	2004	Pay (%)	2005	Pay (%)	Değişim (%)	2004	2005
Komple Yeni Yatırım	2.007	2.635	11.891.777	54,8	16.941.868	70,4	42,5	104.468	138.016
Tevsi	1.227	981	6.556.123	30,2	4.712.656	19,6	-28,1	47.885	31.512
Tamamlama	129	86	952.605	4,4	775.278	3,2	-18,6	6.547	3.464
Yenileme	252	170	1.035.203	4,8	613.188	2,5	-40,8	3.974	2.281
Kalite Düzeltme	27	18	36.954	0,2	43.273	0,2	17,1	280	349
Darboğaz Giderme	32	27	88.261	0,4	59.195	0,2	-32,9	452	487
Modernizasyon	74	67	574.538	2,6	335.649	1,4	-41,6	2.209	2.360
Entegrasyon	18	16	126.705	0,6	106.997	0,4	-15,6	712	894
Nakil	2	1	23.762	0,1	1.374	0,0	-94,2	215	20
Finansal Kiralama	294	279	351.011	1,6	358.066	1,5	2,0	-	-
Ürün Çeşitlendirme	16	23	65.850	0,3	124.683	0,5	89,3	742	1.408
TOPLAM	4.078	4.303	21.702.789	100,0	24.072.227	100,0	10,9	167.484	180.791

Kaynak: HM

2005 yılında verilen toplam 24.072,2 milyon YTL tutarındaki yatırım teşvik belgeleri içinde ilk üç sırayı 9.232,9 milyon YTL ile (% 38,4) Marmara Bölgesi, 4.316 milyon YTL ile (% 17,9) Akdeniz Bölgesi ve 3.331,7 milyon YTL ile (% 13,8) İç Anadolu Bölgesi almıştır. Teşvik belgesine bağlanan yatırımların en az olduğu bölge ise 811,1 milyon YTL ile (% 3,4) Doğu Anadolu Bölgesi olmuştur (Tablo 49).

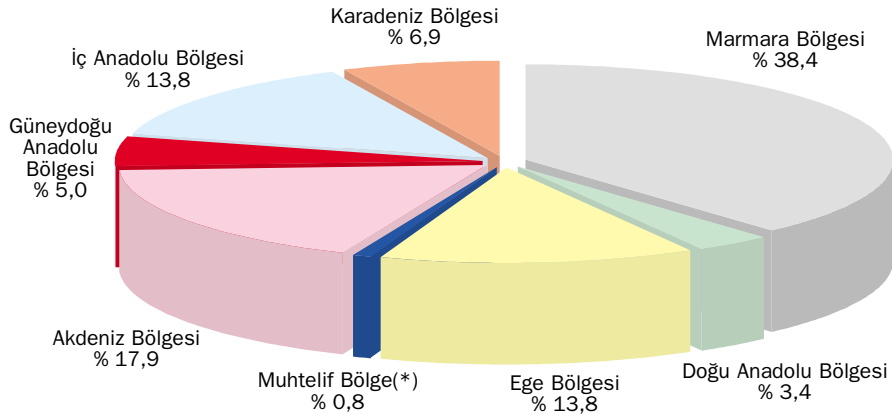
TABLO 49: YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI

Bölgeler	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Bin YTL)				İstihdam (Kişi)		
	2004	2005	2004	Pay (%)	2005	Pay (%)	Değişim (%)	2004	2005
Marmara	1.518	1.461	8.710.594	40,1	9.232.937	38,4	6,0	53.983	48.294
İç Anadolu	727	731	3.591.880	16,6	3.331.662	13,8	-7,2	27.182	26.300
Ege	640	618	2.663.818	12,3	3.327.497	13,8	24,9	27.686	25.061
Akdeniz	431	542	2.502.595	11,5	4.315.969	17,9	72,5	22.933	39.143
Karadeniz	318	452	1.575.395	7,3	1.654.340	6,9	5,0	16.440	24.431
Doğu Anadolu	161	210	525.255	2,4	811.123	3,4	54,4	7.671	8.347
Güneydoğu Anadolu	264	267	1.823.019	8,4	1.210.661	5,0	-33,6	11.125	8.724
Muhtelif Bölge ⁽¹⁾	19	22	310.233	1,4	188.038	0,8	-39,4	464	491
TOPLAM	4.078	4.303	21.702.789	100,0	24.072.227	100,0	10,9	167.484	180.791

Kaynak: HM

(1): Birden fazla ili kapsayan yatırım.

GRAFİK 13: 2005 YILI YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI

(*) Birden fazla ili kapsayan yatırım

B. PARASAL VE MALİ GELİŞMELER

1. Fiyat Hareketleri ve Enflasyon

2002 yılında uygulamaya konulan ekonomik program ile örtük enflasyon hedeflemesi çerçevesinde, TEFE ve TÜFE enflasyonunun üç yıllık dönemi kapsayan ilk aşamada % 12'ye düşürülmesi, daha sonraki aşamada da tek haneli rakamlara indirilmesi öngörülmüştür. Uygulanan politikalarla enflasyonla mücadelede önemli mesafeler alınmış 2002, 2003 ve 2004 yıllarında enflasyon oranlarında hızlı bir düşüş gerçekleşmiştir. TÜFE enflasyonu anılan yılların tümünde hedeflenen değerlerin altında kalmıştır. TEFE enflasyonu ise ilk iki yıl hedeflenen değerlerin altında kalırken 2004 yılında hedefin üstünde gerçekleşmiştir. 2005 yılında örtük enflasyon hedeflemesi politikası altında yıl sonu TEFE ve TÜFE enflasyonunun % 8'e düşürülmesi hedeflenmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu hızlı ve büyük bir değişim geçirmekte olan ülkemizde üretim ve tüketim yapısında meydana gelen değişikliklerin endekslere daha iyi yansıtılması, enflasyonun daha sağlıklı ve uluslararası standartlara uygun olarak ölçülmesi amacıyla, 2005 yılında 1994 temel yıllık TÜFE yerine 2003 temel yıllık TÜFE, 1994 temel yıllık TEFE yerine 2003 temel yıllık ÜFE (Üretici Fiyatları Endeksi) yayınlamaya başlamıştır.

Yeni endekslerde madde kapsamı ve ağırlıkları, fiyat derleme şekli ve hesaplama yöntemlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. 2003 temel yıllık TÜFE endeksinde ana harcama grubu 10'dan 12'ye yükseltilmiş, mal ve hizmet sepetinin kapsamı genişletilmiş, fiyatların derlendiği işyeri ve yerleşim yeri sayısı artırılmıştır. Yeni endekse güncel tüketimler yansıtılmış, endekste konut ve ki-

ra gibi bazı kalemlerin ağırlığı azaltılırken bazı kalemlerin ağırlığı artırılmıştır.

2003 temel yıllık TÜFE ile birlikte, enflasyona gelebilecek farklı şokların belirlenmesi ve döneme bağlı olarak enflasyon eğiliminde yaratabileceği etkilerin ölçülebilmesi için 7 adet özel kapsamlı TÜFE göstergesi açıklanmaya başlanmıştır. Özel kapsamlı TÜFE göstergeleri farklı kalemlerin endeksten çıkarılmasına dayanan dışlama yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur.

İlk defa yayınlanmaya başlanan 2003 temel yıllık ÜFE’de fiyatlar, yurtiçinde üretimi yapılan ve satışa sunulan ürünlerin, KDV ve benzeri vergiler hariç peşin satış fiyatları olarak belirlenmiştir. Bu endekste 1994 temel yıllık TEFE’den farklı olarak kamu-özel ayrımı kaldırılmış, KDV ve benzeri vergiler kapsam dışında bırakılmış, tarım ve madencilik sektörlerinin ağırlıkları azaltılırken imalat sanayi ve enerji sektörlerinin ağırlıkları artırılmıştır.

Enflasyonda 2002 yılından itibaren yaşanan düşüş 2005 yılında da devam etmiş, ancak TÜFE enflasyonundaki düşüşte bir yavaşlama görülmüştür. Yıl içinde Uluslararası Para Fonu ve Avrupa Birliği ile ilişkilerde yaşanan gelişmeler, para, maliye ve programla uyumlu gelirler politikası uygulamasına devam edilmesi, enflasyon beklentilerinin program hedefleriyle yakınlaşması, verimlilik ve birim ücretlerde meydana gelen olumlu gelişme, Yeni Türk Lirası’nın güçlenmeye devam etmesi enflasyonun düşmesine olumlu katkı yapmıştır. Petrol fiyatlarındaki yükselme, sanayi ve hizmetler sektörü işgücü talebindeki artış, tüketim talebindeki canlanma, hizmet enflasyonundaki katılık ve vergi düzenlemeleri enflasyondaki düşüş sürecinin yavaşlamasında etkili olmuştur.

ÜFE artış hızı bir önceki yıla göre 12,69 puanlık düşüşle % 15,35’den % 2,66’ya gerilerken, yılbaşında öngörülen % 8’lik hedefin de 5,34 puan altında kalmıştır. Oniki aylık ortalamalara göre de 2004 yılında % 14,57 olan ÜFE artış hızı 2005 yılında 8,68 puanlık düşüşle % 5,89’a gerilemiştir (Tablo 50-51).

Yıl sonu itibarıyla en yüksek fiyat artış hızı % 9,62 ile madencilik sektöründe gerçekleşirken onu % 3,16 ile imalat sanayi ve % 3,03 ile tarım sektöründeki fiyat artışları takip etmiştir. Enerji sektörü fiyatlarında ise % 8,38 düşüş olmuştur.

Oniki aylık ortalamalara göre ise madencilik sektörü fiyatları % 11,20, imalat sanayi sektörü fiyatları % 7,57, tarım sektörü fiyatları % 1,72 artmış, enerji sektörü fiyatları ise % 0,88 düşmüştür.

2005 yılında alkollü içecekler ve tütün, ulaştırma, eğitim ve lokanta-otel hizmet gruplarında yaşanan fiyat katılıkları nedeniyle TÜFE enflasyonundaki düşüş sürecinde yavaşlama ortaya çıkmıştır.

TABLO 50: ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

Yıllar	Aylar	GENEL		TARIM		MADENCİLİK		İMALAT SANAYİ		(Yıllık Ortalama) ENERJİ	
		Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)
2003		100,00	-	100,00	-	100,00	-	100,00	-	100,00	-
2004		114,57	14,57	123,80	23,80	111,57	11,57	113,14	13,14	100,14	0,14
2005		121,32	5,89	125,93	1,72	124,07	11,20	121,70	7,57	99,26	-0,88
2004	Ocak	107,17	3,77	118,66	9,90	101,67	-1,47	104,48	1,78	101,14	7,19
	Şubat	107,40	0,21	120,57	1,61	102,20	0,52	104,33	-0,14	99,98	-1,15
	Mart	108,03	0,59	120,43	-0,12	101,30	-0,88	105,27	0,90	99,91	-0,07
	Nisan	110,49	2,28	126,55	5,08	105,05	3,70	106,84	1,49	99,98	0,07
	Mayıs	115,50	4,53	130,65	3,24	107,85	2,67	112,52	5,32	100,53	0,55
	Haziran	116,43	0,81	128,95	-1,30	113,89	5,60	114,16	1,46	100,64	0,11
	Temmuz	115,56	-0,75	123,40	-4,30	111,67	-1,95	114,58	0,37	100,82	0,18
	Ağustos	116,69	0,98	120,90	-2,03	114,71	2,72	116,77	1,91	101,09	0,27
	Eylül	117,53	0,72	120,91	0,01	118,65	3,43	117,83	0,91	101,38	0,29
	Ekim	120,43	2,47	122,73	1,51	120,82	1,83	121,55	3,16	98,03	-3,30
	Kasım	120,43	0,00	125,78	2,49	124,02	2,65	120,54	-0,83	98,93	0,92
	Aralık	119,13	-1,08	126,12	0,27	117,00	-5,66	118,75	-1,48	99,30	0,37
2005	Ocak	118,64	-0,41	127,34	0,97	113,02	-3,40	117,50	-1,05	103,18	3,91
	Şubat	118,77	0,11	127,19	-0,12	115,36	2,07	117,66	0,14	103,30	0,12
	Mart	120,27	1,26	128,20	0,79	114,33	-0,89	119,48	1,55	103,25	-0,05
	Nisan	121,72	1,21	126,56	-1,28	120,38	5,29	121,81	1,95	103,59	0,33
	Mayıs	121,96	0,20	129,04	1,96	125,35	4,13	121,30	-0,42	103,98	0,38
	Haziran	121,38	-0,48	124,69	-3,37	122,52	-2,26	121,81	0,42	103,95	-0,03
	Temmuz	120,48	-0,74	121,61	-2,47	126,04	2,87	121,37	-0,36	103,95	0,00
	Ağustos	121,73	1,04	120,97	-0,53	128,68	2,09	123,17	1,48	104,71	0,73
	Eylül	122,68	0,78	122,82	1,53	132,67	3,10	125,07	1,54	89,69	-14,34
	Ekim	123,52	0,68	125,10	1,86	132,88	0,16	125,55	0,38	89,98	0,32
	Kasım	122,35	-0,95	127,74	2,11	129,32	-2,68	123,21	-1,86	90,58	0,67
	Aralık	122,30	-0,04	129,94	1,72	128,26	-0,82	122,50	-0,58	90,98	0,44

Kaynak: TÜİK

TABLO 51: ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

	2004	Değişim (%)	2005	Değişim (%)
	Yıllık Ortalama			
Genel Endeks	114,57	14,57	121,32	5,89
Tarım Sektörü	123,80	23,80	125,93	1,72
Madencilik Sektörü	111,57	11,57	124,07	11,20
İmalat Sanayi Sektörü	113,14	13,14	121,70	7,57
Enerji Sektörü	100,14	0,14	99,26	-0,88
	Yıl Sonu			
Genel Endeks	119,13	15,35	122,30	2,66
Tarım Sektörü	126,12	16,81	129,94	3,03
Madencilik Sektörü	117,00	13,38	128,26	9,62
İmalat Sanayi Sektörü	118,75	15,68	122,50	3,16
Enerji Sektörü	99,30	5,24	90,98	-8,38

Kaynak: TÜİK

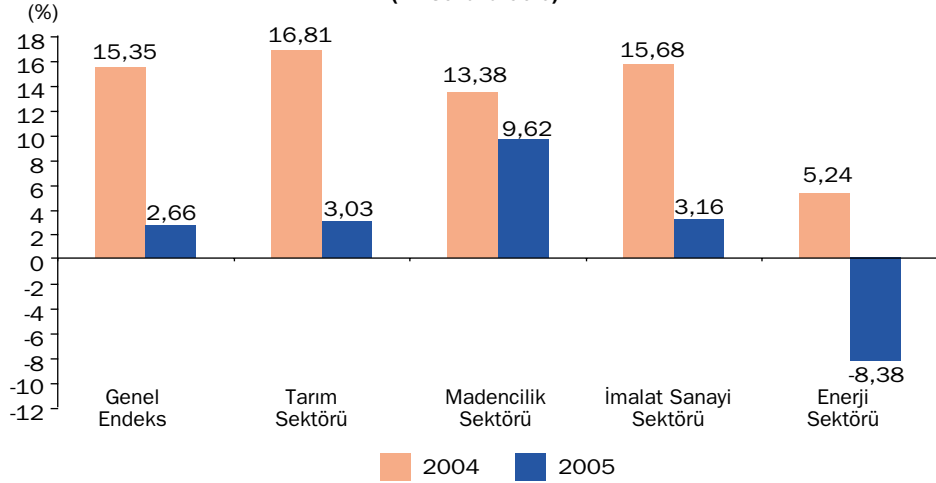
2004 yılında % 9,35 olan TÜFE enflasyonu 2005 yılında 1,63 puanlık düşüşle % 7,72'ye gerilerken yıl sonu hedefinin de 0,28 puan altında gerçekleşmiştir. Oniki aylık ortalamalara göre de 2004 yılında % 8,60 olan TÜFE artış hızı 2005 yılında % 8,18'e düşmüştür (Tablo 52).

TABLO 52: TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

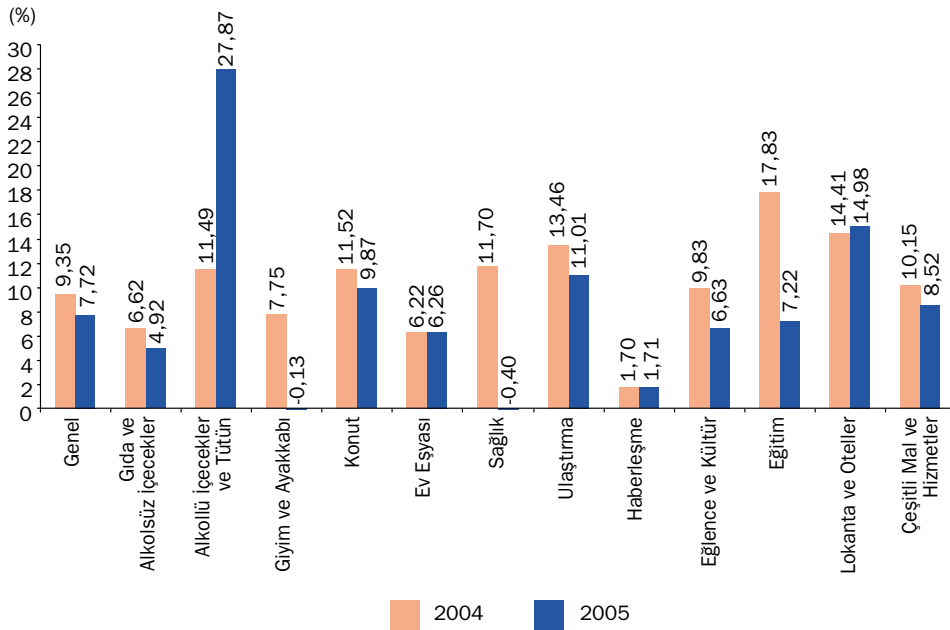
	2004	Değişim (%)	2005	Değişim (%)
	Yıllık Ortalama			
Genel	108,60	8,60	117,48	8,18
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	106,82	6,82	112,08	4,92
Alkollü İçecekler ve Tütün	119,10	19,10	135,18	13,50
Giyim ve Ayakkabı	106,63	6,63	110,44	3,57
Konut	108,44	8,44	120,00	10,66
Ev Eşyası	106,02	6,02	113,64	7,19
Sağlık	108,05	8,05	112,64	4,25
Ulaştırma	107,31	7,31	123,73	15,30
Haberleşme	103,17	3,17	104,89	1,67
Eğlence ve Kültür	108,91	8,91	117,06	7,48
Eğitim	119,33	19,33	135,16	13,27
Lokanta ve Oteller	116,73	16,73	133,49	14,36
Çeşitli Mal ve Hizmetler	110,22	10,22	117,71	6,80
	Yıl Sonu			
Genel	113,86	9,35	122,65	7,72
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	110,64	6,62	116,08	4,92
Alkollü İçecekler ve Tütün	121,94	11,49	155,93	27,87
Giyim ve Ayakkabı	116,67	7,75	116,52	-0,13
Konut	114,74	11,52	126,06	9,87
Ev Eşyası	109,74	6,22	116,61	6,26
Sağlık	112,20	11,70	111,75	-0,40
Ulaştırma	114,72	13,46	127,35	11,01
Haberleşme	104,10	1,70	105,88	1,71
Eğlence ve Kültür	111,24	9,83	118,62	6,63
Eğitim	131,22	17,83	140,69	7,22
Lokanta ve Oteller	122,88	14,41	141,29	14,98
Çeşitli Mal ve Hizmetler	115,56	10,15	125,41	8,52

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 14: SEKTÖRLER İTİBARIYLA ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI (Yıl Sonuna Göre)

GRAFİK 15: ANA HARCAMA GRUPLARI İTİBARIYLA TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI (Yıl Sonuna Göre)

Yıl sonu itibariyle gıda ve alkolsüz içecekler, giyim ve ayakkabı, ev eşyası, sağlık, haberleşme, eğlence ve kültür, eğitim alt sektörlerindeki fiyat artışları TÜFE genel endeks artış hızının altında kalmıştır. Alkollü içecekler ve tütün, konut, ulaştırma ve lokanta-oteller alt sektörlerindeki fiyat artış hızları ise TÜFE genel endeks artış hızının üzerinde gerçekleşmiştir. Giyim ve ayakkabı harcama grubu fiyatları % 0,13, sağlık harcama grubu fiyatları % 0,40 küçülürken, en yüksek fiyat artışları % 27,87 ile alkollü içecekler ve tütün, % 14,98 ile lokanta-oteller ve % 11,01 ile ulaştırma gruplarında kaydedilmiştir.

Özel kapsamlı TÜFE içinde yer alan mevsimlik ürünler hariç TÜFE enflasyonu % 8,39, işlenmemiş gıda ürünleri hariç TÜFE enflasyonu % 7,78, enerji hariç TÜFE enflasyonu % 7,75 olmuştur (Tablo 53).

TABLO 53: ÖZEL KAPSAMLI TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

Grup/Kapsam	2004	Değişim (%)	2005	Değişim (%)
	Yıllık Ortalama			
A Mevsimlik ürünler hariç	109,36	9,36	119,44	9,22
B İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	109,11	9,11	118,65	8,74
C Enerji hariç	109,19	9,19	117,52	7,63
D (B) ve (C)	109,92	9,92	118,95	8,22
E (C) ve alkollü içecekler ile tütün ürünleri hariç	108,62	8,62	116,53	7,28
F (E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	109,11	9,11	117,12	7,34
G (F) ve (B)	109,86	9,86	118,55	7,91
	Yıl Sonu			
A Mevsimlik ürünler hariç	114,23	10,24	123,81	8,39
B İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	114,67	10,13	123,59	7,78
C Enerji hariç	114,01	8,74	122,85	7,75
D (B) ve (C)	115,02	9,55	124,04	7,84
E (C) ve alkollü içecekler ile tütün ürünleri hariç	113,55	8,57	121,02	6,58
F (E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	114,27	9,01	121,98	6,75
G (F) ve (B)	115,38	9,90	123,01	6,61

Kaynak: TÜİK

2. Para, Banka ve Sermaye Piyasası

Para, Banka

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 20 Aralık 2004 tarihinde, 2005 yılında uygulanacak para politikasını açıklamıştır. 2002 yılından beri uygulanmakta olan örtük enflasyon hedeflemesi sisteminden 2006 yılı başında açık enflasyon hedeflemesi uygulamasına geçileceği, 2005 yılının da geçiş dönemi olacağı belirtilmiştir. Enflasyon hedeflemesi sisteminin para politikası karar alma mekanizmasının kurumsallaşması ve fiyat istikrarına giden yolda yeni bir adım olacağı ifade edilmiştir.

Para Politikası Kurulu'nun (PPK) 2005 yılı Ocak ayından itibaren enflasyondaki ve ekonomideki gelişmeleri değerlendirmek üzere düzenli olarak her ayın 8 inde, bu günün tatil gününe denk gelmesi halinde takip eden işgününde toplanması kararlaştırılmıştır.

Merkez Bankası'nın temel politika aracı olan, bünyesindeki Bankalararası Para Piyasası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Repo-Ters Repo Pazarında

uygulamakta olduğu kısa vadeli faiz oranlarının PPK toplantısındaki değerlendirilmelerde dikkate alınarak, toplantıyı takip eden işgünü sabahı ilan edileceği belirtilmiştir.

Para tabanı ve net uluslararası rezervlerin performans kriteri, net iç varlıkların ise gösterge niteliğinde hedef olarak izlenmeye devam edileceği belirtilmiştir.

Uluslararası Para Fonu'na Mayıs 2005-Mayıs 2008 dönemini kapsayan 19. stand-by düzenlemesi çerçevesinde 26 Nisan 2005 tarihinde verilen niyet mektubunda, açık enflasyon hedeflemesine geçiş sürecinin ilk aşamalarında mevcut para tabanı çerçevesi ile birlikte, net iç varlıklara ilişkin gösterge niteliğindeki hedeflerin korunacağı ve yakın olarak izlenmesine devam edileceği, para tabanı talebinde bir değişiklik olduğuna dair kuvvetli belirtilerin ortaya çıkması halinde, hedeflerde yeni düzenlemeler önerileceği belirtilmiştir.

Bu çerçevede 31 Mayıs, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık 2005 tarihleri itibarıyla para tabanı ve net iç varlıklar için üst sınır, net uluslararası rezervler için alt sınır hedefler belirlenmiştir. Net iç varlıklara ilişkin hedeflerin bütün tarihler için gösterge niteliğinde, para tabanı ve net uluslararası rezervlere ilişkin hedeflerin ilk üç tarih için performans kriteri niteliğinde, 31 Aralık 2005 tarihi için ise gösterge niteliğinde değer olarak takip edilmesi kararlaştırılmıştır.

Söz konusu büyüklükler için Mayıs 2005 ve Haziran 2005 sonuna ilişkin tüm hedefler tutturulmuştur. Para tabanı artışının 2005 yılında da hızlı bir şekilde devam etmesi, Haziran ayından itibaren 2005 yılı ikinci yarı hedeflerinin yenilenmesini zorunlu hale getirmiştir. Ancak IMF ile gözden geçirme çalışmalarının tamamlanamaması nedeniyle parasal hedefler yenilenememiştir. Böylece Eylül 2005 sonu itibarıyla net uluslararası rezervler ve net iç varlıklara ilişkin hedefler tutturulurken, para tabanı gerçekleştirmeleri hedeflenen düzeyin üzerinde kalmıştır.

Bunun üzerine 19. stand-by düzenlemesinin 1. ve 2. gözden geçirmelerine ilişkin 24 Kasım 2005 tarihli niyet mektubu ile Aralık 2005 sonu için net iç varlıklara ilişkin gösterge niteliğindeki üst sınır aşağı çekilirken, para tabanına ilişkin gösterge niteliğindeki üst sınır ile net uluslararası rezervlere ilişkin gösterge niteliğindeki alt sınır performans kriteri niteliğine dönüştürülerek yükseltilmiştir.

Yapılan bu değişikliklerin ardından 2005 yılı para programı çerçevesinde Merkez Bankası tarafından yakından takip edilmekte olan yeni hedeflere Aralık 2005 sonunda ulaşılmıştır. Aralık ayı son beş iş günü para tabanı ortalaması 28,8 milyar YTL olarak gerçekleşerek performans kriteri niteliğindeki 29,2 milyar YTL'lik üst sınırın altında, net uluslararası rezervler 22,4 milyar dolar olarak gerçekleşerek performans kriteri niteliğindeki 14 milyar dolarlık alt sınırın üze-

rinde, net iç varlıklar ortalaması 12,6 milyar YTL olarak gerçekleşerek gösterge niteliğindeki 25,5 milyar YTL'lik üst sınırın altında kalmıştır (Tablo 54).

TABLO 54: PARA POLİTİKASI HEDEFLERİ

Net İç Varlıklar			(Üst Sınır, Milyar YTL)
	Hedef ⁽¹⁾	Hedef ⁽²⁾	Gerçekleşme
31 Mayıs 2005	37,7 (G)		31,3
30 Haziran 2005	37,7 (G)		24,0
30 Eylül 2005	37,8 (G)		23,7
31 Aralık 2005	36,4 (G)	25,5 (G)	12,6

Para Tabanı			(Üst Sınır, Milyar YTL)
	Hedef ⁽¹⁾	Hedef ⁽²⁾	Gerçekleşme
31 Mayıs 2005	23,6 (P)		23,0
30 Haziran 2005	23,6 (P)		22,6
30 Eylül 2005	24,7 (P)		27,7
31 Aralık 2005	25,0 (G)	29,2 (P)	28,8

Net Uluslararası Rezervler			(Alt Sınır, Milyar Dolar)
	Hedef ⁽¹⁾	Hedef ⁽²⁾	Gerçekleşme
31 Mayıs 2005	2,0 (P)		5,8
30 Haziran 2005	2,0 (P)		10,5
30 Eylül 2005	2,8 (P)		13,2
31 Aralık 2005	3,8 (G)	14,0 (P)	22,4

Kaynak: TCMB

(1): 26 Nisan 2005 tarihli Niyet Mektubu

(2): 24 Kasım 2005 tarihli Niyet Mektubu

(P): Performans kriteri

(G): Gösterge değer

Merkez Bankası 2005 yılında da enflasyonla mücadelede kısa vadeli faiz oranlarını temel politika aracı olarak kullanmaya devam etmiştir. 2005 yılının ilk yarısında enflasyon beklentilerindeki olumlu gelişmelere bağlı olarak 11 Ocak, 9 Şubat, 9 Mart, 11 Nisan, 10 Mayıs ve 9 Haziran 2005 tarihlerinde olmak üzere kısa vadeli faiz oranlarında 6 defa indirim gitmiştir. Bu indirimler sonucu 9 Haziran 2005 tarihinden itibaren gecelik borçlanma faiz oranı % 14,25'e, borç verme faiz oranı da % 18,25'e düşürülmüştür.

Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında enflasyon oranları düşüş eğilimi göstermesine rağmen, iç talep ve gelecek dönem enflasyonuna yönelik belirsizlikler nedeniyle Merkez Bankası temkinli bir politika izlemiş ve kısa vadeli faiz oranlarında değişikliğe gitmemiştir. İç talepteki gelişmelerin yaratacağı enflasyon baskısının sınırlı kalma olasılığının artması ve AB ile müzakere sürecinin başlamasına yönelik belirsizliklerin ortadan kalkmasıyla 11 Ekim, 9 Kasım ve 9

Aralık tarihlerinde faiz oranlarında tekrar indirime gitmiştir. Böylece Merkez Bankası 2005 yılında 9 kez faiz indirimi yapmış ve 2004 yılı sonunda % 18 olan gecelik borçlanma faiz oranını % 13,5'e, % 22 olan borç verme faiz oranını da % 17,5'e düşürmüştür.

Bu gelişmeler sonucu, 2005 yılı sonunda dolaşımdaki para 2004 yılına göre % 46,8'lik artışla 18.276,1 milyon YTL'ye, mevduat bankalarındaki vadesiz mevduat % 38'lik artışla 23.481,7 milyon YTL'ye yükselirken, Merkez Bankası'ndaki mevduat % 49,1'lik düşüşle 1,1 milyon YTL'ye gerilemiştir. Reel olarak dolaşımdaki para % 43, vadesiz mevduat % 34,4 artarken, Merkez Bankası'ndaki mevduat % 50,4 düşüş göstermiştir. Böylece dar tanımlı para arzı M1 % 41,7'lik artışla 41.758,9 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak % 38 artmıştır (Tablo 55).

TABLO 55: PARA ARZI (M1)

Yıllar	Dolaşımdaki Para		Vadesiz Mevduat		Merkez Bankası'ndaki Mevduat		M1	
	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)
1999	2.003.483	-	2.927.483	-	296	-	4.931.262	-
2000	3.214.550	60,4	4.994.420	70,6	654	120,9	8.209.624	66,5
2001	4.801.257	49,4	6.271.522	25,6	491	-24,9	11.073.270	34,9
2002	7.208.863	50,1	7.046.747	12,4	3.249	561,7	14.258.860	28,8
2003	10.128.670	40,5	11.434.056	62,3	1.422	-56,2	21.564.149	51,2
2004	12.446.299	22,9	17.020.523	48,9	2.249	58,2	29.469.070	36,7
2005	18.276.069	46,8	23.481.658	38,0	1.145	-49,1	41.758.872	41,7

Kaynak: TCMB

M2 para arzının alt kalemi olan vadeli mevduatlar % 39,5'lik artışla 111.387,3 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak da % 35,9 artış göstermiştir. Geniş tanımlı para arzı M2 % 40,1'lik artışla 153.146,1 milyon YTL olmuştur. M2 para arzında reel olarak % 36,5'lik artış meydana gelmiştir. M1 ve M2 para arzlarında meydana gelen artış, büyük ölçüde uygulanan para politikasına olan güven ve geleceğe dönük olumlu beklentiler sonucu yaşanan ters para ikamesinden kaynaklanmıştır (Tablo 56).

TABLO 56: PARA ARZI (M2)

Yıllar	M1		Vadeli Mevduat		M2	
	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)
1999	4.931.262	-	17.664.799	-	22.596.061	-
2000	8.209.624	66,5	24.602.939	39,3	32.812.563	45,2
2001	11.073.270	34,9	35.912.717	46,0	46.985.987	43,2
2002	14.258.860	28,8	46.936.415	30,7	61.195.275	30,2
2003	21.564.149	51,2	59.358.787	26,5	80.922.936	32,2
2004	29.469.070	36,7	79.875.379	34,6	109.344.449	35,1
2005	41.758.872	41,7	111.387.274	39,5	153.146.146	40,1

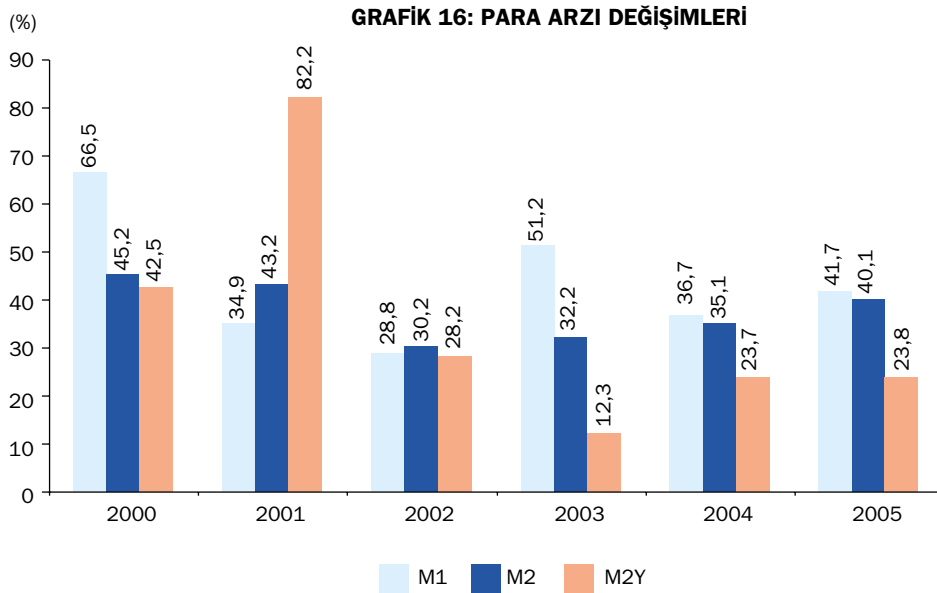
Kaynak: TCMB

M2Y para arzı % 23,8'lik artışla 229.586,6 milyon YTL'ye, M3 para arzı % 41'lik artışla 164.443,1 milyon YTL'ye yükselmiştir. M2Y para arzındaki artışın sınırlı düzeyde kalmasında döviz tevdiat hesaplarında önemli bir artış olmaması belirleyici olmuştur. Reel olarak M2Y % 20,6, M3 % 37,3 artmıştır (Tablo 57).

TABLO 57: PARASAL GELİŞMELER

	(Bin YTL)						
					Değişim (%)		
	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Emisyon Hacmi	7.707.082	10.844.508	13.465.237	19.612.019	40,7	24,2	45,6
M1 Para Arzı	14.258.860	21.564.149	29.469.070	41.758.872	51,2	36,7	41,7
Dolaşımdaki Para	7.208.863	10.128.670	12.446.299	18.276.069	40,5	22,9	46,8
Vadesiz Ticari Mevduat	3.784.187	5.580.690	8.671.897	11.972.114	47,5	55,4	38,1
Vadesiz Tasarruf Mevduatı	2.064.685	3.719.120	5.204.493	8.287.180	80,1	39,9	59,2
Vadesiz Diğer Mevduat	1.197.875	2.134.246	3.144.133	3.222.364	78,2	47,3	2,5
Merkez Bankası Mevduatı	3.249	1.422	2.249	1.145	-56,2	58,2	-49,1
M2 Para Arzı	61.195.275	80.922.936	109.344.449	153.146.146	32,2	35,1	40,1
Vadeli Ticari Mevduat	8.261.003	9.184.744	13.169.585	19.548.113	11,2	43,4	48,4
Vadeli Tasarruf Mevduatı	32.614.228	41.396.994	56.258.543	78.526.030	26,9	35,9	39,6
Vadeli Diğer Mevduat	6.061.184	8.777.049	10.447.251	13.313.131	44,8	19,0	27,4
M2Y Para Arzı	133.450.273	149.854.800	185.418.562	229.586.587	12,3	23,7	23,8
Döviz Tevdiat Hesabı	72.254.998	68.931.864	76.074.113	76.440.441	-4,6	10,4	0,5
M3 Para Arzı	64.399.837	86.565.043	116.597.857	164.443.074	34,4	34,7	41,0

Kaynak: TCMB

Bankalardaki Yeni Türk Lirası cinsinden toplam mevduat Türk Lirasına duyulan güvenin artması ve YTL mevduata yüksek faiz verilmesine bağlı olarak %

40,6'lık artışla 145.191,4 milyon YTL'ye, döviz tevdiat hesapları % 0,5 gibi çok küçük bir artışla 76.440,4 milyon YTL'ye yükselmiştir. Reel olarak Yeni Türk Lirası cinsinden mevduatlar % 37 artarken, döviz tevdiat hesapları % 2,1 azalmıştır (Tablo 58-59).

TABLO 58: MEVDUAT BANKALARINDAKİ MEVDUAT ⁽¹⁾

	(Bin YTL)						
					Değişim (%)		
	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Tasarruf Mevduatı	34.678.913	45.116.114	61.463.036	86.813.210	30,1	36,2	41,2
Vadeli	32.614.228	41.396.994	56.258.543	78.526.030	26,9	35,9	39,6
Vadesiz	2.064.685	3.719.120	5.204.493	8.287.180	80,1	39,9	59,2
Ticari Mevduat	12.045.190	14.765.434	21.841.482	31.520.227	22,6	47,9	44,3
Vadeli	8.261.003	9.184.744	13.169.585	19.548.113	11,2	43,4	48,4
Vadesiz	3.784.187	5.580.690	8.671.897	11.972.114	47,5	55,4	38,1
Resmi Mevduat	2.311.037	4.884.231	6.344.337	10.322.484	111,3	29,9	62,7
Vadeli	1.167.562	2.397.824	3.344.489	5.116.959	105,4	39,5	53,0
Vadesiz	1.143.475	2.486.407	2.999.848	5.205.525	117,4	20,6	73,5
Diğer Mevduat	7.259.059	10.911.295	13.591.384	16.535.495	50,3	24,6	21,7
Vadeli	6.061.184	8.777.049	10.447.251	13.313.131	44,8	19,0	27,4
Vadesiz	1.197.875	2.134.246	3.144.133	3.222.364	78,2	47,3	2,5
Toplam Mevduat	56.294.199	75.677.074	103.240.239	145.191.416	34,4	36,4	40,6

Kaynak: TCMB

(1): Yurtiçi Yerleşiklere Ait Toplam YTL Mevduat

TABLO 59: DÖVİZ TEVDİAT HESABI VE VADELİ MEVDUAT

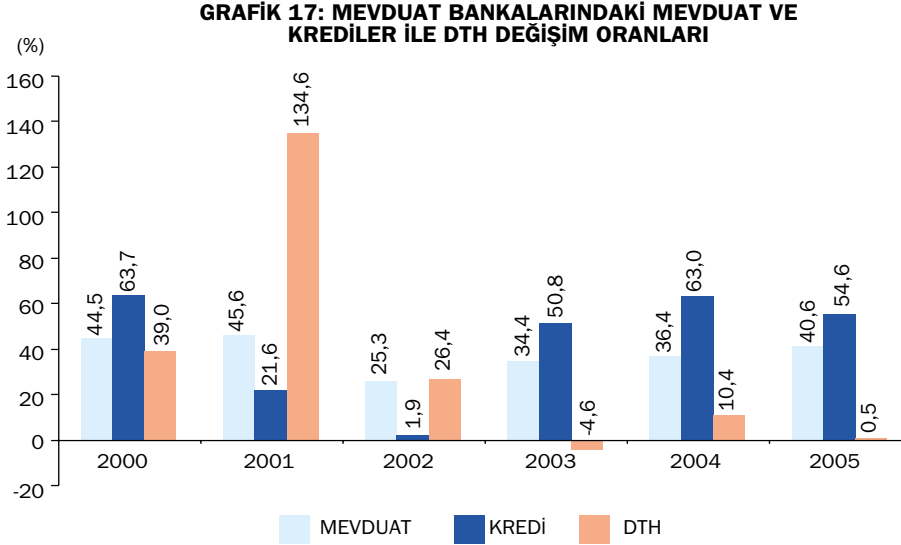
Yıllar	(Bin YTL)				
	Vadeli Tasarruf Mevduatı	Döviz Tevdiat Hesabı ⁽¹⁾	Vadeli Tasarruf Mevduatı+ Döviz Tevdiat Hesabı	Vadeli Tasarruf Mevduatı (Pay %)	Döviz Tevdiat Hesabı (Pay %)
1999	12.741.683	17.523.249	30.264.932	42,1	57,9
2000	17.113.342	24.354.866	41.468.208	41,3	58,7
2001	25.774.229	57.146.816	82.921.045	31,1	68,9
2002	32.614.228	72.254.998	104.869.226	31,1	68,9
2003	41.396.994	68.931.864	110.328.858	37,5	62,5
2004	56.258.543	76.074.113	132.332.656	42,5	57,5
2005	78.526.030	76.440.441	154.966.471	50,7	49,3

Kaynak: TCMB

(1): Yurtiçi Yerleşiklere Ait Toplam YP Mevduat

Toplam mevduat içinde en yüksek paya sahip olan vadeli tasarruf mevduatı % 39,6'lık artışla 78.526 milyon YTL'ye, vadesiz tasarruf mevduatı % 59,2'lik artışla 8.287,2 milyon YTL'ye yükselirken, toplam tasarruf mevduatı % 41,2'lik artışla 86.813,2 milyon YTL olmuştur. Ticari mevduat % 44,3'lük artışla 31.520,2 milyon YTL'ye, resmi mevduat % 62,7'lik artışla 10.322,5 mil-

yon YTL'ye, bunların dışında kalan mevduatlar da % 21,7'lik artışla 16.535,5 milyon YTL'ye yükselmiştir.

Mevduat bankaları kredileri % 54,6'lık artışla 120.994,2 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak da % 50,6 artmıştır. Bunun içinde yer alan ticari krediler % 57,1'lik artışla 111.239 milyon YTL'ye, ihtisas kredileri de, tarımsal krediler ile konut kredilerindeki yüksek oranlı artışın etkisiyle % 31,2 artarak 9.755,2 milyon YTL'ye yükselmiştir. İhtisas kredileri içinde yer alan tarımsal krediler % 36'lık artışla 5.083,9 milyon YTL, küçük esnaf ve sanatkar kredileri % 18,1'lik artışla 3.280,7 milyon YTL, konut kredileri % 47,6'lık artışla 1.068,1 milyon YTL, bunların dışında kalan özel ihtisas kredileri % 62,7'lik artışla 322,5 milyon YTL olmuştur (Tablo 60).

TABLO 60: BANKA KREDİLERİ ⁽¹⁾

					Değişim (%)		
	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Mevduat Bankaları Kredileri	31.845.411	48.018.584	78.247.697	120.994.175	50,8	63,0	54,6
Ticari Krediler	27.896.449	42.653.312	70.810.387	111.238.954	52,9	66,0	57,1
Özel İhtisas Kredileri	3.948.962	5.365.272	7.437.310	9.755.221	35,9	38,6	31,2
Tarımsal Krediler	2.365.475	2.948.013	3.738.504	5.083.920	24,6	26,8	36,0
Küçük Esnaf ve Sanatkar Kredileri	902.123	1.637.585	2.776.994	3.280.726	81,5	69,6	18,1
Konut Kredileri	429.281	474.788	723.556	1.068.083	10,6	52,4	47,6
Diğer	252.083	304.886	198.256	322.492	20,9	-35,0	62,7
Kalkınma ve Yatırım Bank. Kredileri	3.064.396	3.729.695	4.583.828	5.496.950	21,7	22,9	19,9
T. İhracat Kredi Bankası	1.139.869	1.257.871	1.318.486	1.284.244	10,4	4,8	-2,6
Diğer	1.924.527	2.471.824	3.265.342	4.212.706	28,4	32,1	29,0
Yurtiçi Net Kredi Hacmi	34.909.807	51.748.279	82.831.525	126.491.125	48,2	60,1	52,7

Kaynak: TCMB

(1): Yurtiçi

Kalkınma ve yatırım bankaları kredileri % 19,9'luk artışla 5.497 milyon YTL'ye yükselmiştir. Bunun içinde yer alan Türkiye İhracat Kredi Bankası kredileri % 2,6'lık düşüşle 1.284,2 milyon YTL'ye gerilerken, diğer kalkınma ve yatırım bankaları kredileri % 29'luk artışla 4.212,7 milyon YTL'ye yükselmiştir.

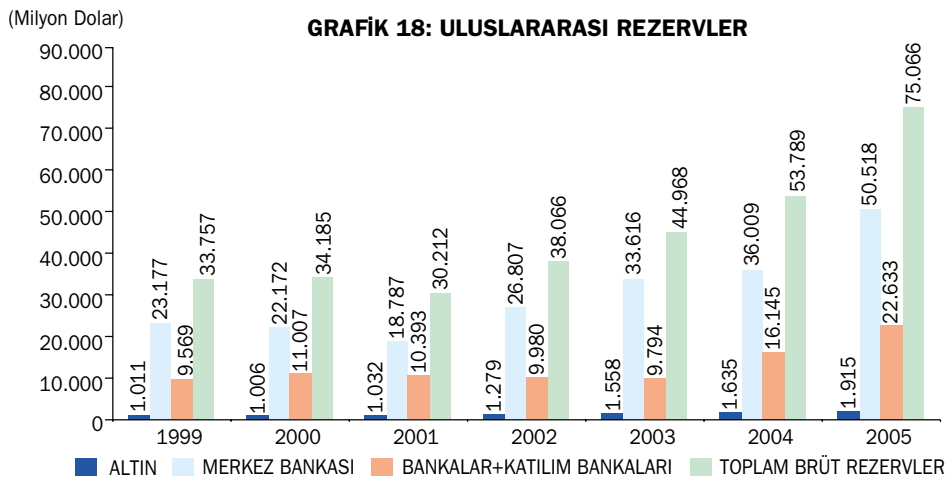
Bu değişikliklere bağlı olarak 2005 yılında kredi hacmi % 52,7'lik artışla 126.491,1 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak da % 48,7 artmıştır. Ekonomideki istikrar ortamının etkisiyle kredi faiz oranlarındaki belirgin düşüş, vadelerin uzaması ve mali baskının azalması ile krediye dönüştürülebilir kaynakların artması ve bankalar arasında yaşanan rekabet, kredi hacmindeki genişlemeyi destekleyen en önemli unsurlar olmuştur.

2005 yılında Merkez Bankası döviz rezervleri % 40,3 artarak 50.518 milyon dolara, altın rezervi % 17,1 artarak 1.915 milyon dolara, bankalar ve katılım bankaları döviz rezervleri % 40,2 artarak 22.633 milyon dolara yükselmiştir. Bu değişikliklere bağlı olarak brüt uluslararası rezervler % 39,6 artarak 75.066 milyon dolar olmuştur (Tablo 61).

TABLO 61: ULUSLARARASI REZERVLER

Yıllar	Altın	Brüt Döviz Rezervleri			Brüt Uluslararası Rezervler
		Merkez Bankası	Bankalar + Katılım Bankaları	Toplam	
1999	1.011	23.177	9.569	32.746	33.757
2000	1.006	22.172	11.007	33.179	34.185
2001	1.032	18.787	10.393	29.180	30.212
2002	1.279	26.807	9.980	36.787	38.066
2003	1.558	33.616	9.794	43.410	44.968
2004	1.635	36.009	16.145	52.154	53.789
2005	1.915	50.518	22.633	73.151	75.066

Kaynak: TCMB

2005 yılında bir önceki yıla göre Merkez Bankası döviz rezervleri artış oranı, ithalatta meydana gelen artış oranından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. İthalat ve Merkez Bankası döviz rezervlerinde meydana gelen değişimler sonucu 2004 yılında 4,4 ay olan Merkez Bankası döviz rezervlerinin ithalatı karşılama oranı, 2005 yılında 5,2 aya yükselmiştir (Tablo 62).

TABLO 62: MERKEZ BANKASI REZERVLERİ VE İTHALATI KARŞILAMA ORANI

Yıllar	T.C. Merkez Bankası		(Milyon \$)
	Döviz Mevcudu	İthalat	İthalatı Karşılama Oranı (ay)
1999	23.177	40.671	6,8
2000	22.172	54.503	4,9
2001	18.787	41.399	5,4
2002	26.807	51.554	6,2
2003	33.616	69.340	5,8
2004	36.009	97.540	4,4
2005	50.518	116.537	5,2

Kaynak: TCMB, TÜİK

2005 yılında mevduat bankalarının sayısı 35'den 34'e gerilerken, kalkınma ve yatırım bankalarının 13 olan sayısı değişmemiştir. Böylece bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 48'den 47'ye gerilemiştir. Mevduat bankalarının 3'ü kamu, 17'si özel, 13'ü yabancı ve 1'i Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamında bulunan bankalardan oluşurken, kalkınma ve yatırım bankalarının 3'ü kamu, 8'i özel ve 2'si yabancı sermayeli bankalardan oluşmuştur (Tablo 63).

TABLO 63: TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNDE BANKA, ŞUBE VE PERSONEL BİLGİLERİ

	Banka Sayısı			Şube Sayısı			Personel Sayısı		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Mevduat Bankaları	36	35	34	5.949	6.088	6.228	118.607	122.630	127.857
Kamu Sermayeli Bankalar	3	3	3	1.971	2.149	2.035	37.994	39.467	38.046
Özel Sermayeli Bankalar	18	18	17	3.594	3.729	3.799	70.614	76.880	78.806
TMSF'ye Devredilen Bankalar	2	1	1	175	1	1	4.518	403	395
Yabancı Bankalar	13	13	13	209	209	393	5.481	5.880	10.610
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	14	13	13	17	18	19	4.642	4.533	4.401
Kamu Sermayeli Bankalar	3	3	3	4	4	4	3.882	3.800	3.657
Özel Sermayeli Bankalar	8	8	8	10	12	13	683	681	697
Yabancı Sermayeli Bankalar	3	2	2	3	2	2	77	52	47
Toplam	50	48	47	5.966	6.106	6.247	123.249	127.163	132.258

Kaynak: TBB

Banka sayısındaki azalmaya karşın, bankaların şube sayısındaki artış 2005 yılında da devam etmiştir. Sektördeki toplam şube sayısı 141 adet artarak 6.247'ye yükselmiştir. Kamu sermayeli mevduat bankalarının şube sayısı

114 adet azalırken, özel sermayeli mevduat bankalarının şube sayısı 70 adet, yabancı bankaların şube sayısı 184 adet artmış, fon bankalarının şube sayısı ise değişmemiştir. Özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının şube sayısı 1 adet artarken, kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları ile yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının şube sayılarında değişiklik olmamıştır.

Bankaların personel sayısı da şube sayısındaki gelişmelere paralel olarak artmıştır. 2004 yılında 127.163 kişi olan bankacılık sisteminde çalışan sayısı, 2005 yılında 5.095 kişi artarak 132.258 kişi olmuştur. 2005 yılında çalışan sayısı, kamu sermayeli mevduat bankalarında 1.421 kişi, fon bankalarında 8 kişi azalırken, özel sermayeli mevduat bankalarında 1.926 kişi, yabancı mevduat bankalarında 4.730 kişi artmıştır. Kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının çalışan sayısı 143 kişi, yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının çalışan sayısı 5 kişi azalmış, özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının çalışan sayısı 16 kişi artmıştır.

Sermaye Piyasası

2005 yılında ihraç edilen toplam menkul kıymet tutarı 2004 yılına göre % 6,6 azalarak 174.448,9 milyon YTL'den 162.850,4 milyon YTL'ye gerilemiştir. Bunun % 95,5'i kamu kesimi, % 4,5'i özel kesim menkul kıymet ihraçlarından oluşmuştur (Tablo 64).

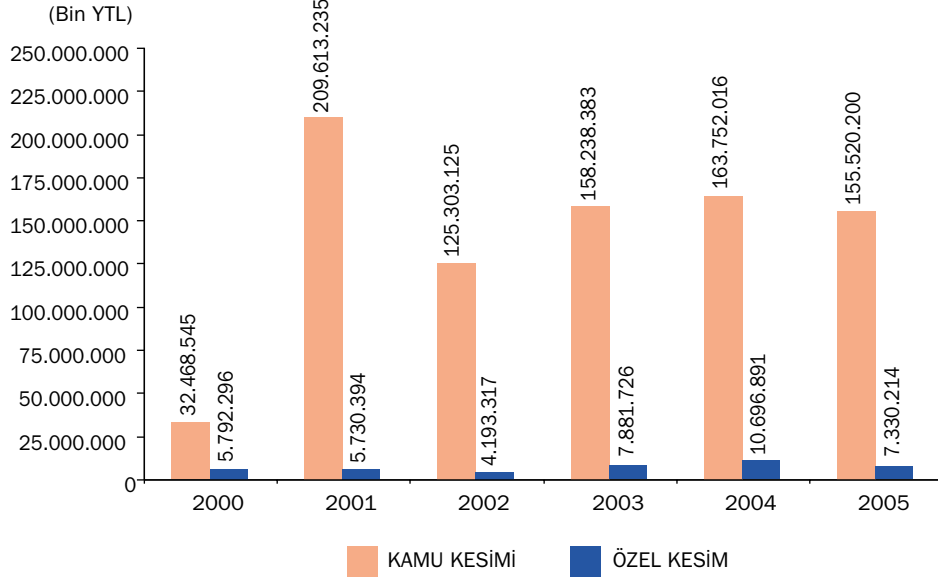
TABLO 64: MENKUL KIYMET İHRAÇ İZİNLERİ

	(Bin YTL)							
	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005
Kamu Kesimi	158.238.383	163.752.016	155.520.200	100,0	100,0	100,0	3,5	-5,0
Devlet Tahvili	101.777.185	102.155.071	115.404.400	64,3	62,4	74,2	0,4	13,0
Hazine Bonoları	56.461.198	61.596.945	40.115.800	35,7	37,6	25,8	9,1	-34,9
Özel Kesim	7.881.726	10.696.891	7.330.214	100,0	100,0	100,0	35,7	-31,5
Hisse Senedi	1.749.597	3.826.540	3.991.870	22,2	35,8	54,5	118,7	4,3
Finansman Bonusu	0	0	13.000	0,0	0,0	0,2	-	-
MKYF Katılma Belgesi	6.118.693	6.870.351	2.390.990	77,6	64,2	32,6	12,3	-65,2
Emeklilik Y.F. Katılma Belgesi	0	0	929.187	0,0	0,0	12,7	-	-
Yabancı Y.F. Katılma Belgeleri	13.437	0	5.168	0,2	0,0	0,1	-	-
Toplam	166.120.109	174.448.907	162.850.414	-	-	-	5,0	-6,6

Kaynak: SPK

Kamu kesimi devlet tahvili ihraçları % 13 artarken, hazine bonusu ihraçları % 34,9 düşüş göstermiştir. Bu gelişmeye bağlı olarak kamu kesimi men-

GRAFİK 19: MENKUL KIYMET İHRAÇ İZİNLERİ

kul kıymet ihraçları toplamı % 5'lik düşüşle 155.520,2 milyon YTL'ye gerilemiştir. Bunun 115.404,4 milyon YTL'lik kısmı (% 74,2) devlet tahvili, 40.115,8 milyon YTL'lik kısmı (% 25,8) hazine bonusu ihraçlarından meydana gelmiştir.

2005 yılında özel kesim menkul kıymet ihraçları da % 31,5 azalarak 7.330,2 milyon YTL'ye gerilemiştir. Özel kesim menkul kıymet ihracının 3.991,9 milyon YTL'lik kısmını (% 54,5) hisse senedi, 13 milyon YTL'lik kısmını (% 0,2) finansman bonusu, 2.391 milyon YTL'lik kısmını (% 32,6) menkul kıymet yatırım fonu katılma belgesi, 929,2 milyon YTL'lik kısmını (% 12,7) emeklilik yatırım fonu katılma belgesi, 5,2 milyon YTL'lik kısmını (% 0,1) yabancı yatırım fonu katılma belgeleri oluşturmuştur.

Aylar itibariyle özel kesim menkul kıymet ihracı en çok 2.703,3 milyon YTL ile Kasım ayında yapılırken, onu 773,8 milyon YTL ile Ağustos ayında, 664,4 milyon YTL ile de Mart ayında yapılan ihraçlar izlemiştir. Hisse senedi ihraçlarının en yoğun olduğu aylar Kasım, Temmuz ve Aralık, menkul kıymet yatırım fonu katılma belgeleri ihraçlarının en yoğun olduğu aylar Mart, Ocak ve Ağustos ayları olmuştur. Finansman bonusu ihracı Ekim ayında, emeklilik yatırım fonu katılma belgeleri ihracı Şubat, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında, yabancı yatırım fonu katılma belgeleri ihracı da Şubat ve Ekim aylarında yapılmıştır (Tablo 65).

TABLO 65: ÖZEL KESİM MENKUL KIYMET İHRAÇ İZİNLERİ

(Bin YTL)

Yıllar	Aylar	Hisse Senedi	Finansman Bonosu	MKYF Katılma Belgeleri	Emeklilik Yatırım Fonu Katılma Belgeleri	Yabancı YF Katılma Belgeleri	Genel Toplam
2003	I	100.725	-	1.239.122	-	-	1.339.847
	II	4.828	-	20.282	-	-	25.110
	III	218.347	-	56.980	-	-	275.327
	IV	62.200	-	238.673	-	-	300.873
	V	16.239	-	716.099	-	-	732.338
	VI	126.772	-	51.205	-	-	177.977
	VII	134.764	-	71.846	-	-	206.610
	VIII	166.248	-	352.544	-	13.437	532.228
	IX	34.996	-	73.909	-	-	108.905
	X	29.077	-	564.389	-	-	593.466
	XI	67.102	-	1.366.822	-	-	1.433.924
	XII	788.301	-	1.366.822	-	-	2.155.123
	Toplam	1.749.597	-	6.118.693	-	13.437	7.881.726
2004	I	433.433	-	1.541.278	-	-	1.974.711
	II	27.203	-	1.260.025	-	-	1.287.228
	III	153.014	-	213.902	-	-	366.916
	IV	72.887	-	65.496	-	-	138.383
	V	363.691	-	453.841	-	-	817.532
	VI	394.727	-	765.665	-	-	1.160.392
	VII	254.702	-	1.544.977	-	-	1.799.679
	VIII	34.503	-	4.836	-	-	39.339
	IX	636.781	-	-	-	-	636.781
	X	976.134	-	812.923	-	-	1.789.057
	XI	172.468	-	19.067	-	-	191.535
	XII	306.999	-	188.341	-	-	495.340
	Toplam	3.826.540	-	6.870.351	-	-	10.696.891
2005	I	32.809	-	478.774	-	-	511.583
	II	8.598	-	30.000	310.580	5.108	354.286
	III	16.051	-	648.305	-	-	664.356
	IV	118.241	-	97.720	-	-	215.961
	V	17.211	-	216.064	-	-	233.275
	VI	23.748	-	147.821	-	-	171.569
	VII	504.719	-	110.579	-	-	615.298
	VIII	122.068	-	453.637	198.087	-	773.792
	IX	23.231	-	71.442	320.170	-	414.843
	X	140.580	13.000	68.874	100.350	60	322.864
	XI	2.703.300	-	-	-	-	2.703.300
	XII	281.314	-	67.774	-	-	349.088
	Toplam	3.991.870	13.000	2.390.990	929.187	5.168	7.330.214

Kaynak: SPK

2004 yılında 9.508.592,3 milyon YTL olan menkul kıymetler ikinci el piyasa işlem hacmi, 2005 yılında devlet tahvili ve hazine bonusu ihracında meydana gelen yüksek oranlı düşüşler nedeniyle 1.082.200,7 milyon YTL'ye gerilemiştir (Tablo 66).

TABLO 66: İKİNCİ EL PİYASALARDA İŞLEM HACMI

	(Bin YTL)							
	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005
Kamu Kesimi	458.981.673	9.300.169.537	755.196.603	100,0	100,0	100,0	1.926,3	-91,9
Devlet Tahvili	364.784.683	8.536.224.992	651.206.678	79,5	91,8	86,2	2.240,1	-92,4
Hazine Bonusu	94.196.990	763.944.545	103.989.924	20,5	8,2	13,8	711,0	-86,4
Özel Kesim	146.644.043	208.422.733	327.004.089	100,0	100,0	100,0	42,1	56,9
Hisse Senedi	146.644.043	208.422.733	327.004.089	100,0	100,0	100,0	42,1	56,9
Toplam	605.625.716	9.508.592.270	1.082.200.692	-	-	-	1.470,0	-88,6

Kaynak: SPK

Kamu kesimi menkul kıymetlerinin ikinci el satışı % 91,9'luk düşüşle 9.300.169,5 milyon YTL'den 755.196,6 milyon YTL'ye gerilerken, özel sektör menkul kıymetlerinin ikinci el satışı % 56,9'luk artışla 208.422,7 milyon YTL'den 327.004,1 milyon YTL'ye yükselmiştir. 2005 yılında da ikinci el piyasada hisse senedi dışında hiç bir özel sektör menkul kıymet yatırım aracı işlem görmemiştir. Toplam ikinci el piyasa işlemleri içinde bir önceki yıla göre kamu kesimi menkul kıymetlerinin payı 28 puanlık düşüşle % 69,8, özel kesim menkul kıymetlerinin payı da 28 puanlık artışla % 30,2 olmuştur.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası işlem hacmi 2004 yılına göre % 29,5 artarak 208.422,9 milyon YTL'den 269.932,3 milyon YTL'ye yükselmiştir. 2005 yılında en yüksek işlem hacmi 29.976,9 milyon YTL ile Eylül ayında, en düşük işlem hacmi ise 15.062,8 milyon YTL ile Mayıs ayında gerçekleşmiştir (Tablo 67).

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası endeksi 2005 yılında göreceli olarak istikrarlı bir seyir izlerken Haziran ayından itibaren yükselmeye başlamıştır. 3 Ekim 2005 tarihinde ülkemizin Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakere sürecinin başlaması, IMF ile yürütülen stand-by düzenlemesine ilişkin 1. ve 2. gözden geçirmelerin tamamlanarak niyet mektubunun 9 Aralık 2005 tarihinde onaylanmasının da etkisiyle, Aralık ayında en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2005 yılını 2004 yılı sonuna göre % 59,3'lük artışla 39.777,7 puandan kapatmıştır.

TABLO 67: İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI

Yıl	Ay	İşlem Hacmi (Bin YTL)	İMKB Endeksi (1986 Ocak=1)	Üretici Fiyatları Endeksi		İşlem Hacmi	
				2003=100	Değişim (%)	Nominal Değişim (%)	Reel Değişim (%)
2004	I	19.905.933	17.259,3	107,17	3,8	-18,7	-21,7
	II	15.137.963	18.889,2	107,40	0,2	-24,0	-24,1
	III	25.193.461	20.190,8	108,03	0,6	66,4	65,5
	IV	17.450.017	18.022,9	110,49	2,3	-30,7	-32,3
	V	13.245.101	17.327,9	115,50	4,5	-24,1	-27,4
	VI	10.526.133	17.967,8	116,43	0,8	-20,5	-21,2
	VII	13.110.413	19.380,9	115,56	-0,7	24,6	25,5
	VIII	12.558.110	20.218,4	116,69	1,0	-4,2	-5,1
	IX	23.977.632	21.722,5	117,53	0,7	90,9	89,6
	X	18.462.868	22.890,0	120,43	2,5	-23,0	-24,9
	XI	17.960.103	22.486,2	120,43	0,0	-2,7	-2,7
	XII	20.895.211	24.971,7	119,13	-1,1	16,3	17,6
2005	I	23.499.206	27.330,4	118,64	-0,4	12,5	12,9
	II	24.996.845	28.396,2	118,77	0,1	6,4	6,3
	III	23.957.636	25.557,8	120,27	1,3	-4,2	-5,4
	IV	15.485.855	23.591,8	121,72	1,2	-35,4	-36,1
	V	15.062.779	25.238,5	121,96	0,2	-2,7	-2,9
	VI	17.403.857	28.957,3	121,38	-0,5	15,5	16,1
	VII	20.768.694	29.615,3	120,48	-0,7	19,3	20,2
	VIII	20.614.430	30.908,0	121,73	1,0	-0,7	-1,8
	IX	29.976.881	33.333,2	122,68	0,8	45,4	44,3
	X	23.844.036	31.964,0	123,52	0,7	-20,5	-21,0
	XI	25.651.146	38.088,7	122,35	-0,9	7,6	8,6
	XII	28.670.928	39.777,7	122,30	0,0	11,8	11,8

Kaynak: İMKB, SPK, TÜİK

3. Kamu Maliyesi

2005 yılında GSMH'nin % 6,5'i oranında faiz dışı fazla vererek kamu borç stoğunu azaltmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak, maliye politikasının temel hedefi olarak belirlenmiştir. Söz konusu hedefe ulaşabilmek için gelir artırıcı önlemler alınmış, bütçe disiplini sürdürülmüş, kamu harcamalarında etkinliğin sağlanması ve yatırım harcamalarının kamu borçlanma gereği üzerinde baskı oluşturmaksızın artırılmasına yönelik harcama politikası uygulanmıştır. Bunun sonucunda yıl sonunda kamu gelirleri artış hızı, kamu harcamaları artış hızından yüksek oranda gerçekleşmiştir.

2004 yılında 179.490 milyon YTL olan genel devlet gelirleri, 2005 yılında % 17,5'lik artışla 210.983 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 68).

TABLO 68: GENEL DEVLET GELİRLERİ

(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)

	2003	2004	2005 (1)	Değişim (%)		Pay (%)			GSMH'ya Oranlar (%)		
				2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Vergiler	84.861	101.489	121.077	19,6	19,3	58,0	56,5	57,4	23,8	23,7	24,9
Vasitasız	27.508	31.287	34.909	13,7	11,6	18,8	17,4	16,5	7,7	7,3	7,2
Vasitalı	54.195	67.652	82.380	24,8	21,8	37,0	37,7	39,0	15,2	15,8	16,9
Servet	3.158	2.550	3.788	-19,3	48,5	2,2	1,4	1,8	0,9	0,6	0,8
Vergi Dışı Normal Gelirler	11.159	13.230	13.903	18,6	5,1	7,6	7,4	6,6	3,1	3,1	2,9
Faktör Gelirleri	23.159	29.713	34.165	28,3	15,0	15,8	16,6	16,2	6,5	6,9	7,0
Sosyal Fonlar	26.709	33.367	37.786	24,9	13,2	18,3	18,6	17,9	7,5	7,8	7,8
Toplam	145.888	177.799	206.931	21,9	16,4	99,7	99,1	98,1	40,9	41,5	42,5
Özelleştirme Gelirleri	429	1.691	4.052	294,2	139,6	0,3	0,9	1,9	0,1	0,4	0,8
Toplam Gelir	146.317	179.490	210.983	22,7	17,5	100,0	100,0	100,0	41,0	41,8	43,4

Kaynak: DPT, TÜİK

(1): Geçici

Genel devlet gelirlerinin çok önemli bir kısmını oluşturan vergi gelirleri 2005 yılında % 19,3'lük artışla 121.077 milyon YTL olmuştur. Vergi dışı normal gelirler % 5,1'lik artışla 13.903 milyon YTL'ye, faktör gelirleri % 15'lik artışla 34.165 milyon YTL'ye yükselmiştir.

GSMH içinde genel devlet gelirlerinin payı bir önceki yıla göre 1,6 puanlık artışla % 43,4'e yükselmiştir. Vergi gelirlerinin payı 1,2 puanlık artışla % 24,9'a, faktör gelirlerinin payı 0,1 puanlık artışla % 7'ye, özelleştirme gelirlerinin payı 0,4 puanlık artışla % 0,8'e yükselirken, vergi dışı normal gelirlerin payı 0,2 puanlık düşüşle % 2,9'a gerilemiş, sosyal fonların % 7,8'lik payında bir değişiklik olmamıştır.

2004 yılında % 10,8 olan genel devlet harcamaları artış hızı, 2005 yılında % 7,7'ye gerilemiş ve kamu kesiminde toplam 217.511 milyon YTL'lik harcama yapılmıştır. Genel devlet harcamalarının GSMH'ya oranı % 47,1'den % 44,7'ye düşmüştür (Tablo 69).

2004 yılında % 20,9 artan cari harcamalar, 2005 yılında % 11,6'lık artışla 87.497 milyon YTL'ye yükselmiştir. Cari harcamaların genel devlet harcamaları içindeki payı 1,4 puanlık artışla % 40,2'ye yükselmiş, GSMH'ya oranı ise 0,3 puanlık düşüşle % 18'e gerilemiştir.

2004 yılında % 3,9 olan genel devlet sabit sermaye yatırımları artış hızı, 2005 yılında % 37,4'e yükselmiş ve 18.554 milyon YTL'lik sabit sermaye yatırımı yapılmıştır. Kamu stoklarında 104 milyon YTL'lik artış olmuştur. Böylece 2004 yılında % 4,1 artan genel devlet yatırım harcamaları, 2005 yılında % 37'lik artışla 18.658 milyon YTL'ye ulaşmıştır. Yatırım harcamalarının genel devlet harcamaları içindeki payı 1,9 puanlık artışla % 8,6'ya, GSMH'ya oranı 0,6 puanlık artışla % 3,8'e yükselmiştir.

TABLO 69: GENEL DEVLET HARCAMALARI

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)										
				Değişim (%)		Pay (%)			GSMH'ya Oranlar (%)		
	2003	2004	2005 ⁽¹⁾	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Cari Harcamalar	64.875	78.418	87.497	20,9	11,6	35,6	38,8	40,2	18,2	18,3	18,0
Yatırım Harcamaları	13.084	13.615	18.658	4,1	37,0	7,2	6,7	8,6	3,7	3,2	3,8
Sabit Sermaye	12.994	13.505	18.554	3,9	37,4	7,1	6,7	8,5	3,6	3,1	3,8
Stok Değişmesi	90	110	104	-	-5,5	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Transfer Harcamaları	104.359	110.010	111.356	5,4	1,2	57,2	54,4	51,2	29,3	25,6	22,9
Cari Transferler	102.130	106.812	107.133	4,6	0,3	56,0	52,9	49,3	28,6	24,9	22,0
Bütçe Faiz Ödemeleri	58.609	56.488	45.680	-3,6	-19,1	32,1	28,0	21,0	16,4	13,2	9,4
Sermaye Transferleri	2.229	3.197	4.223	43,4	32,1	1,2	1,6	1,9	0,6	0,7	0,9
Stok Değişim Fonu	0	0	0	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toplam Harcama	182.318	202.043	217.511	10,8	7,7	100,0	100,0	100,0	51,1	47,1	44,7

Kaynak: DPT, TÜİK

(1): Geçici

Genel devlet transfer harcamalarının artış hızı 2005 yılında 4,2 puanlık düşüşle % 1,2'ye gerilemiş ve 111.356 milyon YTL'lik transfer harcaması yapılmıştır. Bunun içinde yer alan bütçe faiz ödemeleri % 19,1'lik düşüşle 45.680 milyon YTL'ye gerilemiştir. Transfer harcamalarının toplam genel devlet harcamaları içindeki payı 3,2 puanlık düşüşle % 51,2'ye gerilerken, GSMH'ya oranı 2,7 puanlık düşüşle % 22,9'a, bütçe faiz ödemelerinin genel devlet harcamaları içindeki payı 7 puanlık düşüşle % 21'e, GSMH'ya oranı 3,8 puanlık düşüşle % 9,4'e gerilemiştir.

a. Konsolide Bütçe

2005 yılında bütçe disiplini sürdürülmüş, yapısal reformlar alanında yaşanan gecikmelere rağmen önemli mesafe alınmış, bütçe performansı bakımından olumlu bir yıl yaşanmıştır.

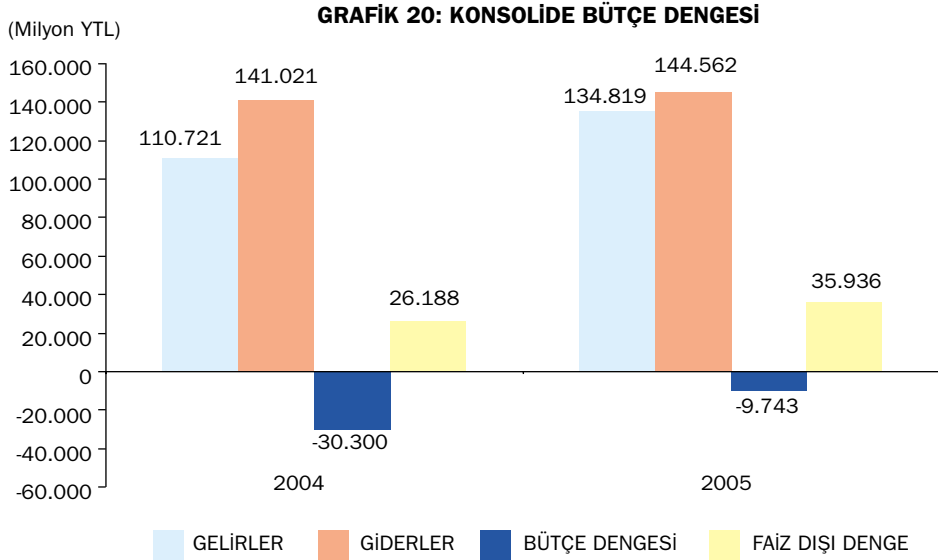
2005 yılında konsolide bütçe harcamalarının 155.628 milyon YTL, konsolide bütçe gelirlerinin 126.490 milyon YTL olması öngörülmüştür. Bunun sonucunda bütçe dengesinin 29.138 milyon YTL açık vermesi, faiz dışı dengenin ise 27.303 milyon YTL olması hedeflenmiştir.

Yıl sonunda konsolide bütçe gelirleri % 21,8'lik artışla 134.819 milyon YTL'ye, konsolide bütçe harcamaları % 2,5'lik artışla 144.562 milyon YTL'ye yükselmiştir. Böylece harcamalar hedefin 11.066 milyon YTL altında, gelirler ise hedefin 8.329 milyon YTL üstünde gerçekleşerek konsolide bütçe uygulamalarında olumlu bir performans sağlanmıştır (Tablo 70).

TABLO 70: KONSOLİDE BÜTÇE DENGESİ

	(Milyon YTL)					
			Değişim (%)		GSMH'ya Oranlar (%)	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Gelirler	110.721	134.819	10,4	21,8	25,8	27,7
Genel Bütçe	108.940	132.658	10,5	21,8	25,4	27,3
Katma Bütçe	13.851	14.588	7,8	5,3	3,2	3,0
Hazine Yardımı	-12.070	-12.427	8,2	3,0	-2,8	-2,6
Giderler	141.021	144.562	0,4	2,5	32,9	29,7
Genel Bütçe	139.225	141.663	-0,2	1,8	32,5	29,1
Katma Bütçe	13.715	14.581	12,4	6,3	3,2	3,0
Hazine Yardımı	-11.919	-11.682	6,1	-2,0	-2,8	-2,4
Bütçe Dengesi	-30.300	-9.743	-24,6	-67,8	-7,1	-2,0
Faiz Dışı Denge	26.188	35.936	42,3	37,2	6,1	7,4

Kaynak: MB, TÜİK

izlenen sıkı maliye politikası sonucu yüksek faiz dışı fazla hedefine ulaşılmaması, faiz oranlarındaki düşüşe bağlı olarak faiz ödemelerinin hedefin altında gerçekleşmesi ve borçlanma vadesinin uzaması bütçe açığı üzerinde olumlu etki yapmıştır. 2004 yılında 30.300 milyon YTL olan konsolide bütçe açığı, 2005 yılında % 67,8'lik düşüşle 9.743 milyon YTL'ye gerilerken, hedefin 19.395 milyon YTL altında gerçekleşmiştir. 2004 yılında 26.188 milyon YTL olan faiz dışı denge, 2005 yılında % 37,2'lik artışla 35.936 milyon YTL olurken hedefi 8.633 milyon YTL aşmıştır.

2004 yılında % 78,5 olan bütçe gelirlerinin giderleri karşılama oranı, 2005 yılında % 93,3'e yükselmiştir. Konsolide bütçe gelirlerinin GSMH'ya oranı %

25,8'den % 27,7'ye yükselirken, konsolide bütçe giderlerinin GSMH'ya oranı % 32,9'dan % 29,7'ye düşmüştür. Konsolide bütçe açığının GSMH'ya oranı % 7,1'den % 2'ye gerilerken, faiz dışı konsolide bütçe fazlasının GSMH'ya oranı % 6,1'den % 7,4'e yükselmiştir.

Gelirler

2005 yılında hedeflenen bütçe gelirlerine ulaşabilmek için başta alkollü içkiler ve tütün mamulleri ile bazı dayanıklı tüketim malları ve diğer mallar üzerindeki ÖTV oranlarının artırılması olmak üzere gelir artırıcı bazı tedbirler uygulamaya konulmuştur. Alınan önlemler konsolide bütçe gelirleri üzerinde olumlu etki yapmış ve gelirlerde beklentilerin üzerinde bir artış olmuştur. Yıl sonunda konsolide bütçe gelirleri % 21,8'lik artışla 134.819 milyon YTL'ye yükselirken, öngörülen hedefin 8.329 milyon YTL üzerinde gerçekleşmiştir.

Vergi gelirleri % 18,7'lik artışla 106.932 milyon YTL'ye, vergi dışı gelirler % 32,6'lık artışla 23.198 milyon YTL'ye yükselirken, sermaye gelirleri de 161 milyon YTL'den 2.042 milyon YTL'ye ulaşmıştır. Alınan bağış ve yardımlar % 59,6'lık düşüşle 1.202 milyon YTL'den 486 milyon YTL'ye gerilemiştir. Böylece genel bütçe gelirleri % 21,8'lik artışla 132.658 milyon YTL'ye yükselmiştir. Katma bütçe gelirleri de % 21,3'lük artışla 2.161 milyon YTL olmuştur (Tablo 71).

TABLO 71: KONSOLİDE BÜTÇE GELİRLERİ

	(Milyon YTL)				
			Değişim (%)	Pay (%)	
	2004	2005		2004	2005
Genel Bütçe	108.940	132.658	21,8	98,4	98,4
Vergi Gelirleri	90.077	106.932	18,7	81,4	79,3
Vergi Dışı Gelirler	17.500	23.198	32,6	15,8	17,2
Sermaye Gelirleri	161	2.042	1.168,3	0,1	1,5
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.202	486	-59,6	1,1	0,4
Katma Bütçe Öz Gelirleri	1.781	2.161	21,3	1,6	1,6
Toplam	110.721	134.819	21,8	100,0	100,0

Kaynak: MB

2004 yılında tahakkuk ettirilen konsolide bütçe gelirlerinin % 86,9'u tahsil edilmiş iken, 2005 yılında % 86,2'si tahsil edilmiştir. Genel bütçe gelirleri tahsilat oranı % 86,8'den % 86'ya, bunun içinde yer alan vergi gelirlerinde % 92,2'den % 91,2'ye gerilerken, vergi dışı gelirlerde % 66,3'den % 67,3'e, sermaye gelirlerinde % 83'den % 96,4'e, alınan bağış ve yardımlarda % 96,9'dan % 100'e yükselmiştir. Katma bütçe gelirlerinde 2004 yılında % 98,8 olan tahsilat oranı 2005 yılında % 98,9 olmuştur (Tablo 72).

TABLO 72: GELİRLERDE TAHAKKUK VE TAHSİLAT DURUMU

	(Milyon YTL)					
	2004			2005		
	Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat/Tahakkuk	Tahakkuk	Tahsilat	Tahsilat/Tahakkuk
Genel Bütçe	125.555	108.940	86,8	154.305	132.658	86,0
Vergi Gelirleri	97.730	90.077	92,2	117.242	106.932	91,2
Vergi Dışı Gelirler	26.390	17.500	66,3	34.459	23.198	67,3
Sermaye Gelirleri	194	161	83,0	2.118	2.042	96,4
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.241	1.202	96,9	486	486	100,0
Katma Bütçe Gelirleri	1.803	1.781	98,8	2.185	2.161	98,9
Toplam	127.358	110.721	86,9	156.490	134.819	86,2

Kaynak: MB

2005 yılında gelir, kâr ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergiler % 14,2'lik artışla 30.324 milyon YTL'ye, mülkiyet üzerinden alınan vergiler % 24,5'lik artışla 1.840 milyon YTL'ye, dahilde alınan mal ve hizmet vergileri % 21,9'luk artışla 50.488 milyon YTL'ye, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergiler % 13,9'luk artışla 19.295 milyon YTL'ye, idari harçlar ve ücretler, sanayi dışı arazi satışlar % 37,6'lık artışla 2.806 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 73).

TABLO 73: KONSOLİDE BÜTÇE GELİRLERİ

	(Milyon YTL)				
	2004	2005	Değişim (%)	Pay (%)	
				2004	2005
Konsolide Bütçe Gelirleri	110.721	134.819	21,8	100,0	100,0
Genel Bütçe Gelirleri	108.940	132.658	21,8	98,4	98,4
1- Vergi Gelirleri	90.077	106.932	18,7	81,4	79,3
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. Al. Vergiler	26.559	30.324	14,2	24,0	22,5
Gelir Vergisi	17.846	20.457	14,6	16,1	15,2
Kurumlar Vergisi	8.715	9.866	13,2	7,9	7,3
Gelir, Kar ve Serm. Kazanç. Al. Ay. Yapılamayan Diğ. V.	-2	0	-	0,0	0,0
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.478	1.840	24,5	1,3	1,4
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	41.406	50.488	21,9	37,4	37,4
Dahilde Alınan KDV	11.759	12.466	6,0	10,6	9,2
Özel Tüketim Vergisi	26.070	32.476	24,6	23,5	24,1
Mal Kullanımı, Kullanım İzni veya Faal. Bul. İz. Al. V.	1.383	2.271	64,2	1,2	1,7
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer Vergiler	2.193	3.275	49,3	2,0	2,4
Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	16.936	19.295	13,9	15,3	14,3
Gümrük Vergileri	1.213	1.360	12,1	1,1	1,0
İthalat Vergileri	15.657	17.877	14,2	14,1	13,3
Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Diğer V.	54	54	0,0	0,0	0,0
Diğer Vergiler	1.659	2.179	31,3	1,5	1,6
Damga Vergisi	1.896	2.170	14,5	1,7	1,6
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	-237	9	-103,8	-0,2	0,0
İdari Harçlar ve Ücretler, Sanayi Dışı Arazi Satışlar	2.039	2.806	37,6	1,8	2,1
2- Vergi Dışı Gelirler	17.500	23.198	32,6	15,8	17,2
Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	1.459	1.480	1,4	1,3	1,1
Döner Sermaye ve Benzeri Kurum Karları	1.454	1.470	1,1	1,3	1,1
Kurumlar Hasılatı	5	9	80,0	0,0	0,0
Mali Olmayan Teşekkül ve Kamu Mali Kur. Gel.	3.503	2.899	-17,2	3,2	2,2
Diğer Mülkiyet Gelirleri	3.919	8.856	126,0	3,5	6,6
Para Cezaları ve Cezalar	2.123	1.812	-14,6	1,9	1,3
Çeşitli Vergi Dışı Gelirler	4.034	4.010	-0,6	3,6	3,0
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	1.982	3.582	80,7	1,8	2,7
Değerli Kağıtların Satışı	481	558	16,0	0,4	0,4
3- Sermaye Gelirleri	161	2.042	1168,3	0,1	1,5
Sabit Sermaye Varlıklarının Satışı	29	22	-24,1	0,0	0,0
Stokların Satışı	2	23	1050,0	0,0	0,0
Arazi ve Maddi Olmayan Varlıkların Satışı	130	1.997	1436,2	0,1	1,5
4- Alınan Bağış ve Yardımlar	1.202	486	-59,6	1,1	0,4
5- Alacaklardan Tahsilat	0	0	-	0,0	0,0
Katma Bütçe Gelirleri	1.781	2.161	21,3	1,6	1,6

Kaynak: MB

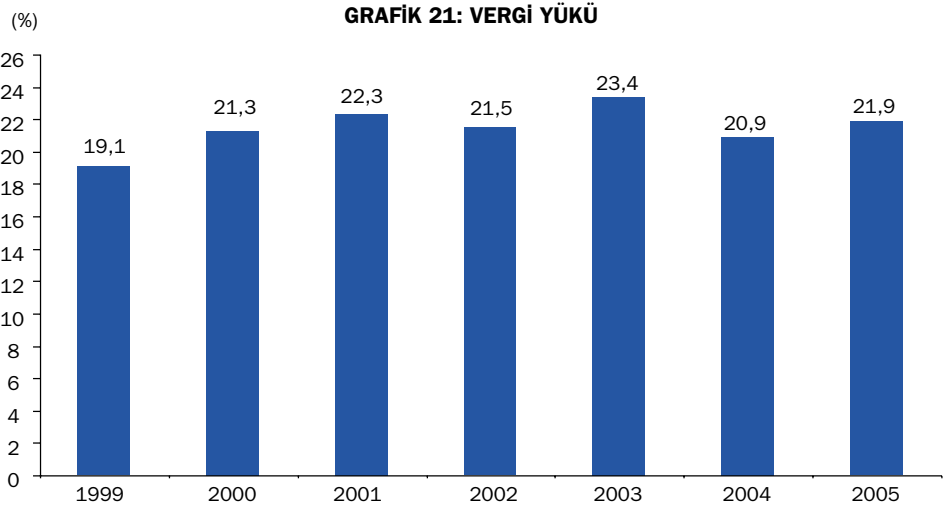
Toplam vergi gelirlerinin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı olarak tanımlanan toplam vergi yükü 2005 yılında % 21,9 olmuştur (Tablo 74).

TABLO 74: VERGİ YÜKÜ

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Toplam Vergi Yükü ⁽¹⁾	19,1	21,3	22,3	21,5	23,4	20,9	21,9

Kaynak: MB, TÜİK

(1): Toplam vergi yükü hesaplanırken vergi gelirleri toplamına mahalli idarelerin vergi, resim ve harç gelirleri ile il özel idareleri ve belediyelere genel bütçe gelirlerinden ayrılan paylar ile fonların vergi nitelikli gelirleri dahil edilmemiştir.

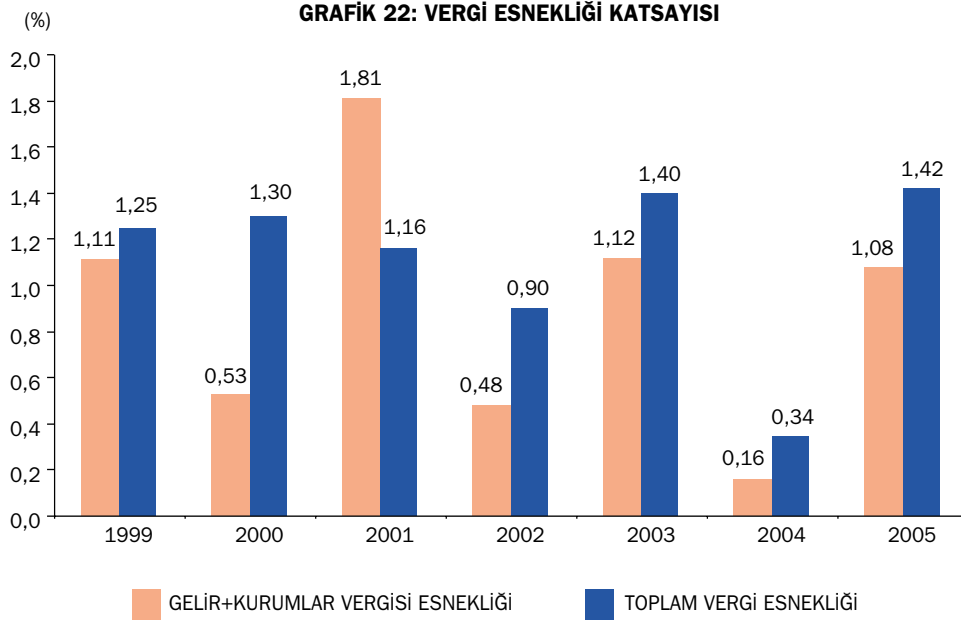
Vergi gelirlerinin gayri safi yurtiçi hasıladaki değişmelere karşı duyarlılığını gösteren vergi esnekliği katsayısı % 1,42 olmuştur (Tablo 75).

TABLO 75: VERGİ ESNEKLİĞİ KATSAYILARI

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Toplam Vergi Esnekliği	1,25	1,30	1,16	0,90	1,40	0,34	1,42
Gelir+Kurumlar Vergisi Esnekliği ⁽¹⁾	1,11	0,53	1,81	0,48	1,12	0,16	1,08

Kaynak: MB, TÜİK

(1): 4481 sayılı Kanun ile getirilen ek gelir ve kurumlar vergisi dahil değildir.

Harcamalar

2005 yılında konsolide bütçe harcamalarını azaltmak amacıyla sıkı bir mali disiplin uygulanmıştır. Bu çerçevede yeni memur alımlarına sınırlama getirilmiş, kamu kesimi maaş ve ücretleri enflasyon hedefi dikkate alınarak düzenlenmiş, tedavi ve ilaç fiyatlarında düzenleme yapılmıştır.

Alınan önlemler ve faiz oranlarındaki düşüş, harcama performansı üzerinde olumlu etki yapmış ve konsolide bütçe harcamaları artış oranı % 2,5 düzeyinde kalmıştır. Böylece 2004 yılında 141.021 milyon YTL olan konsolide bütçe harcamaları 2005 yılında 144.562 milyon YTL düzeyinde gerçekleşerek bütçe hedefinin 11.066 milyon YTL altında kalmıştır. Faiz hariç harcamalar % 17'lik artışla 98.883 milyon YTL olurken, bunun altında yer alan personel giderleri % 10'luk artışla 31.856 milyon YTL'ye, sosyal güvenlik kurumları devlet primleri % 12,6'lık artışla 4.533 milyon YTL'ye, mal ve hizmet alımları % 12,7'lik artışla 14.290 milyon YTL'ye, cari transferler % 27,1'lik artışla 35.190 milyon YTL'ye, sermaye giderleri % 20,3'lük artışla 9.684 milyon YTL'ye, sermaye transferleri de % 253,8'lik artışla 1.546 milyon YTL'ye yükselmiştir. Faiz oranlarındaki düşüşün etkisiyle faiz harcamaları % 19,1 azalarak 45.680 milyon YTL'ye gerilemiştir (Tablo 76).

Konsolide bütçe harcamaları içinde personel giderlerinin payı % 20,5'den % 22'ye, sosyal güvenlik kurumları devlet primlerinin payı % 2,9'dan % 3,1'e, cari transferlerin payı % 19,6'dan % 24,3'e yükselirken, faiz harcamalarının payı % 40,1'den % 31,6'ya gerilemiştir.

TABLO 76: KONSOLİDE BÜTÇE HARCAMALARI

	(Milyon YTL)				
			Değişim (%)	Pay (%)	
	2004	2005		2004	2005
Harcamalar	141.021	144.562	2,5	100,0	100,0
Faiz Hariç Harcama	84.532	98.883	17,0	59,9	68,4
Personel Giderleri	28.948	31.856	10,0	20,5	22,0
Sosyal Gv. Kurum. Devlet Primi	4.024	4.533	12,6	2,9	3,1
Mal ve Hizmet Alımları	12.684	14.290	12,7	9,0	9,9
Cari Transferler	27.683	35.190	27,1	19,6	24,3
Sermaye Giderleri	8.050	9.684	20,3	5,7	6,7
Sermaye Transferleri	437	1.546	253,8	0,3	1,1
Borç Verme	2.669	1.784	-33,2	1,9	1,2
Yedek Ödenekler	37	0	-	0,0	0,0
Faiz Harcamaları	56.488	45.680	-19,1	40,1	31,6
İç Borç Faizi	50.053	39.270	-21,5	35,5	27,2
Dış Borç Faizi	6.057	6.223	2,7	4,3	4,3
Diğer	378	187	-50,5	0,3	0,1

Kaynak: MB

b. Kamu İktisadi Teşebbüsleri

2005 yılında işletmeci kamu iktisadi teşebbüslerinin toplam gelirleri % 12,7'lik artışla 36.841 milyon YTL'ye, toplam giderleri de % 17'lik artışla 36.210 milyon YTL'ye yükselmiştir. 2004 yılında 1.700 milyon YTL olan işletmeci KİT'lerin kârı, 2005 yılında % 30,9 azalarak 1.175 milyon YTL'ye gerilemiştir (Tablo 77).

c. Fonlar

2005 yılında da fon dengesi kapsamında bütçe içi Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ile bütçe dışı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Savunma Sanayii Destekleme Fonu ve Özelleştirme Fonu olmak üzere 4 fon takip edilmiştir. Kamu kesimi genel dengesinde yer alan fonların gelirleri 2004 yılına göre % 0,3 azalarak 3.879 milyon YTL'ye, giderleri de % 22,5 azalarak 1.516 milyon YTL'ye gerilemiştir (Tablo 78).

d. Kamu Finansman Açığı

2004 yılında 20.103 milyon YTL olan kamu finansman açığı, 2005 yılında % 79 küçülerek 4.231 milyon YTL'ye, GSMH'ya oranı da % 4,7'den % 0,9'a düşmüştür. 2004 yılında 36.385 milyon YTL fazla veren bütçe faiz ödemeleri hariç kamu kesimi finansman dengesi, 2005 yılında % 13,9 artarak 41.449 milyon YTL fazla vermiştir. Konsolide bütçe açığı ve fonların finansman dengelerinde kaydedilen olumlu gelişme, kamu kesimi borçlanma gereğindeki iyileşmede en önemli etken olmuştur (Tablo 79).

TABLO 77: İŞLETMECİ KİT FİNANSMAN DENGESİ

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)		
	2003	2004	2005 ⁽¹⁾
A. Toplam Gelirler	41.945	32.677	36.841
I. İşletme Gelirleri	37.644	29.391	33.090
1. Mal ve Hizmet Satış Hasılatı	34.937	26.456	31.033
2. Diğer Gelirler	2.707	2.936	2.057
II. Kurum Bünyesinde Kalan Fonlar	2.441	2.049	2.331
1. Amortismanlar	1.903	1.945	2.104
2. Enflasyon Düzeltme Karı/Zararı	0	-249	0
3. Karşılıklar	538	353	227
III. Bütçe ve Fonlar	1.857	1.236	1.419
IV. Diğer Gelirler	3	1	0
B. Toplam Giderler	40.671	30.955	36.210
I. İşletme Giderleri	36.669	28.372	33.336
1. Mal ve Hizmet Satış Maliyeti	29.955	23.472	29.507
2. Diğer Giderler	6.714	4.900	3.829
II. Yatırım Harcamaları	2.146	1.471	2.131
III. Stok Artışı	347	208	1.049
IV. Diğer Giderler	1.509	904	-306
C. Borçlanma Gereği	1.274	1.723	631
D. Finansman	-1.274	-1.723	-631
I. Kasa Banka Değişimi	329	104	-435
II. İç Borçlanma (Net)	-2.004	-2.456	-1.001
III. Dış Borçlanma (Net)	401	629	806
Dönem Kar-Zararı	1.516	1.700	1.175
Faktör Gelirleri	3.416	3.068	2.085
Maaş ve Ücret Ödemeleri	4.699	4.025	4.434

Kaynak: DPT

(1): Geçici

Kamu kesimi açığı içinde en yüksek paya sahip olan konsolide bütçe açığı 14.984 milyon YTL olurken, işletmecî KİT'ler 631 milyon YTL, özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar 1.669 milyon YTL, mahalli idareler 135 milyon YTL, döner sermayeler 1.040 milyon YTL, sosyal güvenlik kuruluşları 177 milyon YTL, İşsizlik Sigortası Fonu 4.738 milyon YTL, fonlar 2.364 milyon YTL fazla vermiştir.

Konsolide bütçe finansman dengesi GSMH'nin % 3,1'i oranında açık verirken, işletmecî KİT'lerin finansman dengesi de GSMH'nin % 0,1'i, döner sermayelerin finansman dengesi GSMH'nin % 0,2'si, İşsizlik Sigortası Fonu finansman dengesi GSMH'nin % 1'i oranında fazla vermiştir.

TABLO 78: FON DENGESİ (1)

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)					
				GSMH'ya Oranlar (%)		
	2003	2004	2005 (2)	2003	2004	2005
FON GELİRLERİ	2.274	3.890	3.879	0,6	0,9	0,8
Vergi Gelirleri	1.211	2.161	2.265	0,3	0,5	0,5
Vergi Dışı Normal Gelirler	389	563	596	0,1	0,1	0,1
Cari Transferler (Net)	586	0	0	0,2	0,0	0,0
Sermaye Transferleri (Net)	88	1.166	1.019	0,0	0,3	0,2
FON GİDERLERİ	1.756	1.955	1.516	0,5	0,5	0,3
Cari Giderler	1.123	1.184	760	0,3	0,3	0,2
Faktör Giderleri (Net)	628	730	288	0,2	0,2	0,1
Sabit Sermaye Yatırımları	6	10	12	0,0	0,0	0,0
Cari Transferler (Net)	0	30	456	0,0	0,0	0,1
GELİR-GİDER FARKI	518	1.935	2.363	0,1	0,5	0,5
FİNANSMAN	-518	-1.935	-2.363	-0,1	-0,5	-0,5
Dış Borç Kullanımı	110	140	57	0,0	0,0	0,0
Dış Borç Ödemesi	-179	-166	-140	-0,1	0,0	0,0
İç Borç-Alacak İlişkisi (Net)	324	-491	-2.071	0,1	-0,1	-0,4
Kasa-Banka Değişimi	-772	-1.419	-209	-0,2	-0,3	0,0

Kaynak: DPT

(1): İşsizlik Sigortası Fonu hariçtir.

(2): Geçici

TABLO 79: KAMU KESİMİ BORÇLANMA GEREĞİ

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)					
				GSMH'ya Oranlar (%)		
	2003	2004	2005 (1)	2003	2004	2005
Konsolide Bütçe	40.204	30.300	14.984	11,3	7,1	3,1
KİT	-2.646	-2.451	-2.299	-0,7	-0,6	-0,5
İşletmeciler	-1.274	-1.723	-631	-0,4	-0,4	-0,1
Özelleştirme Kap. Kur.	-1.372	-728	-1.669	-0,4	-0,2	-0,3
Mahalli İdareler	1.357	-414	-135	0,4	-0,1	0,0
Döner Sermaye	-1.122	-1.221	-1.040	-0,3	-0,3	-0,2
Sos. Güv. Kuruluşları	133	203	-177	0,0	0,0	0,0
İşsizlik Sigortası Fonu	-3.956	-4.379	-4.738	-1,1	-1,0	-1,0
Fonlar	-615	-1.935	-2.364	-0,2	-0,5	-0,5
Borçlanma Gereği	33.355	20.103	4.231	9,4	4,7	0,9
Bütçe Faiz Ödemeleri	58.609	56.488	45.680	16,4	13,2	9,4
Faiz Dışı Borçlanma Gereği	-25.254	-36.385	-41.449	-7,1	-8,5	-8,5

Kaynak: DPT

(1): Geçici

e. Özelleştirme

1984 yılında kamuya ait yarım kalmış tesislerin tamamlanması veya yerine yeni bir tesis kurulması amacıyla özel sektöre devri uygulaması ile başlatılan özelleştirme uygulamalarına 2005 yılında devam edilmiştir.

Özelleştirme uygulamaları ile 1985 yılından itibaren 243 kuruluşteki kamu hisseleri, 22 yarım kalmış tesis, 355 taşınmaz, 6 otoyol, 2 boğaz köprüsü, 97 tesis, 6 liman, şans oyunları lisans hakkı ile araç muayene istasyonları özelleştirme kapsamına alınmıştır. 20 kuruluşteki kamu payı ile 4 taşınmaz daha sonra özelleştirme işlemine tabi tutulmaksızın özelleştirme kapsamından çıkarılmıştır.

1986 yılından itibaren hız kazanan ve tamamı kamuya ait veya kamu iştiraki olan kuruluşlardaki kamu paylarının özelleştirme kapsamına alınması yoluyla yürütülen program çerçevesinde, 193 kuruluşta hisse senedi veya varlık satış/devir işlemi yapılmış ve bu kuruluşlardan 184'ünde hiç kamu payı kalmamıştır. Halen özelleştirme kapsamında 19 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşların 14 tanesinde % 50'nin üzerinde kamu payı vardır. Ayrıca, özelleştirme kapsamında 91 taşınmaz, 84 tesis, 6 liman, 6 otoyol, 2 boğaz köprüsü, şans oyunları lisans hakkı ile araç muayene istasyonları da yer almaktadır.

1986-2004 yıllarında 9.437 milyon dolarlık özelleştirme yapılmıştır. 2005 yılında özelleştirme uygulamaları hız kazanmış ve 8.216 milyon dolarlık özelleştirme gerçekleştirilmiştir. Böylece 1986-2005 yıllarında gerçekleştirilen özelleştirme uygulamaları tutarı 17.653 milyon dolar olmuştur (Tablo 80).

TABLO 80: ÖZELLEŞTİRME İŞLEMLERİ

	(Bin \$)		
	1986-2004	2005	1986-2005
- Blok Satış	3.923.951	7.054.000	10.977.951
- Tesis / Varlık Satışı	1.469.981	399.412	1.869.393
- Halka Arz	2.860.020	273.720	3.133.740
- İMKB'de Satış	800.819	460.235	1.261.054
- Yarım Kalmış Tesis Satışı	4.369	0	4.369
- Bedelli Devirler	377.837	28.351	406.188
Toplam	9.436.977	8.215.718	17.652.695

Kaynak: ÖiB

(1): 1995 uygulamalarına METAŞ'ın rehinli hisse satışı olan 57.900.000 dolar dahil değildir.

(2): Tabloda yer alan rakamlar, ilgili yılda gerçekleştirilen uygulama tutarlarını gösteren satış miktarıdır.

Bir bölümü vadeli ve döviz cinsinden gerçekleştirilen hisse senedi ve varlık satış işlemlerinden 2004 yılında 1.590,3 milyon YTL (1.133,7 milyon dolar) net giriş sağlanmıştır. Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlardan elde edilen 305,1 milyon YTL'lik (223,3 milyon dolar) temettü geliri ve 1.891,8 milyon YTL'lik (1.276,6 milyon dolar) diğer kaynaklarla birlikte 2004 yılında toplam kaynaklar 3.787,3 milyon YTL (2.633,6 milyon dolar) düzeyine ulaşmıştır. Yıl bazında uygulama tutarı ile net giriş tutarı arasındaki fark vadeli işlemlere ilişkin taksit ödemelerinden kaynaklanmaktadır (Tablo 81).

TABLO 81: ÖZELLEŞTİRME DEN ELDE EDİLEN KAYNAKLAR ⁽¹⁾

	(YTL)				(Bin \$)	
	1986-2002	2003	2004	1986-2004	2004	1986-2004
ÖZELLEŞTİRME İŞLEMLERİNDEN TAHSİLAT	2.526.575.282	369.056.997	1.590.347.708	4.485.979.987	1.133.742	8.614.710
- Blok Satış Geliri	1.138.478.385	54.636.827	518.521.507	1.711.636.719	364.042	3.835.402
- Tesis ve Varlık Satış Geliri	206.961.899	189.389.027	573.110.377	969.461.303	418.036	1.085.376
- Halka Arz Geliri	714.708.925	0	51.797.464	766.506.389	37.011	1.632.589
- Uluslararası Kurumsal Arz Geliri	309.776.836	0	175.621.870	485.398.706	125.488	1.129.959
- İMKB'de Satış Geliri	120.980.733	121.991.008	219.394.642	462.366.383	153.352	837.988
- Yarım Kalmış Tesis Satış Geliri	583.270	0	0	583.270	0	3.568
- Bedelli Devir	35.085.234	3.040.135	51.901.847	90.027.216	35.814	89.829
REHİNLİ HİSSE SATIŞ GELİRİ	3.729.756	0	0	3.729.756	0	60.419
TEMETTÜ GELİRİ	524.604.634	102.786.558	305.122.080	932.513.272	223.291	2.354.550
KAPSAM. KUR. VERİLEN BORÇ ANAPARA TAHSİLATI	16.882.148	22.440.000	5.318.641	44.640.789	3.900	59.020
KAPSAM. KUR. VERİLEN BORÇ / TAHVİL FAİZ GELİRİ	6.345.185	1.036.944	0	7.382.129	0	18.344
DİĞER GELİRLER	87.222.714	25.115.145	20.910.196	133.248.055	14.473	106.035
BORÇLANMA	1.819.431.230	211.520.846	1.865.608.568	3.896.560.644	1.258.151	3.107.441
- Borçlanma (Borç, Tahvil, Bono vb.)	1.806.804.189	155.000.000	1.728.000.000	3.689.804.189	1.160.364	2.710.447
- Dış Kredi ve Hibe Kullanımı ⁽²⁾	12.627.041	56.520.846	137.608.568	206.756.455	97.786	396.994
TOPLAM KAYNAKLAR	4.984.790.949	731.956.490	3.787.307.193	9.504.054.632	2.633.557	14.320.519

Kaynak: ÖİB

Bu tabloda yer alan rakamlar, Özelleştirme Fonu Hesabı ile özelleştirme uygulamalarına ilişkin diğer özel hesaplara nakit giriş tutarlarını göstermektedir.

(1): 2005 yılı verileri yayınlanmamıştır.

(2): Özelleştirme uygulamalarında kullanılan üzere Dünya Bankası tarafından açılan kredi ile bazı uluslararası kuruluşlardan sağlanan kredi ve hibeden kullanılan tutarlar.

1986-2004 yılları arasında sağlanan net giriş 4.486 milyon YTL (8.614,7 milyon dolar) olmuştur. Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlardan elde edilen 932,5 milyon YTL'lik (2.354,6 milyon dolar) temettü geliri, 3,7 milyon YTL'lik (60,4 milyon dolar) rehinli hisse satış geliri ve 4.081,9 milyon YTL'lik (3.290,8 milyon dolar) diğer kaynaklarla birlikte 1986-2004 yılları arasında toplam kaynaklar 9.504,1 milyon YTL (14.320,5 milyon dolar) olmuştur.

2004 yılında özelleştirme uygulamaları çerçevesinde 3.505,9 milyon YTL'lik (2.428,5 milyon dolar) harcama yapılmıştır. Böylece 1986-2004 yılları arasında özelleştirme uygulamaları çerçevesinde yapılan harcama tutarı 9.235,1 milyon YTL'ye (13.881,4 milyon dolar) ulaşmıştır. Bunun içinde en büyük payı hazineye yapılan aktarmalar ile kapsamdaki kuruluşlara sermaye iştiraki ve borç biçiminde aktarılan finansman almaktadır (Tablo 82).

f. İç Borçlar

Para ve maliye politikası uygulamaları, ekonomik programa olan güvenin güçlenmesi, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde yaşanan gelişmeler, ekonomide geleceğe dönük beklentilerin kuvvetlenmesi, borçlanma faiz oranlarındaki düşüş ve borçlanma vadelerinin uzaması iç borç stoku artış hızını küçültmüş ve çevrilebilmesini olumlu yönde etkilemiştir.

2004 yılında % 15,5 olan iç borç stoku artış oranı 2005 yılında % 9'a gerilemiştir. Toplam iç borç stoku 20.299 milyon YTL'lik artışla 244.782 milyon YTL olmuştur. Bunun 226.964 milyon YTL'si (% 92,7) tahvil, 17.818 milyon YTL'si (% 7,3) bonolardan oluşmuştur (Tablo 83).

2005 yılında 115.404 milyon YTL'lik tahvil, 40.116 milyon YTL'lik bono satışı yapılmıştır. Buna karşılık 82.651 milyon YTL'si anapara, 33.088 milyon YTL'si faiz olmak üzere toplam 115.739 milyon YTL'lik tahvil, 52.571 milyon YTL'si anapara, 6.181 milyon YTL'si faiz olmak üzere toplam 58.752 milyon YTL'lik bono ödemesi yapılmıştır. Böylece 2005 yılında 135.222 milyon YTL'si anapara, 39.269 milyon YTL'si faiz olmak üzere toplam 174.491 milyon YTL tutarında iç borç ödemesi gerçekleştirilmiştir.

İç borçlanmanın maliyeti ve vade yapısında 2005 yılında da iyileşme olmuştur. Ortalama bileşik iç borç faiz oranı 8,8 puan azalarak % 25,7'den % 16,9'a gerilerken, borçlanmanın ortalama vadesi 188 gün uzayarak 372 günden 560 güne yükselmiştir (Tablo 84).

TABLO 82: ÖZELLEŞTİRME HARCAMALARI (1)

	(YTL)				(Bin \$)	
	1986-2002	2003	2004	1986-2004	2004	1986-2004
ÖZELLEŞTİRME KAPSAMINDAKİ KURULUŞLARA İLİŞKİN ÖDEMELER	1.895.024.530	562.834.407	653.679.256	3.111.538.193	464.473	6.126.338
- Sermaye İştiraki	1.174.793.693	340.354.165	534.502.279	2.049.650.137	369.102	4.252.492
- Kredi Biçiminde Verilen Borçlar	640.291.103	203.829.829	55.182.502	899.303.434	41.162	1.297.052
- Sosyal Yardım Zammı Ödemeleri	12.531.740	1.711.174	0	14.242.914	0	57.493
- Özelleştirmeye Bağlı İş Kaybı Tazminatı Ödemeleri	17.355.765	11.540.670	36.240.653	65.137.088	25.565	74.817
- Özelleştirme Sonrası Tazminat vb. Diğer Personel Ödemeleri	33.391.106	4.203.386	11.294.143	48.888.635	7.570	89.060
- % 30 Erken Emeklilik Primi Ödemeleri	5.312.212	1.195.184	16.459.678	22.967.074	21.074	36.832
- Özelleştirme Gelirinden İlgili Kuruluşlara Ödemeler	11.348.911	0	0	11.348.911	0	318.593
ÖZELLEŞTİRME UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖDEMELER	20.951.489	7.189.016	11.473.119	39.613.624	8.064	251.916
- Denetim-Danışmanlık Giderleri	7.398.378	4.478.922	1.932.315	13.809.615	1.268	56.920
- İhale İlanı Giderleri	12.344.065	2.703.596	9.540.805	24.588.466	6.796	53.475
- Reklam ve Tanıtım Giderleri	583.067	6.499	0	589.566	0	7.278
- İMKB'de Hisse Senedi Alımı Giderleri	625.979	0	0	625.979	0	134.243
BORÇ ÖDEMELERİ	1.752.182.722	144.334.707	2.804.518.633	4.701.036.062	1.930.622	3.937.457
- Özelleştirme Bono/Tahvil Anapara Geri Ödemesi	1.057.654.219	80.501.689	2.268.426.568	3.406.582.476	1.564.085	2.718.385
- Özelleştirme Bono/Tahvil Faiz Ödemeleri	657.565.458	63.833.017	536.092.066	1.257.490.541	366.537	1.042.276
- Diğer Borçlar Faiz/Kur Farkı/Komisyon ve Vergi Ödemeleri	36.963.045	0	0	36.963.045	0	176.796
DiĞER KULLANIMLAR	1.329.037.005	17.719.351	36.196.710	1.382.953.066	25.308	3.565.665
- Genel Yönetim Giderleri için İdare Bütçesine Aktarılan	26.345.167	7.250.000	10.701.911	44.297.078	7.505	66.652
- Hazine'ye Aktarma	1.273.821.354	0	0	1.273.821.354	0	3.403.846
- Diğer Giderler	28.870.485	10.469.351	25.494.799	64.834.635	17.803	95.167
TOPLAM KULLANIMLAR	4.997.195.746	732.077.481	3.505.867.718	9.235.140.945	2.428.467	13.881.376

Kaynak: ÖİB

Bu tabloda yer alan rakamlar, Özelleştirme Fonu Hesabı ile özelleştirme uygulamalarına ilişkin diğer özel hesaplardan nakit çıkış tutarlarını göstermektedir.

(1): 2005 yılı verileri yayınlanmamıştır.

TABLO 83: İÇ BORÇ STOKU

(Milyon YTL)

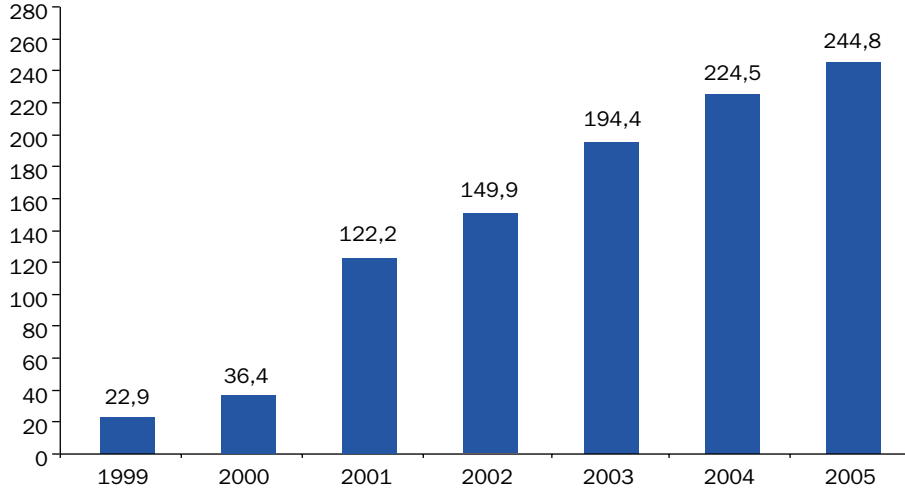
Yıllar	Borçun Türü	Ödemeler			Borçlanma	Borç Stoku
		Anapara	Faiz	Toplam		
1999	Devlet Tahvili	6.116	4.890	11.006	20.028	19.683
	Hazine Bonosu	9.463	5.005	14.468	6.859	3.237
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	4	4	0	0
	Toplam	15.579	9.899	25.478	26.886	22.920
2000	Devlet Tahvili	12.006	16.967	28.973	26.686	34.363
	Hazine Bonosu	6.962	1.640	8.602	5.783	2.058
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	2	2	0	0
	Toplam	18.968	18.609	37.577	32.469	36.421
2001	Devlet Tahvili	96.418	34.608	131.027	164.183	102.128
	Hazine Bonosu	27.458	5.876	33.334	45.430	20.029
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	123.877	40.484	164.361	209.613	122.157
2002	Devlet Tahvili	48.178	30.991	79.169	58.900	112.850
	Hazine Bonosu	49.413	12.477	61.890	66.403	37.020
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	97.591	43.469	141.059	125.303	149.870
2003	Devlet Tahvili	45.653	35.495	81.149	101.777	168.974
	Hazine Bonosu	68.068	17.141	85.209	56.461	25.413
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	113.721	52.636	166.357	158.238	194.387
2004	Devlet Tahvili	76.803	39.171	115.973	102.040	194.211
	Hazine Bonosu	56.698	10.882	67.580	61.557	30.272
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	133.500	50.053	183.553	163.596	224.483
2005 ⁽¹⁾	Devlet Tahvili	82.651	33.088	115.739	115.404	226.964
	Hazine Bonosu	52.571	6.181	58.752	40.116	17.818
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	135.222	39.269	174.491	155.520	244.782

Kaynak: HM

(1): Geçici

(Milyar YTL)

GRAFİK 23: İÇ BORÇ STOKU

TABLO 84: İÇ BORÇ VADE VE FAİZ ORANLARI

	Vade (Gün)	Bileşik Faiz (%)	12 Aylık TÜFE Beklentisi ⁽¹⁾	Reel Faiz (%)
2003	302	45,0	-	-
2004	372	25,7	-	-
2005	560	16,9		
2005 Ocak	428	20,9	8,1	11,8
Şubat	654	17,8	7,7	9,4
Mart	720	18,0	7,2	10,1
Nisan	560	17,6	7,1	9,8
Mayıs	625	17,8	7,1	10,0
Haziran	663	17,1	6,9	9,5
Temmuz	318	15,7	6,7	8,4
Ağustos	688	16,8	6,5	9,7
Eylül	613	15,3	6,4	8,4
Ekim	582	15,2	6,2	8,5
Kasım	575	13,9	6,1	7,4
Aralık	890	14,1	5,8	7,8

Kaynak: HM, DPT

Not: Döviz endeksli ve döviz cinsinden ihale rakamları ve faiz oranları dahil edilmemiştir.

(1): Merkez Bankası tarafından ayda iki defa yayınlanan ve ekonomik birimlerin ekonomik değişkenlere yönelik tahminlerini içeren geniş katımlı Beklenti Anketi'nden alınmıştır. 12 aylık TÜFE beklentisi, söz konusu ayın üçüncü haftası itibariyle piyasa katılımcıları tarafından tahmin edilen değerlerin uygun ortalamasıdır.

Toplam iç borç stoku içinde nakit iç borç stokunun payı % 73,8'den % 79,3'e yükselmiş, nakit dışı iç borç stokunun payı % 26,2'den % 20,7'ye düşmüştür (Tablo 85).

2005 yılında borçlanma ağırlıklı olarak iskontolu senet ihracı yoluyla gerçekleştirilirken ayrıca borç stokunun vadesini uzatmak amacıyla büyük kısmı değişken faizli olmak üzere üç ve beş yıl vadeli iç borçlanma senetleri de ihraç edilmiştir. Borçlanmada izlenen bu stratejiyle iç borç stoku içerisinde değişken faizli senetlerin ağırlığı artarken, sabit getirili, döviz cinsi ve döviz endeksli borçlanma araç-

larının ağırlığı azalmıştır. 2004 yılında iç borç stokunun % 42,3'ü sabit faizli, % 40,1'i değişken faizli, % 13,4'ü döviz cinsinden ve % 4,2'si dövize endeksli senetlerden oluşurken, 2005 yılında % 41,4'ü sabit faizli, % 43,1'i değişken faizli, % 13,2'si döviz cinsinden ve % 2,3'ü dövize endeksli senetlerden oluşmuştur.

iç borç stokunun alıcılara göre dağılımında piyasa payı % 62,9'dan % 69,2'ye yükselirken, kamunun payı % 37,1'den % 30,8'e gerilemiştir (Tablo 86).

TABLO 85: İÇ BORÇ DÖVİZ / FAİZ YAPISI

	(Milyon YTL)					
	2003		2004		2005 ⁽¹⁾	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
Nakit	130.484	67,1	165.579	73,8	194.153	79,3
Sabit Getirili	68.614	35,3	94.930	42,3	101.444	41,4
Değişken Faizli	29.080	15,0	36.309	16,2	57.907	23,7
Döviz Cinsinden	16.839	8,7	26.608	11,9	30.762	12,6
Dövize Endeksli	15.951	8,2	7.732	3,4	4.040	1,7
Nakit Dışı	63.903	32,9	58.904	26,2	50.629	20,7
Sabit Getirili	-	-	-	-	-	-
Değişken Faizli	54.096	27,8	53.781	24,0	47.501	19,4
Döviz Cinsinden	7.881	4,1	3.414	1,5	1.598	0,7
Dövize Endeksli	1.926	1,0	1.709	0,8	1.530	0,6
Toplam Stok	194.387	100,0	224.483	100,0	244.782	100,0
Sabit Getirili	68.614	35,3	94.930	42,3	101.444	41,4
Değişken Faizli	83.176	42,8	90.090	40,1	105.408	43,1
Döviz Cinsinden	24.720	12,7	30.022	13,4	32.360	13,2
Dövize Endeksli	17.877	9,2	9.441	4,2	5.570	2,3

Kaynak: HM
(1): Geçici

TABLO 86: İÇ BORÇ STOKUNUN ALICILARA GÖRE DAĞILIMI

	(Milyon YTL, Milyar ABD \$)								
	2003			2004			2005 ⁽¹⁾		
	YTL Miktarı	USD Miktarı	Pay (%)	YTL Miktarı	USD Miktarı	Pay (%)	YTL Miktarı	USD Miktarı	Pay (%)
Genel Toplam	194.387	139,3	100,0	224.483	167,3	100,0	244.782	182,4	100,0
Kamu	92.626	66,4	47,7	83.335	62,1	37,1	75.468	56,2	30,8
Merkez Bankası	26.900	19,3	13,8	22.119	16,5	9,9	18.427	13,7	7,5
Kamu Bankaları ⁽²⁾	27.239	19,5	14,0	27.451	20,5	12,2	25.037	18,7	10,2
TMSF	15.056	10,8	7,7	8.317	6,2	3,7	4.496	3,4	1,8
Diğer Kamu ⁽³⁾	23.431	16,8	12,1	25.449	19,0	11,3	27.508	20,5	11,2
Piyasa ⁽⁴⁾	101.761	72,9	52,3	141.148	105,2	62,9	169.314	126,2	69,2

Kaynak: HM
(1): Geçici

(2): Sadece kamu bankalarına yapılan nakit dışı ihraçları içermektedir.

(3): Kamuya yapılan ortalama satışlar dahildir.

(4): İmar Bankası mevduatları için TMSF'ye ihraç edilen senetler (6,7 katrilyon TL), 2004 yılı Ocak ayından itibaren piyasa içerisinde gösterilmiştir.

C. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER

1. Dış Ticaret

Yeni Türk Lirası'ndaki reel değer artışının dış rekabet gücü üzerinde yol açtığı olumsuz etkiye rağmen, dünya ekonomisindeki büyüme ve dünya ticaret hacmindeki genişlemenin nispi olarak yavaşlamakla birlikte devam etmesi, reel işgücü maliyetlerinin düşük seviyelerde seyretmesi ve verimlik artışının sürmesi, ihracat gelirlerinde artış sağlayan temel etkenler olarak öne çıkmıştır. Ancak dünya pazarlarında özellikle düşük işgücü maliyetlerinden kaynaklanan avantajla üstünlük sağlayan Çin ve Hindistan gibi ülkelerle rekabet etmede yaşanan zorluklar ve Avrupa Birliği ekonomilerindeki büyümenin ivme kazanmaması nedeniyle ihracat artış hızında ciddi bir düşüş olmuştur. 2004 yılında % 33,7 olan ihracat artış hızı 2005 yılında % 16,2 düzeyine gerilerken, ihracat 63.167,2 milyon dolardan 73.389,9 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 87).

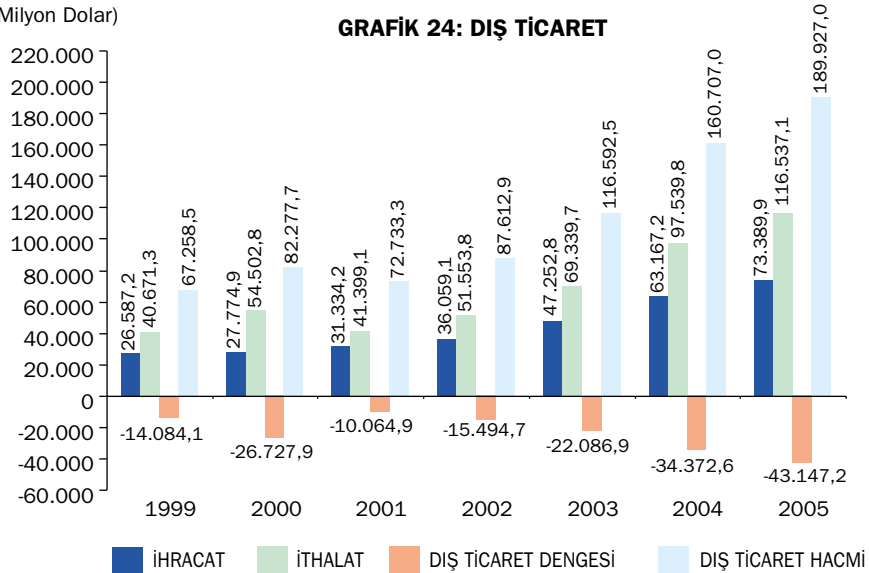
TABLO 87: DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

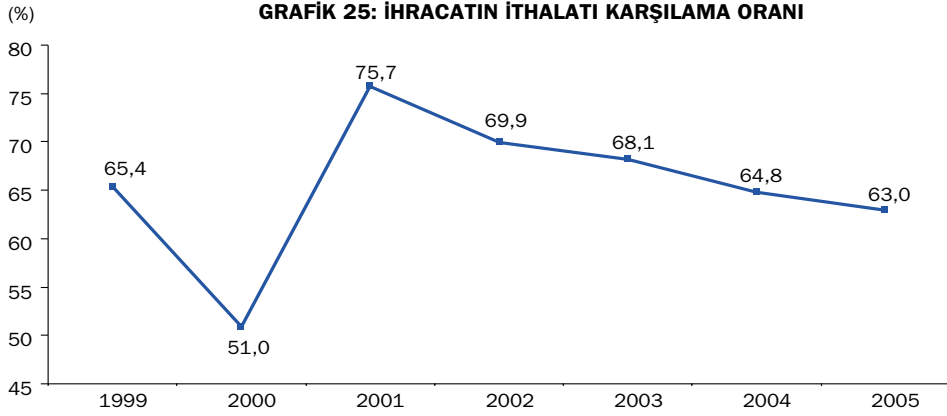
	(Milyon \$)						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ihracat	26.587,2	27.774,9	31.334,2	36.059,1	47.252,8	63.167,2	73.389,9
ithalat	40.671,3	54.502,8	41.399,1	51.553,8	69.339,7	97.539,8	116.537,1
Dış Ticaret Hacmi	67.258,5	82.277,7	72.733,3	87.612,9	116.592,5	160.707,0	189.927,0
Dış Ticaret Açığı	14.084,1	26.727,9	10.064,9	15.494,7	22.086,9	34.372,6	43.147,2
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	65,4	51,0	75,7	69,9	68,1	64,8	63,0
Dış Ticaret Açığı/İhracat (%)	53,0	96,2	32,1	43,0	46,7	54,4	58,8

Kaynak: TÜİK

(Milyon Dolar)

GRAFİK 24: DIŞ TİCARET

2005 yılında ithalat, ekonomik büyümenin bir önceki yıla göre yavaşlamakla birlikte devam etmesi, ithalat fiyatları ve ham petrol fiyatlarının yükselmesi, Yeni Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısında güçlü konumunu sürdürmesi ve sanayi üretimi ile iç talepte meydana gelen artışın etkisiyle % 19,5 artarak 116.537,1 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.

Dış ticaret açığındaki artış geçen yıla göre hız kesmekle birlikte önemini korumaya devam etmiş, ithalat artışının ihracat artışından yüksek olması nedeniyle % 25,5 artarak 34.372,6 milyon dolardan 43.147,2 milyon dolara çıkmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 64,8'den % 63'e gerilerken, dış ticaret hacmi % 18,2 artarak 160.707 milyon dolardan 189.927 milyon dolara yükselmiştir.

a. İhracat

2005 yılında ihracat 2004 yılına göre % 16,2'lik artışla 63.167,2 milyon dolardan 73.389,9 milyon dolara yükselmiştir. Balıkçılık ürünleri ihracatı % 34,2'lik artışla 103,1 milyon dolardan 138,4 milyon dolara, tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı % 30,7'lik artışla 2.541,8 milyon dolardan 3.321,5 milyon dolara, madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatı % 24,6'lık artışla 649,2 milyon dolardan 808,8 milyon dolara, imalat sanayi ürünleri ihracatı % 15,4'lük artışla 59.579,1 milyon dolardan 68.736,8 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 88).

TABLO 88: SEKTÖRLERE GÖRE İHRACAT

(Milyon \$)

Sektörler	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Tarım ve Ormancılık	1.754,3	2.120,7	2.541,8	3.321,5	4,9	4,5	4,0	4,5	20,9	19,9	30,7
Balıkçılık	51,4	80,7	103,1	138,4	0,1	0,2	0,2	0,2	57,0	27,8	34,2
Madencilik ve Taşocakçılığı	387,2	469,1	649,2	808,8	1,1	1,0	1,0	1,1	21,2	38,4	24,6
İmalat	33.701,6	44.378,4	59.579,1	68.736,8	93,5	93,9	94,3	93,7	31,7	34,3	15,4
Diğer	164,6	203,9	294,0	384,4	0,5	0,4	0,5	0,5	23,9	44,2	30,8
Toplam	36.059,1	47.252,8	63.167,2	73.389,9	100,0	100,0	100,0	100,0	31,0	33,7	16,2

Kaynak: TÜİK

Toplam ihracat içinde tarım ve ormancılık ürünleri ile madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı artarken, imalat sanayi ürünlerinin payı azalmış, balıkçılık ürünlerinin payında ise değişiklik olmamıştır. 2004 yılında toplam ihracat içinde % 4 olan tarım ve ormancılık ürünlerinin payı 2005 yılında % 4,5'e, madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı % 1'den % 1,1'e yükselirken, imalat sanayi ürünlerinin payı % 94,3'den % 93,7'ye gerilemiş, balıkçılık ürünlerinin % 0,2'lik payı aynı kalmıştır.

Ana mal grupları itibariyle 2005 yılında sermaye (yatırım) malları ihracatı % 22,3'lük artışla 6.530,8 milyon dolardan 7.989,7 milyon dolara, ara (ham madde) malları ihracatı % 16,6'lık artışla 25.945,6 milyon dolardan 30.248 milyon dolara, tüketim malları ihracatı % 14,1'lik artışla 30.501,9 milyon dolardan 34.798,7 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 89).

TABLO 89: ANA MAL GRUPLARINA GÖRE İHRACAT

Mal Grupları	(Milyon \$)										
	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Sermaye (Yatırım) Malları	2.790,2	4.344,0	6.530,8	7.989,7	7,7	9,2	10,3	10,9	55,7	50,3	22,3
Ara (Ham madde) Malları	14.657,3	18.494,5	25.945,6	30.248,0	40,6	39,1	41,1	41,2	26,2	40,3	16,6
Tüketim Malları	18.464,8	24.125,3	30.501,9	34.798,7	51,2	51,1	48,3	47,4	30,7	26,4	14,1
Diğerleri	146,8	289,0	188,9	353,5	0,4	0,6	0,3	0,5	96,9	-34,6	87,1
Toplam	36.059,1	47.252,8	63.167,2	73.389,9	100,0	100,0	100,0	100,0	31,0	33,7	16,2

Kaynak: TÜİK

Toplam ihracat içinde tüketim mallarının payı azalırken, sermaye (yatırım) ve ara (ham madde) mallarının payında artış olmuştur. 2004 yılında toplam ihracat içinde % 10,3 olan sermaye mallarının payı 2005 yılında % 10,9'a, ara mallarının payı % 41,1'den % 41,2'ye yükselirken, tüketim mallarının payı % 48,3'den % 47,4'e düşmüştür.

2005 yılında ihracata mal grupları itibariyle en büyük katkısı sırasıyla motorlu kara taşıtları- traktör-bisiklet-motosiklet ve diğer taşıtlar, örme giyim eşyası ve aksesuarları, elektrikli makine ve cihazlar, makineler-mekanik cihazlar-kazanlar ile demir ve çelik ihracatı yapmıştır.

Fasillara göre yapılan ihracat sıralamasında, 9.564,9 milyon dolar ile motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer taşıtlar ilk sırada yer alırken, onu 6.589,4 milyon dolar ile örme giyim eşyası ve aksesuarları, 5.420,2 milyon dolar ile elektrikli makine ve cihazlar, 5.240,3 milyon dolar ile makineler, mekanik cihazlar, kazanlar, 4.967,8 milyon dolar ile demir ve çelik ihracatı takip etmiştir. Toplam ihracat içinde motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer taşıtlar ihracatının payı % 13, örme giyim eşyası ve

aksesuarları ihracatının payı % 9, elektrikli makine ve cihazlar ihracatının payı % 7,4, makineler, mekanik cihazlar, kazanlar ihracatının payı % 7,1, demir ve çelik ihracatının payı da % 6,8 olmuştur (Tablo 90).

TABLO 90: İHRACATIMIZDA İLK 10 FASIL (2005 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Fasillar	(Milyon \$)								
	Değer				Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005	
Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	5.272,0	8.288,8	9.564,9	11,2	13,1	13,0	57,2	15,4	
Örme giyim eşyası ve aksesuarları	5.732,6	6.259,2	6.589,4	12,1	9,9	9,0	9,2	5,3	
Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları	3.474,5	4.790,3	5.420,2	7,4	7,6	7,4	37,9	13,1	
Makineler, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam parçaları	2.993,0	4.125,9	5.240,3	6,3	6,5	7,1	37,9	27,0	
Demir ve çelik	2.969,0	5.359,5	4.967,8	6,3	8,5	6,8	80,5	-7,3	
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	3.813,9	4.536,8	4.859,4	8,1	7,2	6,6	19,0	7,1	
Demir veya çelikten eşya	1.391,0	2.226,9	2.728,4	2,9	3,5	3,7	60,1	22,5	
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar	980,1	1.429,2	2.637,1	2,1	2,3	3,6	45,8	84,5	
Yenilen meyva., kabuklu yemiş., turuncgiller ve kavun kabuğu	1.392,0	1.902,5	2.497,2	2,9	3,0	3,4	36,7	31,3	
Mensucattan mamul diğer eşya, kullanılmış eşya, paçavralar	1.631,9	1.856,5	1.969,2	3,5	2,9	2,7	13,8	6,1	
Toplam ihracat	47.252,8	63.167,2	73.389,9	100,0	100,0	100,0	33,7	16,2	

Kaynak: TÜİK

b. İthalat

2005 yılında ithalat 2004 yılına göre % 19,5'lik artışla 97.539,8 milyon dolardan 116.537,1 milyon dolara yükselmiştir. Balıkçılık ürünleri ithalatı % 206,3'lük artışla 7,9 milyon dolardan 24,2 milyon dolara, madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ithalatı % 48,6'lık artışla 10.980,9 milyon dolardan 16.319,6 milyon dolara, imalat sanayi ürünleri ithalatı % 16,9'lük artışla 80.447,3 milyon dolardan 94.003,9 milyon dolara, tarım ve ormancılık ürünleri ithalatı % 1,4'lük artışla 2.757,4 milyon dolardan 2.796,7 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 91).

TABLO 91: SEKTÖRLERE GÖRE İTHALAT

Sektörler	(Milyon \$)											
	Değer				Pay (%)				Değişim (%)			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005	
Tarım ve Ormancılık	1.702,6	2.535,4	2.757,4	2.796,7	3,3	3,7	2,8	2,4	48,9	8,8	1,4	
Balıkçılık	1,2	2,4	7,9	24,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,2	229,2	206,3	
Madencilik ve Taşocakçılığı	7.192,3	9.020,5	10.980,9	16.319,6	14,0	13,0	11,3	14,0	25,4	21,7	48,6	
İmalat	41.383,0	55.689,8	80.447,3	94.003,9	80,3	80,3	82,5	80,7	34,6	44,5	16,9	
Diğer	1.274,7	2.091,6	3.346,3	3.392,7	2,5	3,0	3,4	2,9	64,1	60,0	1,4	
Toplam	51.553,8	69.339,7	97.539,8	116.537,1	100,0	100,0	100,0	100,0	34,5	40,7	19,5	

Kaynak: TÜİK

Toplam ithalat içinde madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı artarken, tarım ve ormancılık ürünleri ile imalat sanayi ürünlerinin payı azalmıştır. 2004 yılında toplam ithalat içinde % 11,3 olan madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı 2005 yılında % 14'e yükselmiş, % 2,8 olan tarım ve ormancılık ürünlerinin payı % 2,4'e, % 82,5 olan imalat sanayi ürünlerinin payı ise % 80,7'ye düşmüştür.

2005 yılında ana mal grupları itibariyle bir önceki yıla göre ara (ham madde) malları ithalatı % 20,9'luk artışla 67.549,4 milyon dolardan 81.666,1 milyon dolara, sermaye (yatırım) malları ithalatı % 16,9'luk artışla 17.397,4 milyon dolardan 20.341,4 milyon dolara, tüketim malları ithalatı % 15,4'lük artışla 12.100,3 milyon dolardan 13.962,3 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 92).

TABLO 92: ANA MAL GRUPLARINA GÖRE İTHALAT

Mal Grupları	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Sermaye (Yatırım) Malları	8.399,6	11.325,9	17.397,4	20.341,4	16,3	16,3	17,8	17,5	34,8	53,6	16,9
Ara (Ham madde) Malları	37.655,8	49.734,8	67.549,4	81.666,1	73,0	71,7	69,3	70,1	32,1	35,8	20,9
Tüketim Malları	4.898,3	7.813,3	12.100,3	13.962,3	9,5	11,3	12,4	12,0	59,5	54,9	15,4
Diğerleri	600,1	465,7	492,7	567,3	1,2	0,7	0,5	0,5	-22,4	5,8	15,1
Toplam	51.553,8	69.339,7	97.539,8	116.537,1	100,0	100,0	100,0	100,0	34,5	40,7	19,5

Kaynak: TÜİK

Toplam ithalat içinde sermaye (yatırım) malları ve tüketim mallarının payı azalırken, ara (ham madde) mallarının payı artmıştır. 2004 yılında toplam ithalat içinde % 17,8 olan sermaye mallarının payı 2005 yılında % 17,5'e, % 12,4 olan tüketim mallarının payı % 12'ye düşerken, % 69,3 olan ara mallarının payı % 70,1'e yükselmiştir.

2005 yılında mal grupları itibariyle ithalata en büyük katkıyı mineral yakıtlar-mineral yağlar ve müstahsalları, kazan-makine ve cihazlar, motorlu kara taşıtları-traktör-bisiklet-motosiklet ve diğer taşıtlar, elektrikli makine ve cihazlar ile demir ve çelik ithalatı yapmıştır.

Fasillara göre yapılan ithalat sıralamasında, 21.232 milyon dolar ile mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları ilk sırada yer alırken, onu 16.379,5 milyon dolar ile kazan, makine ve cihazlar, 10.547,3 milyon dolar ile motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer taşıtlar, 9.647,1 milyon dolar ile elektrikli makine ve cihazlar, 9.409,2 milyon dolar ile de demir ve çelik ithalatı izlemiştir. Toplam ithalat içinde mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları ithalatının payı % 18,2, kazan, makine ve cihazlar ithalatının payı % 14,1, motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer taşıtlar

lar ithalatının payı % 9,1, elektrikli makine ve cihazlar ithalatının payı % 8,3, demir ve çelik ithalatının payı da % 8,1 olmuştur (Tablo 93).

TABLO 93: İTHALATIMIZDA İLK 10 FASIL (2005 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Fasillar	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2004	2005
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar	11.575,1	14.407,3	21.232,0	16,7	14,8	18,2	24,5	47,4
Kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları	10.293,9	13.457,0	16.379,5	14,8	13,8	14,1	30,7	21,7
Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	5.383,4	10.237,0	10.547,3	7,8	10,5	9,1	90,2	3,0
Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları	5.519,9	8.371,8	9.647,1	8,0	8,6	8,3	51,7	15,2
Demir ve çelik	4.747,8	8.031,5	9.409,2	6,8	8,2	8,1	69,2	17,2
Plastik ve plastikten mamul eşya	3.235,6	4.763,1	5.781,8	4,7	4,9	5,0	47,2	21,4
İnciler, kıymetli taş ve metal mamulleri, madeni paralar	2.767,1	3.763,4	4.226,7	4,0	3,9	3,6	36,0	12,3
Organik kimyasal müstahsallar	2.332,5	3.017,0	3.526,0	3,4	3,1	3,0	29,3	16,9
Eczacılık ürünleri	2.019,4	2.710,1	2.849,1	2,9	2,8	2,4	34,2	5,1
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol ayar cihaz., tıbbi alet.	1.361,5	1.928,0	2.471,1	2,0	2,0	2,1	41,6	28,2
Toplam ithalat	69.339,7	97.539,8	116.537,1	100,0	100,0	100,0	40,7	19,5

Kaynak: TÜİK

c. Ülke Gruplarına Göre Ticaret

2005 yılında bir önceki yıla göre Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracat % 11,4, Türkiye Serbest Bölgelerine yapılan ihracat % 15,8, diğer ülkelere yapılan ihracat % 22,5 artış göstermiştir. Toplam 73.389,9 milyon dolarlık ihracatın 38.391,1 milyon dolarlık kısmı Avrupa Birliği ülkelerine, 2.967,7 milyon dolarlık kısmı Türkiye Serbest Bölgelerine, 32.031,1 milyon dolarlık kısmı diğer ülkelere yapılmıştır. Toplam ihracat içinde Avrupa Birliği ülkelerinin payı % 52,3, Türkiye Serbest Bölgelerinin payı % 4, diğer ülkelerin payı % 43,6 olmuştur (Tablo 94).

Diğer ülkelere yapılan ihracatın 8.792,3 milyon dolarlık kısmını AB hariç Avrupa ülkelerine, 3.626,4 milyon dolarlık kısmını Afrika ülkelerine, 5.948,3 milyon dolarlık kısmını Amerika ülkelerine, 13.185,8 milyon dolarlık kısmını Asya ülkelerine, 270,8 milyon dolarlık kısmını Avustralya ve Yeni Zelanda'ya yapılan ihracat oluşturmuştur. Toplam ihracat içinde AB hariç Avrupa ülkelerinin payı % 12, Afrika ülkelerinin payı % 4,9, Amerika ülkelerinin payı % 8,1, Asya ülkelerinin payı % 18, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın payı % 0,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

TABLO 94: ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İHRACAT VE İTHALAT

(Milyon \$)

ÜLKE GRUPLARI	İHRACAT					İTHALAT				
	2004		2005		Değişim (%)	2004		2005		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
GENEL TOPLAM	63.167,2	100,0	73.389,9	100,0	16,2	97.539,8	100,0	116.537,1	100,0	19,5
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ	34.451,1	54,5	38.391,1	52,3	11,4	45.443,7	46,6	49.144,2	42,2	8,1
1- Avrupa Birliği Ülkeleri (AB) (15)	32.589,1	51,6	35.864,1	48,9	10,0	42.359,4	43,4	45.397,8	39,0	7,2
2- Avrupa Birliği Ülkeleri (AB) (10)	1.862,0	2,9	2.527,0	3,4	35,7	3.084,3	3,2	3.746,4	3,2	21,5
B- TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	2.563,6	4,1	2.967,7	4,0	15,8	811,5	0,8	758,3	0,7	-6,6
C- DİĞER ÜLKELER	26.152,5	41,4	32.031,1	43,6	22,5	51.284,6	52,6	66.634,6	57,2	29,9
1- Diğer Avrupa (AB Hariç)	6.637,2	10,5	8.792,3	12,0	32,5	18.416,0	18,9	23.805,7	20,4	29,3
2- Afrika Ülkeleri	2.968,2	4,7	3.626,4	4,9	22,2	4.820,3	4,9	6.037,4	5,2	25,2
Kuzey Afrika	2.203,4	3,5	2.540,7	3,5	15,3	3.231,2	3,3	4.204,5	3,6	30,1
Diğer Afrika	764,8	1,2	1.085,7	1,5	42,0	1.589,1	1,6	1.832,9	1,6	15,3
3- Amerika Ülkeleri	5.733,2	9,1	5.948,3	8,1	3,8	6.594,7	6,8	7.813,6	6,7	18,5
Kuzey Amerika	5.206,7	8,2	5.263,8	7,2	1,1	5.114,2	5,2	5.815,5	5,0	13,7
Orta Amerika ve Karayipler	333,7	0,5	410,7	0,6	23,1	209,0	0,2	287,1	0,2	37,4
Güney Amerika	192,8	0,3	273,8	0,4	42,0	1.271,5	1,3	1.711,0	1,5	34,6
4- Asya Ülkeleri	10.465,4	16,6	13.185,8	18,0	26,0	21.085,2	21,6	28.498,4	24,5	35,2
Yakın ve Orta Doğu	7.921,3	12,5	10.158,4	13,8	28,2	5.584,8	5,7	7.963,3	6,8	42,6
Diğer Asya	2.544,1	4,0	3.027,4	4,1	19,0	15.500,4	15,9	20.535,1	17,6	32,5
5- Avustralya ve Yeni Zelanda	264,5	0,4	270,8	0,4	2,4	301,6	0,3	321,1	0,3	6,5
6- Diğer Ülkeler	84,0	0,1	207,5	0,3	147,0	66,8	0,1	158,4	0,1	137,1

Kaynak: TÜİK

Seçilmiş ülke grupları içinde yer alan OECD ülkelerine 44.334 milyon dolarlık, EFTA ülkelerine 820,8 milyon dolarlık, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerine 8.611,9 milyon dolarlık, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelere 2.661,8 milyon dolarlık, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine 5.051,2 milyon dolarlık, Türk Cumhuriyetleri'ne 1.408,2 milyon dolarlık, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelere 13.033,6 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Toplam ihracat içinde OECD ülkelerine yapılan ihracatın payı % 60,4, EFTA ülkelerine yapılan ihracatın payı % 1,1, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelere yapılan ihracatın payı % 11,7, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelere yapılan ihracatın payı % 3,6, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelere yapılan ihracatın payı % 6,9, Türk Cumhuriyetleri'ne yapılan ihracatın payı % 1,9, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelere yapılan ihracatın payı da % 17,8 olmuştur (Tablo 95).

TABLO 95: SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İHRACAT VE İTHALAT

(Milyon \$)

ÜLKE GRUPLARI	İHRACAT					İTHALAT				
	2004		2005		Değişim (%)	2004		2005		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
OECD Ülkeleri	40.518,5	64,1	44.334,0	60,4	9,4	59.649,5	61,2	66.012,5	56,6	10,7
EFTA Ülkeleri	666,6	1,1	820,8	1,1	23,1	3.911,4	4,0	4.438,1	3,8	13,5
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	6.779,0	10,7	8.611,9	11,7	27,0	15.368,1	15,8	20.424,9	17,5	32,9
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	2.206,3	3,5	2.661,8	3,6	20,6	3.218,0	3,3	5.104,3	4,4	58,6
Bağımsız Devletler Topluluğu	3.961,6	6,3	5.051,2	6,9	27,5	12.926,9	13,3	17.196,8	14,8	33,0
Türk Cumhuriyetleri	1.194,3	1,9	1.408,2	1,9	17,9	753,5	0,8	1.263,9	1,1	67,7
İslam Konferansı Teşkilatı	10.214,3	16,2	13.033,6	17,8	27,6	10.630,6	10,9	14.440,6	12,4	35,8

Kaynak: TÜİK

2005 yılında Avrupa Birliği ülkelerinden yapılan ithalat % 8,1, diğer ülkelerden yapılan ithalat % 29,9 artarken, Türkiye Serbest Bölgelerinden yapılan ithalat % 6,6 düşmüştür. Toplam 116.537,1 milyon dolarlık ithalatın 49.144,2 milyon dolarlık kısmı Avrupa Birliği ülkelerinden, 758,3 milyon dolarlık kısmı Türkiye Serbest Bölgelerinden, 66.634,6 milyon dolarlık kısmı diğer ülkelerden yapılmıştır. Toplam ithalat içinde Avrupa Birliği ülkelerinin payı % 42,2, Türkiye Serbest Bölgelerinin payı % 0,7, diğer ülkelerin payı % 57,2 olmuştur.

Diğer ülkelerden yapılan ithalatın 23.805,7 milyon dolarlık kısmını AB hariç Avrupa ülkelerinden, 6.037,4 milyon dolarlık kısmını Afrika ülkelerinden, 7.813,6 milyon dolarlık kısmını Amerika ülkelerinden, 28.498,4 milyon dolarlık kısmını Asya ülkelerinden, 321,1 milyon dolarlık kısmını Avustralya ve Yeni Zelanda'dan yapılan ithalat oluşturmuştur. Toplam ithalat içinde AB hariç Avrupa ülkelerinin payı % 20,4, Afrika ülkelerinin payı % 5,2, Amerika ülkelerinin payı % 6,7, Asya ülkelerinin payı % 24,5, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın payı % 0,3 olmuştur.

Seçilmiş ülke grupları içinde yer alan OECD ülkelerinden 66.012,5 milyon dolarlık, EFTA ülkelerinden 4.438,1 milyon dolarlık, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden 20.424,9 milyon dolarlık, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden 5.104,3 milyon dolarlık, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden 17.196,8 milyon dolarlık, Türk Cumhuriyetleri'nden 1.263,9 milyon dolarlık, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerinden 14.440,6 milyon dolarlık ithalat yapılmıştır. Toplam ithalat içinde OECD ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 56,6, EFTA ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 3,8, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 17,5, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 4,4, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 14,8, Türk Cumhuriyetleri'nden yapılan ithalatın payı % 1,1, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerinden yapılan ithalatın payı da % 12,4 olmuştur.

2005 yılında 189.927 milyon dolarlık dış ticaret hacminin 87.535,3 milyon dolarlık kısmı Avrupa Birliği ülkeleriyle, 3.726 milyon dolarlık kısmı Türkiye Serbest Bölgeleriyle, 98.665,7 milyon dolarlık kısmı diğer ülkelerle yapılmıştır. Toplam dış ticaret hacmi içinde Avrupa Birliği ülkelerinin payı % 46,1, Türkiye Serbest Bölgelerinin payı % 2, diğer ülkelerin payı % 51,9 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 96).

TABLO 96: ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DIŞ TİCARET HACMI

ÜLKE GRUPLARI	2004		2005		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
GENEL TOPLAM	160.707,0	100,0	189.927,0	100,0	18,2
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ	79.894,8	49,7	87.535,3	46,1	9,6
1- Avrupa Birliği Ülkeleri (AB) (15)	74.948,5	46,6	81.261,9	42,8	8,4
2- Avrupa Birliği Ülkeleri (AB) (10)	4.946,3	3,1	6.273,4	3,3	26,8
B- TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	3.375,1	2,1	3.726,0	2,0	10,4
C- DİĞER ÜLKELER	77.437,1	48,2	98.665,7	51,9	27,4
1- Diğer Avrupa (AB Hariç)	25.053,2	15,6	32.598,0	17,2	30,1
2- Afrika Ülkeleri	7.788,5	4,8	9.663,8	5,1	24,1
Kuzey Afrika	5.434,6	3,4	6.745,2	3,6	24,1
Diğer Afrika	2.353,9	1,5	2.918,6	1,5	24,0
3- Amerika Ülkeleri	12.327,9	7,7	13.761,9	7,2	11,6
Kuzey Amerika	10.320,9	6,4	11.079,3	5,8	7,3
Orta Amerika ve Karayipler	542,7	0,3	697,8	0,4	28,6
Güney Amerika	1.464,3	0,9	1.984,8	1,0	35,5
4- Asya Ülkeleri	31.550,6	19,6	41.684,2	21,9	32,1
Yakın ve Orta Doğu	13.506,1	8,4	18.121,7	9,5	34,2
Diğer Asya	18.044,5	11,2	23.562,5	12,4	30,6
5- Avustralya ve Yeni Zelanda	566,1	0,4	591,9	0,3	4,6
6- Diğer Ülkeler	150,8	0,1	365,9	0,2	142,6

Kaynak: TÜİK

Diğer ülkelerden AB hariç Avrupa ülkeleriyle 32.598 milyon dolarlık, Afrika ülkeleriyle 9.663,8 milyon dolarlık, Amerika ülkeleriyle 13.761,9 milyon dolarlık, Asya ülkeleriyle 41.684,2 milyon dolarlık, Avustralya ve Yeni Zelanda'yla 591,9 milyon dolarlık dış ticaret yapılmıştır. Bu ülke gruplarının toplam dış ticaret hacmi içindeki payları sırasıyla % 17,2, % 5,1, % 7,2, % 21,9 ve % 0,3 olmuştur.

Seçilmiş ülke gruplarından OECD ülkeleriyle 110.346,5 milyon dolarlık, EFTA ülkeleriyle 5.258,9 milyon dolarlık, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkeleriyle 29.036,8 milyon dolarlık, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkeleriyle 7.766,1 milyon dolarlık, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleriyle 22.248 milyon dolarlık, Türk Cumhuriyetleriyle 2.672,1 milyon dolarlık, İslam Konferansı Teşkilatı ülkeleriyle 27.474,2 milyon dolarlık dış ticaret gerçekleştirilmiştir. Bu ülke gruplarının toplam dış ticaret hacmi içindeki payları sırasıyla % 58,1, % 2,8, % 15,3, % 4,1, % 11,7, % 1,4 ve % 14,5 olmuştur (Tablo 97).

TABLO 97: SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DIŞ TİCARET HACMI

ÜLKE GRUPLARI	(Milyon \$)				
	2004		2005		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
OECD Ülkeleri	100.168,0	62,3	110.346,5	58,1	10,2
EFTA Ülkeleri	4.578,0	2,8	5.258,9	2,8	14,9
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	22.147,1	13,8	29.036,8	15,3	31,1
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	5.424,3	3,4	7.766,1	4,1	43,2
Bağımsız Devletler Topluluğu	16.888,5	10,5	22.248,0	11,7	31,7
Türk Cumhuriyetleri	1.947,8	1,2	2.672,1	1,4	37,2
İslam Konferansı Teşkilatı	20.844,9	13,0	27.474,2	14,5	31,8

Kaynak: TÜİK

İhracat değerleri itibarıyla ülkeler arasında yapılan sıralamada 9.452,5 milyon dolar ile (% 12,9) Almanya ilk sırada yer alırken, 5.916,8 milyon dolar ile (% 8,1) İngiltere ikinci, 5.615,7 milyon dolar ile (% 7,7) İtalya üçüncü sırada yer almıştır. En çok ihracat yapılan 10 ülke içinde 2004 yılına göre en yüksek oranlı ihracat artışı % 50,7 ile Irak, % 44,4 ile Romanya ve % 27,8 ile Rusya Federasyonu'na yapılan ihracatta gerçekleşmiştir (Tablo 98).

TABLO 98: EN ÇOK İHRACAT YAPILAN ON ÜLKE (2005 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Ülkeler	(Milyon \$)				
	2004		2005		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Almanya	8.745,3	13,8	9.452,5	12,9	8,1
İngiltere	5.544,3	8,8	5.916,8	8,1	6,7
İtalya	4.648,5	7,4	5.615,7	7,7	20,8
ABD	4.860,0	7,7	4.898,9	6,7	0,8
Fransa	3.668,4	5,8	3.805,5	5,2	3,7
İspanya	2.619,8	4,1	3.010,1	4,1	14,9
Irak	1.820,8	2,9	2.743,6	3,7	50,7
Hollanda	2.138,0	3,4	2.468,5	3,4	15,5
Rusya Federasyonu	1.859,2	2,9	2.375,5	3,2	27,8
Romanya	1.235,5	2,0	1.784,4	2,4	44,4

Kaynak: TÜİK

İthalatta ise yine Almanya 13.617,5 milyon dolar ile (% 11,7) ilk sırada yer alırken, Rusya Federasyonu 12.866,6 milyon dolar ile (% 11) ikinci, İtalya 7.557,8 milyon dolar ile (% 6,5) üçüncü sırada yer almıştır. En çok ithalat yapılan 10 ülke içinde 2004 yılına göre en yüksek oranlı ithalat artışı % 53,4 ile Çin, % 42,4 ile Rusya Federasyonu ve % 35,2 ile Güney Kore'den yapılan ithalatta görülmüştür (Tablo 99).

TABLO 99: EN ÇOK İTHALAT YAPILAN ON ÜLKE (2005 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Ülkeler	2004		2005		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Almanya	12.515,7	12,8	13.617,5	11,7	8,8
Rusya Federasyonu	9.033,1	9,3	12.866,6	11,0	42,4
İtalya	6.865,8	7,0	7.557,8	6,5	10,1
Çin	4.476,1	4,6	6.865,7	5,9	53,4
Fransa	6.201,3	6,4	5.883,2	5,0	-5,1
ABD	4.745,2	4,9	5.371,4	4,6	13,2
İngiltere	4.317,1	4,4	4.690,0	4,0	8,6
İsviçre	3.404,5	3,5	4.053,6	3,5	19,1
İspanya	3.253,7	3,3	3.549,3	3,0	9,1
Güney Kore	2.572,5	2,6	3.478,6	3,0	35,2

Kaynak: TÜİK

2. Döviz Kurları

20 Aralık 2004 tarihinde açıklanan 2005 yılı kur politikasında, uygulanmakta olan dalgalı kur rejiminde Merkez Bankası'nın herhangi bir kur hedefi bulunmadığı, döviz kurlarının arz ve talep koşullarınca belirlendiği, ancak kurlarda her iki yönde oluşabilecek aşırı oynaklık durumunda Merkez Bankası'nın piyasaya doğrudan alış yada satış yönünde müdahale edebileceği belirtilmiştir.

Ayrıca döviz arzının döviz talebine göre giderek arttığı dönemlerde, döviz rezervlerini ılımlı bir biçimde artırmak amacıyla döviz piyasasındaki arz ve talep koşullarını mümkün olduğunca en düşük düzeyde etkileyecek şekilde kuralları önceden açıklanan döviz alım ihaleleri gerçekleştirdiği ifade edilmiştir. Bu ilke doğrultusunda bir adım daha atılarak 2005 yılında döviz alım ihalelerinin döviz piyasasına olan etkisini en aza indirebilmek amacıyla, döviz likiditesinde olağanüstü farklılaşmalar görülmedikçe değiştirilmeyeceği belirtilen yıllık döviz alım programı açıklanmıştır.

Bu programa göre, günlük ihale tutarı 15 milyon dolar olarak belirlenmiş ve ihalede kazanan kuruluşlara ihalede gerçekleşen ortalama fiyat üzerinden 30 milyon dolara kadar ek satım opsiyonu tanınmıştır. Böylece Merkez Bankası tarafından 15 milyon doları ihale, 30 milyon doları opsiyon hakkı kullanımlarıyla olmak üzere günlük en fazla 45 milyon dolarlık alım gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Döviz alım ihalelerine, büyük bir dışsal şok yada öngörülemez olağanüstü gelişmeler nedeniyle döviz piyasasında derinliğin kaybolması, buna bağlı olarak döviz fiyatlarında ortaya çıkabilecek aşırı oynaklık ve sağlıksız fiyat oluşumlarının gözlenmesi halinde önceden kamuoyuna duyurmak suretiyle geçici olarak ara verileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak döviz kurlarının yine piyasada arz ve talep koşulları tarafından belirleneceği ifade edilmiştir. Yıl içinde uygulamalar bu ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür.

Merkez Bankası 2005 yılında düzenli döviz alım ihaleleriyle 525,7 milyon doları Ocak, 569,1 milyon doları Şubat, 690,3 milyon doları Mart, 604,6 milyon doları Nisan, 468 milyon doları Mayıs, 764,3 milyon doları Haziran, 777,2 milyon doları Temmuz, 625,7 milyon doları Ağustos, 773,8 milyon doları Eylül, 512,5 milyon doları Ekim, 538,7 milyon doları Kasım, 592,7 milyon doları Aralık ayında olmak üzere toplam 7.442,6 milyon dolarlık döviz alımı gerçekleştirmiştir.

2005 yılında Merkez Bankası ayrıca döviz kurlarında oluşan yada oluşması beklenen aşırı dalgalanmayı önlemeye yönelik olarak döviz piyasasına altı defa doğrudan alım müdahalesinde bulunmuştur. 27 Ocak 2005 tarihinde 1.347 milyon dolarlık, 9 Mart 2005 tarihinde 2.361 milyon dolarlık, 3 Haziran 2005 tarihinde 2.056 milyon dolarlık, 22 Temmuz 2005 tarihinde 2.366 milyon dolarlık, 4 Ekim 2005 tarihinde 3.271 milyon dolarlık, 18 Kasım 2005 tarihinde 3.164 milyon dolarlık olmak üzere toplam 14.565 milyon dolarlık doğrudan döviz alımı yapmıştır.

Böylece Merkez Bankası 2005 yılı içinde düzenli döviz alım ihaleleri ve doğrudan döviz alımları yoluyla piyasadan 22.007,6 milyon dolar tutarında döviz çekmiştir.

2005 yılında sıkı maliye ve para politikası uygulamaları ve enflasyonla mücadelede sağlanan başarının devam etmesi, Uluslararası Para Fonu ile yeni stand-by düzenlemesi yapılması, Avrupa Birliği ile ilişkilerde yaşanan gelişmeler, yerleşiklerin yurtiçi portföy tercihlerini yerli para lehine değiştirmesi, ekonomiye giriş yapan yabancı kaynaklı sermayedeki artış ve euro/dolar paritesindeki gelişmeler kurları etkileyen en önemli unsurlar olmuştur. Döviz kurları yıl genelinde nominal ve reel olarak değer kaybetmiştir.

2005 yılında yıllık ortalama değerlere göre nominal olarak ABD Doları % 5,7'lik düşüşle 1,34105 YTL'ye, İngiliz Paundu % 6,3'lük düşüşle 2,44025 YTL'ye, Japon Yeni % 7,1'lik düşüşle 1,21837 YTL'ye, Euro % 5,5'lik düşüşle 1,67043 YTL'ye gerilemiştir (Tablo 100).

TABLO 100: DÖVİZ KURLARI (Döviz Alış Kuru, Yıllık Ortalama)

Yıllar	ABD		İngiliz		Japon		Euro	
	Doları	Değişim (%)	Paundu	Değişim (%)	Yeni	Değişim (%)	Euro	Değişim (%)
1999	0,41682	-	0,67422	-	0,36930	-	0,44320	-
2000	0,62346	49,6	0,94223	39,8	0,57769	56,4	0,57410	29,5
2001	1,22233	96,1	1,75713	86,5	1,00150	73,4	1,09134	90,1
2002	1,50412	23,1	2,26527	28,9	1,20484	20,3	1,42727	30,8
2003	1,49671	-0,5	2,44121	7,8	1,28873	7,0	1,68771	18,2
2004	1,42184	-5,0	2,60320	6,6	1,31179	1,8	1,76712	4,7
2005	1,34105	-5,7	2,44025	-6,3	1,21837	-7,1	1,67043	-5,5

Kaynak: TCMB

ABD Doları nominal olarak % 5,7, reel olarak % 10,9, Euro nominal olarak % 5,5, reel olarak % 10,7 değer kaybetmiştir (Tablo 101).

TABLO 101: DÖVİZ KURLARI (Döviz Alış Kuru, Aylık Ortalama)

Yıllar	Aylar	ABD Doları	Euro	ÜFE		Nominal Değişim		Reel Değişim	
		(\$)	(€)	2003=100	Değişim	\$	€	\$	€
2004	Ocak	1,34342	1,69622	107,17	3,8	-6,0	-3,2	-9,4	-6,7
	Şubat	1,32383	1,67735	107,40	0,2	-1,5	-1,1	-1,7	-1,3
	Mart	1,31586	1,61546	108,03	0,6	-0,6	-3,7	-1,2	-4,3
	Nisan	1,35137	1,62348	110,49	2,3	2,7	0,5	0,4	-1,7
	Mayıs	1,50134	1,80155	115,50	4,5	11,1	11,0	6,3	6,2
	Haziran	1,48875	1,80775	116,43	0,8	-0,8	0,3	-1,6	-0,5
	Temmuz	1,44824	1,77742	115,56	-0,7	-2,7	-1,7	-2,0	-0,9
	Ağustos	1,46737	1,78805	116,69	1,0	1,3	0,6	0,3	-0,4
	Eylül	1,49834	1,82860	117,53	0,7	2,1	2,3	1,4	1,5
	Ekim	1,48478	1,85013	120,43	2,5	-0,9	1,2	-3,3	-1,3
	Kasım	1,44542	1,87354	120,43	0,0	-2,7	1,3	-2,7	1,3
	Aralık	1,39334	1,86593	119,13	-1,1	-3,6	-0,4	-2,6	0,7
Yıllık	1,42184	1,76712	114,57	14,6	-5,0	4,7	-17,1	-8,6	
2005	Ocak	1,35004	1,77874	118,64	-0,4	-3,1	-4,7	-2,7	-4,3
	Şubat	1,31016	1,70398	118,77	0,1	-3,0	-4,2	-3,1	-4,3
	Mart	1,30496	1,72190	120,27	1,3	-0,4	1,1	-1,6	-0,2
	Nisan	1,35351	1,75201	121,72	1,2	3,7	1,7	2,5	0,5
	Mayıs	1,36505	1,73756	121,96	0,2	0,9	-0,8	0,7	-1,0
	Haziran	1,35468	1,65011	121,38	-0,5	-0,8	-5,0	-0,3	-4,6
	Temmuz	1,33273	1,60505	120,48	-0,7	-1,6	-2,7	-0,9	-2,0
	Ağustos	1,33663	1,64355	121,73	1,0	0,3	2,4	-0,7	1,3
	Eylül	1,33421	1,63645	122,68	0,8	-0,2	-0,4	-1,0	-1,2
	Ekim	1,35120	1,62422	123,52	0,7	1,3	-0,7	0,6	-1,4
	Kasım	1,35369	1,59550	122,35	-0,9	0,2	-1,8	1,1	-0,8
	Aralık	1,34571	1,59610	122,30	0,0	-0,6	0,0	-0,5	0,1
Yıllık	1,34105	1,67043	121,32	5,9	-5,7	-5,5	-10,9	-10,7	

Kaynak: TCMB, TÜİK

3. Ödemeler Dengesi

2005 yılında cari işlemler açığı 2004 yılına göre % 48 artarak 15.604 milyon dolardan 23.091 milyon dolara yükselmiştir. Cari işlemler açığındaki bu olumsuz gelişmede, hizmetler dengesindeki iyileşmeye rağmen dış ticaret açığındaki yüksek oranlı artış belirleyici olmuştur. Güçlü sermaye girişleri cari açığın finansmanına büyük ölçüde katkıda bulunmuştur (Tablo 102).

TABLO 102: ÖDEMELER DENGESİ

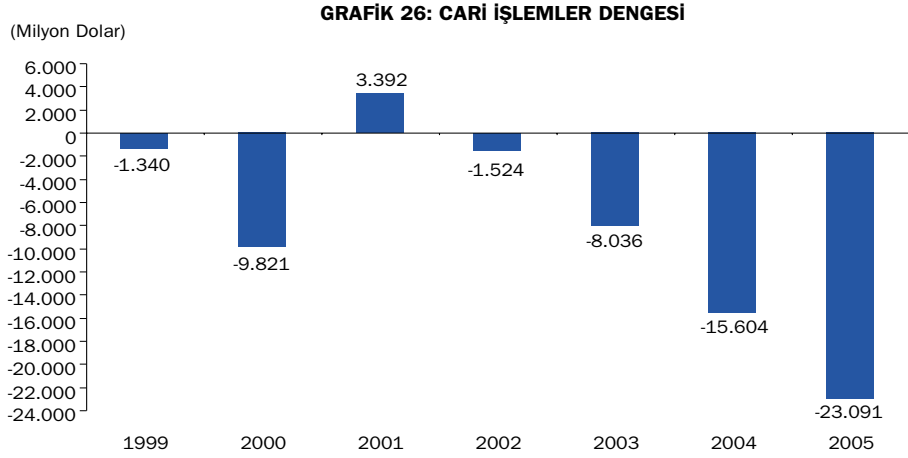
	(Milyon \$)						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
CARI İŞLEMLER HESABI	-1.340	-9.821	3.392	-1.524	-8.036	-15.604	-23.091
ihracat f.o.b.	28.842	30.721	34.373	40.124	51.206	67.047	76.863
ithalat f.o.b.	-39.027	-52.680	-38.106	-47.407	-65.216	-90.925	-109.642
Mal Dengesi	-10.185	-21.959	-3.733	-7.283	-14.010	-23.878	-32.779
Hizmet Gelirleri	16.359	19.454	15.199	14.025	17.945	22.928	25.846
(Turizm Geliri)	5.203	7.636	8.090	8.479	13.203	15.888	18.152
Hizmet Giderleri	-8.868	-8.088	-6.067	-6.146	-7.441	-10.144	-11.882
(Turizm Gideri)	-1.471	-1.713	-1.738	-1.880	-2.113	-2.524	-2.872
Mal ve Hizmet Dengesi	-2.694	-10.593	5.399	596	-3.506	-11.094	-18.815
Yatırım Gelirleri	2.350	2.836	2.753	2.486	2.246	2.651	3.684
(Faiz Geliri)	1.074	1.168	1.139	784	634	697	1.005
Yatırım Giderleri	-5.887	-6.838	-7.753	-7.042	-7.803	-8.288	-9.428
(Faiz Gideri)	-4.533	-4.825	-5.497	-4.416	-4.579	-4.343	-5.006
Mal, Hizmet ve Yatırım Geliri Dengesi	-6.231	-14.595	399	-3.960	-9.063	-16.731	-24.559
Cari Transferler	4.891	4.774	2.993	2.436	1.027	1.127	1.468
(işçi Gelirleri)	4.529	4.560	2.786	1.936	729	804	851
SERMAYE HESABI							
FİNANS HESABI	4.829	9.584	-14.557	1.194	7.192	17.678	43.845
Yurtdışında Doğrudan Yatırım	-645	-870	-497	-175	-499	-859	-1.048
Yurtiçinde Doğrudan Yatırım	783	982	3.352	1.137	1.752	2.837	9.686
Portföy Hesabı-Varlıklar	-759	-593	-788	-2.096	-1.386	-1.388	-1.233
Portföy Hesabı-Yükümlülükler	4.188	1.615	-3.727	1.503	3.851	9.411	14.670
Hisse Senetleri	428	489	-79	-16	905	1.427	5.669
Borç Senetleri	3.760	1.126	-3.648	1.519	2.946	7.984	9.001
Diğer Yatırımlar-Varlıklar	-2.304	-1.939	-601	-777	-986	-6.955	243
Merkez Bankası	-98	1	-39	-30	-28	-24	-16
Bankalar	-1.839	-1.574	233	643	348	-5.324	-203
Diğer Sektörler	-367	-366	-795	-1.390	-1.306	-1.607	462
Diğer Yatırımlar-Yükümlülükler	3.566	10.389	-12.296	1.602	4.460	14.632	21.527
Merkez Bankası	-231	619	735	1.336	497	-209	-787
Genel Hükümet	-1.932	117	-1.977	-669	-2.194	-1.163	-2.165
Bankalar	2.655	3.736	-9.644	-2.016	2.846	6.564	10.392
Diğer Sektörler	3.074	5.917	-1.410	2.951	3.311	9.440	14.087
Cari, Sermaye ve Finansal Hesaplar	3.489	-237	-11.165	-330	-844	2.074	20.754
NET HATA VE NOKSAN	1.717	-2.760	-1.759	118	4.941	2.268	2.446
GENEL DENGE	5.206	-2.997	-12.924	-212	4.097	4.342	23.200
REZERV VARLIKLAR (1)	-5.206	2.997	12.924	212	-4.097	-4.342	-23.200
Resmi Rezervler	-5.726	-354	2.694	-6.153	-4.047	-824	-17.847
Uluslararası Para Fonu Kredileri	520	3.351	10.230	6.365	-50	-3.518	-5.353
Ödemeler Dengesi Finansmanı							

Kaynak: TCMB

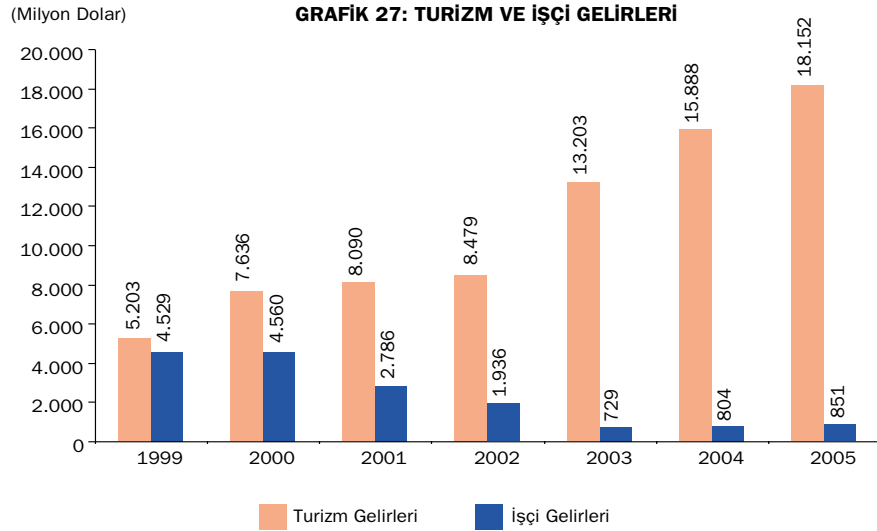
(1): Eski sunumdaki karşılık kalemleri Rezerv Varlıklar kalemine dahil edilmiştir.

Yeni Türk Lirası'nın güçlü konumunu sürdürmesi, ara malı ithalatındaki artışlar ve ham petrol fiyatlarındaki yükselmenin etkisiyle ithalat artışının ihracat

artışından yüksek oranda gerçekleşmesi, 2005 yılında da dış ticaret açığını olumsuz yönde etkilemeye devam etmiştir. Ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle 2004 yılında 23.878 milyon dolar olan dış ticaret açığı, 2005 yılında % 37,3 artarak 32.779 milyon dolara yükselmiştir. Hizmetler hesabı fazlası turizm gelirlerindeki artışın etkisiyle 2004 yılına göre % 9,2 artarak 13.964 milyon dolar olmuştur. Faiz gelirlerindeki artışa rağmen yatırım hesabı açığı % 1,9 artarak 5.744 milyon dolara yükselmiştir. Cari transferler % 30,3 artarak 1.468 milyon dolara ulaşmıştır.

2005 yılında turizm gelirleri % 14,2'lik artışla 18.152 milyon dolara, faiz gelirleri de % 44,2'lik artışla 1.005 milyon dolara yükselmiştir. Turizm giderleri % 13,8'lik artışla 2.872 milyon dolar, faiz giderleri % 15,3'lük artışla 5.006 milyon dolar olmuştur. İşçi gelirleri % 5,8 artarak 851 milyon dolara yükselmiştir.

2004 yılında 17.678 milyon dolar olan net sermaye girişi, 2005 yılında 43.845 milyon dolara yükselmiştir. Doğrudan yatırımlarda (net) 8.638 milyon

dolar, portföy yatırımlarında (net) 13.437 milyon dolar, diğer yatırımlarda (net) 21.770 milyon dolar giriş olmuştur.

2004 yılında 824 milyon dolar artan resmi rezervler 2005 yılında 17.847 milyon dolar artmıştır.

Cari işlemler ile net hata ve noksan kalemleri toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı, 2004 yılına göre 7.309 milyon dolar artarak 20.645 milyon dolara yükselmiştir.

4. Dış Borçlar

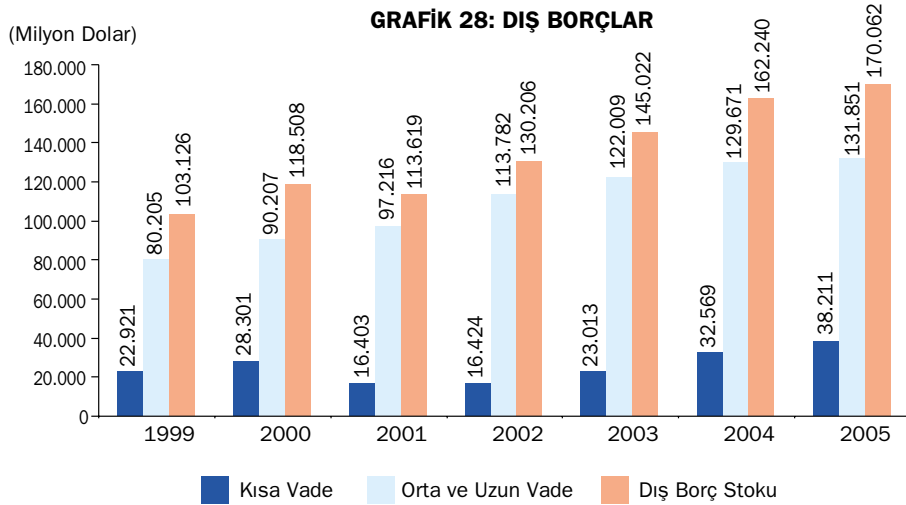
2004 yılında % 11,9 olan dış borç stoku artış hızı 2005 yılında % 4,8'e gerilerken, dış borç stoku 162.240 milyondan 170.062 milyona yükselmiştir. Dış borç stoku artış hızında meydana gelen bu olumlu gelişmeye karşın dış borcun vade yapısında bozulma ortaya çıkmıştır. Orta-uzun vadeli dış borçlar % 1,7 artarken, kısa vadeli dış borçlar % 17,3 artmıştır. Toplam dış borçların 131.851 milyon doları orta-uzun vadeli borçlar, 38.211 milyon doları kısa vadeli dış borçlardan oluşmuştur. Toplam dış borç stoku içinde orta-uzun vadeli borçların payı % 79,9'dan % 77,5'e gerilerken, kısa vadeli borçların payı % 20,1'den % 22,5'e yükselmiştir (Tablo 103).

TABLO 103: DIŞ BORÇ STOKU

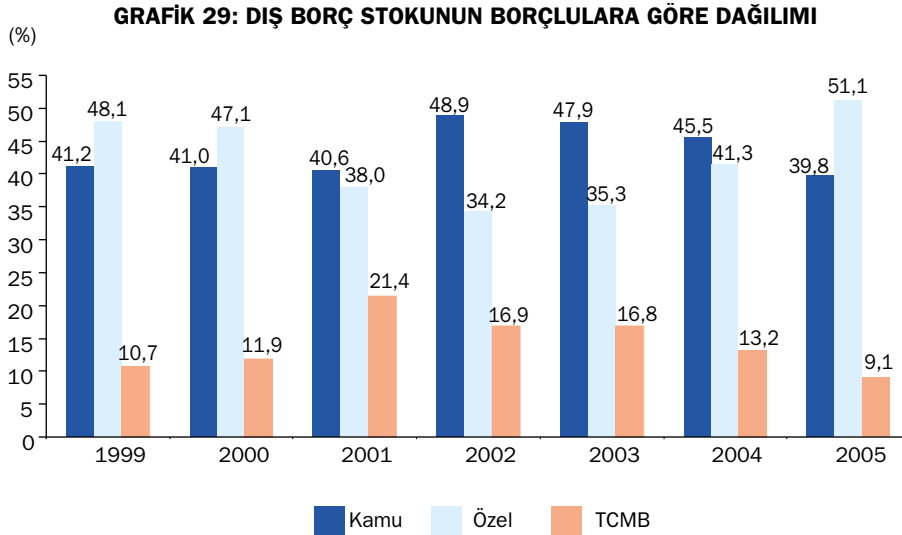
	(Milyon \$)						
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dış Borç Stoku	103.126	118.508	113.619	130.206	145.022	162.240	170.062
Değişim (%)	-	14,9	-4,1	14,6	11,4	11,9	4,8
Orta-Uzun Vade	80.205	90.207	97.216	113.782	122.009	129.671	131.851
Değişim (%)	-	12,5	7,8	17,0	7,2	6,3	1,7
Pay (%)	77,8	76,1	85,6	87,4	84,1	79,9	77,5
Kısa Vade	22.921	28.301	16.403	16.424	23.013	32.569	38.211
Değişim (%)	-	23,5	-42,0	0,1	40,1	41,5	17,3
Pay (%)	22,2	23,9	14,4	12,6	15,9	20,1	22,5
Borçlulara Göre							
Orta-Uzun Vade	80.205	90.207	97.216	113.782	122.009	129.671	131.851
Kamu	42.526	47.626	46.137	63.637	69.515	73.838	67.735
TCMB	10.312	13.429	23.591	20.340	21.504	18.114	12.654
Özel	27.367	29.153	27.488	29.805	30.990	37.720	51.462
Kısa Vade	22.921	28.301	16.403	16.424	23.013	32.569	38.211
Kamu	0	1.000	0	0	0	0	0
TCMB	686	653	752	1.655	2.860	3.287	2.763
Özel	22.235	26.648	15.651	14.769	20.153	29.282	35.448
Kamu Toplam	42.526	48.626	46.137	63.637	69.515	73.838	67.735
Pay (%)	41,2	41,0	40,6	48,9	47,9	45,5	39,8
TCMB Toplam	10.998	14.082	24.343	21.995	24.364	21.401	15.417
Pay (%)	10,7	11,9	21,4	16,9	16,8	13,2	9,1
Özel Toplam	49.602	55.801	43.139	44.574	51.143	67.002	86.910
Pay (%)	48,1	47,1	38,0	34,2	35,3	41,3	51,1

Kaynak: HM

2005 yılında orta ve uzun vadeli borçların 67.735 milyon dolarlık kısmı kamuya, 12.654 milyon dolarlık kısmı Merkez Bankası'na, 51.462 milyon dolarlık kısmı özel kesime aittir. Kısa vadeli borçların 2.763 milyon doları Merkez Bankası'na, 35.448 milyon doları özel sektöre aittir.

Toplam dış borç stoku içinde kamu kesiminin payı % 45,5'den % 39,8'e, TCMB'nin payı % 13,2'den % 9,1'e gerilerken, özel kesimin payı % 41,3'den % 51,1'e yükselmiştir.

5. Yabancı Sermaye Yatırımları

2004 yılında 1.245 milyon dolar olan yabancı sermaye girişi 2005 yılında % 575,4'lük artışla 8.409 milyon dolara yükselirken, 346 milyon dolarlık yabancı sermaye çıkışı olmuştur. Böylece 8.063 milyon dolarlık net sermaye girişi,

243 milyon dolarlık net diğer sermaye çıkışı ve 1.830 milyon dolarlık net gayrimenkul satışı ile birlikte 2005 yılında toplam 9.650 milyon dolar doğrudan yabancı sermaye girişi gerçekleşmiştir (Tablo 104).

TABLO 104: DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (Fili Girişler)

(Milyon \$)

Yıllar	Sermaye						Gayrimenkul Net	Toplam Net
	Sermaye			Diğer Sermaye ⁽¹⁾ Net	Toplam Net			
	Giriş	Çıkış	Net					
1999	813	-30	783	-	783	-	783	
2000	1.707	-725	982	-	982	-	982	
2001	3.374	-22	3.352	-	3.352	-	3.352	
2002	622	-5	617	520	1.137	-	1.137	
2003	745	-8	737	17	754	998	1.752	
2004	1.245	-100	1.145	359	1.504	1.343	2.847	
2005	8.409	-346	8.063	-243	7.820	1.830	9.650	

Kaynak: HM

(1): Yabancı sermayeli firmaların yabancı ortaklarından aldıkları kredi.

2005 yılında yabancı sermayeli şirketlerin yabancı ortaklarından aldıkları kredi miktarları (diğer sermaye) ve gayrimenkul satışları hariç 8.409 milyon dolarlık doğrudan yabancı sermaye girişinin 711 milyon doları (% 8,5) imalat sanayi sektöründe, 7.651 milyon doları (% 91) hizmetler sektöründe, 47 milyon doları (% 0,5) diğer sektörlerde olmuştur (Tablo 105).

TABLO 105: DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE GİRİŞLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

(Milyon \$)

Yıllar	İmalat Sanayi	Hizmetler	Diğer	Genel Toplam
1999	353	447	13	813
2000	932	763	12	1.707
2001	932	2.439	3	3.374
2002	178	442	2	622
2003	536	195	14	745
2004	237	928	80	1.245
2005	711	7.651	47	8.409

Kaynak: HM

Doğrudan (nakit) yabancı sermaye girişlerinin 4.766 milyon dolarlık kısmı (% 56,7) AB ülkeleri, 1.994 milyon dolarlık kısmı (% 23,7) diğer OECD ülkeleri, 1.649 milyon dolarlık kısmı (% 19,6) bunların dışında kalan diğer ülkeler kaynaklı sermayeden oluşmuştur (Tablo 106).

TABLO 106: DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE GİRİŞLERİNİN ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

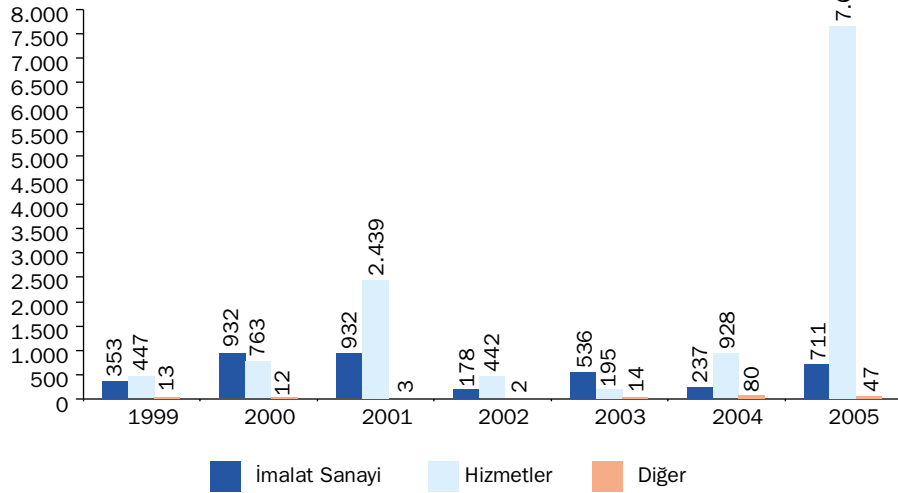
(Milyon \$)

Yıllar	Diğer		Diğer	Genel Toplam
	AB Ülkeleri	OECD Ülkeleri	Ülkeler	
1999	386	258	169	813
2000	1.172	210	325	1.707
2001	2.640	339	395	3.374
2002	455	138	29	622
2003	566	176	3	745
2004	981	210	54	1.245
2005	4.766	1.994	1.649	8.409

Kaynak: HM

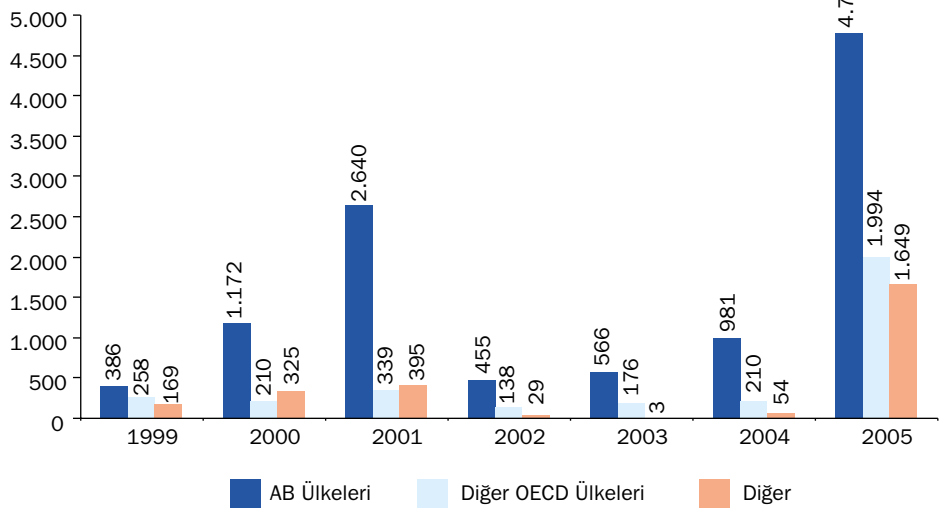
GRAFİK 30: DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE GİRİŞLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

(Milyon Dolar)

GRAFİK 31: DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE GİRİŞLERİNİN ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

(Milyon Dolar)

III. SOSYAL GELİŞMELER

1. Nüfus

22 Ekim 2000 tarihinde yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre Türkiye'nin nüfusu 67.804 bin kişi olarak belirlenmiştir. 1985-1990 döneminde % 2,2 olan yıllık ortalama nüfus artış hızı, 1990-2000 döneminde % 1,8'e gerilerken, 1990 yılında 73 olan nüfus yoğunluğu 2000 yılında 88'e yükselmiştir. 2005 yılında nüfusumuzun 72.065 bin kişi, nüfus yoğunluğunun 94 olduğu tahmin edilmektedir. 2004 yılında % 1,3 olarak tahmin edilen nüfus artış hızının 2005 yılında da aynı düzeyde kalması beklenmektedir (Tablo 107).

TABLO 107: TÜRKİYE TOPLAM NÜFUSU, YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZI VE NÜFUS YOĞUNLUĞU

Yıl	Nüfus (Bin Kişi)	Yıllık Nüfus Artış		Nüfus Yoğunluğu (Kişi/km ²)
		Hızı (%)	Yüzölçümü (km ²)	
1980 ⁽¹⁾	44.737	-	774.815	58
1985 ⁽¹⁾	50.664	2,5	774.815	65
1990 ⁽¹⁾	56.473	2,2	774.815	73
2000 ⁽¹⁾⁽³⁾	67.804	1,8	769.604	88
2000 ⁽²⁾⁽³⁾	67.420	-	-	-
2001 ⁽²⁾⁽³⁾	68.365	1,4	769.604	89
2002 ⁽²⁾⁽³⁾	69.302	1,4	769.604	90
2003 ⁽²⁾⁽³⁾	70.231	1,3	769.604	91
2004 ⁽²⁾⁽³⁾	71.152	1,3	769.604	92
2005 ⁽²⁾⁽³⁾	72.065	1,3	769.604	94

Kaynak: TÜİK

(1): Genel nüfus sayımı sonuçlarıdır.

(2): Yıl ortası nüfus tahminidir.

(3): Yüzölçümüne göller dahil değildir.

Ülkemizde 1985 yılında yapılan genel nüfus sayımında ilk defa şehir nüfusunun köy nüfusundan fazla olduğu görülmüştür. 2000 yılı genel nüfus sayımında toplam nüfusun % 64,9'unun şehirlerde, % 35,1'inin de köylerde yaşa-

diği tespit edilmiştir. 1990-2000 döneminde şehir nüfusu yılda % 2,8 artarken, köy nüfusunun artış oranı % 0,3 düzeyinde kalmıştır.

2005 yılında toplam nüfusun % 67,4'ünün şehirlerde, % 32,6'sının da köylerde yaşadığı tahmin edilmektedir. Bir önceki yıla göre şehir nüfusunda % 2,1 artış olurken köy nüfusunda % 0,3 düşüş olmuştur. Kentlerdeki nüfus artışından kaynaklanan altyapı, sosyal hizmet, çevre ve istihdam sorunları giderek ağırlaşmaktadır (Tablo 108).

TABLO 108: ŞEHİR-KÖY NÜFUSLARI VE YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZLARI

(Bin Kişi)

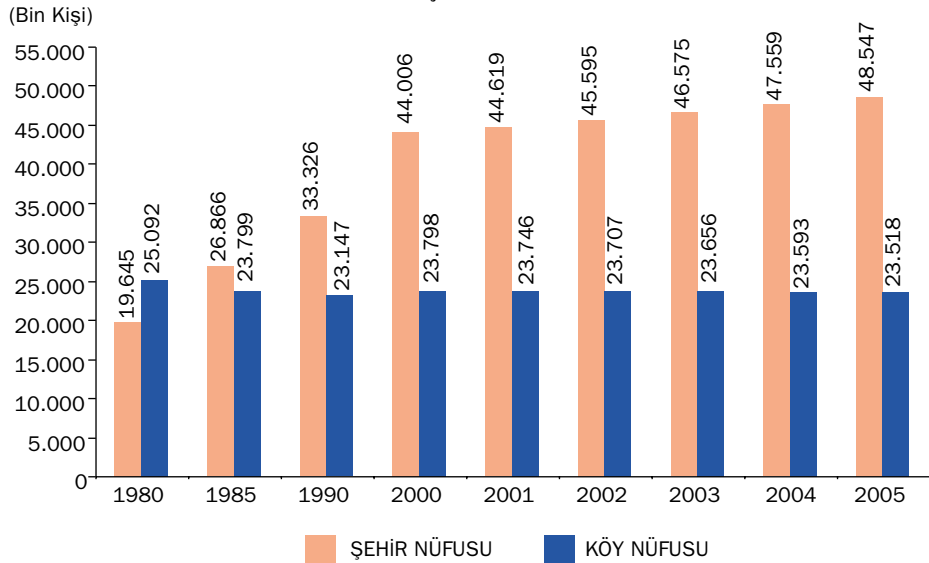
Yıl	Toplam Nüfus	Şehir			Köy		
		Nüfus	Şehir Nüfusu	Yıllık Artış	Nüfus	Köy Nüfusu	Yıllık Artış
			Oranı (%)	Hızı (%)		Oranı (%)	Hızı (%)
1980 (1)	44.737	19.645	43,9	-	25.092	56,1	-
1985 (1)	50.664	26.866	53,0	6,3	23.799	47,0	-1,1
1990 (1)	56.473	33.326	59,0	4,3	23.147	41,0	-0,6
2000 (1)	67.804	44.006	64,9	2,8	23.798	35,1	0,3
2000 (2)	67.420	43.647	-	-	23.773	-	-
2001 (2)	68.365	44.619	65,3	2,2	23.746	34,7	-0,1
2002 (2)	69.302	45.595	65,8	2,2	23.707	34,2	-0,2
2003 (2)	70.231	46.575	66,3	2,1	23.656	33,7	-0,2
2004 (2)	71.152	47.559	66,8	2,1	23.593	33,2	-0,3
2005 (2)	72.065	48.547	67,4	2,1	23.518	32,6	-0,3

Kaynak: TÜİK

(1): Genel nüfus sayımı sonuçlarıdır.

(2): Yıl ortası nüfus tahminidir.

GRAFİK 32: ŞEHİR VE KÖY NÜFUSLARI

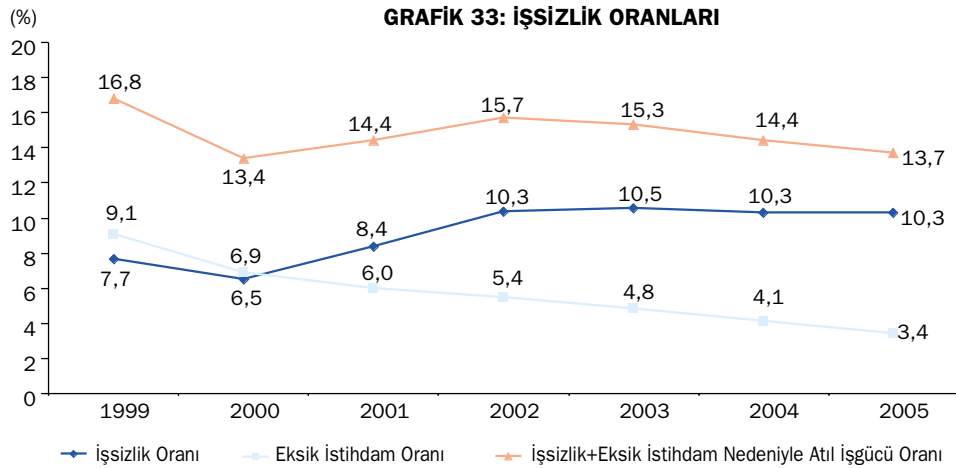
2. İstihdam

2004 yılında 24.289 bin kişi olan işgücü 2005 yılında % 1,1'lik artışla 24.565 bin kişiye yükselmiştir. Ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler istihdama yeterince yansımaya da istihdam edilenlerin sayısı % 1,2'lik artışla 21.791 bin kişiden 22.046 bin kişiye yükselmiştir. İşsiz sayısı % 0,9'luk artışla 2.498 bin kişiden 2.520 bin kişiye yükselmiştir. 2004 yılında % 10,3 olan işsizlik oranı, 2005 yılında da aynı düzeyde kalmış, eksik istihdam oranı % 4,1'den % 3,4'e gerilemiş, böylece işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl işgücü oranı 0,7 puanlık düşüşle % 13,7 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 109).

TABLO 109: YURTIÇİ İŞGÜCÜ PİYASASI

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
İşgücü	23.878	23.078	23.491	23.818	23.640	24.289	24.565
İstihdam	22.048	21.581	21.524	21.354	21.147	21.791	22.046
İşsiz Sayısı	1.830	1.497	1.967	2.464	2.493	2.498	2.520
İşsizlik Oranı (%)	7,7	6,5	8,4	10,3	10,5	10,3	10,3
Eksik İstihdam	2.164	1.591	1.404	1.297	1.143	997	845
Eksik İstihdam Oranı (%)	9,1	6,9	6,0	5,4	4,8	4,1	3,4
İşsizlik + Eksik İstihdam							
Nedeniyle Atıl İşgücü Oranı (%)	16,8	13,4	14,4	15,7	15,3	14,4	13,7

Kaynak: TÜİK, DPT

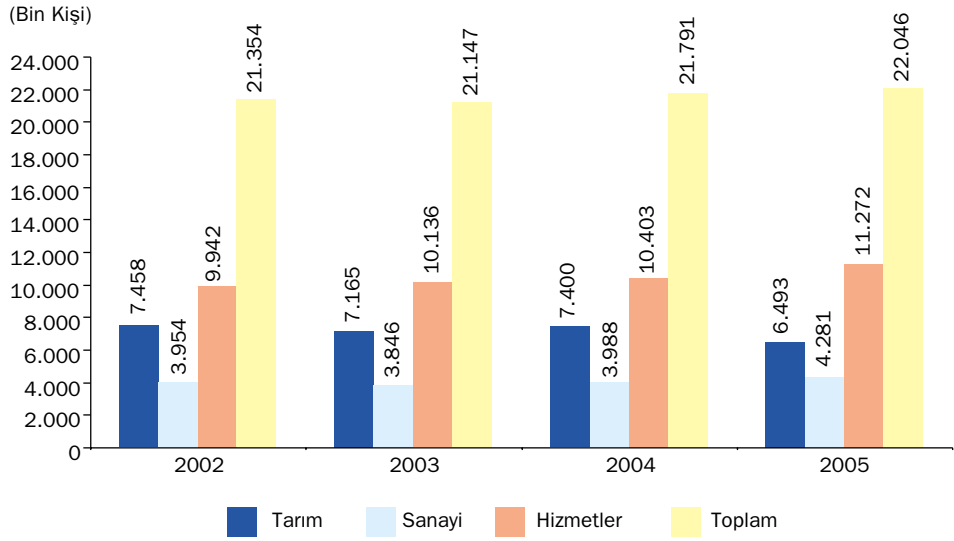

2005 yılında 2004 yılına göre tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 12,3'lük düşüşle 6.493 bin kişiye gerilerken, sanayi sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 7,3'lük artışla 4.281 bin kişiye, hizmetler sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 8,4'lük artışla 11.272 bin kişiye yükselmiştir. Toplam istihdam içinde tarım sektörünün payı % 29,5, sanayi sektörünün payı % 19,4, hizmetler sektörünün payı % 51,1 olmuştur (Tablo 110).

TABLO 110: İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI

Sektörler					(15+Yaş, Bin Kişi)			
	2002	2003	2004	2005	Pay (%)			
Tarım	7.458	7.165	7.400	6.493	34,9	33,9	34,0	29,5
Sanayi	3.954	3.846	3.988	4.281	18,5	18,2	18,3	19,4
Hizmetler	9.942	10.136	10.403	11.272	46,6	47,9	47,7	51,1
Toplam	21.354	21.147	21.791	22.046	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK, DPT

GRAFİK 34: İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (15+Yaş)

3. Çalışma Hayatı

2005 yılı Ocak ayında 4.970.784 olan işçi sayısı Temmuz ayında 5.022.584'e, sendikali işçi sayısı da 2.901.943'den 2.945.929'a yükselmiştir. Buna göre Ocak ayında % 58,4 olan sendikalaşma oranı Temmuz ayında % 58,7 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 111).

2005 yılında 14.388 işyerinde 3.977 sözleşme imzalanmıştır. Toplu iş sözleşmelerinin kapsadığı toplam 587.456 işçinin 382.992'si kamu kesiminde, 204.464'ü özel sektörde çalışmaktadır (Tablo 112).

2005 yılında 1'i kamu kesiminde, 33'ü de özel sektörde olmak üzere toplam 34 grev yapılmıştır. Bu grevlere 437'si kamu kesiminde, 3.092'si özel sektörde olmak üzere toplam 3.529 işçi katılmıştır. Bunun sonucunda 874'ü kamu kesiminde, 175.950'si özel sektörde olmak üzere toplam 176.824 işgünü kaybı olmuştur (Tablo 113).

TABLO 111: İŞÇİ SAYISI VE SENDİKALAŞMA ORANLARI

Yayım Dönemi	Toplam	Sendikalı İşçi	Sendikalaşma
	İşçi Sayısı	Sayısı	Oranı (%)
Ocak 1999	4.350.016	2.987.975	68,7
Temmuz 1999	4.381.039	3.037.172	69,3
Ocak 2000	4.508.529	3.086.302	68,5
Temmuz 2000	4.521.081	2.468.591	54,6
Ocak 2001	4.537.544	2.580.927	56,9
Temmuz 2001	4.562.454	2.609.672	57,2
Ocak 2002	4.564.164	2.648.847	58,0
Temmuz 2002	4.572.841	2.680.966	58,6
Ocak 2003	4.686.618	2.717.326	58,0
Temmuz 2003	4.781.958	2.751.670	57,5
Ocak 2004	4.857.792	2.806.927	57,8
Temmuz 2004	4.916.421	2.854.059	58,1
Ocak 2005	4.970.784	2.901.943	58,4
Temmuz 2005	5.022.584	2.945.929	58,7

Kaynak: ÇSGB

TABLO 112: TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİN KAPSADIĞI İŞYERİ VE İŞÇİ SAYISI

Yıllar	Yapılan Sözleşme Sayısı	İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı		
			Kamu	Özel	Toplam
			1999	2.286	12.373
2000	1.646	6.844	103.124	105.471	208.595
2001	4.454	14.211	473.845	301.633	775.478
2002	1.773	7.453	131.852	123.207	255.059
2003	1.607	7.806	391.526	237.714	629.240
2004	1.479	7.913	121.828	203.361	325.189
2005	3.977	14.388	382.992	204.464	587.456

Kaynak: ÇSGB

TABLO 113: GREV UYGULAMALARI

	Uygulanan				Greve Katılan				Kaybolan			
	Grev Sayısı				İşçi Sayısı				İşgünü Sayısı			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Kamu	8	2	1	1	2.735	8	283	437	15.450	184	1.981	874
Özel	19	21	29	33	1.883	1.527	3.274	3.092	28.435	144.588	91.180	175.950
Toplam	27	23	30	34	4.618	1.535	3.557	3.529	43.885	144.772	93.161	176.824

Kaynak: ÇSGB

2005 yılında kamu sektöründe lokavt uygulanmazken, özel sektörde 1 lokavt uygulanmış, 118 işçi lokavta uğramış ve 590 işgünü kaybı olmuştur (Tablo 114).

TABLO 114: LOKAVT UYGULAMALARI

	Uygulanan				Lokavta Uğrayan				Kaybolan			
	Lokavt Sayısı				İşçi Sayısı				İşgünü Sayısı			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Kamu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Özel	-	2	1	1	-	888	801	118	-	110.415	20.826	590
Toplam	-	2	1	1	-	888	801	118	-	110.415	20.826	590

Kaynak: ÇSGB

4. Ücretler

2005 yılında kamu kesiminde toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçi ücretleri (net ele geçen) % 13,3'lük artışla 1.572,56 YTL/aya, işgücü maliyeti % 12,4'lük artışla 2.944,66 YTL/aya yükselmiştir. 2005 yılında reel olarak aylık işçi ücreti % 4,7, işgücü maliyeti % 6,1 artmıştır (Tablo 115).

TABLO 115: TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDAKİ İŞÇİ ÜCRETLERİNDE GELİŞMELER

Yıllar	(YTL/Ay)					
	Net Ele Geçen Ücret	Nominal Artış (%)	Reel Artış ⁽¹⁾ (%)	İşgücü Maliyeti	Nominal Artış (%)	Reel Artış ⁽¹⁾ (%)
KAMU KESİMİ⁽²⁾						
1999	339,75	134,3	42,1	522,54	108,4	36,1
2000	562,82	65,7	6,9	955,61	82,9	20,8
2001	768,67	36,6	-11,5	1.373,37	43,7	-11,1
2002	1.012,40	31,7	-9,2	1.773,21	29,1	-14,0
2003	1.234,21	21,9	-2,7	2.287,87	29,0	2,7
2004	1.387,97	12,5	1,7	2.620,67	14,5	3,1
2005	1.572,56	13,3	4,7	2.944,66	12,4	6,1
ÖZEL KESİM						
1999	250,35	84,0	11,6	406,59	76,4	15,2
2000	391,92	56,5	1,1	698,36	71,8	13,4
2001	482,68	23,2	-20,2	929,30	33,1	-17,7
2002	692,67	43,5	-1,0	1.309,76	40,9	-6,1
2003	864,55	24,8	-0,4	1.607,12	22,7	-2,3
2004	989,05	14,4	3,5	1.865,32	16,1	4,5

Kaynak: Kamu İşveren Sendikaları, TİSK, TÜİK, DPT

(1): Net ele geçen ücretteki reel artışın hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksi, 2005 yılı için 2003 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır. İşgücü maliyetindeki reel artışların hesaplanmasında ise 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yıllık Toptan Eşya Fiyatları Endeksi, 2005 yılı için 2003 temel yıllık Üretici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.

(2): Belediyeler hariçtir.

Kanuni günlük brüt asgari ücret, 1 Ocak 2005-31 Aralık 2005 döneminde 16 yaşını dolduranlar için 16,29 YTL, 16 yaşını doldurmamayanlar için 13,86 YTL olarak belirlenmiştir. Aynı dönemde aylık brüt asgari ücret, 16 yaşını dolduranlar için 488,70 YTL, 16 yaşını doldurmamayanlar için 415,80 YTL olarak belirlenmiştir (Tablo 116).

TABLO 116: YILLAR İTİBARIYLA GÜNLÜK VE AYLIK BRÜT ASGARİ ÜCRETLER

Yürürlük Tarihleri	16 Yaşını Dolduranlar		Değişim (%)	16 Yaşını Doldurmamayanlar		Değişim (%)
	Günlük	Aylık		Günlük	Aylık	
01.01.1999 - 30.06.1999	2,60	78,08	-	2,21	66,36	-
01.07.1999 - 31.12.1999	3,12	93,60	19,9	2,65	79,56	19,9
01.01.2000 - 30.06.2000	3,66	109,80	17,3	3,12	93,60	17,6
01.07.2000 - 31.12.2000	3,96	118,80	8,2	3,38	101,25	8,2
01.01.2001 - 30.06.2001	4,67	139,95	17,8	3,97	118,96	17,5
01.07.2001 - 31.07.2001	4,90	146,95	5,0	4,16	124,92	5,0
01.08.2001 - 31.12.2001	5,60	167,94	14,3	4,76	142,75	14,3
01.01.2002 - 30.06.2002	7,40	222,00	32,2	6,29	188,70	32,2
01.07.2002 - 31.12.2002	8,36	250,88	13,0	7,11	213,21	13,0
01.01.2003 - 31.12.2003	10,20	306,00	22,0	8,55	256,50	20,3
01.01.2004 - 30.06.2004	14,10	423,00	38,2	12,00	360,00	40,4
01.07.2004 - 31.12.2004	14,81	444,15	5,0	12,60	378,00	5,0
01.01.2005 - 31.12.2005	16,29	488,70	10,0	13,86	415,80	10,0

Kaynak: ÇSGB

2005 yılında ortalama memur maaşı (net ele geçen) % 11'lik artışla 778,86 YTL/aya, maaş maliyeti % 11,4'lük artışla 1.141,79 YTL/aya yükselmiştir. Net maaş reel olarak % 2,6 artarken, maaş maliyeti de % 5,2 artmıştır (Tablo 117).

TABLO 117: MEMUR MAAŞLARINDA GELİŞMELER (1)

Yıllar	Net Maaş			Maaş Maliyeti		
	Ortalama Maaş	Nominal Artış (%)	Reel Artış (%) (2)	Ortalama Maaş Maliyeti	Nominal Artış (%)	Reel Artış (%) (3)
1999	159,43	72,4	4,6	229,71	69,5	10,7
2000	218,52	37,1	-11,5	307,08	33,7	-11,7
2001	324,74	48,6	-3,8	447,95	45,9	-9,7
2002	497,85	53,3	5,7	691,16	54,3	2,8
2003	618,32	24,2	-0,9	884,72	28,0	1,9
2004	701,48	13,4	2,6	1.024,72	15,8	4,3
2005	778,86	11,0	2,6	1.141,79	11,4	5,2

Kaynak: MB, TÜİK, DPT

(1): Aile yardımı, olağanüstü hal tazminatı, Kalkınmada Öncelikli Yörelerde ödenen ek tazminat, en yüksek devlet memuru aylığı üzerinden ödenen maktu fazla çalışma ücretleri ve Gelir İdaresi Geliştirme Fonu'ndan yapılan ödemeler hariç, lojman tazminatı dahildir. Tüm sınıfların ağırlıklı ortalaması alınmıştır.

(2): Bir önceki yıla göre reel gelişimi göstermektedir. Reel artışların hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksi, 2005 yılı için 2003 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.

(3): Bir önceki yıla göre reel gelişimi göstermektedir. Reel artışların hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yıllık Toptan Eşya Fiyatları Endeksi, 2005 yılı için 2003 temel yıllık Üretici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.

IV. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE HEDEFLER VE GERÇEKLEŞMELER

2005 yılında büyüme hızının % 5, oniki aylık TÜFE enflasyonunun % 8 olması hedeflenmiştir. Ekonomik büyümeyi sürdürürken enflasyonu daha da aşağıya çekmeye, mali ve parasal disipline devam ederek faiz dışı fazla hedefine ulaşmaya ve borç stokunu azaltmaya yönelik uygulamalara devam edilmiştir. Ekonomik programın kararlılıkla uygulanması ve ekonomide geleceğe ilişkin oluşan güven ve istikrar ortamının devam etmesiyle makro ekonomik göstergelerdeki iyileşme 2005 yılında da sürmüştür.

2005 yılında cari fiyatlarla 480.963 milyon YTL olması öngörülen GSMH, 486.401 milyon YTL olmuştur. Tarım sektöründe % 1,7 küçülme olacağı tahmin edilirken, sanayi sektöründe % 6,5, hizmetler sektöründe de % 5,3 büyüme hedeflenmiştir. Yıl sonunda tarım sektöründe % 5,6, sanayi sektöründe % 6,5, hizmetler sektöründe % 7,6 büyüme olmuştur. GSYİH'da % 4,8, GSMH'da % 5 artış hedeflenmişken, GSYİH'da % 7,4, GSMH'da % 7,6 artış kaydedilmiştir. 2005 yılında 298 milyar dolar olması hedeflenen GSMH 361 milyar dolara yükselmiştir (Tablo 118).

TABLO 118: GSMH VE SEKTÖREL BÜYÜME

(Sabit Üretici Fiyatlarıyla, Yüzde Değişim)

	2005		2006
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
Tarım	-1,7	5,6	1,5
Sanayi	6,5	6,5	5,1
Hizmetler	5,3	7,6	5,7
GSYİH	4,8	7,4	5,0
GSMH	5,0	7,6	5,0
GSMH (Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)	480.963	486.401	541.857 ⁽¹⁾
GSMH (Milyar Dolar)	298	361	382 ⁽¹⁾

Kaynak: TÜİK, DPT
(1): GSYİH değerleri

2006 yılında cari fiyatlarla GSYİH 541.857 milyon YTL'ye yükselirken, tarım sektöründe % 1,5, sanayi sektöründe % 5,1, hizmetler sektöründe % 5,7 büyüme öngörülmüştür. GSYİH ve GSMH'de % 5'lik büyüme hedeflenmiştir. GSYİH'nin 2006 yılında 382 milyar dolar olması öngörülmüştür.

GSYİH içinde 2005 yılında tarım sektörünün payının % 10,9, sanayi sektörünün payının % 30,2, hizmetler sektörünün payının % 58,9 olması öngörülmüştür. Yıl sonunda GSYİH içinde tarım sektörü ve hizmetler sektörünün payı öngörülenden bir miktar yüksek olurken, sanayi sektörünün payı öngörülenden düşük olmuştur. GSYİH'nin % 11,4'ü tarım sektörü, % 29,2'si sanayi sektörü, % 59,4'ü hizmetler sektörüncce gerçekleştirilmiştir (Tablo 119).

TABLO 119: SEKTÖRLERİN GSYİH İÇİNDEKİ PAYLARI

	(Sabit Üretici Fiyatlarıyla, Yüzde Pay)		
	2005		2006
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
Tarım	10,9	11,4	10,8
Sanayi	30,2	29,2	29,4
Hizmetler	58,9	59,4	59,8
GSYİH	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK, DPT

2006 yılında GSYİH içinde tarım sektörünün payının % 10,8, sanayi sektörünün payının % 29,4, hizmetler sektörünün payının % 59,8 olması öngörülmüştür.

2005 yılı için GSMH deflatörü, yıl sonu itibariyle TEFE ve TÜFE artış oranları % 8 olarak hedeflenmiştir. 2005 yılı başında Türkiye İstatistik Kurumu TEFE yerine ÜFE'yi yayınlamaya başlamıştır. Yıl sonunda hedef değerlerin GSMH deflatörü 2,6 puan altında % 5,4, ÜFE artış oranı 5,3 puan altında % 2,7, TÜFE artış oranı da 0,3 puan altında % 7,7 olmuştur (Tablo 120).

TABLO 120: FİYATLAR

	(Yüzde Değişim)		
	2005		2006
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
GSMH Deflatörü	8,0	5,4	6,0
TEFE/ÜFE Yıllık Ortalama ⁽¹⁾	10,3	5,89	-
TEFE/ÜFE Yıl Sonu ⁽¹⁾	8,0	2,66	-
TÜFE Yıllık Ortalama	9,6	8,18	-
TÜFE Yıl Sonu	8,0	7,72	5,0

Kaynak: TÜİK, DPT

(1): 2005 yılı için hedef TEFE, gerçekleşme ÜFE olarak verilmiştir.

2006 yılında GSMH deflatörünün % 6, yıl sonu fiyat artış hızının enflasyon hedeflemesi altında Tüketici Fiyatları Endeksinde % 5 olması hedeflenmiştir.

2005 yılında konsolide bütçe gelirlerinin 126.490 milyon YTL, konsolide bütçe harcamalarının 155.628 milyon YTL olması öngörülmüştür. Yıl sonunda konsolide bütçe gelirleri 134.819 milyon YTL ile hedefin üzerinde, konsolide bütçe harcamaları ise 144.562 milyon YTL ile hedefin altında gerçekleşmiştir. Böylece 29.138 milyon YTL olması hedeflenen konsolide bütçe açığı 9.743 milyon YTL, 27.303 milyon YTL olması hedeflenen faiz dışı bütçe dengesi de 35.936 milyon YTL olmuştur (Tablo 121).

TABLO 121: KONSOLİDE BÜTÇE

	(Milyon YTL)		
	2005		2006
	Bütçe Hedefi	Gerçekleşme	Bütçe Hedefi
GELİRLER	126.490	134.819	160.326
Genel Bütçe Vergi Gelirleri	106.617	106.932	132.199
Genel Bütçe Vergi Dışı Gelirler	17.238	23.198	21.372
HARCAMALAR	155.628	144.562	174.322
Faiz Hariç Harcama	99.188	98.883	128.062
Faiz Harcamaları	56.440	45.680	46.260
BÜTÇE DENGESİ	-29.138	-9.743	-13.996
FAİZ DIŞI DENGE	27.303	35.936	32.264

Kaynak: MB

2006 yılında konsolide bütçe gelirlerinin 160.326 milyon YTL, konsolide bütçe harcamalarının 174.322 milyon YTL olması, böylece bütçe dengesinin 13.996 milyon YTL açık vermesi, faiz dışı dengenin ise 32.264 milyon YTL fazla vermesi öngörülmüştür.

2005 yılında ihracatın bavul ticareti dahil 76 milyar dolar, ithalatın 97,8 milyar dolar, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle dış ticaret açığının 21,8 milyar dolar olması, cari işlemler dengesinin 10,6 milyar dolar açık vermesi, turizm gelirlerinin 18 milyar dolar, işçi gelirlerinin 0,9 milyar dolar olması hedeflenmiştir. Yıl sonunda ihracat (bavul ticareti dahil) 76,9 milyar dolar, ithalat 109,6 milyar dolar, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle dış ticaret açığı 32,8 milyar dolar olurken, cari işlemler dengesi 23,1 milyar dolar açık vermiş, turizm gelirleri 18,2 milyar dolar, işçi gelirleri de 0,9 milyar dolar olmuştur (Tablo 122).

TABLO 122: CARI İŞLEMLER DENGESİ

	(Milyar \$)		
	2005		2006
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
Cari işlemler Dengesi	-10,6	-23,1	-22,0
Dış Ticaret Dengesi	-21,8	-32,8	-34,3
ihracat (FOB) ⁽¹⁾	76,0	76,9	82,6
ithalat (FOB) ⁽²⁾	-97,8	-109,6	-116,9
Hizmetler Dengesi	14,9	14,0	16,8
Turizm Geliri	18,0	18,2	20,4
Yatırım Geliri Dengesi	-5,9	-5,7	-6,0
Doğrudan Yatırımlar (Net)	-0,5	-0,8	-0,6
Portföy Yatırımları (Net)	-1,4	-0,9	-0,9
Diğer Yatırımlar (Net)	-4,1	-4,0	-4,6
Cari Transferler	2,2	1,5	1,5
işçi Geliri	0,9	0,9	0,8

Kaynak: DPT, TCMB

(1): Bavul Ticareti Dahil

(2): Altın İthalatı Dahil

2006 yılında ihracatın bavul ticareti dahil 82,6 milyar dolar, ithalatın ise 116,9 milyar dolar olması hedeflenirken, dış ticaret dengesinin 34,3 milyar dolar, cari işlemler dengesinin 22 milyar dolar açık vereceği tahmin edilmiştir.

2005 yılında doğrudan yabancı yatırımlarda net 0,5 milyar dolarlık, portföy yatırımlarında net 1,4 milyar dolarlık çıkış olması öngörülmüştür. Yıl sonunda doğrudan yabancı yatırımlarda net 0,8 milyar dolar, portföy yatırımlarında net 0,9 milyar dolar çıkış gerçekleşmiştir.

2006 yılında doğrudan yatırımlarda net 0,6 milyar dolar, portföy yatırımlarında da net 0,9 milyar dolar net çıkış olacağı tahmin edilmektedir.

V. EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER

I. EKONOMİK GÖSTERGELER	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA							
Cari Fiyatlarla (Bin YTL)	78.282.967	125.596.129	176.483.953	275.032.366	356.680.888	428.932.343	486.401.032
Cari Fiyatlarla (Milyon Dolar)	185.267	200.002	145.693	180.892	239.235	299.475	360.876
1987 Fiyatlarıyla (Bin YTL)	112.044	119.144	107.783	116.338	123.165	135.308	145.651
Kişi Başına Millî Gelir (\$)	2.879	2.965	2.123	2.598	3.383	4.172	5.008
SAGP'ne Göre Kişi Başına GSYİH (\$)	6.132	6.810	6.131	6.519	6.762	7.561	8.141
Deflatör	55,8	50,9	55,2	44,4	22,5	9,5	5,4
BÜYÜME HIZI (1987 Fiyatlarıyla, %)							
Tarım	-5,0	3,9	-6,5	6,9	-2,5	2,0	5,6
Sanayi	-5,0	6,0	-7,5	9,4	7,8	9,4	6,5
Hizmetler	-4,4	7,2	-5,9	6,0	5,2	8,4	7,6
GSYİH	-4,7	7,4	-7,5	7,9	5,8	8,9	7,4
GSMH	-6,1	6,3	-9,5	7,9	5,9	9,9	7,6
GSYİH-SEKTÖREL DAĞILIM (Cari Üretici Fiyatlarıyla, %)							
Tarım	15,3	14,1	12,1	11,6	11,7	11,2	10,3
Sanayi	23,2	23,3	25,7	25,2	24,7	24,9	25,4
Hizmetler	61,5	62,6	62,2	63,2	63,6	63,9	64,3
ÜRETİM							
Tarım Katma Değeri (1987 Fiyatlarıyla, Milyar TL)	15.369	15.962	14.923	15.948	15.549	15.863	16.756
Sanayi Katma Değeri (1987 Fiyatlarıyla, Milyar TL)	31.814	33.738	31.207	34.142	36.793	40.234	42.840
İmalat Sanayii Üretim Endeksi (1997=100)	95,9	102,1	92,4	102,5	112,0	123,7	129,6
İmalat Sanayii Kapasite Kullanım Oranı (%)	72,4	75,9	70,9	75,4	78,3	81,2	80,3
YATIRIM (Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)							
Sabit Sermaye Yatırımları	17.329	28.574	33.470	47.483	57.425	78.782	98.654
Kamu	5.173	8.602	11.300	17.308	17.289	18.052	24.578
Özel	12.156	19.972	22.170	30.175	40.136	60.730	74.076
ÖDEMELER DENGESİ (Milyon \$)							
Dış Ticaret Dengesi	-10.185	-21.959	-3.733	-7.283	-14.010	-23.878	-32.779
İhracat (FOB)	28.842	30.721	34.373	40.124	51.206	67.047	76.863
İthalat (FOB)	39.027	52.680	38.106	47.407	65.216	90.925	109.642
Cari İşlemler Dengesi	-1.340	-9.821	3.392	-1.524	-8.036	-15.604	-23.091
İşçi Gelirleri	4.529	4.560	2.786	1.936	729	804	851
Turizm Gelirleri	5.203	7.636	8.090	8.479	13.203	15.888	18.152
ULUSLARARASI REZERVLER (Milyon \$)							
	33.757	34.185	30.212	38.066	44.968	53.789	75.066
DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE (Milyon \$)							
Sermaye (Net)	783	982	3.352	617	737	1.145	8.063
Diğer Sermaye (Net) ⁽¹⁾	-	-	-	520	17	359	-243
Gayrimenkul (Net)	-	-	-	-	998	1.343	1.830
Toplam (Net)	783	982	3.352	1.137	1.752	2.847	9.650

(1): Yabancı sermayeli firmaların yabancı ortaklarından aldıkları kredi.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
KAMU FINANSMANI							
Konsolide Bütçe (Bin YTL)							
Gelirler	18.933.065	33.440.143	51.542.970	75.592.324	100.250.427	110.720.859	134.819.231
Giderler	28.084.685	46.705.028	80.579.065	115.682.350	140.454.842	141.020.860	144.562.290
Bütçe Dengesi	-9.151.620	-13.264.885	-29.036.095	-40.090.026	-40.204.415	-30.300.001	-9.743.059
Faiz Dışı Denge	1.569.220	7.174.977	12.026.131	11.780.633	18.404.748	26.188.489	35.936.473
İç Borç Stoku (Milyon YTL)	22.920	36.421	122.157	149.870	194.387	224.483	244.782
Tahviller	19.683	34.363	102.128	112.850	168.974	194.211	226.964
Bonolar	3.237	2.058	20.029	37.020	25.413	30.272	17.818
Dış Borç Stoku (Milyon \$)	103.126	118.508	113.619	130.206	145.022	162.240	170.062
Orta-Uzun Vade	80.205	90.207	97.216	113.782	122.009	129.671	131.851
Kısa Vade	22.921	28.301	16.403	16.424	23.013	32.569	38.211
Kamu	42.526	48.626	46.137	63.637	69.515	73.838	67.735
TCMB	10.998	14.082	24.343	21.995	24.364	21.401	15.417
Özel	49.602	55.801	43.139	44.574	51.143	67.002	86.910
PARA-BANKA (Bin YTL)							
Emisyon	2.390.748	3.772.411	5.328.876	7.707.082	10.844.508	13.465.237	19.612.019
M1	4.931.262	8.209.624	11.073.270	14.258.860	21.564.149	29.469.070	41.758.872
M2	22.596.061	32.812.563	46.985.987	61.195.275	80.922.936	109.344.449	153.146.146
Kredi Stoku	16.778.766	27.275.055	34.046.973	34.909.807	51.748.279	82.831.525	126.491.125
Mevduat	21.356.500	30.854.282	44.921.685	56.294.199	75.677.074	103.240.239	145.191.416
SERMAYE PİYASASI							
İşlem Hacmi (Bin YTL)	36.903.111	111.340.969	93.116.230	106.302.347	146.644.966	208.422.945	269.932.293
İMKB Endeksi	15.208,8	9.437,2	13.782,8	10.369,9	18.625,0	24.971,7	39.777,7
FİYAT HAREKETLERİ							
Oniki Aylık Ortalama							
TEFE/ÜFE Yüzde Değişim ⁽²⁾	53,1	51,4	61,6	50,1	25,6	14,57	5,89
TÜFE Yüzde Değişim ⁽³⁾	64,9	54,9	54,4	45,0	25,3	8,60	8,18
Yıl Sonu							
TEFE/ÜFE Yüzde Değişim ⁽²⁾	62,9	32,7	88,6	30,8	13,9	15,35	2,66
TÜFE Yüzde Değişim ⁽³⁾	68,8	39,0	68,5	29,7	18,4	9,35	7,72
DÖVİZ KURLARI (Yıllık Ortalama)							
TL/Dolar (Alış)	0,41682	0,62346	1,22233	1,50412	1,49671	1,42184	1,34105
TL/Euro (Alış)	0,44320	0,57410	1,09134	1,42727	1,68771	1,76712	1,67043

II. SOSYAL GÖSTERGELER

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
İSTİHDAM							
Sivil İşgücü (1000 kişi)	23.878	23.078	23.491	23.818	23.640	24.289	24.565
Sivil İstihdam (1000 kişi)	22.048	21.580	21.524	21.354	21.147	21.791	22.046
Tarım	8.856	7.769	8.089	7.458	7.165	7.400	6.493
Sanayi	3.783	3.810	3.774	3.954	3.846	3.988	4.281
Hizmetler	9.409	10.001	9.661	9.942	10.136	10.403	11.272
İşsizlik Oranı (%)	7,7	6,5	8,4	10,3	10,5	10,3	10,3
Eksik İstihdam Oranı (%)	9,1	6,9	6,0	5,4	4,8	4,1	3,4
İşsizlik + Eksik İstihdam	16,8	13,4	14,4	15,7	15,3	14,4	13,7
Nedeniyle Atıl İşgücü Oranı (%)							

(2): 1999-2003 yılları için 1994 temel yılı TEFE, 2004-2005 yılları için 2003 temel yılı ÜFE değişimleri alınmıştır.

(3): 1999-2003 yılları için 1994 temel yılı, 2004-2005 yılları için 2003 temel yılı TÜFE değişimleri alınmıştır.

